

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Özel Sayı 14 / Ağustos 1989 / 3.-DM

10 yılda direniş alevi zindan karanlığını parçaladı!

Sizin direniş ve kanla çatlattığınız duvarları biz yıkacağız!

Aralarında Mehmet YALÇINKAYA ve H. Hüsnü EROĞLU yoldaşların da bulunduğu Eskişehir Cezaevi'ndeki savaş esiri yoldaşlarımızın giriştikleri son ölüm orucu eylemine ilişkin kamuoyuna ilettikleri bildiriyi yayınlıyoruz.

Yurtsever, devrimci, demokratik kamuoyuna!

22.06.1989 tarihinde "tünel bulunduru" gerekçesiyle Eskişehir Cezaevi'nde tam bir terör ve vahşetle tüm haklarımız gaspedildi. Hala sınırsız bir keyfiyetle insanlıksız uygulamalar tırmırdırılmaktadır.

Tünel bulunduktan sonra cezaevine asker, polis doldurularak arama adı altında tam bir yağma vetalana girişildi. Başta kitap, radyo, teyp, daktilo, ocak olmak üzere gelecek elbiselerimize, silvi çarşafılarına kadar tüm eşyalarımıza yağma edildi, el konuldu. Bununla yetinilmeyerek bir provokasyon için ortamı gerginleştirip katliam girişimleri için ne gerekliyorsa yapıldı. Özellikle biz PKK davasında yargılanan tutukluların bulunduğu bölüme, "Sizde mutlaka tünel var, yerini söyleyin, yoksa biz nasıl bulacağımızı biliriz" biçiminde dayatmalarda bulundu. Ve tam bir tahrikle üzerimize gelindi. Operasyonları yöneten subaylar ağza almayacak küfür ve hakaretlerde bulundular. Güvenlik adı altında alt katlar boşaltılarak üst katlara yığıldık, günümüzün yirmidört saatli işkenceye dönüştürüldü. Hala cezaevinde bu terör ve insanlıksız uygulamalar büyük bir keyfiyetle uygulanıyor, tırmırdırılıyor. İnsan bazi taleplerimizi yetkililerin verdiği cevap, "Bizden 1 Ağustos Genelgesi'ni uygulamaz istendi, biz de bunu yapıyoruz" oldu.

Bizdeki uygulamalar çağdışı bir zihniyetin ürünü olan, işkence ve baskı talimatnamesi olan "1 Ağustos Genelgesi"nin de çok ötesindedir. Eskişehir Cezaevi bugün tutukluları hor ve imha edilmesi gereken insanlar olarak gören ve bunun için ne yaparsa yeri derin diyen bir zihniyetle ve yaklaşımla yönetiliyor. Tünel olayı bizlerden çok olmak ve haklarımızı gaspetmek için adeta bulunmaz "Hint kumansı" olmuştur. Kuşkusuz sorun tünel sorunu değildir.

Devletin bu tutuklulara karşı yaklaşımı öteden beri bilinmektedir. Cezaevlerinde bizlere sürekli dayatılan politika kimliklileştirme, boyun eğdirme, teslim alma, değere yabancılaştırma ve ihanet ettirme politikasıdır. Bu politikanın başarısı için yıllarca her türlü işkence ve baskılara başvuruldu. Cezaevlerinde yükseltilen büyük direnişler ve eşsiz fedakarlıklar pahasına bu politikalar işleme hale getirildi. Diyarbakır 1988 Şubat Direnişi ile bu politikalar resmen yenilgiye uğratıldı ve cezaevlerinde belirgin kazanımlar elde edildi. Devletin çok geçmeden tutukluların insanca bir yaşam tutturmalarına tahammülü olmadığını, hazmedemediği hazırlanan ve yürürlüğe konulmak istenen "1 Ağustos Genelgesi"yle belirgin olarak açıklıktı.

"1 Ağustos Genelgesi"nin özü, elde edilen kazanımları gaspetme, insanlıksız bir yaşam dayatma ve tutuksal siyasal kimliklerine yabancılaştırmayıdır. Genelge güçlü bir direniş karşısında uygulama zemini bulamadı. Fakat resmen geri de çekilmedi.

Ekim (1988) eylemlik sürecinden itibaren her fırsatta devlet, genelgeyi yaşamı geçirmenin yollarını aradı, bunun için adeta fırsat kolladı oldu. Bayrampaşa'da ve Eskişehir'de tünel gerekçesiyle genelgenin devamı ve hak gaspları bunun en bariz örnekleridir. Sorun tünel sorunu olsaydı, hukuki çerçevede bunun yasal işlemleri yapılardı. Kaldı ki, bu işi yapanlar sorumluluklarını kabul ediyorlar. Ama sorun bu değil. Genelge'ye yaşam hakkı vermek devletin bugün cezaevlerinde önüne koyduğu baş sorundur.

Yurtseverler, ilericiler!

Devletin cezaevlerine yönelik politikası çok ama ve tutuksal güçten düşürüp adeta yaşayan ölüler durumuna getirme ve toplumdan tam anlamıyla izole etmektir. Bu politika ancak hiçbir zaman vazgeçilemez. Altına imza atıkları insan haklarıyla ilgili sözleşmeler hep birer aldatmacıdır. Bugün devlet, insan haklarını savunuculuğunda kimseye laf bırakmazken, kendi cezaevlerinde insan haklarını ayaklar altında çiğnıyor. İşkenceyi sorguvelerinden fabrikalara, köylere varana dek her alanda sistematik uyguluyor. Eğer cezaevlerinde kısmi iyileşmeler zaman zaman sağlansaydı, bu politikalarından vazgeçtiklerinden dolayı olmayıp, uygulama ortamı bulamadıklarıdır.

Eskişehir Özel Tip Cezaevi'nde bize dayatılan insanlıksız uygulamaların sessiz kalmamız düşündürmez. Kadamlarımız, yıllarca bizlerin, ailelerimizin ve ilericilerin insanlığı güçlü direnişleri, eşsiz fedakarlıkları, büyük bedelleri, acı pahasına elde edilmiştir. Bu kadar emek, fedakarlık yüküld ve direniş temelinde elde edilen değerler çok anlamlı ve bir o kadar da vazgeçilemez değerlerdir. Biz, Eskişehir Cezaevi'nde kalan özgürlük tutuskları olarak kimliğimizi korumak, değerlere sahip çıkmak, insanlık ve çağdışı uygulamaları boş çarkıma için ne gerekliyse vermekten çekinmeyeceğiz.

Tüm ilericiler, 06.07.1989 tarihinde başlattığımız Süreş Açık Grevine kulak vermeye, desteklemeye ve dayanışmaya çağırıyoruz.

Taleplerimiz şunlardır:

- 1— "Siyasi Tutusklık ve Savaş Esirliği" statüsünün tanınması,
- 2— Cezaevleri tüzüğüdürün tutuklu ve hükümlüler lehine değiştirilmesi; öncelikle:
 - a) 1 Ağustos Genelgesi'nin kaldırılması,
 - b) TTE (Tek Tip Elbise)'nin kaldırılması,
 - c) Yakılan infazların kaldırılması ve a-b sıklıkla bağlı olarak verilen disiplin cezalarının kaldırılması,
 - d) Tutuklu ve hükümlülerin tek tek veya toplu olarak tutuklu, keyfilik ve yasadışı karşısında direnme hakları mesru kabul edilmeli, bu hak disiplin soruşturmalarının dışında tutulup zülmün, keyfilik, yasadışı ve sorumlu hakkında soruşturma açılması, direniş nedeniyle disiplin cezası verilmesi uygulamasından vazgeçilmesi,
 - e) Bu Süreş Açık Grevi eylemi nedeniyle disiplin cezası verilmeyecek ve hiçbir şekilde dosyası işlenmeyecek,
- 3— Anadiliyle (Kürtçe, Arapça vb.) konuşma ve savunma hakkının tanınması,
- 4— Sürgün politikası ve sevk keyfiyetinden vazgeçilmesi,

5— Görüş Sorunu:

- a) Akrabalık sınıırı getirilmeksizin (belge vs. engellemeler de dahil) kapalı ve açık görüşlerde gelen tüm ziyaretçiler görüştürülmeli,
- b) Açık görüşlerde bayan ziyaretçilerimiz arama yapma gerekçesiyle soyundurma gibi ahlak ve insanlıksız uygulamalardan vazgeçilmesi,
- c) Ayda bir açık görüş yaptırılması ve sürenin tam gün olması,
- d) İki haftada bir olan kapalı görüşün haftada bir yapılması,
- e) Kapalı görüş kabinindeki telefon ve camların kaldırılması,
- f) Ziyaretçilerimizin araba sorununun açık görüşte olduğu gibi kapalı görüş içinde yer ve saat ayarlaması yapılarak çözümlenmesi,
- g) Bu Süreş Açık Grevi eylemi nedeniyle yapılamayacak olan dört günlük bayram açık görüşündün eylem sonrasa tespit edilecek bir tarihte dört gün olarak koşullarda yapılması,
- 6— Basın yasasına uygun biçimde yasak kitap, dergi, vb. yayınların birer örneğinin verilmesi,
- 7— Yerli ve yabancı demokratik kitle örgütleri ve kuruluşları ile görüşme, yazışma vb. hakkının tanınması,
- 8— Yasal çerçevede ülke içi ve dışı basınla yazışma —ilan, mektup vb.— hakkının tanınması,
- 9— Mektuplaşmaya konan her türlü sınırların kaldırılması,
- 10— Cezaevleri arası yazışma yasağının tımden kaldırılması,
- 11— Cezaevlerinden ailelerimize, ailelerimizden bize telefonla görüşme hakkının keyfi kısıtlama ve gerekçe getirilmeden verilmesi,
- 12— Alle ve yakınlarımızı getireceği —göndericeği teyp, kaseta, radyo, volkmen, ıstı ve ocakların sınırlama konmaksızın içeri alınması ve şu anda alkonularının derhal verilmesi,
- 13— Havalanmanın tam gün olması; sabah 07.00, akşam 20.00 statüsüne dönüşmesi,
- 14— "Önlem" adı altında alt katları boşaltıp üst katları doldurma gibi keyfi uygulamadan vazgeçilmesi alt kat koşulların tekrar yerleşime açılması,
- 15— Kat bekeke kapılarının TV kabanına kadar açık bırakılması,
- 16— Kısımlar ve blokalarası misafirlerin havalanması süresi boyunca serbest bırakılması, süre ve sayı kısıtlamasının getirilmemesi,
- 17— Blokalarası sportif-kültürel faaliyetlerimizin engellenmemesi; kısıtlama ve sınırlama getirilmeksizin düzenlenmesi,
- 18— Yiyecek-içecek sorunu:
 - a) Hiçbir şekilde miktar, çeşit sınırlaması getirilmeksizin kapalı ve açık görüşlerde ziyaretçilerimizin getirdiği yiyecekleri —koli ile getirilenler dahil— engeller çıkarmadan bizlere verilmesi,
 - b) Kahve, çay, tütün, oralet, kakao vb. içecekler üzerine sınırlama koymaksızın kapalı ve açık görüşlerde —koli ile getirilen de dahil— verilmesi,
- 19— yemek Sorunu:
 - a) Yemeğin kalitesinin yükseltilmesi ve çeşitlendirilmesi,
 - b) İşe bedellerinin arttırılması,
 - c) Doktor ve tutuklu temsilciliğinin denetim ve gözetiminde yemek kontrolü hakkının engellenmemesi ve daraltılmaması,
 - d) Mutfak kontrolünün bizim de katılacağımız şekilde düzenlenmesi,
- 20— Hasta Sorunu:
 - a) Cezaevleri Türk Tabipler Birliği denetimine açık olması, cezaevinde görevli doktorlar cezaevi kurumunun denetim ve yönetim sorumluluğundan çıkarılması,
 - b) Cezaevinde biri dış doktoru olmak üzere iki doktorun sürekli bulundurulması,
 - c) Açıldığında bu yana reviri olmayan bu cezaevinde hasta tutuklu ve hükümlülerin yatırılması, doktor nezaretinde sürekli kontrol, bakım ve tedavinin yapılması bir revirin açılması,
 - d) Hastanelere sevkini hızlandırılması, orada yeterli bakım ve tedavinin yapılması ve hastalara uygun bir yer verilmesi,
 - e) Hastaneyeye yatırılanların kantine, gazete vb. ihtiyaçlarının karşılanması yolunda konulan keyfi engellemelerin kaldırılması,
 - f) Hastanede zincir takılması ve "güvenlik" adı altında yapılan her türlü insani olmayan muameleden vazgeçilmesi,
 - g) İlaç sarflarının idarece karşılanması,
 - h) Diyetlere, arkadaşlarından ve kaldıkları koşullardan ayrılmaksızın diyet çıkarılması,
 - 21— Ping-pong masalarının verilmesi,
 - 22— Yetersiz olan battaniye, nevresim, çarşaf, yastık kılıfı, tabak, kaşık vb. gibi ihtiyaçlarının karşılanması,
 - 23— Deterjan, sabun vb. temizlik malzemelerinin yeterli miktarda ve düzenli aralıklarla verilmesi,
 - 24— Soğuk, ısıcak su ve banyo sorununun çözümlenmesi,
 - 25— Kolonya, küçük makas, tutkal, cilt malzemesi vb. gibi ihtiyaçlarımızın karşılanması,
 - 26— Bağıta cezaevlerinde denenen, sağlığı zararlı ve kullanışsız olduğu bilinen sünger yatakların bizlere verilmesi,
 - 27— 22 Haziran'da yapılan operasyonlarda el konulan tüm eşyalarımızın geri verilmesi, tahrip edilen-kaybolan eşyaların bedellerinin ödenmesi ve bu operasyonlarda bizlere verilen zarar sorumluları hakkında soruşturma açılması,
 - 28— Her koşu bir renkli televizyon verilmesi.

Süreş Açık Grevi içinde bulunan arkadaşlarımız:

1—Şükrü Göktas, 2—Hüsnü Altun, 3—Fuat Kar, 4—Faruk Altun, 5—Kemal Aktas, 6—Şamîl Basmaz, 7—Yusuf Onat, 8—Metin Ulucu, 9—Mustafa Sarıkaya, 10—Mehmet Duran, 11—Cela Salgut, 12—Ali Poyraz, 13—Hüsnülül Korkut, 14—Ali Örup, 15—Hasan Özen, 16—Sait Üzü, 17—Kazım Kılıç, 18—Hao Behmet Kozano, 19—Hamit Yıldırım, 20—Hasan Şerik, 21—Metin Aslan, 22—Alaattin Aktas, 23—Neşim Kılıç, 24—Zeki Yılmaz, 25—Ertan Ürün, 26—Selami Yılmaz, 27—Mehdi Aslan, 28—İrfan Babaoğlu, 29—Cabbor Gecöz, 30—Hüseyin Eroğlu, 31—Hamit Kandak, 32—Sait Kobat, 33—Mehdi Güler, 34—Ahmet Çepin, 35—Mehmet Aygün, 36—Seyfettin Aygün, 37—Bakir Maric, 38—Mehmet Kök, 39—Recep Nur Cengiz, 40—Ali Aksoy, 41—Yusuf Korkmaz, 42—Muhammed Aygün, 43—Mehmet Yalınkaya, 44—Hao İhan, 45—Mehmet Tören, 46—Mustafa Gezgör, 47—Hüseyin Aytemir, 48—Erdogan Sönmöz, 49—Ahmet Yavuz, 50—Kenan Şen, 51—İlhami Adıyaman, 52—Yılmaz Yıldırım, 53—Mümin Ağcaşaya, 54—Ahmet Cerenbeli, 55—Mehmet Doymaz (büyük), 56—Hüseyin Cengiz, 57—Derviş Çalik, 58—

Cuma Karacak, 59—Yasin Bulut, 60—A. Kerim Çar, 61—Ali Hüseyinoğlu, 62—Cevdet İnək, 63—İsmail Sezgi, 64—Ahmet Yılmaz, 65—Mustafa Çelik, 66—Ali Kastaş, 67—Hüseyin Çar, 68—Hikmet Fidan, 69—Abdus Aslan, 70—A. Selam Apaydin, 71—Mehmet Doymaz (küçük), 72—Halil Ibrahim Akın, 73—Ömer Aslan, 74—Sinan Şar, 75—Mehdi Göçken, 76—İbrahim Malgı, 77—Beşir Göze, 78—Hamza Karakuş, 79—A. Rahman Sölmaz, 80—İsmail Kını, 81—Şehnaz Tay, 82—Hasan Güneş, 83—Mustafa Güneş, 84—Sabri İyık, 85—Mehmet Aktas, 86—Kazım Ates, 87—Rıza Bilek, 88—Hao Ök, 89—Salman Örg, 90—Feroz Yösem, 91—Rami Kaya, 92—İbrahim İnək, 93—Şükrü Biriç, 94—Mehmet Ali Yılmaz, 95—Hao Adibek, 96—Mehmet Barik, 97—Bakir Çalik, 98—Recep Zeytinli, 99—Hamza Bendi, 100—Neraz Fidan, 101—Hüseyin Teme, 102—İlkan Akça, 103—Mehmet Yılmaz, 104—Doğan Kılıçaya, 105—Mustafa Gökmek, 106—Faruk Özdemir, 107—Seyfettin İnək, 108—Mehmet Şah Söruk, 109—Galgı Ögüt.

1989 zindan direniş şehitlerimiz Mehmed YALÇINKAYA ve Hüseyin Hüsnü EROĞLU yoldaşlar, zafere yürümede gerçek güç ve ilham kaynağımızdır!

iki zindan direnişçisi yoldaşlarımızı daha başımızda bulduğumuzda şehit verdik. Partimizin PKK'nın şehitler zincirine iki yeni altın halka daha ekledi. Koşullar ne kadar zor, a-mansız ve olanaksız olursa olsun, hiçbir koşulda ulusal ve sınıfsal onuru çiğnetmemeyi, bu kutsal toplumsal değeri her şeyin üstünde tutarak ona hallettiğimizi, bu uğurda sonuna kadar savaşmayı ve mertliği başlıca şiar edindiğimiz olan **Mehmet YALÇINKAYA** ve **H. Hüsnü EROĞLU** yoldaşlar; Partimizin gerçekleştirdiği '89 Devrimci Atılımı karşısında tarihinin en büyük bozgununa uğrayan ve bu bozgunun acısını ve intikamını kendisini daha güçlü hissettirdiği bir cephe, zindanlardaki tutsak yoldaşlarımızdan almak isteyen faşist-sömürgeci rejimin bu amaçla başlattığı alçakça saldırı, açığı grevli emvlinin 30. gündünyekim yılıçte direnerek ve vürdeyken onuru koruyarak şehit düştüler.

Kırmızı, faşist-sömürgeci rejim bu karşı-devrimci amacına ulaşmadığı gibi, tutsak yoldaşlarımızın, diğer ilerciler, devrimci tutsaklara ittifak halinde Türkiye ve Kürdistan'daki bütün zindanlarda yükselttikleri kararlı, azimli, bilinci ve örgütlü büyük direnişleri ve esas olarak da bu iki tutsak yoldaşımızın şehit düşmeleri karşısında, uluslararası kamuoyundan da büyük oranda terici olarak ve yoğun kamuoyu baskısına maruz kalarak ağır bir yenilgiye de bu cepheye almak tutkurtulmadı. Sonuçta tutsakların eylem gerekçesi olarak ileri sürdükleri taleplerin tümünün de kabul etmek ve uygulamaya koyduğumuz tutsak hükümlerini değiştirerek "1 Ağustos Genelgesi" olarak adlandırılan genelgeyi bir bakıma yürürlükten kaldırmak zorunda kaldı. Direniş sonrası ortaya çıkan sonuç, faşist-rejim açısından ağır bir siyasal yenilgi, devrimci-demokrat güçlere ve Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine açısından ise kazanımın siyasal bir zafereydi.

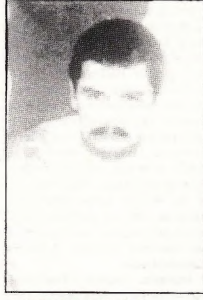
'89 Zindan Direniş, faşist-sömürgeci rejimin intikam almak amacıyla başlattığı saldırıya bir cevap olarak ortaya çıkan bir direniş olsa da, yarattığı siyasal sonuçlar bakımından bir savunma direniş olmanın çok çok ilerisinde, etkisi Türkiye ve Kürdistan'da aşan ve uluslararası boyutlar kazanan görkemli bir eylem olmuştur.

Mehmet yoldaş, büyük bir enternasyonalist ve onurlu yaşamın bayraktarıdır

Biz, bu yazımızda, sonuçları da kadar görkemli olan ve zafere olarak nitelendirilen büyük direnişin gerçek sahipleri ve kahramanlarından birisi olan **Mehmet YALÇINKAYA** yoldaşın kişiliği, devrimci yaşamı ve mücadelesini anlatmaya çalışacağız. Kuzkuzusuz bu kolay olmayacaktır. Zira, kendisini devrim gibi soyul bir davaya katkı edenlerin azametini kavrayıp ifade edilebilir, onların derinliğini anlamak ve anlatmak imkansızdır. Ne kadar tanısanız da, ne kadar birlikte yaşamıyorsanız, düğmana karşı darda, zindanda omuz omuza direnmeniz de, antlaşmaçılık şeyler "O'nun tam ifade etmekte kifayetsiz kalacaktır. Bu açıdan antlaşmacıların **Mehmet** yoldaşı sizlere yeterince tanışmasa da, örnek bir kişi ve devrimci

Kürdistan'da yurtsever halkımızı derinden etkileyip onun sömürgeci-liğe duyduğu ulusal öfkesini daha da kabartır ve savaş katilimini daha da hızlandıran, Türkiye'de de bütün ilerciler, devrimci ve demokrat çevreleri harekete geçirmiş, onları kitle eylemlerine ve çeşitli protesto gösterilerine sürüklemiştir. Uluslararası alanda ise, işlediği insanlık suçlarına kılıf giy-diremediği için TC'yi en geniş kesimlerden, insan hakları kuruluşlarından; özcesi bir bütün olarak, emperyalist ve faşist bir avuç destekçisi dışında tüm dünya kamuoyundan iyice teşhir ve terici etmiştir. Açıkta ki, devrim davası uğruna, militanca savatıkları için alınıp zindanlara doldurulan devrimci tutsaklar açısından zindan mücadelesi sadece yaşam koşullarını iyileştirmeye ve bazı ekonomik demokratik haklar kazanmaya yönelik bir mücadele olamaz. Buraları ancak gün doldurulan birer alan olarak değil, bilakis ulusal ve sınıfsal mücadelesinin en acımasız ve en dolaylı sürdürüldüğü alanlar olarak kabul eder ve buralarda düğmanın her türlü teslimiyeti, ihaneti ve işbirliği bakımından kişiliksizleştirme politikasına, devrimci direniş politikası ile karşılık vererek buraları devrimin birer kaleleri durumuna getirmeye hedefler. PKK'nın zindan pratiği bu devrimci politikanın hayata geçirilmesini tarihidir. Temelleri Diyarbakır Zindanında büyük önderlerimiz **Mazlum DOĞAN**, **M. Hayri DURMUŞ** ve **Kemal PİR** yoldaşlar tarafından atılan bu direniş politikası, 12 Eylül rejiminin iktidara gelişinden bu yana onkarda yoldaşın kahramanca şahadetleri, binlerce yoldaşımızın caniperane direnişleri ile eteklemişe bürünerek bugünkü yetkinliğine ulaşmış ve devrim tarihimizeki gerçek ve anlamlı yerini almıştır. '89 Zindan Direniş, ulusal kurtuluş savaşımızın TC'nin tüm ötek savaş metodlarını yenilgiye uğrattakak kadar gelişip güçlendiği bir dönemde onun, zindan cephesinden takviye ederek kazanımlarını daha da pekiştirmiş ve devrim sürecini daha da hızlandırmıştır. Açık ki, bu sonucun ortaya çıkmasında kendi canlarını bu direnişe katık ederek abidesi olan **Mehmet YALÇINKAYA** ve **H. Hüsnü EROĞLU** yoldaşların payı belirleyici önemdedir.

olduğunu ve mücadelemizde ondan öğreneceğimiz çok şeyin bulunduğunu ortaya koyabilmektedir. **Mehmet YALÇINKAYA** yoldaş Urfa'ya bağlı Halfe ilçesinin eski ismi ile Tışe, yeni ismiyle Fıstıklık köyünde 1961 tarihinde dünyaya geldi. Ailesi genelci feministikci sayılan orta halli bir köylü ailesiydi. **Mehmet YALÇINKAYA** yoldaşın en önemli ve anlamlı özelliklerinden biri, o yörede Türk olan küçük bir azınlık topluluğunda mensup olmasıdır. TC'nin ayrıltı ve düğmanlığı körükleyen, bütünüyle işçi-göven politikasına karşın, bu küçük topluluk, Kürt halkıyla kader birliği içinde olduğu ve daha başlangıcından itibaren Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine sempati ile bakarak bu mücadeleyi destek-

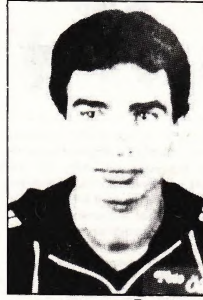

Mehmet YALÇINKAYA

lemiştir. **Mehmet** yoldaşın çocukluğu bu köyde daha çok kendi fışık bahçelerinde geçirmişti. Çocukluktan başlayarak üretimle ilgilenmesi O'na daha küçükken emekçi bir karakter kazandırmıştı. Çocukluğunun geçtiği bu ortam daha sonraki süreçte devrim saflarına katılmasında önemli bir yere sahipti. Ortam bu yapıyla demokratik kişiliğin gelişmesine açık bir yapı arz ediyordu.

Kişiliği böylesi bir toplumsal ortamda mayalanan **Mehmet** yoldaş, ilkökulu kendi köyünde okuduktan sonra, tahsilini sürdürmek için Antep'e gitti. Ortaokul ve liseyi burada akırlarının yanında okudu. Başarılı bir öğrenciydi. **Mehmet** yoldaşın öğrenciliği 12 Mart askeri faşist darbesi sonrasında, sok hareketlerin tekrar toparlanmaya ve özellikle de öğrenci gençlik arasında tarafat kazanmaya çalıştıkları '74 sonrası yıllara rastlar. Bu yıllarda Antep, bütün sok grupların etkinlik sağlamaya yoğun çaba harcadıkları hareketli bir siyasal merkez durumundadır. Bu ortam **Mehmet** yoldaşın emekçi ve demokrat yapısıyla birleşince, üzerinde çok derin etkiler bıraktı. Siyasal saflaşmada ezilenlerin ve sömürülenlerin tarafını tuttu. Bu tarafı tutmasında o sıralar henüz yeni yeni tanıştığı ve kavramaya çalıştığı devrimci teorinin etkisi çok belirgindi. Deneyimli ki, lise dönemi **Mehmet** yoldaş için yoğun bir araştırma inceleme ve marksist-leninist ideolojili kavrama dönemi olmuştur. O yıllar yakın çevresi daha çok bazi reformist örgütlerin etkisi altında kalıyordu. Kendisi de başlangıçta bu yakın çevresinin etkisiyle bu tür solculuk içerisine girmişse de, bu solculuğun sahteliğini kısa sürede anlamış ve gereken devrimci tavı takınarak Partimiz saflarındaki onurlu yerini almıştır. Zira O, sürekli araştırın, okuyan ve tartışan biridir. Bu üstün mezyetleri sayesinde kendisi ki, çok geçmeden Türkiye ve Kürdistan devrimlerinin düğün yanlarını, birbirleriyle olan kaçınlmaz bağlantılarını proletar enternasyonalist başlıca açıyla kavrayarak sosyal sosyalizmin, reformizmin ve her türlü oportünizmin amansız bir düşmanı olur ve devrimci maksatlı bu burjuvalığı köklü bir biçimde mahkum eder.

Onun daha biyoti terlemesi bir öğrenci len Marksiz-Leninizmi bu denli incedenice, devrimci teorili bu denli derinden kavramaya büyük öznen göstermesi, O'nun daha o zaman "devrimci teori

Hüseyin Hüsnü EROĞLU

olmadan devrimci eylem olamaz" temel ilkesini ne kadar özümseydiğini ve bilincine kazındığı gösterir. Bu özelliği aynı zamanda O'nun, bilimsel düşünebilen, her türlü önyargı ve mezhepci saplantıların arınımsı olgun bir yapıya da kavuşmuştu. Bu durumu O'nun devrimde ne kadar içten ve özrü katıldığını ortaya koymaktadır. Zira, sovenizmin, sosyal sovenizmin, her türden sapkınlığın sok içinde ve solculuk, devrimcilik adına totu dumana kattığı, devrimciğe hala Kemalizmin damgasını vurduğu, özellikle Kürt halkının Türkiye'den ayrılarak kendi bağımsız devletini kurma hakkının sovenice inkar edildiği, bu hakkın daha çok "ulusal-kültürel özerklik" derekesine düşürüldüğü koyu bir gerilim ortamında, çevresine örülen bu örümcek ağları parçalayarak Kürdistan sorununun bir devrim sorunu olduğunu ve kendi kaderini kendisinin tayin etmesinin en iyi kendi bağımsız devletini kurmakla gerçekleştireceğini haykırması, başka türlü açıklanamaz.

Parti Hareketimizle tanışarak Kürdistan devrim ideolojisini kavraması ondaki genel birikimle birleşince **Mehmet** yoldaş kısa sürede yetkin bir devrimci kadro haline geldi. Parti Hareketimizle tanışması 1977-78 yıllarına rastlar. Bu yıllarda saflarımıza henüz yeni katılan bir sempatizandır. Ancak devrimci bilinci ve çalışkanlığı ile kısa sürede sıyrılarak gelecek vasa eden bir devrimci olarak kendini kanıtlar. Vekası süren bir sempatizantlık evresinden geçtikten sonra memleketi olan Halfe'ye geri dönerken alanda pratik-örgütsel çalışmalara katılır ve sorumluluk yüklenir. Bu alanda gençliği devrimci temelde eğitip örgütleyecektir. Halfe'nin köylerinde gençliğin yoğun olarak Parti saflarına kazanılması, eğitilmesi ve örgütlenmelerinde **Mehmet** yoldaşın payı büyüktür. Sosyal sovenizme karşı ideolojik mücadeleden üstün başarı sağlar, alanda güçlü teorik birikimiyle bu mücadelesinin başını çeker. O'nun olgun, serinkanı, iknacı ve eğitici özellikleri, devrimci kararlılığı, Parti ve halk değelerine sadakate bağlılığı, ve devrimde katılmakla özüllüğü onun yörede aranılan, sevilen, sayılan ve sözü dinlenen bir devrimci önder haline getirir. O'nun da bütün yaşamı, çabası bu ilgilyle ilgili olma doğrultusunda olmuştur.

Halfe ilçesinde deşire olarak ararın duruma düşmesi siyönetimin baskılarını yoğunlaştırmasına yol açınca, Halfe'deki görvin-

den alınarak 1980 yılı içerisinde Birecik sorumluluğuna getirilir. Sömürgeci rejim her geçen gün baskısını ve saldırısını yoğunlaştırmaktadır. Geniş çaplı operasyonlar, tutuklamalar ve yer yer katliamlar gündemdedir. Bu yılın başkılar **Mehmet** yoldaşın ailesi üzerinde de uygulanır. Bütün bu saldırılar O'na geri adım atırmaz, bilakis daha da atak hareket etmesine yol açar. **Mehmet** yoldaş bu koşullarda bile sömürgeciğe güçlü darbeler vurarak eylemler planlamaktan geri durmaz, polis, ajanlara ve muhbirine yönelik birçok eylemi planlayarak gerçekleştirebilir. Aktif mücadele ve savaş içinde olan her devrimci militanın başına gelebileceği gibi **Mehmet** yoldaş da yapılan bir operasyon sonucu sömürgeciğe tutsak düşer. Sorğuda yoğun işkencelere maruz kalır, ulusal ve sınıfsal onuru, devrimci kişiliği ayaklar altında çiğnenmek ister. Ama O bütün işkencelere karşı onurunu korur. Onuru ve kişiliği koruma mücadelesi daha o anda, tutsak düştüğü andan başlamıştır. **Mehmet** yoldaş onun bilincindedir.

Diyebiliriz ki, **Mehmet** yoldaşın esas devrimci yaşamı zindanda geçmiştir. Onun zindan yaşamı 9 yıllık bir direniştir. Çok genç yaşta ve devrimde önemli hizmetlerde bulunacakken tutsak düşmesi elbette bir talisizliktir. Ama ona göre mücadele her yerde mümkündür. Gerçi bütün yoldaşlar gibi O da dışarda savaşmayı zindanda direnmeye her zaman yeğledi, fakat bir kez tutsak düştüğü, o zaman kendisine düşen görev, ulusal ve sınıfsal mücadeleyi burada sürdürmektir. Zindan yaşamı Diyarbakır'da, direnişin her daim merkez olmuş olası 35. koğuşta geçti. Karşı-devrimin zindanda şahla kıldığı, teslimiyeti ve ihaneti dayatarak Partimizi burada tüm den tasfiye etmek istediği vahşet döneminde, eskiden devrimci, hat-ta lider geçen çoğu insan tamamen soysuzlaşmış sömürgeci cellatlarla usaklık etmeyi kurtuluş belter ve ihanet bataklığına derin kaygan yolda hiç denemesi yaparken, **Mehmet** yoldaş başını **Mazlum, Hayri** ve **Kemal**'in pektiği direniş yoldaşları ile birlikte, direnişin rampalı yolunda zafere gitmek için kararlı adımları yürütüyordu. Faşist sömürgeciğin dayattığı itiraf ve ihanet uygulamasına, mahkeme kürsüsünden Partimizi ve onun önderliğindeki Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini savunarak, böylesine soylu bir mücadele içinde yer almasının kendisi için en büyük onur olduğunu haykırarak karşılık verdi. Birecik ve Halfe gruplarında siyasal savunma yaparken diğer bazı yoldaşlarıyla birlikte en zor koşullarda bu grup davalarının siyasal yükünü omuzladı. Mahkemenin ve cellatların "idam" tehditleri onda en ufak bir kararsızlık belirtisi yaratmadı, en ufak bir yitilginliğe yazıyıla sürükleyemedi. O'nu. Baştan sona direnişler içindeydi, "Ölüm olacaksa onurlusından olmalı, devrim yolunda olmalı" dardi her zaman. Yoldaşlar onda eşsiz sevgi ve sıcaklık bulurlardı. Kendisi siyasal yönden eğitime, örgütleniş çalışmalarında zindanda da devam etti; sürekli okur, araştırır ve tartışır. Bu şekilde yoldaşlarına da destek olurdu.

Kendisine, "Sen Tûrsûn, Kûrt değılsin, Bağımsız Kûrdistan devletinin kurulması seni ne ilgilendirir" diyen bir cezaevi yetkilisine,

"Kahrolsun Sömürgecilik, Yaşasın Bağımsızlık", "Bijî PKK, Bijî APO" sloganları ile karşılaştırmış. Mehmet yoldaş gerektiğinde

"Bir halkın özgürlük mücadelesini desteklemek ve ona bizzat katılmak için mutlaka o halktan biri olmak gerekmez, bunun için insan olmak yeterlidir" cevabını vermişti. Bu O'ndaki enternasyonalist ruhun ve kavrayışın ne kadar derin olduğunu ortaya koyuyor. Kûrdistan devrimine katılışını şöyle izah etmişti: "Ben her şeyden önce bir Kûrdistanlıyım, bu ülkede doğup büyüdüm, Kûrdistan benim de vatanımdır. Bu bakımdan Kûrdistan bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinde yer alıp savaşmak benim için bir yurtseverlik görevidir. Ote yandan marksist-leninist ideolojili benimseneyen biri olarak enternasyonalist olmak zorundayım. Ortadoğu'da bir enternasyonalistin önüne koyacakları en büyük devrimci görev, emperyalizmi ve onun desteğindeki gericiği bölgeden söküp atmaktır. Bunun yolu da Kûrdistan devriminin zaferinden geçiyor. Bu açıdan benim Kûrdistan devrimine katılışım yurtseverlikle enternasyonalizmin uyumu bir birliğin ifadesidir." Gerçekten de yaptığı bu tahli, Mehmet yoldaşın kendisi gerçekliğini en yalın bir biçimde yansıtır. O'nun daha başka türlü izah etmek mümkün değildi.

Mahkemede kendisinin bir PKK sempatizanı olduğunu açıklayarak, sömürge bir halkın özgürlüğü için savaşmanın suç olmadığını, yerdin göze kadar haklı olan bir mücadeleyi suç saymayla ve onu yargılayıp mahkûm etmeye hiçbir hukuk sisteminin güc getiremeyeceğini ve buna kudreti olmadığını üstüne basa basa vurgulayıp, bilakis, eğer tarih karşısında bir suçlu aranıyorsa -ki aranıyor- bu suçlunun, Kûrdistan halkı üzerinde asırlardan beri sömürgeci imha siyaseti uygulayan Türk Devletinin den başkası olmadığını, asıl onun tarih karşısında hesap vermek zorunda olduğunu cesurca haykırması, son sözü sürdüğünde ise, "Mahkemenin verdiği kararın benim için hiçbir değeri yoktur. Mücadelem sürecektir. Tarih PKK ve dolayısıyla benim hakkımda vereceği kararın beraat olacağından en ufak bir kuşku duymuyorum" demiştir. Ve mahkemenin hakkındaki vermiş olduğu "idam" kararını diğer yoldaşlarıyla birlikte,

ölmesini bildiği kadar yaşama, ama insanca ve özgürce yaşama da delicesine tutkundu. Süs sık ağız giretirdiği için kaygısını dile getiren ve niye kendinizi bu kadar eziyet ediyorsunuz diyen kardeşine yazdığı bir mektubunda, "Aslında biz de bu eziyeti çekmek istemiyoruz. Ama, baskı ve zulme karşı başka silahımız da yok. Tek sermayemiz canımız, başka silahlarımız olmayı kuşkusuz bu eziyet çekmez, onlarla savaşırız. Durumumuz kavradıkça bize hak vereceğini inanıyorum" diye yazmış. Zindan mücadelesinin gerçeğini bundan daha carıcı yansıtmak mümkün değildi.

Hakkındaki idam kararının "Askeri Yargıtay" ça onaylanımdan sonra kendisini infaza hazırlıyor. Diyarbakır'dan ayrılmadan önce yazdığı bir mektupta yoldaşlarına veda etmişti. Mektubunda, "İdam sehpasına gidenler dilerim katliyanı tirmeyecekler, sloganlarımızı haykırma haykırma kararla küllüyeceğiz sehpaya, celladın yüzüne tükürerek, şiz yoldaşlarımıza ve Başkanımız APO'ya layık bir şekilde notklayacağız yaşamı" diye yazıyordu. Diyarbakır'dan 1986 sonlarında Aydın Cezaevine sürgün edildi, daha sonra bir tünel kazma olayı bahane edilerek oradan da Eskişehir Cezaevine gönderildi. Son olarak Eskişehir Cezaevinden bir aydın sürgün edilinceye kadar mücadelesini burada sürdürdü. O, kendisini daha çok idam sehpasına kıymaya hazırlamıştı, bu nedenle faşist rejimin kendilerini eline rehlin tutarak, "PKK'nin elimizde adamları var, rahat durmasalar onları asarız" tehditlerine güllüp geçmişti. Ama faşist cellatlar O'nun idam sehpasına çıkarma cesareti dahi gösteremediler, ölüm yolculuğuna kıymış olduğu bir anda hunharca saldırarak katletmeye çabalarını daha uygun buldular. Ve Mehmet yoldaş gözü dönmüş faşist sömürgeci rejimin tüm devrimci tutuslarına karşı giriştiği toplu katliam saldırısına şehit düştü. O, ölüm olacağını anımsadığını düşünürken, Eviyet, biçimi nasil olursa olsun fark etmezdi. Böylece O bu arzusunda kavuşmuş oldu. Onurlu bir ölüme yaşamı notklayarak ölümsüzeleşti.

Hüseyin yoldaş mücadelemizde yaşatacağız

Zindan şehidimiz Hüseyin Hûsênî ERÖĞLÜ'nün 1958'de Dersim'in Pülümür kasabasında doğdu. Ancak babasının memuriyeti nedeniyle küçük yaşta yengeliyle Dersim merkezinde

büyükü. Ailesi yedi çocuklu orta halli bir ailedi. Hüseyin yoldaş ilk, orta ve ilise öğrenimini Dersim'de tamamladı. Çocukluğu sakin, kendi halinde bir yaşam içinde geçti.

Hüseyin yoldaşın siyasetle tanış-

ması, ulusal kurtuluşçu ideolojinin Dersim'e girdiği döneme rastlar. Ulusal kurtuluşçu hareketimizin Dersim'e ilk girdiği dönemlerden başlayarak ona sempati duymaya başlar. Bu dönemde Hüseyin yoldaş ilise birinci sınıfta okumaktadır. Süreç içinde ulusal kurtuluşçu ideolojisi ile bütünleşerek bu ideolojinin savunuculuğunu yapmaya başlar. Kısa zamanda atılım kaydederek okul ve gençlik sorumluluğu görevini üstlenir. Gerek okul öğrencisi olduğu ve gerekse dışarıdaki gençlik kesimlerinin ulusal kurtuluşçu safılara kazandırılması için aktif gaba harcar, propaganda yapar ve birçok genç ulusal kurtuluşçu safılara çekin. İçinden geçtiği süreç ve yaşadığı olaylar, O'nun ulusal kurtuluş mücadelemizde daha da aktifleştirir. Devrime, halka ve Partiyi karşı sorumluluk taşıyarak, Dersim alanında ulusal kurtuluşçu çizginin halklaştırılması için devrimci olmayan çizgilerle mücadeleye eder.

Hüseyin yoldaş, Kemalizin Dersim'de yaratmaya çalıştığı kişiliği, kendi yaşam pratiğiyle mahkûm etmek için yoğun çaba sarfeden bir militandı. Partimiz önderliğinde geliştirilen ulusal kurtuluş mücadelemizde kendisini yetkinleştirir. Hüseyin yoldaş, bir süre Dersim alanında mücadeleye yürüttükten sonra, Kûrdistan'ın değişik alanlarındaki çalışmalarına da katılır.

Hüseyin yoldaş, Partimizin yurtdışına çıkan ilk militanları arasında yer alır. Bu dönemde Kemal PİR ve Delil DOĞAN yoldaşlarıyla birlikte Filistin sahnesine girerek, askeri ve siyasi eğitimini geliştirir. Tekrar Kûrdistan'a dönen Hüseyin yoldaş, Dersim alanındaki mücadeleye katılarak önemli düzeyde sorumluluklar üstlenir. Aldığı eğitim sonucu daha da başarılı yetişme yurtdışı. Partî talimatlarını yatkınca uygular. Dersim-Bingöl gruplarının yurtdışına çıkarmalarında önemli görevler başarıyor. Yurtdışına çıkarması gereken kadroları dışarı çıkarduktan sonra, kendisi de grubuyla birlikte geri çekilecekti. Bu sürede sorumluluğundaki grupla dümen göçeri arasında onlarca çatışma meydana gelir. Bu çatışmalarda başarıyla savaşan Hüseyin yoldaş, Dersim halkının büyük sempatisini kazanır. Çeşitli yetersizliklere düşse de Partiyi ıpratıcı anlayış ve pratiklere karşı amansızca mücadeleye eder. Hüseyin yoldaş, grup yoldaşlarıyla birlikte, Partimizin geri çekilme taktiği gereği yurtdışına çıkma hazırlığı içindeyken, faşist ordunun bir operasyonu sonucu Anafatma mevkinde düşman güçlerine esir düşer. Esirliklerin ilk günlerinde belli zayıflıkları içersine girer, ancak kendisiyle birlikte yakalanan yoldaşlarını yüklenmek istenen tüm olayları kendi üzerine alarak onları kurtarır. Sorgulama döneminden sonra, Elazığ 3 Nolu Askeri Cezaevi'ne götürülür. Hüseyin yoldaş, burada sorgulamada gösterdiği zaafırları terk ederek, direnişten yana tavır geliştirir. Bu dönemden başlayan direnişçiliğini, şehit düştüğü ana kadar sürdürmektedir. Bir süre Elazığ'da tutulduğu bulunan Hüseyin yoldaş, daha sonra aynı cezaevinde kalan bazı ihanetçilerin itirafları sonucu Diyarbakır zindanına sevk edilir. Diyarbakır'da da tüm işkence ve baskılara rağmen direnişçiliği seçer ve Mazlumların, Hayritlerin ve Kemallerin takiplisi olur. Buradan da bir grup yoldaşıyla birlikte Eskişehir Özel Tip Cezaevi'ne sürgün edilir.

Diğer direnişleride olduğu gibi, son ağız giretişinde de yer alan Hüseyin Hûsênî ERÖĞLÜ'nün, direnişin 35. gününde Aydın

Cezaevi'ne nakledilen yoldaşları arasında bulunuyordu. Aydın'da girişilen barbar ve faşist saldırı sonucu Mehmet YALÇINKAYA yoldaşla birlikte şehit düşer.

Mehmet ve Hüseyin yoldaşlar Kûrdistan devrimi yolunda verdikleri ilk şehitlikler olmadıkları gibi, son şehitlikler de olmayacaklardı. Onlar Mazlum, Hayri ve Kemal yoldaşlardan aldıkları direniş bayrağını layıkıyla taşıyarak, yere düştülerden geride kalan yoldaşlara teslim ettiler. Onların onurla taşıdıkları ve ölümlerine gerekçe yaptıkları direniş bayrağı bugün zindan burçlarında Kûrdistan'ın dört bir yanında dalgalanıyor. Fiziki olarak aramızdan ayrılmış olsalar da manevi komutanlarımız olarak yüreğimizde ve vicdanımızda sonsuza dek yaşatacağıdır. Mehmet ve Hüseyin yoldaşların uğruna değerli canlarını seve seve feda ettikleri ve onun için koşullar ne olursa olsun hiçbir fedakarlıktan kaçınmadıkları davalarının büyüklüğü ve tarihli haklılığı daha simdiden onları tüm insanlığın ortak değeri haline getirdi. Bundan böyle anıları, zulme karşı yükselen her direnişte, her halkın bağımsızlık ve özgürlük mücadelesine ve zafer kazanan her devrimde direnenlerin ilham kaynağı olacak ve birer direniş meşalesi olarak onların yolunu aydınlatacağıdır.

—Mehmet YALÇINKAYA ve H. Hûsênî ERÖĞLÜ yoldaşları ölümsüzdür!
—Anılarını mücadelemizde yaşatacağız!

Direniş Arkadaşları

Darağacına giderken sömürgecilere son sözüm, 'topraklarımızdan delolun' olacaktır!"

Yoldaşları

Su anda, sömürgeci-faşist mahkemeler tarafından verilen idam cezasına çarptırılmış durumdayım. Mücadelemizin doğuşu için içinde bu tür cezaların verilmesi ve infazı normal bir olaydır. Zira, özgür ve mutlu bir geleceğe ulaşmak için her fedakarlığa katılmak gerekir. Büyük davalar, büyük idealler ve büyük mücadeleler kendine denk düşen büyük zorluklar, acıları ve eşiz bir özerlik gerektirir. Ben de, ölüm, özgür ve bağımsız geleceğimizden bir parça olduğundan, böylesi bir ölümü gururla karşılayacağım. Bazı ölümler, eğer anlamı kavranırsa, en azından yaşamak kadar değerlidir.

Sınıfsal ve ulusal kurtuluş mücadelesinin yükselip egemen sınıfların yüreğine korku saldığı her dönemde; egemen güçler, bu mücadeleyi bastırma ve halka gözdüğü vermek için her dönemde idamları gündeme getirmişlerdir. Tarih, bunun zengin örnekleriyle doludur. Ama hiçbir zaman, ölümler, hakları yıldıramadığı gibi tam aksine mücadeleyi yeni vımler kazandırmış ve egemen sınıfların korkusunu bir kat daha arttırmıştır. Egemen sınıflar, ezilen sınıfların düğünçesi ve politikası karşısında çaresizliği düştüğü anda lise, insanları fiziki olarak ortadan kaldırarak onları ölümsüzeleştirir.

Bu olgu, ölümün için de geçerlidir. Geçmişte sömürgecilerin, hiçbir PKK'lı yoldaşı idam etmeyişinin altındaki yatan gerçek; idamların, mücadelemizde güç katacağını bilmesi ve bunun siyasal sonuçlarına katlanamamasıdır. Bunun yanında, yüzlerce devrimci ve yurtsever insanımızı alıp kaçırma kompoları sonucu katlettiler. Özellikle Diyarbakır zindanları ve polis sorgulamaları bunun en vahşi örnekleriyle doludur.

Düşmanın, şanlı ulusal kurtuluş mücadelemiz karşısında düştüğü çaresizlik, umutsuzluk ve yılmılık; onu, muhtemelen zindanlardaki savaş tutuslarına yöneltirir. Ama hiç kuşkusuz, düşman bizi idam etmekle kendi kazanılmaz sonunu biraz daha yakınlatacaktır. Bu kesindir. Şu anda ben, bir PKK savaşçısı olarak ölüm, halkım, Partim ve devrim uğrunda idam edilecek büyük bir şeref olarak görüyorum.

Düşmanın eline erken-

miş olsalar da manevi komutanlarımız olarak yüreğimizde ve vicdanımızda sonsuza dek yaşatacağıdır. Mehmet ve Hüseyin yoldaşların uğruna değerli canlarını seve seve feda ettikleri ve onun için koşullar ne olursa olsun hiçbir fedakarlıktan kaçınmadıkları davalarının büyüklüğü ve tarihli haklılığı daha simdiden onları tüm insanlığın ortak değeri haline getirdi. Bundan böyle anıları, zulme karşı yükselen her direnişte, her halkın bağımsızlık ve özgürlük mücadelesine ve zafer kazanan her devrimde direnenlerin ilham kaynağı olacak ve birer direniş meşalesi olarak onların yolunu aydınlatacağıdır.

—Mehmet YALÇINKAYA ve H. Hûsênî ERÖĞLÜ yoldaşları ölümsüzdür!
—Anılarını mücadelemizde yaşatacağız!

Direniş Arkadaşları

esir düşmek ve bu nedenle de mücadeleye fazla katkımin olmayacağı beni rahatsız etmekteydi. Yaşamımın büyük bir bölümünü sömürgeci zindanlarda geçirdim. Esirliğimin ilk yılları Diyarbakır zindanında başladı. Düşman bizi lise ihneti dayattı, devrimci ve insanı kişiliğimizin uzlaştırmak istemisti. Bu dönem boyunca, düşmanın tüm bu dayatmalarına rağmen Partime ve halka olan bağlılığımı hiçbir zaman yitirip karamsarlığa ve umutsuzluğa kapılmadım. Dönem, Diyarbakır zindanından destanlar yaratan şanlı direnişler sona erdirilerek, onurlu bir yaşamın yaratıldığı dönemde de üzerine düşen görevleri yapmaya çalıştım. Maruz kaldığım her türlü vahşi işkence ve uygulamalar beni mücadeleye daha fazla bağlayarak düşmana olan öfkemi ve kinimi daha da arttırdı.

Bu öfkemi idama giderken de bir Kûrdistanlı devrimci ve PKK savaşçısına layık bir tavır göstererek, sömürgeci cellatların yüzüne haykıracağım. Ölüm olayına bilinceyle yaklaşacağım. Devrimciler, devrim uğrunda ölümü ebedi bir yaşamın ödüllü olarak görürler. Bu ölümle halkımızın yüreğinde bizi ölümsüzeleştirir. Gerçek anlamda ölmek ise, sefil ve onursuzca bir yaşam uğrunda halk ve Partî değerlerine sırt çevirmektir.

Partimizin bize verdiği emek, öğrettiği yüce komünizm ideali ve yolunu çizdiği Bağımsız Kûrdistan, uğruna ölünecek kadar kavrattırmış. Bu yüce ve yüce idealler, uğruna bin defa ölmeye değer doğrusu. İşte, bu fiziki yaşamdan; gelecek günlerde halkımın mutlu, bağımsız ve özgür yaşamını kuracağına olan sarılsız inancımın verdiği güçle ve mutlulukla ayrılacağım. Bu açıdan Türk sömürgeciliği, bedelinin dışındaki hiçbir şeyi ortadan kaldıramayacak. Aksine, uğruna yaşamızı feda ettiğimiz davayı yüceltmis olacak. Son nefesimde bile, halkıma, ölümüne, Partime, yüce komünizm davasına ve tüm yoldaşlarıma duyduğum derin ve içten sevgiyi ayrılaacağım. Bu açıdan keimelleri ifade edilmesi ve sayfalarla sığdırılması mümkün olmayan duygularımı son olarak Partime, halkıma, yoldaşlarıma, eşiz insan Başkan APO'ya, Türkiye ve dünya halklarına şu şekilde dile getirmek istiyorum:

Partili yoldaşlar; Diyarbakır zindanlarının vahşeti ve işkence dolu koyu karanlığının, eşsiz ve şanlı direnişlerle kırıldığı bir dönemde takiben mücadelemin dışarda gerçekleştirildiği büyük devrimci atılım, bizim devrimci coşku ve heyecanımızı daha da arttırdı. Gelecek günlerin, düşman için çürüyerek ölümlü, halkımız için ise büyük zaferleri müjdelendiği bir dönemde sevinçimiz ve gururumuz sonsuz. Zira artı sömürgecilerin, ülkemizi canlarından istediği gibi sömürdükleri dönem geride kalmıştır. Artık halkımızın sömürgecilere karşı ulusal kurtuluş savaşı ve bu savaşın halkımız lehine kaçınılmaz zaferinin yaşıyacağı bir dönem açılmıştır.

Açıktır ki, nihai amaca giden yolda en büyük teminatımız olan Partimizi, her türlü düş saldırları ve iş ihanetle, bozguncu ve tasfiyecî anlayışa karşı korumak ve savunmak; bizlerin Parti çizgisini özümsememize, politik uyanıklığımıza bağlıdır. Partimiz, PKK'lı olmanın erdem ve özelliklerini **Mazlumların, Hayrilerin, Kemalilerin ve diğer şehit yoldaşlarımızın** şahsında vermiştir. İşte bize düşen; var olan bu özelliklere ulaşmaktır. Buna ulaşmak için inatla, sabırla ve cesaretle çalışmaktır. Yoksa zaafir insanı bitirir. Utulmamalıdır ki, bir devrimcinin en büyük düşmanı kendi zaafırlarıdır.

Bu bilinçle aranızdan ayrılrken, yeni darağacına gidekren sömürgeci cellatlar son isteğini sorduklarına cevabım; **"TOPRAKLARIMIZDAN DEPOLUN"** olacaktır.

ARGK savaşçıları; Mücadelemiz, bugünkü boyutlarına ginceye dek az acılar, zorluklar ve çabalar gösterilmedi. Mücadelemiz kan, gözyaşı, engin fedakarlık ve eşsiz bir alınteri pahasına gelişti. Bundan sonraki gelişmesi de daha çok fedakarlıklar, acılar, güçlükleri ve çabayı gerektirecektir. Özgürlüğün ve bağımsızlığın bedeli çok ağırdır. Bizler de diğer halklar gibi bu bedeli ödüyörüz ve ödeyeceğiz. Şehitlerimizden kanıyla, canıyla ve soylu emeğiyle yaratan bu değerleri korumak ve amacına ulaştırmak sizlerin birer kutsal tarihi görevidir. Tarihsel süreç bu sorumluluğu sizlere yüklerken; vatanın kutsal çağrısı kulaklarımızda yankılanıyor. Bu uğurda canlarını feda eden kahraman şehitlerimizden kanları sizin yüreklerinizde kayıyor.

Celak ve yurtsever halkım; her halk gibi, binlerce yıllık bir tarih yarattın, ihanet ve direnişlerle dolu. Sömürgeci güçlere boyun eğmedin. Çok kan döküp direndin. Sayısız işgalci ve sömürgeci güçler pespeşe gelip geçti. Her biri yeni bir yara açarak yaralarını hep kanattılar. Sürekli egemenlik ve baskı altındaki bir savaşın yazgını haline getirdiler ve sömürgeci zafer sarhoşluğu ile "bildirdi", "yok ettik" dediler. Halk ve ülke gerçekliğini paramparcaya attılar. Ama bağımsız ve özgür yaşama olan inancını ve umudunu yok

edemediler. Bağrında PKK gibi bir parti yaratarak bunu dostla da düşmana da gösterdiler. Ve giderken kendi yazgını eline aldın.

Bin yılların baskı ve sömürsüne dur demenin, artık silaha sarılmakla olacağını acı pratikleriyle kavradın. Parti Önderliği etrafında ve ERNK safılarında daha sıkı kenetlenerek tarihsel kinini ve öfkeni her türlü düşmana karşı kusmanı coşkuyla karşılıyor ve görüyoruz. Senin bağrından doğan PKK, bağımsız ve özgür geleceğinin en büyük teminatıdır. O'na sahip çık ve mücadeleden O'nu koru.

Emekçi Türkiye halkı; halkımız, sömürgeci boyunduraktan kurtulmak için topyekûn bir savaşa atılmıştır. Halkımızın bu savaşı, Türk egemen sınıflarına karşıdır. Onlar emperyalizmin satılmış usaklarıdır. Ülkeni, emperyalizmin üşü haline getirmişti. Bir avuç faşist generaller gümrü, senin onuruna oynamakta, tüm haklarını gaspederek acımasız bir baskı ve sömürü uygulamaktadır. Tüm bunları bir de ülkemizi Kürdistan'dan aldığı güç yapmaktadır. Bugün Kürdistan halkı ayağa kalkarak onun bu kaynağını kurutmayı amaçlamaktadır. Halkımız bu amaca ulaşmak yolunda Türkiye emekçi halkı ve proletaryasını en stratejik müttefiki olarak görmekteyiz. Sen de, kendil egemen sınıfların halkımıza karşı yürüttüğü acımasız ve sömürgeci-faşist (imha savasına karşı çıkarak enternasyonalist görevini yerine getir.

Dünya ilerici insanlığı; halkımız da, siz bağımsız ve özgür uluslar topluluğu içindeki yerini almak için ulusal kurtuluş savaşına atılmıştır. Bu mücadele aynı zamanda sizlerin de mücadelesidir. Halkımız sizlerin arasındakı şerefleri yerini alması için attığı bu kavga da yalnız bırakmayınız. Bundan yüzyıl kadar önce söylenen **"BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLİĞİNİ"** sloganı canlılığı ve önemini hala korumaktadır.

Büyük Önder Başkan APO; halkımız, Partimiz ve uluslararası komünist hareket sana çok şey borçludur. Uzak görüşlü ve politik önderliğine her türlü oportünizme, bozguncu ve tasfiyecî anlayışlara yaşam olanaqları bırakmayarak, ulusal bağımsızlık kavgamızın sağlam adımlarla ilerlemesini sağladın. Bu gelişme bile, geleceğimizi için büyük bir mirastır. Halkımız ve devrimimiz için büyük şans oluşturmaktasın.

Faşist Türk sömürgeciliğinin cellatlarına izin vermeden ipi göğüslerken; halkımızın ulusal bağımsızlık mücadelesinde senin varlığının huzur ve mutluluğunu son nefesimde de duyacağım.

Yoldaşlar; son olarak sizlerden fiziki olarak ayrılmadan önce, tüm yoldaşlarımız devrimciçliğinin olanca coşku ve heyecanıyla kucaklarını.

Sömürgeci cellatların yüzüne şu sloganları haykırarak son görevimi de yapmanın huzurunu taşıyacağım:

- Kahrolsun sömürgecilik, emperyalizm ve yerli gericiçlik!
- Yaşasın bağımsızlık savaşımız!
- Yaşasın PKK, ERNK ve ARGKI
- Yaşasın büyük insan Başkan APO!

Mehmet YALÇINKAYA
30 Temmuz 1987/Aydın Cezaevi

Türk sömürgeciliğinin cezaevi terörüne karşı büyük tepki ÖLÜM ORUCU DİRENİŞÇİLERİNE DESTEK VE YOĞUN DAYANIŞMA EYLEMLERİ

Eskişehir Özel Tıp Cezaevi'nde başlayan Aydın Cezaevi'nin 35. gününde, Aydın'a (ve Nevlin'e) nakledilen açık grevi direnişçilerine karşı girişilen saldırı sonucu PKK savaş esirlerinden **Mehmet HALÇINKAYA** ve **Hüseyin HÜSNU EROĞLU** yoldaşlar şehit düşerlerken, birçok direnişçi de ağır ve hafif yaralandı.

Türk sömürgeciliğinin cezaevi yönetimi açık grevi direnişçilerini Aydın ve Nazilli cezaevlerine nakletmek ve Aydın Cezaevi'nde vahşet saldırısına girişmekle katliam gerçekleştirerek devrimci tutuklulardan intikam almak istedi.

Kürdistan ve Türkiye'deki tüm duyarlı toplum kesimleri, açık grevinde henüz ölümünün gelmediği sürede çeşitli dayanışma eylemleri gerçekleştirecek, faşist TC'nin cezaevi politikasını protesto etti ve devrimci tutukluların taleplerini yerine getirmesini istedi.

Mehmet ve H. Hüseyin yoldaşların şehit düşmesiyle birlikte, faşist Türk devletine yönelik tepkiler daha bir yoğunlaştı ve Kürdistan ve

Türkiye genelinde yaygın protesto eylemleri gerçekleşti.

Mehmet ve Hüseyin yoldaşların cezaevlerine, tüm sıkı önlemlere rağmen çok sayıda yurtsever, demokrat ve ilerici katıldı. Yapılan gösterilerde faşist Türk devletin kin kusan yurtseverler ve demokratlar sık sık, **"Kürdistan faşizme mezar olacak"**, **"Eskişehir'in hesabı mezar olacak"**, **"İnsanlık onuru hesaba zorlucak"**, **"Mehmetler, Hüseyinler ölmez"** vb. sloganlar atıldı. Ayrıca bu yoldaşlarımızın mezarlarına kadar yürüyören tutuklu yankılar, yurtseverler ve demokratlar çelenkler bıraktılar.

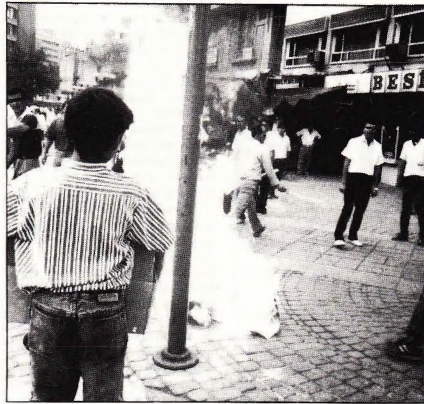
Türk devletinin kolluk kuvvetleri göstericileri karşı zorla bastırdı ve birçokunu da gözaltına aldı. Tüm yıldırma ve susturma tedbirlerine rağmen, insanca yaşamdan yana olan toplumun duyarlı kesimleri, protesto eylemlerinden vazgeçilemedi. Cezaevi günü görüşüne başvuran **Hüseyin EROĞLU** yoldaşın babası Y. Eroğlu, **"Babım şöyleyecem bir şey yok. Oğlum öldü. Ama içerde**

yüzlerce Hüseyin var" dedi. **M. YALÇINKAYA** yoldaşın annesi A. Yalçinkaya ise oğlunun cezasinde ölen alan komando timinin komutanına, **"Hani Türkiye'de adalet, nerede demokrasi?"** diye bağıracak, sinir krizleri geçirdi. Cezaevye çevre illerden toplam binlerce kişi katıldı.

PKK-Avrupa Temsilciliği, diğer sol güçler, insan haklarını savunun kuruluşları, tutuklu yakını dernekler, ilerici-demokrat, yurtsever ve daha birçok kurum yu kuruluşlar TC'nin cezaevi politikasını kınadılar, zindan direnişlerinde şehit düşen **Mehmet YALÇINKAYA** ve **H. Hüsnü EROĞLU** yoldaşları saygıyla andılar.

Daşında çok yaygın şekilde protesto eylemleri gerçekleştirilen, siyasi tutukluların bulunduğu ve destekleme amacıyla açık grevleri başlatıldı. Ayrıca siyasi olmayan bazı cezaevlerindeki adit tutuklular da ölüm orucu direnişçileriyle dayanışmak amacıyla süreli açık grevini başlattılar.

TÜRKİYE VE KÜRDİSTAN:

yaptıkları yazılı açıklamada, olayı protesto ettiklerini belirterek, bu konuda kamuoyunu ve kadınları duyarlı olmaya çalışıldır.

SHP Genel Sekreter Yardımcısı **Cevdet Selvi**, İzmir Baro Başkanı **Sabri Kurt** açıklamalarında cezaevi politikasını ve ölüm olayını kınadılar.

Türk Hukuk Kurumu Başkanı Prof. Dr. **Muammer Aksoy**, ölüm olayını "Hukuksal facia" olarak değerlendirip **"Yalnız bütün Türk hukukçularının değil, tüm Türk aydınlarının da üzütülü duymasını ve sorumluluk yüklenmesini gerektiren bir olaydır"** dedi.

İnsan Hakları Derneği Kuruca üyesi ve kadın yazar **Adalet Ağaoğlu**, yazılı açıklamada, **"çağdışı uygulamalarla 2 kişinin ölümüne neden olan hükümeti şiddetle kınıyorum"** diyerek tepkisini dile getirdi.

Türkiye Demokrasi ve İnsan Hakları Dayanışma Derneği açıklamısında, tüm demokrat ülkeleri ve insan hakları savunucularını, politik tutuklu ve hükümlülerle dayanışmaya çağırıldı. Olayı kınayan dernek, **"12 Eylül rejiminin yaralamaları tüm sonuçlarına iptal edilmelidir"** dedi.

Ankara'nın Sakarya Caddesinde ERNK taraftarları gösteri eylemi düzenlediler. Eylemde ateşler yakıldı ve sloganlar atıldı. Gösteri eylemine 150'yi aşkın Kürdistanlı yurtsever katıldı.

İstanbul-Karaköy vapur iskelesinde ölüme, 500 kişilik bir grup gösteri eylemi yapıyor, tutuklu aşına kapattı.

"Zindanlardaki baskılar hesapsız kalmayacak/TKP-ML Hareketi" imzalı pankart, Çarşıoğlu'nun dördüncü Holding binasının karşısında işyeri parmaklıkları asıldı.

Urfa'da **M. YALÇINKAYA** yoldaşın cezasinde çevre illerden gelen binlerce kişi, faşist TC'yi protesto eden sloganlar attı. Polis ve askerî güçlerin müdahalesi sonucu göstericiler karşı saldırıya geçtiler.

Kadın yazarlardan **Nezih Mercan, Leyla Erbil, Tomris Uyar, Pınar Kür, Bilge Erenus, İpi Özgentürk, Nilgün Eray, Füsün Akatlı, Nürsel Durul ve Latife Tekin**, Aydın Cezaevi'ndeki ölümü "cinan-

yapılanların açık grevinin kırılmasına yönelik olduğunu belirtti.

Aydın Cezaevi'ndeki ölüm olayı üzerine, 100'ü aşkın Devrimci Gençlik yanlısı kişi Şişli'de korsan gösteri yaparak, bir süre trafiği aşılaasma kapattılar ve yola talaş ve gaz karışımı yancı madde atarak ateşe verdiler. Eylemde, faşist baskıların protestosunu içeren sloganlar da atıldı.

Samsun'da bir grup tutuklu ve hükümlü yakını, Valilik binasına çelenk koyarak Eskişehir Cezaevi'ndeki baskıların protesto ettiler. Polisler, eyleme müdahale ederek 7 kişiyi gözaltına aldılar.

Türk Tabipler Birliği 2. Başkanı Prof. Dr. **Kazım Türker**, TMMOB Genel Sekreteri **İsmail Kulaksızolu**, Türk Diş Hekimleri Birliği Genel Sekreteri **Yılmaz Bilgin**, Türk Veteriner Hekimleri Birliği Genel Sekreteri **Tayfun Demiralp**, Türk Eczacıları Birliği Yönetim Kurulu Üyesi **Atilla Uygören** yazılı açıklamaya sonucunda, Aydın Cezaevi'ndeki ölüm olayını insanlığına olarak değerlendirdiler. Ortak açıklamada, devrimci tutukluların ölüm noktasına getiren anlayış sorumlularının istifa etmesi istendi.

Ankara'dan SHP'li kadınlar,

Tutuklu avukatı **Serhat Bucak**,

yet! Olarak değerlendirdi, Taksim'deki Atatürk Kültür Merkezi önündeki kitaplarına siyah boya dökecek, cezaevilerindeki uygulamaları protesto ettiler. Bir de TBMM'ye telgraf çekerek hükümeti iltisafa çağırdılar.

Sabahın erken saatlerinde Aydın terminalinde bir araya gelen tutuklu ve hükümlü yakınları, Asayiş Şubesi ekipleri, Çevik Kuvvet ve Siyasal Şube'ye bağlı sivil polisler tarafından sıkı takibe alındılar ve yakınlarıyla görüştürülmediler. Bunun üzerine tutuklu yakınları, durumuna protesto ettiler. PKK'li savaş esiri **Erdogan Sönmez**'in annesi **Hanım Sönmez**, "Götürün mazotu kendimi yakacağım. İki yavrumuz gitti, şimdiki bura götürülmeye mi? Aç, susuz bursaya getirmişler, bunu insan olan hiç kimse bir başkasına yapamaz." diye bağırarak baygın-lik geçirdi.

Sosyalist Parti (SP) tarafından "Cezaevilerindeki baskı ve ölümlere son" miting ve yürüyüşü yapıldı. Ankara'da yapılan protesto gösterisine polis zor kullanarak olaya müdahale etti ve 100 kişiyi gözaltına aldı.

Elaazığ'da SHP İl Başkanı **Av. Sinan Öztürk** ve 15 tutuklu yakını ayrı açıklamalarla bulunarak, cezaevilerindeki baskıları protesto ettiler.

İskenderun'da tutuklu yakınlarının da bulunduğu 22 kişi açık

dan'na kadar yürüdü, marşlar da söyleyen grup, bir süre oturma eylemi yaptı. 300 kişinin başlattığı açık grevinde bir de 3 aylık bebek annesiyle birlikte bulunuyordu. Eylemciler, "1 Ağustos Genelgesi" kaldırılıncaya kadar mücadelelerine devam edeceklerini açıkladılar.

SP Genel Başkanı **Ferit İsover**, partisinin meclis toplantısında yaptığı açıklamada, "Ölümlerin birinci sorumlusu siyasi iktidar ise, ikinci sorumlusu da açık grevlerine (siddet eylemi) diyerek, devlet siddetini davet eden SHP'dir" dedi.

İstanbul Tabip Odası tarafından konuyla ilgili yazılı açıklama yapıldı. Açıklamada, tutuklu ve hükümlülerin nakledilmelerine onay veren doktorlara ceza verilmesi için Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi'ne başvurulacağı belirtildi.

Sultanahmet'te Adliye binası önünde, bombalı süs verilmiş ve üzerinde "Faşist katillerle ölüm" "Yasasın tutasakların direniş-Türkiye Komünist İşçi Direniş" yazılı pankart asıldı.

Vatan caddesinden Topkapı'ya doğru protesto yürüyüşüne geçen bir grup, polis tarafından engellendi.

Aydın Cezaevi önünde 50 kadar tutuklu ve hükümlü yakını bir grup, yakınlarıyla görüşmede ayrılmaya çalışırken 50'ye yakın sayıda bir grup, Kurucşme'de protesto gösterisi yaptı. Gösteri eyleminde, cezaevilerindeki açık grevleri ve Kürdistan'daki olayları tek yanlı olarak veren TRT de protesto edildi, TRT binasına, "İktidardan borazanı TRT'nin yazılı olduğu bir pano asıldı. Grup, sloganlar atarak da-

ler Fakültesi karşısına bombalı süs verilmiş bir pankart asıldı. "Zindanlardaki faşist baskı ve katliamlara son" pankartı nedeniyle, yarım saate yakın bir süre cadde trafiğe kapatıldı.

İHD'nin İzmir şubesine üye olan ve sayıları 100'ü aşan kadın ve erkek, tutuklu ve hükümlü aileleriyle kol kola girerek Hükümet Bulvarı'nda yürüyüş yaptılar. Yürüyüşte kadınlar, başlarına beyaz eşarp bağladılar.

DYP Genel Başkanı **S. Demirel**, Aydın'daki ölüm olayı üzerine yaptığı açıklamada, "İnsanlık dışı muameleler cereyan ediyor, buna kimse savunamaz" dedi.

Sosyalist Feminist Kaktüs Der-gisi'nden, Ayrımcılığa Karşı Kadınlar Derneği'nden, Kadın Kültürü Evi'nden ve İHD İstanbul Şubesi Kadın Komisyonu'nda 30'a yakın kadın, siyah elbise giyinerek, Çağaloğlu'nda cadde ortasına yatarak bir süre trafiği engellediler. Eylemde, bir bildirici okundu ve sloganlar atılarak cezaevilerindeki uygulamalar protesto edildi.

50'ye yakın tutuklu ve hükümlü yakını, Aydın Cumhuriyet Savcılığı'na, "Bundan sonra öcek kişilerden cezaevi yöneticileri ve Adalet Bakanlığı sorumludur" yazılı bir dilekçe bırakıldıktan sonra, toplu halde cezaevi önüne kadar yürüdü.

Mersin'de tutuklu ve hükümlü yakını 6 kişi, İHD binasında açık grevini başlattı. Açık grevine 11 yaşındaki Sinan Göçer de, annesiyle birlikte katıldı.

Türkiye Yazarlar Sendikası'na bağlı bir grup yazar, ortak bir basın toplantısı düzenleyerek, cezaevilerindeki koşulların düzeltilmesi için yetkileri uyurdular. Ayrıca TYS 2. Başkanı **Cengiz Bektaş**, hiç kimsenin insanları öldürme, işkence ve baskı yapma hakkına sahip olmadığını açıkladı.

150'ye yakın bir grup tutuklu ve hükümlü yakını, ellerinde pankartlarla Aydın şehir merkezinde yürüyüşü geçti. Polisler zor kullanarak yürüyüşü engellemeye çalışınca allele, direnişçi geçerek bir polis dövdür. Çatışmada 43 kişi gözaltına alındı. Tutuklular arasında bulunan 80 yaşındaki **Makbule Balcan** adlı ana, cezaevine gönderilmesini fenaletti ve hastaneye kaldırıldı. Ayrıca ölüm orucundaki yakınlarını yalnız bırakmamak için, allele, Aydın Cezaevi çevresinde cadılar kurarak bura-

da kalmaya başladılar. İstanbul Fındıkzade'de bir grup genç, yola yanıcı maddeler döküp yarakarak protesto gösterisi yaptı.

Siyahlar giyen bir grup kadın, İstiklal Caddesi'nde yürüyüş yaptı. Yoldan geçenlere siyah kartonlar dağıttılar. Polis, cadde protestocuların 3'ünü gözaltına aldı.

İstanbul Mahmutpaşa'da, Kürçe "Devrim şehitleri ölümüzdür" pankartı altında 700 kişilik bir grup, sloganlar atarak gösteri yaptı.

İHD Adli Durum Komitesi ile SHP Cezaevileri Komisyonu üyeleri, Aydın Cezaevi'ndeki inceleme-lerinden sonra yaptıkları açıklamada, gördükleri katliamlara dehşete kapıldıklarını söylediler. İncelemede bulunanlardan SHP Ankara Milletvekili **Kamil Ateşoğlu** ve Ankara Tabip Odası Başkanı **Selim Öçer**, yaptıkları değerlendirmede "İnsanlığımızdan utanıktır" dediler. 23 demokratik kitle kuruluşunun temsilcilerinden oluşan İnsan Hakları Acil Durum Komitesi yaptığı açıklamada, "Cezaevilerindeki baskının utancından kimse kendisini kurtarmayacaktır" denildi.

Yazar ve politikacıların **Aziz Nesin**, **Mehmet Ali Aybar**, **Rasih Nuri İleri**, **Emil Galip Sandalcı** ve **Mina Urgan**, 16 Ağustos günü (47. günde) Pera Palas otelinde bir basın toplantısı yaparak, 48 saatlik açık grevine başladılar. Grevci yazarlar bir de bildirici dağıttılar. Bildiride, "Açlık grevimiz sonucu vermezse, tekrar açık grevine başlamaya, yurdumuz aydınlarının daha büyük katılmalarıyla açık grevini yaygınlaştırmaya kararlıyız" denildi. **A. Nesin** basın toplantısı sırasında "Başka yapacak marifetimiz yok. Amacımız halkı harekete geçirmekti" dedi. **M. Ali Aybar** ise "Evlatlarımız orada ölün, ben utanıyorum. Bizimki kavkımdır, bundan sonraki tepki haklıdır gelmelidir" dedi.

Tutuklu ve hükümlülere destek amacıyla imza kampanyası başlatıldı. İlk imzaları film yönetmenleri attı.

İstanbul'da 600'e yakın gaza-

larla ve Kürçe "Berzvedan İlyane (Direnmeçiyasamaktır)" sloganını yazılı olduğu bir pankart açarak sloganlar attılar. Yürüyüşü geçen göstericilere polis müdahale ederek 11 kişiyi gözaltına aldı. Bektaş Balık Pazarı'nda, gruplar halinde gelecek toplanan 50 kadar siyah giysili kadın, bu kez de yoldan kenarındaki siyah panonun üzerine beyaz kumaş astılar. "Bu gün insanımız siyah olacak" diye başlayan protestocu kadınlardan ilk beyaz kumaşa siyah boya püs kurtürken, diğerleri ise siyah ku-

maş parçalarını havaya fırlattılar. Antalya'da 80 kadar tutuklu ve hükümlü yakını kadın, sessiz protesto yürüyüşü yaptı.

Çeçilli barolarla kayıtlı 50 avukat, bir basın toplantısı yaparak, cezaevilerindeki uygulamaları hukuk dışı olarak değerlendirdi, tutuklu ve hükümlülerin taleplerinin yerine getirilmesini istediler.

Ölüm orucunun 47. gününde, Aydın Cezaevi önünde tutuklu ve hükümlü yakınları yaptıkları açıklamada, "İnsan haklarının ve insanlığına hiçe sayıldığı bir ülkede vatandaş olmanın hiçbir anlamı yok. Eger önümüzdeki iki günde ölümü bir sonuç alamazsak, toplu intihara başvuracağız. Bunda kararlıyız" dediler.

İHD Adli Durum Komitesi ile SHP Cezaevileri Komisyonu üyeleri, Aydın Cezaevi'ndeki inceleme-lerinden sonra yaptıkları açıklamada, gördükleri katliamlara dehşete kapıldıklarını söylediler. İncelemede bulunanlardan SHP Ankara Milletvekili **Kamil Ateşoğlu** ve Ankara Tabip Odası Başkanı **Selim Öçer**, yaptıkları değerlendirmede "İnsanlığımızdan utanıktır" dediler. 23 demokratik kitle kuruluşunun temsilcilerinden oluşan İnsan Hakları Acil Durum Komitesi yaptığı açıklamada, "Cezaevilerindeki baskının utancından kimse kendisini kurtarmayacaktır" denildi.

Yazar ve politikacıların **Aziz Nesin**, **Mehmet Ali Aybar**, **Rasih Nuri İleri**, **Emil Galip Sandalcı** ve **Mina Urgan**, 16 Ağustos günü (47. günde) Pera Palas otelinde bir basın toplantısı yaparak, 48 saatlik açık grevine başladılar. Grevci yazarlar bir de bildirici dağıttılar. Bildiride, "Açlık grevimiz sonucu vermezse, tekrar açık grevine başlamaya, yurdumuz aydınlarının daha büyük katılmalarıyla açık grevini yaygınlaştırmaya kararlıyız" denildi. **A. Nesin** basın toplantısı sırasında "Başka yapacak marifetimiz yok. Amacımız halkı harekete geçirmekti" dedi. **M. Ali Aybar** ise "Evlatlarımız orada ölün, ben utanıyorum. Bizimki kavkımdır, bundan sonraki tepki haklıdır gelmelidir" dedi.

Tutuklu ve hükümlülere destek amacıyla imza kampanyası başlatıldı. İlk imzaları film yönetmenleri attı.

İstanbul'da 600'e yakın gaza-

grevine başladı. 6. gününde sayı 25'e yükseldi. Daha sonra yapılan "bir günlük destek çağırısı" üzerine 27 kişi daha katılarak, açık grevlerinin sayısı 52'ye yükseldi.

Hatay'ın Samandağ ilçesinde bir grup korsan gösteri yaptı. Göstericiler Adalet Bakanlığına telgraf çektiler. Polis tarafından 5 kişi gözaltına alındı.

İstanbul Çemberlitaş Meydanı'nda bir grup yurtsever genç, korsan bir gösteri yaptı. Gösteri eyleminde Kürdistan'daki faşist operasyonları ve cezaevilerindeki uygulamaları protesto eden sloganlar atıldı. Eylemin sonunda, alanda bulunan bir cami duvarına, "Kürdistan şehitlerinin iltikamı alınacak" yazılı pankart asıldı.

SP binasında tutuklu yakınları açık grevine başladılar. Sayıları 300'ün üzerinde olan grevçiler, eylemlerini karışıklıkla sürdürebileceklerini açıkladılar.

İnsan Hakları Derneği, Adalet Bakanı **Osman Sungurlu**'yu iltisafa davet için telgraf kampanyası başlattı.

SHP İl Örgütü, bir bildirge yayınlarak, "1 Ağustos Genelgesi"nin kaldırılmasını ve genel af ilan edilmesini istedi.

İstanbul'da 19 derneğin üyeleri bir araya gelerek, Esenler Halka-ı'nda 3 günlük açık grevine başladılar. Açık grevi başlatmadı ancak yaklaşık 300 kişilik grup, Çağaloğlu'ndan Sultanahmet Mey-

sağlamak zorunda kaldı.

300 kişilik bir grup, Dev-Genç imzalı ve sloganı bir pankart açarak, yolu trafiğe kapatıp ateş yaptı. Gösteride, "Zindanlara başlasın", "Mehmetler, Hüseyinler ölmez" vb. sloganlar atıldı.

Türk-İş'e bağlı bazı sendikalar ile bağımsız sendikaların genel başkan ve yöneticileri Belediyeler-Sendikası'nda ortak imzalı bir bildiriyi cezaevilerindeki baskılara sessiz kalınmamasını istediler.

DSP Genel Başkanı **B. Ecevit** ve SHP Genel Başkanı **E. İnönü**, yaptıkları ayrı açıklamalarda genel af çıkarılmasını ve ölüm cezasının kaldırılmasını talep ettiler.

Diyarbakır'da 35 kadar tutuklu ve hükümlü yakını, SP İl Binası'nda başlattıkları 3 günlük açık grevini süresiz uzatdı ve aileleri sonuna kadar direnmekte kararlı davranacaklarını açıkladılar.

SHP Çorum Milletvekili **Rıza İlman**, tutukluların nakline onay veren doktorlardan **Bülent Baloglu** ve **Lufti Öztün** hakkında suç duyurusunda bulundu.

Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, ideolojik görüşüne insanca davranılmasını ve sorunlarına acil çözümün getirilmesini istedi. İHD'nin çağrısına Ankara'da Abdül İpekçi Parkı'nda, cezaevi direnişinde şehit düşen **M. YALÇINKAYA** ve **H. Hüsnü EROĞLU** yoldaşların anısına sayı duruşu

la ve Kürçe "Berzvedan İlyane (Direnmeçiyasamaktır)" sloganını yazılı olduğu bir pankart açarak sloganlar attılar. Yürüyüşü geçen göstericilere polis müdahale ederek 11 kişiyi gözaltına aldı. Bektaş Balık Pazarı'nda, gruplar halinde gelecek toplanan 50 kadar siyah giysili kadın, bu kez de yoldan kenarındaki siyah panonun üzerine beyaz kumaş astılar. "Bu gün insanımız siyah olacak" diye başlayan protestocu kadınlardan ilk beyaz kumaşa siyah boya püs kurtürken, diğerleri ise siyah ku-

maş parçalarını havaya fırlattılar. Antalya'da 80 kadar tutuklu ve hükümlü yakını kadın, sessiz protesto yürüyüşü yaptı. Çeçilli barolarla kayıtlı 50 avukat, bir basın toplantısı yaparak, cezaevilerindeki uygulamaları hukuk dışı olarak değerlendirdi, tutuklu ve hükümlülerin taleplerinin yerine getirilmesini istediler. Ölüm orucunun 47. gününde, Aydın Cezaevi önünde tutuklu ve hükümlü yakınları yaptıkları açıklamada, "İnsan haklarının ve insanlığına hiçe sayıldığı bir ülkede vatandaş olmanın hiçbir anlamı yok. Eger önümüzdeki iki günde ölümü bir sonuç alamazsak, toplu intihara başvuracağız. Bunda kararlıyız" dediler. İHD Adli Durum Komitesi ile SHP Cezaevileri Komisyonu üyeleri, Aydın Cezaevi'ndeki inceleme-lerinden sonra yaptıkları açıklamada, gördükleri katliamlara dehşete kapıldıklarını söylediler. İncelemede bulunanlardan SHP Ankara Milletvekili **Kamil Ateşoğlu** ve Ankara Tabip Odası Başkanı **Selim Öçer**, yaptıkları değerlendirmede "İnsanlığımızdan utanıktır" dediler. 23 demokratik kitle kuruluşunun temsilcilerinden oluşan İnsan Hakları Acil Durum Komitesi yaptığı açıklamada, "Cezaevilerindeki baskının utancından kimse kendisini kurtarmayacaktır" denildi. Yazar ve politikacıların **Aziz Nesin**, **Mehmet Ali Aybar**, **Rasih Nuri İleri**, **Emil Galip Sandalcı** ve **Mina Urgan**, 16 Ağustos günü (47. günde) Pera Palas otelinde bir basın toplantısı yaparak, 48 saatlik açık grevine başladılar. Grevci yazarlar bir de bildirici dağıttılar. Bildiride, "Açlık grevimiz sonucu vermezse, tekrar açık grevine başlamaya, yurdumuz aydınlarının daha büyük katılmalarıyla açık grevini yaygınlaştırmaya kararlıyız" denildi. **A. Nesin** basın toplantısı sırasında "Başka yapacak marifetimiz yok. Amacımız halkı harekete geçirmekti" dedi. **M. Ali Aybar** ise "Evlatlarımız orada ölün, ben utanıyorum. Bizimki kavkımdır, bundan sonraki tepki haklıdır gelmelidir" dedi. Tutuklu ve hükümlülere destek amacıyla imza kampanyası başlatıldı. İlk imzaları film yönetmenleri attı. İstanbul'da 600'e yakın gaza-

larla ve Kürçe "Berzvedan İlyane (Direnmeçiyasamaktır)" sloganını yazılı olduğu bir pankart açarak sloganlar attılar. Yürüyüşü geçen göstericilere polis müdahale ederek 11 kişiyi gözaltına aldı. Bektaş Balık Pazarı'nda, gruplar halinde gelecek toplanan 50 kadar siyah giysili kadın, bu kez de yoldan kenarındaki siyah panonun üzerine beyaz kumaş astılar. "Bu gün insanımız siyah olacak" diye başlayan protestocu kadınlardan ilk beyaz kumaşa siyah boya püs kurtürken, diğerleri ise siyah ku-

AVRUPA

gelen tutuklu ve hükümlü analarından **Melek Avcı**, "Eğer böyle sürerse, bu kadar acılar hiç düşünmez, kendimi yakacağım. Dünya şahid olsun ki yakacağım. Hemdi, e, mapushanenin önünde yakacağım" dedi. Yine tutuklu analardan **Zeynep Poyraz**, Türk sömürgeciliğinin yaptıklarını yanına kar kalmayacağını, bunun intikamının alınacağını ima eden, Su anlama sözleriyle bir gazeteciye konuşmasından) tepkisini dile getirdi (Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini yürüten gücü kasteder): "On sekiz yıl önce, üç kişiydiler. Ama kinlendiler, kinlendirdiler, binlerce öldüler şimdi..."

Dersim'de İHD Şubesi'nde 5 tutuklu ve hükümlü yakını süresiz açlık grevini başlattı. Aileler, "1 Ağustos Genelgesi"nin kalkmaması halinde açlık grevlerini önümüzde dönüştüreceklerini açıkladılar.

Mersin'de Acil Durum Komitesi tarafından düzenlenen panelde, cezaevlerindeki durum konuşuldu.

Bursa'da bir grup öğrenci Yeni Çözüm Dergisi binasında açlık grevine başladı.

SHP Bursa İl Başkanı, yaptığı açıklamada, cezaevlerindeki uygulamaları insanlığına olarak değerlendirdi.

İzmit'te 7 kişi, bir açıklamaya yaparak açlık grevini başlattı.

İstanbul Kartal'da 50 kişilik bir grup, telgraf çekerek Adalet Bakanlığı'na istifaya çağırıldı.

Bandırma'da Adımlar, işçi Güldem ve İşçilerin Sesi Büroları çalışan 7 genç, Adımlar bürosunda açlık grevine başladı.

Bursa'nın Heykel semtinde bombalı süs veriliş bir pankart asıldı.

Hak-İş Sendikası'nda yapılan toplantıda, sendikadan başkanı **Necati Çelik**, cezaevlerindeki durumun ülkenin ortak sorunu olduğunu ve buna sendikaların da sessiz kalamayacaklarını belirtti.

Çağdaş Kadınlar Derneği İzmir İl Şubesi'nden bir grup kadın İzmir Valiliği'ne giderek, Özel Kalem Müdürü ile görüştü. ÇKD İl Başkanı **Zeliha Şehiroğlu**, hükümete bildirmek üzere, "1 Ağustos Genelgesi"nin kaldırılmasını ve genel af ilan edilmesini istediklerini açıkladı.

Tutuklu ve hükümlü ailelerinden Diyarbakır'da başlatılan açlık grevinin 11. gününde, Nusaybin'den yeni katılmırla sayıları 85'e yükseldi. Medit kanaması geçiren **Saliha Şener** ve hayatı tehlike içinde olan **Sabriye Sözen** yapılmak istenen tedaviyi reddederken eylemlerini devam ettiriyorlar. Ayrıca eylemin sonuçlanmasını işi polislerin yaptığı baskılara karşı, tutuklu ve hükümlü yakınları yaptıkları açıklamada, bu baskıların sürmesi halinde, kendilerini emniyet müdürlüğü önünde yakacaklarını söylediler.

Sakarya'da SP İl Binası'nda 8 kişi açlık grevine başladı. Yine aynı partinin Bolu'daki binasında, SP İl yöneticileri 3 günlük açlık grevini girdiler.

Sağmalcılar Cezaevinde müvkekkilleri bulunan 19 avukat açlık grevine başladı. Yine bir grup yazar müzişyen, tiyatrocu ve ressam Sağmalcılar Cezaevi önüne giderek, burada açlık grevinde bulunan tutuklu ve hükümlüleri desteklediklerini açıkladılar. Bir ortak bildiri de okuyan grup, "1 Ağustos Genelgesi"nin kaldırılmasını, genel af ilan edilmesini ve hükümetin istifasını istedi.

Yine Ankara'da 2 banka şubesinde bomba patlatan ERNK taraftarları eylem alanlarında bildirir bırakarak, Türk sömürgeciliğinden hesap soracaklarını duyurdular.

BATI ALMANYA:

6.8.1989 günü Hamburg'da, 130'a yakın Kürdistanlı yurtsever Türk Konsoloslukuna yürüyüş yaptı. Konsolosluk yetkilileri önceden polis çağırarak yürüyüşü engellemek isteseyse, eylemcilerle polis arasında çatışma çıktı. Göstericilerden biri yaralandı ve üçü de tutuklandı. Konsolosluk binasının bir penceresine atılan taşlarla camlar kırıldı. Eyleme Alman basını yayın orfanları büyük ilgi gösterildi. Eyleme iki yerel gazete yer verdi.

Hannover ve Celle'den 120 civarında Kürdistanlı yurtsever Türk Konsoloslukuna önünde bir protesto mitingi yapıldı. Gösteride TC bayrağı yakıldı. 2000'e yakın bildiri dağıtıldı.

Eylem alanına basın ve yayın organları muhabirleri gerekerek bildiriler. Cezaevlerinin yeni direnış sehtileri için bir dakikalık saygı duruşunda bulunuldu. Protesto

örgütleri taraftarları TC Konsoloslukuna önünde kendilerini zincirle bağlayarak protesto gösterisinde bulunuldu. Çoğunun ERNK taraftarları olduğunu 80'e yakın göstericinin eyleminde, bazı gruplar (eylemde yer alan), TC'nin Bayrağının yakılmasını ve PKK'lı Mehmet YALÇINKAYA ile Hüseyin Hüsnü EROĞLU yoldaşların fotoğraflarının taşınmasını ve "Kahrolsun teslimiyet, yasasın direnış" sloganının atılmasına karşı çıktılar. Polis eylemcilere karşı zor kullandı ve 11 kişiyi gözaltına aldı. Eylem yerine 2. TV kanalı ve bazı basın muhabirleri geldiler. Taz, Bild, Hamburger Abendblatt ve Milliyet gazeteleri eylemi haber olarak verdiler.

Batı Berlin'de 30 kişilik ERNK taraftarı, 6.8.1989 günü TC Konsoloslukuna önünde bir miting yaptı. Gösteri eyleminde Almanca bildiriler dağıtıldı. Sloganların da atıldığı eylemde TC'nin bayrağı yakıldı.

eylemin amacı birçok basın ve yayın kuruluşuna da duyuruldu. 30'un üzerinde bir grup ERNK taraftarı 9.8.1989 günü TC Essen Konsoloslukuna önünde protesto gösterisi yaptı. Aralarında kadın, çocuk ve 3 TKP(B) taraftarının da bulunduğu göstericiler, TC bayrağını yakttılar. Eylem alanına bir grup gazeteci de gerekerek bilgi aldı ve fotoğraf çekti.

15 Ağustos '89 günü Hamburg'da Türkiye ve Kürdistan Cezaevlerindeki Açık Grevleryle Dayanışma Komitesi'nin organize ettiği gösteri eylemine, Av. Dev-Genç, AG Ausländerpolitik der Jobber und Erwerbslosen, Birlik Yö, BWK, Devrimci Yol, EKİM, ERNK, Hafen Strasse, Partizan, TKP(B), Toplumsal Kurtuluş, TKP-ML Partizan ve TKP-ML Hareketi taraftarları katıldı. Türk, Kürt ve Alman

Yine Batı Berlin'de ERNK, TKP-(B), İçişleri Sesi, Kürt Halkının Dostları ve başka ilerici Alman grupları ortak platform oluşturarak bir protesto yürüyüşü düzenlediler. Yürüyüş 500 civarında katılım sağladı. Bildiriler, yayınlar dağıtıldı, sloganlar atılarak ve konuşmalar yapılarak TC'nin uygulamaları protesto edildi. Şehitleri 1 dakikalık saygı duruşunda bulunuldu. Eylem, TC'nin bayrağı yakılarak sonuçlandı.

6.8.1989 günü Münster'de, 30'a yakın ERNK taraftarı TC Konsoloslukuna önünde gösteri eylemi yaptı. 45 dakika kadar süren eylemde, yapılan propaganda ile TC teşhir edildi ve bayrağı yakıldı. Stuttgart'ta TC Konsoloslukuna önünde 4.8.1989 günü 50 civarında ERNK taraftarı bir protesto gösterisi yaptı. Eylemde, TC'nin uygulama-

malarını protesto eden pankartlar açıldı ve sloganlar atıldı. Yapılan megaronlu konuşmalarla da TC sömürgeciliği protesto edildi.

Frankfurt'ta 4.8.1989 günü 200'e yakın kişinin katıldığı bir protesto mitingi yapıldı. Mitinge ERNK, Ekim, Av. Dev-Genç, TKP(B) Toplumsal Kurtuluş, TKP-ML Frankfurt taraftarları ile Türkiye İşçiler Derneği üyeleri katıldı. Olusturulan Dayanışma Komitesi'nin düzenlediği bu eylem önemli yankı u yarandı.

(Mitingde, bir Alman kadın yaptığı konuşmada, oğlunun Stammheim Cezaev'i'nde A. Haydar Kaytan'la birlikte kaldığını belirtti ve oğlunun kendisine, A. Haydar'a hiç kimseye olmadık kadar baskı yaptığını dediğini söyledi. Oğlunun kendisinden istediğini ise, ondan çok Kürt davasıyla ilgilenmesi ve bunun için mücadele vermesi olduğunu açıkladı.)

Bir gün sonra (5 Ağustos günü), yine Frankfurt'ta aynı örgüt taraftarların katıldığı gösteri eylemi yapıldı. TC Konsoloslukuna önünde gerçekleşen eyleme yaklaşık 100 kişi katıldı.

Yine aynı gününde ERNK taraftarları, Frankfurt THY bürosuna isgal ettiler. Eylem yaklaşık 4 saat sürdü. 6.8.1989 günü, Frankfurt'ta bu kez (yukarıda) adı geçen örgütlerin kadın taraftarları Yeşiller bürosuna isgal ettiler. Eylemlerin istekleri yerine getirildi.

6.8.1989 günü Frankfurt'ta Kürdistanlı yurtseverleri ve Türkiye devrimci-demokratlarını katıldığı bir yürüyüş ve miting yapıldı. Eyleme yaklaşık 300 kişi katıldı. Yürüyüşte 60'un üzerinde Alman demokratı da yer aldı. Çokşulu ve yoğun propaganda geçen yürüyüşte Mehmet YALÇINKAYA ve H. Hüsnü EROĞLU yoldaşların cezalarını simgeleyen —Kürdistan bayrağına sarılı— tabutlar taşındı. Aite Öper Plutzan yürüyüşü geçen göstericiler eylemlerini F. Bornheim Mitte'de yaptıkları mitingde sonuçlandırdılar.

Ulm alanında ERNK, TKP-ML Hareketi, TDKP, TIKKO (DABK), KPD ve EKİM taraftarları ile taratış demokratlar TÖBANK şubesi isgal ettiler. Banka yetkilileri eylemlerin taleplerini yerine getirdiler. Eylem alanında Neu-Ulm-Zentrum, Schwäbische Zeitung, Südwest Presse, DPA, Radio 7 ve Donau Radio 1 gibi basın-yayın organları gerekerek konu hakkında bilgi aldılar. Ayrıca eylemin amacı Cumhuriyet ve Hürriyet gazetelerine de telefonla bildirildi. Eyleme basında yer verildi.

Bir grup ERNK taraftarı yurtesver Karlsruhe TC Konsoloslukuna önünde gösteri eylemi yaptı. Kadın ve çocukları da içinde olduğu Kürdistan göstericiler, sık sık sloganlar atarak ve yazılı plakartlar taşıdılar.

Kürdistanlı yurtsever bir grup, Köln'deki TC Konsoloslukuna önünde gösteri eylemi yaptı. Gösteride eylemin amacını dile getiren sloganlar atıldı ve TC bayrağı yakıldı.

Bonn'da 9.8.1989 günü Kürdistanlı ve Türkiye'li sol güçlere mensup 138 yurtsever, devrimci açık grevini başlattı. ERNK-Almanya Örgütü, Avrupa Dev-Genç, TDKP (VDP), SVP, EKİM, TKP(B), Hêvîya Gel ve KAWA örgütlerini başlattıkları açlık grevinde, TKP-ML dayanışma olarak yer aldı. Açık grevinin 3. gününde basın toplantısı yapıldı. Eylem 4. gününde 3500'e yakın kişinin katıldığı bir yürüyüşle sonuçlandı. Yürüyüş platformdaki güçler dışında, TKP-ML, TKP-ML Hareketi, Sosyalist Parti, Alman Dostları, Rahê Karger (İran), TUDAY ve Toplumsal Kurtuluş taraftarları da dayanışmacı olarak katıldılar.

Lindau'da 13.8.1989 günü ERNK taraftarları bir yürüyüş düzenledi. Yürüyüşe yaklaşık 100 yurtsever ve Alman demokrat katıldı. Yürüyüşte yapılan propaganda çevrenin büyük ilgiyi toplandı.

Oberhausen'de 30 ERNK taraftarı 17.8.1989 günü SPD bürosuna isgal etti. İçlerinde kadın ve çocukların da bulunduğu yurtseverler, 3 saat süren eylemlerinin amacını kabul ettirdiler. Eylem alanına basın muhabirleri de gerekerek konu hakkında bilgi aldılar.

Batı Berlin'de 17.8.1989 günü ERNK taraftarı 11 yurtsever, kitlenin yoğun olduğu bir alanda cadır kurarak açık grevine başladı. 19.8.1989 günü ise TC Konsoloslukuna önünde Uluslararası Kadınlar Birliği bir miting düzenledi. Mitinge YJWK de katıldı. Göstericiler kalabalık sayılarıyla yolu da trafığe kapatarak konuşmalar yaptılar ve sloganlar atıldılar. Daha sonra TC bayrağı yakıldıktan sonra, göstericiler açık grevlerinin bulunduğu alana kadar yürüyüş yaptılar.

Alman Yeşiller Partisi, yazılı bir açıklama yaptı. Açıklamada Yeşillerin sözünde, "Aydın'daki gelişmeler, Türkiye'de insan haklarının sistemi bir şekilde çiğnenendiğinin son canlı örneği" diyerek, Federal Hükümet'e, Türkiye'ye yapılan tüm askeri ekonomik ve askeri yardımların kesilmesini istedi. Yeşiller ayrıca bir de Türkiye'ye inceleme heyetini gönderdiler.

Tanınmış Alman yazarlarının yer aldığı Heinrich-Boell Vakfı, TC'nin cezaevleri uygulamalarını protesto ederek, Turgut Özal'a konu ile ilgili mektup gönderdi.

Alman Sosyal Demokrat Partisi (SPD) milletvekili Ottmar Schreiner, Turgut Özal ve Adalet Bakanı O. Sungurulu'ya birer telgraf çekerek, cezaevlerindeki baskı uygulamalarının son verilmesini ve yeni ölçülerin engellenmesini istedi.

Uluslararası Yazarlar Kulübü (PEN), TC'nin cezaevlerindeki uygulamalarını kınayan bir bildiri yayınladı. PEN'in F. Alanya'daki merkezinden yapılan açıklamada, "3 Ağustos günü ölen 2 makam, Türkiye'de demokrasiye geçiş umutlarını söndürdü" denildi.

Monika Erhan adlı Alman kadın, yakınıni ziyaret etmek üzere gittiği Aydın Cezaev'i'ndeki uygulamaları karşısında, diğer tutuklu yakınlarıyla birlikte protesto gösterilerine katıldı. Alman kadın, "Eğer bu olaylar bir Avrupa ülkesinde meydana gelseydi yer yerinden oynardı" dedi.

F. Almanya İnsan Hakları Örgütü, Başbakan Turgut Özal ve Adalet Bakanı O. Sungurulu'ya mektup göndererek, cezaevlerindeki baskılara son verilmesini istedi. Bu yarı mektubunun bir kopyasında F. Almanya Dışişleri Bakanı D. Genschere gönderildi.

FRANSA:

Paris'te 4.8.1989 günü Kürdistanlı ve Türkiye'li sol örgütlerin kitlelerinden oluşan 1000'i aşkın yurtsever ve demokrat, Türk Büyükelçiliğine kadar yürüyüş yaptı. Protesto yürüyüşü açılış önünde mitingle döndürüldü. Cezaevi sehtileri için bir dakikalık saygı duruşunda bulunuldu. Eylemin amacını içeren bir bildirinin de okunduğu mitingde, "Kahrolsun faşist cuntta", "İnsanlık onuru işkenciyi yenek", "Kürdistan'daki katliam ve baskılara son" sloganları atıldı.

6.8.1989 günü Paris'te, Türkiye'de demokratlar ve Kürdistanlı yurtseverler bir araya gerekerek Eylem Kulesi'ni isgal ettiler. 2000'i aşkın Türkiye'li ve Kürdistanlı göstericiden 100 kadın, Eylem'in 1. katına

çıkarak eylemin amacını dile getiren pankartı astılar. Diğer göstericiler ise kulenin altında pankartlar açarak, sık sloganlar atılır ve üç diliden bildiriler dağıtılır. Yaklaşık 4 saat süren protesto gösterisinin izlemek için basın-yayın organları hazır bulundular. Eylem, BBC ve Fransız televizyonunun yanısıra, çeşitli basın organlarında da haber olarak yer aldı.

50'ye yakın ERNK taraftarı, Paris'teki Türk Konsoloslukuna bir protesto yürüyüşü yaptı. Yürüyüşte eylemin amacını dile getiren sloganlar atıldı ve bildiriler dağıtıldı. Konsolosluk önüne varıldığında ise, çevrenin yoğun işgisi arasında Türk bayrağı yakıldı.

16.8.1989 günü ERNK, Av.Dev-Genc, Ekim, KAWA, Sosyalist, TDKP, THKP/C (Aciliciler), TKP(B), TKP-ML Hareketi taraftarları açık grevini başlattı. 25 Ağustos günü bir basın toplantısıyla sonuçlanan açık grevi eylemine, Kadınların Kurtuluşu Dergisi TKEP ve TKP-ML(DABK) örgütleri taraftarları da destekleyici olarak katıldılar. Açık grevi, Fransız polisinin ilk üç gün ve daha sonraki günlerde de zaman zaman gösterdikleri anti-demokratik uygulamalara rağmen kararlılıkla sürdürüldü; ve önemli düzeyde başarıya ulaştı. Eylem; TV 6. Kanal ve 4. Kanal, BBC, L'Humanite, Liberation, Reuter, AFP (iki kez) İFA; Milliyet, İnsan hakları Örgütü Başkanı Berna Kuşner, Simat, Fransız İşçileri Bakanı, FKIP-PCO, İspanyol/Yuan-Gost soim, Komela, Liberation Radio, Unesco, Bulgar Haber Ajansı, BBC fotoğrafçısı, FKIP/Nant Nontay ve Federasyon International gibi basın-yayın organları kuruluşlar ve kişiler ziyaret ettiler. Ayrıca Kürdistanlı ve Türkiye'li kitleler, eylemcilerin yerinde ziyaret ederek dayanışma gösterdiler.

Fransa'nın Dijon alanında, bir grup Kürdistanlı ve Türkiye'li yurtsever, demokrat, bir bildiriyi yayınlayarak 21 Ağustos 1989 günü açık grevine başladı. Dayanışma Grevi Komitesi, Dağıtıldığı bildiride, tüm ilerici kamuoyunu konu hakkında duyarlı olmaya çağırdı.

Dreux'da ERNK taraftarı 35 kişilik bir yurtsever grup, 22.8.1989 günü açık grevine başladı.

ERNK taraftarı bir grup yurtsever, Strasbourg şehrinde açık grevine başladı.

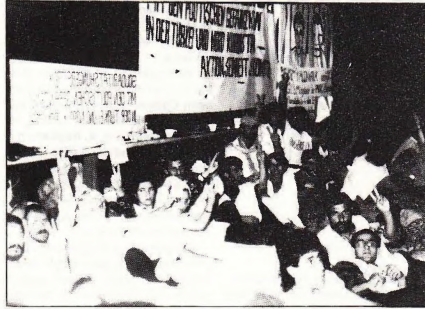
Lyon şehrinde 5.8.1989 günü 50'nin üzerinde ERNK taraftarı bir grup, TC Konsoloslukunda gösteri eylemi yaptı. Eylemin amacını dile getiren sloganları sık sık atan yurtseverler, eylemcilerin TC'nin bayrağını yakarak sonuçlandırdılar.

19.8.1989 günü yine Lyon'da ERNK taraftarı 25 yurtsever, süresiz açık grevine başladı. Eylem alanına gelen basın ve yayın organları, açık grevlerin taleplerine yer verdiler. Eylemin üçüncü gününde, Lyon yerel televizyonu, ERNK bayrağı altında, Eylem Komitesi'nden bir yurtseverle, Kürdistan'daki gelişmelerle ilgili röportajı naklen (15 dakikalık) yayınladı. Aynı televizyon, gece geç saatlerde, röportajı bir kez daha yayınladı.

Marselli'de 13.8.1989 günü ERNK taraftarı 300 yurtseverin katıldığı bir protesto yürüyüşü yaptı. Marselli'de Gare'den 10 km. uzaklıktaki TC Konsoloslukuna kadar yürüyen yurtseverler, eylem güzergahındaki yabancılar tarafından sevgi ve alkışlarla karşılandılar. Sık sık sloganları atan ve Fransızca-Türkçe bildiri dağıtan ERNK taraftarları, TC Konsoloslukunda yürüyüş eylemini mitinge dönüştürdüler. TC'nin bayrağı da yakıldıktan sonra, 4 saat süren eylem coşkulu şekilde sonuçlandı.

AVUSTURYA:

7.8.1989 günü yaklaşık 40 civarında ERNK taraftarı Viyana'da ÖVP (Avusturya Halk Partisi) bürosuna işgal etti. Eyleme basın ve yayın organları gelerek bilgi aldılar.

Eylemin amacına önemli oranda ulaşıldı. ÖRF televizyonu haber olarak duyurduğu eylemi, değişik gazeteler fotoğraflı haberlerle yayınladılar.

Viyana'da ERNK'nin çağrısıyla 11 örgüt (Avrupa Dev-Genc, TKP-ML, ERNK, ATİGF, MLSPB, TDKP, TKP-ML/TİKKO, KAWA, Öğrenci Gençlik Derneği, EKİM ve TKP-ML Hareketi) bir araya gelerek 8.8.1989 günü, 44 kişinin katıldığı açık grevini başlattılar. Eylem süresince basın toplantısı yapıldı. 2000'in üzerinde protesto kartı hazırları ve 3000'in üzerinde imza toplandı. Avusturya basını eyleme geniş yer verdi. Türkiye yönetimine çok sayıda protesto mektupları gönderildi ve ayrıca konuyla ilgili bazı bakanlarla ve Belediye başkanlarıyla görüşmeler yapıldı. Avusturya bazı örgütleri de dayanışma gösterdiler.

Yişiler/Viyana Örgütü, Avusturya Komünist Partisi, Uluslararası Af Örgütü, Yişiler Viyana Eyalet Başkanı Werner Haslauer, Kızılhaç/Avusturya Örgütü, Avusturya Sol Blok Sendikalar Örgütü, Sendikalar Birlik, Anti-emperyalist Kulüp, Avrupa'da Kürt Öğrenciler Derneği/Avusturya Şubesi, Avusturya Kürt Merkezi, Kürdistan Yurtsever Birliği/Avusturya Sempatislerinin desteklediği ve (11 siyasi parti örgüt ve OKO'den oluşan Eylem Birliği Komitesi'nin hazırladığı bir bildiriyi dağıtarak TC'nin faşist uygulamaları protesto edildi.

Viyana-Türkiye Öğrenci-Gençlik Derneği, yayınladığı bildiride, 12 Eylül rejiminin kararlarının geçerli olamayacağını belirterek, "Tarih akadaşlarımız ve tüm devrimcileri aklamıştır" dedi.

Açık grevinin sonuçlandığı 9. gününde, 1000'in üzerinde kitlenin katıldığı bir yürüyüş yapıldı. Yürüyüş, Avusturya Parlamentosu önünde oturma eylemine dönüştürüldü. Eylem Komitesi, bazı bakanlarla görüşerek, eylemin taleplerini bildirdiler. Bazı taleplerin kabul edildiği eylem, yapılan konuşmalarla sonuçlandı.

İSVİÇRE:

Zürich kentinde 5.8.1989 günü, EKİM, ERNK, TDKP, KAWA, TKP-ML/TİKKO, Avrupa Dev-Genc ve MLSPB taraftarlarının katıldığı bir gösteri eylemi yapıldı. TC Konsoloslukunda gerçekleşen eyleme 500'e yakın kişi katıldı. Konsolosluk penceleri göstericiler tarafından taşlar ve sopalarla kırıldı. Polis müdahalede bulunarak, eylemi dağıtmaya çalıştı. Polisin tu-

tumuna, çevredeki bazı polisler tepki göstererek, eyleme katıldılar. Polis, göstericilere karşı polise mermi ve sık bombası kullandı. Polisin tüm anti-demokratik ve engelleme amaçlı çabalarına rağmen, canlı ve coşkulu süren eylemde TC bayrağı yakıldı. 10 dak-

talar.

5.8.1989 günü, Den Haag'da İktidar Partisi CDA'nın bürosuna 100'e yakın Kürdistanlı yurtsever tarafından işgal edildi. Türkiye ve Kürdistanlı güçler tarafından gerçekleştirilen ortak eylemde, polisin olumsuz tavrı üzerine taş ve sopalar vavgı çıktı. Bazı göstericiler gözaltına alınarak revirde dövüldüler. Yaklaşık 3 saat süren eylem, basın geniş yer verdi.

Kürdistanlı ve Türkiye'li güçlerden oluşturulan Eylem Komitesi, Rotterdam'da CDA binasını işgal eyleminden sonra, açık grevi eylemini organize etti. 40'nin üzerinde ERNK taraftarı ile Türkiye'li ilerici ve devrimcilerin katıldığı süresiz açık grevi eylemi, basın ve yayın organları tarafından yoğun ilgi gördü. Televizyon, radyo ve basın organları eylemi ilgili canlı yayın ve röportajlar yaptılar. Ayrıca açık grevi eylemi ilgili canlı yayın ve röportajlar yaptılar. Ayrıca açık grevi eylemcilerine çok sayıda dayanışma mesajı gönderildi.

12.8.1989 günü 50 civarında Kürdistanlı yurtsever ve Türkiye'li ilerici, Rotterdam'daki TC Başkonsoloslukuna kadar yürüyerek, burada protesto gösterisi yaptı. Eylemde faşist Türk ordusunu simgeleyen bir maket yapıldı. Mitingde folklor gösterileri de yapılarak kamuoyunun dikkati daha da arttırıldı. Rotterdam yerel basını eyleme geniş yer verdi.

15.8.1989 günü Amsterdam'da 50'ye yakın Kürdistanlı ve Türkiye'li kitle, tüm Hollanda'ya Türkçenin yanısıra, çeşitli dillerden yayın yapan NOS radyosuna yönelik bir protesto eylemi gerçekleştirdi. Eylemde, NOS radyosunun cezaevleriyle ilgili haberi ya hiç yayınlamaması, ya da gerçekleri çarpıtarak yayınlaması kınanarak protesto edildi.

İNGİLTERE:

Bir grup ERNK taraftarı, Londra'nın merkezindeki Türk Hava Yolları binasını işgal etti. Eylem İngiltere basının yanısıra, Cumhuriyet gazetesi de haber olarak yer verdi.

Brüksel'de Türkiye'li sol güçler, 70 kişilik güçle TC Konsoloslukuna ve Uluslararası Basın Merkezi'ni işgal ederek, cezaevlerindeki faşist uygulamaları protesto ettiler.

HOLLANDA:

Den Haag'taki TC Büyükelçiliği önünde 2.8.1989 günü 60 Kürdistanlı yurtsever bir gösteri eylemi yaptı.

4.8.1989 günü, 50'er grupla, Kürdistanlı yurtseverler, Amsterdam ve Rotterdam'da Türk Hava Yolları'nı işgal ederek, TC'nin faşist uygulamaları karşı kınarını kus-

devletinin dolaylı engelleme çabalarına rağmen amacına ulaştı. Eylem haberi, tirajları 500 bin civarında olan 3 gazete'de tam sayfa yer aldı. Jämtland Radyosu açık grevi eylemcilerine röportaj yaptı; yayınında eyleme geniş yer verdi. Ayrıca ERNK taraftarları, Bräcke yerleşim alanında TC'nin sömürgeci uygulamalarını teşhir ve protesto eden bildirileri tüm posta kutularına attılar. Österson'da yayın bildiriler dağıtıldı ve burada bulunan Uluslararası Af Örgütü, Kızılhaç ve bütün yayın organları temsilcileriyle görüşmeler yapılarak konu hakkında bilgilendirildi. Kızıhaç ve Uluslararası Af Örgütü şubeleri K. Evren'e protesto telgrafı çektiler. Bräcke halkı da, eylemcilere dayanışma gösterdi ve başta bulundu.

Malmö'de, 9.8.1989 günü 10 civarında ERNK, THKP-C Dev Savası ve Direniş Hareketi taraftarları, TC Fahri Konsolosluk'u işgal etti. Dışarıdan konsolosluk binasına "Cezaevlerindeki baskılar son" pankartı asıldı. Eylem basın yayın organlarında yer aldı.

Stockholm'de Kürdistanlı yurtseverlerden oluşan bir ERNK Komitesi, TC uygulamalarına ilgili belgesel bir bildiriyi hazırlayarak İsveç Parlamentosu'ndaki partilerin yetkililerine verdi. İsveç Komünist Partisi (VKP)'den Birgit Rundberg'e, Sosyal Demokrat Parti'den Jan Hellman Merkez Köylü Partisi'nden Per Alding'e, Halk Partisi'nden Eva Höljer'e ve Yişiler'den Ewa Höljer'e söz konusu bildiriyi veren ERNK Komitesi, bu parlamentolere konu hakkında ayrıntılı bilgi verdi. Kendi dilleriyle görüşülen parlamentolar, durumun meclisteki arkadaşlarına ileteceklerine dair söz verdiler. Aynı bildiriyi, İsveç'in en büyük gazetelerinden DN'ye, Aftonbladet'e, Svenska Dagbladet'e ve Expressen'e de verildi.

Remsitt kampında bulunan 11 ERNK taraftarı 2 günlük açık grevini başlattı. Yurtseverler eylemlerini, yağmur altında geçmesine rağmen başarıyla sonuçlandırdılar. Eylem üzerine bölge radyosu Kürdistan'la ilgili program yayınladı. Dalarına, Demokratik Barışlar Tindning ve Ludvika gazetelerinde eylem geniş yer verdiler. Uluslararası Af Örgütü eylemcilerini röportaj yaptı. Sol Komünistler Partisi, açık grevini ziyaret ederek mesaj sundu. Barış ve Özgürlük için Kadın Hareketi, eylemcilere ekonomik yardım yapmakla birlikte, dayanışma mesajı sundu. Yişiler Partisi ve Komitesi üyesi Pagnhiel Pohanka, eylem alanına giderek desteğini sundu.

NORVEÇ:

15.8.1989 günü Oslo'da ERNK taraftarı 15 kişilik bir Kürdistanlı yurtsever grup, İktidar Partisi (VKP)'nin merkez bürosuna işgal etti. Eylemlerinin amacını bildiren yurtseverler, Partinin İkinci Başkanlığına görüşme yaparak olumlu sonuçla verdiler. Eylem alanına gelen basın ve yayın kuruluşları eylemin amacına yer verdiler.

DANİMARKA:

Kopenhag'da, ERNK taraftarı 25 yurtsever, Danimarka'nın yüksek tirajlı gazetelerinden Politiken'in yayın bürosuna işgal etti. Gazetelerin büro sorumlusuyla yapılan görüşme sonucu, eylem talepleri kabul edildi.

Kürdistanlı yurtsever grup, bu kez İnsan Hakları Örgütü'nün Kopenhag şubesi'ni işgal etti. İlk saat süren eylemin talepleri kabul edildi. Basın yayın organları da gelecek eylemin amacına ilişkin bilgi aldılar.

Zindan direnişleri ve Türkiye gerçeği

Yaşamın kendisinde böyle anlar vardır ki, her şeyde damgasını vurur ve tarih ne kadar ilerlese ilerlesin o anları süretiler ki. Ya bir çağın değişimi, ya yeni bir neslinin keşfi, ya da halkların bağımsızlık mücadelesinde kahraman, destansı cisimler vb. işte tarihe damgasını vuran ve bellekleri derin hiçbir zaman silinmeyen böylesi anlar; yüzyıllar, onyıllar, yıllar, yüzyıllar da geçse, kulaaktan kulağa, kağıttan kağıda aktarılarak günümüzde kadar geçen gerçeklikler vardır. Bu gerçekliklerin bir bölümü halklar tarihinde kim ve ne frete anılırken, bir bölümü de özlere, haset, kıvanca kalarak. Tarihte kara leke olarak kalan zulüm, vahşet, barbarlık; aydınlar olarak kalar ise hep halkların çıkarına olan işler olmuştur.

Günümüzde bu aydın gerçekçiliklerden biri tanesi de Kürdistan'tın kuvata bağimsızlık savasidir. Bu savasla iceride ve disarda, zindanda ve dagda yuzlerce yaglit kanini aktittim, duycuclerinden istenilen veremeyek tarihe atildi huzirle isimleri kizmislaridur. Iste bizim icin ozlem, hasret, kavgila analacak anlar, yaglitler topraga duykuleri anlaridur. Her topraga duykuleri bir olgunun mucjdesi olmustur. Topraga gomulup, ustü betonla kaplandigi, soylenen bir halkin yeniden dirilisi destani yaratilmissir bu sahadede emelerile. Olu topraklarimiz uzerinde acmazs potinileri ile gezen fashist-somurgjiler duynya karni karshi "yariz, savascafigiz ve yavascafigiz" diyen bir halk gercekligimizi, sozkonusudur. Bu gercekligi, bugun tyn duynya, mu CKPnin ve sehtilerile tutkilemeyecegiz, somurgjilerin son "bi-tirme" operasyonlanin bofca qilmasilya bir kez daha kanitlanmissir durumdadir.

Aynı olay, Partisane, Partî Önderliğine ve vatandaşın sahip çıkan zindan direnişçileri için de geçerlidir. Her tür entrika, satın alma, piskamnik yasalari, infaz yasalari türünden uşaklaşmaları grışirmişine karşı, 1980'lerden başlayarak günümüze kadar kesintisiz devam eden zindan direnişçilerin ağır to-kadi, sömürgecileri kırarak ikamaz olduğu sorunların giridabına so-muştur. Diyabırak zindandan başlayarak Kürdistan'ın ve Türki-yenin diğer zindanlarında dalga dal-gamayan, Mazlumlar, Haykilerin Kemallerin sloganlarını takip eden ardilları, on yıl aralıksız süren direnişçileri onların öğrencileri oldukları kanıtlanmıştır. Bu direnişler dalğası, 89 Ağustos'undan Ayan zindanında ilk yoldaşımızın şahade-ti emsiline daha da boyutlanmış ve sömürgeçlik bir kez da-ha mahkum edilmistir.

Aydın zindanında şehit düşen
H. Hüsnü EROĞLU ve Mehmet
YALÇINKAYA yoldaşlar halkların
kardeşliğini nasıl yarattımsa he-
rektiğini gösteren diğer örnekler
den birisini teşkil ettir. Son zinan-
direnişleri Türkiye ve Kürdistan
halkları açısından unutulmazmsa
gerekten derslerle doludur. Halk-
ların birlikteliğinin netere kadar
olduğu bu direnişse somut olarak
kendisini göstermiştir. Sırgilleren
direniş dalgası bir anda kitleselle-
şmiş, halkın kitlelara karşı mu-
lâfetiini kabartmıştır. Yıllardır sü-
ren sosyal-şoven düşünceler bir
nebzede olma kırılmıştır. Yılların
sıkıyıkıya kâğıtlarıyla aydınları da
hi bu bu olayla tesniyi yükselmiştir, zin-
dan direnişinden göç almışlardır.
Zindanlarda yaratılan birlik, sos-

yalı-söven zincirleri kırarak yanlış-sıması dışarda da bulmştur. İleriden geçtiğimiz dönemin özellikleri yalı bilince kaçırıldığını da göstermektedir ki; zindan direnişinin yarattığı olumlu sonuçlar kitlelerin umut-kaynağı olmuştur. Bu direnişle sağ-telikelir ortaya serilmiş, gerçek halk-kahramanları, halklarıya kucakla-mışlardır. Sömürgeci vahşetini Kürdistan'da en üst boyutta sergi-lendiği, Türkiye'de insanları açlık-ve sefaletle yüzüye geldiği, meşhur-çok itikdârî kitleleri adeta hiçe saydığı, ülkemizde kimyasa silah-kullanarak toplu katliamlara giriş-me istediği bir dönemde, zindan-direnişleri anlamını bulmuş; Evren-Özal faşist itikdârîni sarsmış-tır.

"Bugün Türkiye tarihinde aydın olmak; gerçek resmi düzenin, yani 12 Eylül faşizminin denetiminden reddi, bu rejimin dayandığı iç ve dış bağlantılarını eleştirisi, sonuna kadar anti-empyalist ve sonuna kadar sosyalist, yani devrimci, demokrat olmak, yalnız bilinciyle değil, eylemiyle de Kürdistan halkının kurtuluşunun en aktif savunucusu ve destekçisi olmak, onun tüm mücadele ve örgütlenmesine o muvazene vermesi ve proletaryanın ideolojik-politik öncülüğünde diğer emekçi sınıfların çıkarlarını bir demokrasi programında somuleştirmek, çağın en akıllıca sosyalist hareketi, yani Kürdistan halkının kurtuluşu programıdır. Bu programı uygulamak, yani devrimci demokratlaştırmak, çağın sınıf ve tabakalarından temsilcileri bu programı etrafında anti-faşist cepheye birleştirilmesi, doğabilsen her türlü baskı ve işkenceye karşı bu görüşlerin direnme temelinde üstlenilmesi gerekir kılınmalıdır. Vayay aydın olmanın özütü budur."

(PKK Genel Sekreteri Abdullah ÖCALAN, Seçme Yazısı, Cilt II)

Türkiyeli aydınları bilirlenince
 bir çevrede ele almak biraz zor du-
 r. Zindan dışındaki dönemine
 kadar, bidesi bir kişisi yapamayan
 aydınlar, onları eylemleri sokaklar-
 ın çok yoğun olaylar olmasına kar-
 şın hareketle geçememişler; tüm
 dünyanı dikkatlerini çeken Kürdis-
 tan ulusal kurtuluş mücadelesini
 haklarında tek bir söz dahi söyleme-
 dekinden gösterememişlerdir.
 Oysa gerek Kürdistan ulusal kurtu-
 luş mücadelesini, gerekse de zindan-
 dışındaki faaliyetlerini bilme olmu-
 ortalama yaratmış durumdadır. Bi-
 lince olanı eyleme dökmülesi gerek-
 rekliktir tüm açığıyla kendisini de
 yatırmışken, buna sessiz kalmanın
 anlamı nedir? Aydın direnişin ge-
 çektiği bu zindan çıplaklığı ile gözle-
 müne sermiştir. Türkiye aydını ve

şöyl, "Bana dokumanen yılan bîr
yasa," mantığında sıyrıldığını
bazı olumu adımırları göster-
meye çalışmış. Buğün insan-
onurlarını çışnetmek için
damlarda cisimlene mücedele
yürüklenir yandında yer almak
insanlık onurunu yapılmak ahna
damlar fasit TC ile aynı suç işleme-
k anlamlandır. İşte sanayıcı kul-
Türkiye adını son olumu adımı
yıla bunun farkına varmış durum-
damlar. İşte, Aydın zindan direnişin-
ışta yaradın çıktenler bir tane
de, aydınlarla aydın olmanın
öklütünü kavratmış olmasdır. Ay-
zindan direniş, sahtekara mey-
damlarda dolap, "insan hakları"
savunucuları oldukları söyleyen
Evren-Ozal kılığı ve muhalefet par-
tilerinin gerçeği yüzünü halka bi-
çke daha göstermiş. "Çağdaş
devlet", "insan hakları", "hukuklu
devlet" gibi sahte kavramları ko-
alçak yolsuzlemci halkkızımıza ka-
bır ettirmeye çöşenler 21 Eylül fasit

rejiminin sözcülerinin ne kadar sahtekar olduklarını, "demokrasi havası" geçiren bazı "ilerici", "solcu kesimlerin, kişilerin gerçek yüzlerini Aydın zindan direnişi daha net olarak ortaya çıkarmıştır.

Aydın zindan direnişçi Türkiye'nin süslenmiş demokratik güçleri ve aydınlarını harekete geçiren gücü de olmuştur. 12 Eylül faşizmi sonuna kadar yeni bir askeri-faşist cenderek içerisinde anılan toplum ve onun aydınları, o dönemde işkence ve zulme alicablek, baskı, lakayt ve zalim me karşı süs-süs olmuştur. 12 Eylül lüle kad yaratan devrimci, ilerici ci gelişmelerin tümü unutulmuştur. Tarih. Dönemin itkidatı, toplumdu gü gültüyecek değil, dağıtacak, kıskılırlı rini tanınamız durumuna getirecek vafar ileri sürdümek istemiş ve aydınları bir bölümden egemen sınıfın güdümüne sokmuştur. Zindan direnişleri ve özellikle son Eskişehir Aydın direniş aydınlarını kabukları niden cıkmalarını sağladı. Türkiye sol gücünün taşıdıkları son yüye-yöven davranışları halkların kardeşliği doğrultusunda yakla şık sınırmu olduğu dardır, belki, eyleme daha net ortaya kıym, belki an da olsa bu anlayışın sıyrılın solun olumlu adımıdır, mücade lemez birleşme yü yeniden oy namıştır. Çünkü, 12 Eylül faşizmi kendine ügün bir sol yarattığına kesin gözüyle bakmamızdır. Zindan direnişleri ile kırtın zincirler Kemalizm ta kendisidir. İstenilen ve beklenen olgunun kendisi de atılan bu olumlu adımların devam ıdır.

Türkiye solü güçleri ve aydınları
Kürdistan ulusal kurultay mücade-
lesinde dayanışma içerisinde olduk-
ları arasında nelerin yarattığı belirsiz-
likler görülmektedir. Son zindan
dan derinleşen bun ve güzel orman-
ları sergilemiştir. Ömrünü ta-
mamlayış, cürümeyle yüz yüze
gelmiş faşizmin, öyle topkankar
dan söküp atılması işine bile de-
ğildir. Yeter ki, demokrasi karşı-
lıklarını her türlü kurbanıyla. Sö-
mürgeci-faşist devletler halklarını
rasına koşulları çağıştırdı nifak to-
humları günümüzde kadar tutmuş
mı, bunun nedeninin, iki halikası
devrimci güçleri arasında kaldı-
laşma olduğu yüzü bilince ka-
nımlardır. Disandaki mücadeleyi
bitürleşen zindan derinleşirini
sunmuş oldukları mesal, güc-
lerinden bir eylem kalıvızu ola-
bilmelidir. Enternasyonalist olabir
menin, halkları başsızlık mü-
cadelesine saygı duymanın koşu-
lu budur.

[illegible]

tan halklarının olacağından kuşku yoktur. Düşmanın her türden oyunlarına karşı insanlık onurunu çığırta meykenler, ölümdə yaşamasını ve yaşatmasını bilenler kahramanlıkla rıyla anılırlar. Bizler de bu kahra manları saygıyla anarak, yorumunu okuyucuya bırakıp, burjuva basın dan zindan direnişine ilişkin devle te olan tepkileri vermek istiyoruz.

"İnsan hakları nedir? İnsanın
insan olduğundan ötürü sahip olduğu
güç varsayılan haklardır. Çağdaş
devlet ise her şeyden önce insanın
haklarına dayalı devlet anlamını ta-
şır. Çağdaş devletin temel işlevi
insan haklarını gerçekleştirmektir.
Demokrasi ve insan haklarını ön-
düğü yerde, çağdaş devletin sö-
nedilebilir ancak insan haklarını
ciğnendiği yerde, ne demokrasi ni-
de çağdaş devlet vardır."

“Özal iktidarı, altını bir kez daha çiziyoruz, insan hakları alanında bir kez daha sınıfta kalmıştır. Birtakım uluslararası sözleşmelerin altını sırf bir imza atarak, bunları Batı forumlarında makyaj malzemesi olarak kullanmaya kalkışmak, artı inandırıcılığını tümüyle tüketmiştir.” (Hasan Cemal, Cumhuriyet 4.8.89)

"Ne kaldı?
Hayvanlara gösterdikleri insancıl davranış kadar bir uygarlık gereğini kendi insanlarımızdan esirgeyemediğimiz halde, durumumuzun deyimleyecek sözcük bile bulamadım." (Halkevleri Genel Başkanı Ahmet Yıldız, Cumhuriyet, 4.8.89)

"İnsan yaşamı sözünüsu ol-
duğu zaman duyarsız davran-
manın bağışlanamaz bir kusur ol-
duğunun bilincinde olmayanlar
karşı topluma gösterilen tepkiler
ben de içtenlikle destekliyorum"
(Ahmet Yıldız, Cumhuriyet, 4.8.89)

"Cezâvelerinde 'otorite' içten-
dikeleri karşı grevine zorlayan baş-
kılar ve haksızlıklar üzerine inşa
edilememek gerekir. Buna cayma
denir. Çünkü böyle bir düzenden
gündeme getirdiği her ölüm de kat-
bız oluruz."

Adalet Bakanı Sayın Oltan Sunğurlu, duruma el koymak için ne bekliyor.

Birkaç gencin ölmesini mi?
(İHD Ankara Şubesi Başkanı Mu-
zafer İlhan Erdost, Cumhuriyet
4.8.80)

"Bu tartışma sürüp giderken ani bir kararla Eskişehir Cezaevi boşaltılıyor, açlık grevi yapanlar dahil, 300'e yakın mahkum Aydıncı Cezaevi'ne naklediliyor.
Ve iki mahkum ölüyor!

Dünyada ve ülkemizde cezaevi yönetiminin tutumunu protesto için açlık grevi ilk defa yapılmamıştır.

O halde açlık grevi yapan mahkumları Eskişehir'den kaldırıp Aydın'a göndermenin sakıncası yöneticilerin hiç mi aklına gelmemiştir?

**İşte doktor raporu: Ölüm sebebi açlık ve susuzluk...
Devlet, bu iki insanın canında**

Açlık grevi yapıp kendisini ölüme yollayacak kadar bilinçli insan bundan caydırmanın kolay bir sorumludur.

olmadığı açıktır, ama o insanı yaşatabilmek için bütün imkanları kullanarak varken, yüzlerce kilometre uzağa göndermek, yöneticileri **'başiret'** kelimesinden ne kadar uzak olduklarını gösterir.

Evet, devlet vatandaşın canından sorumludur; bu bile yeter. Siz, devlet sadece vatandaşın değil, insanın canından sorumludur, kim olursa olsun, düşman bile olsa..." (Hasan Pulur, Hürriyet)

4.8.89) "Doktorlar ne derse desin; açlık grevine başlayalı 35 gün bulmuş bir insan, dedim bir if'den ötekine, bir odadan ötekine daha nakletmenin cinayeti olduğunu, on yaşındaki çocuk daha düşünür. O nedenle, bir il ilüm ülünün sorumlarını mutlak olarak cevapla cezalandırmak, devletin namusu borcudur." (Öktem Eğin, Hüriyet, 8.8.89)

"Akıyık geyi yapsın yalvarırlar, lula bir yanına bırakın; hapishane de silâhli isyan çıkaran adı mahkumların üzerine bile böyle diyorlar; insan hayata kıyılmış diye özen gösterilir; sevci, müdür, bakan araya girer, 'İkne' yontemleri kullanılır, yumasıklaştı sorunlar çözülmenmeye çalışılır. Bu ne acımasızlık, ne gaddarlık!"

Sonuç:
İki ölül..
Peki, bu gençleri kim öldürdü?

Görevliler mi? 'Gizli emir' verenler mi? Adalet Bakanı Oltan Sungurlu mu? Başbakan Özal mı? SHP Genel Başkanı İnönü mü? DYP Genel Başkanı Demirel mi? Olaya ilgisiz kalan basın mı? Bu satırları okuyan sen mi? Yazan ben mi? Yoksa hepimiz mi?

Cinayeti kim işledi?
35 gündür açlık grevi yapılan bir cezaevindeki tutuklu ve hükümlülerin gizli emirle başka hapisanelere apar topar nakledilmesi için gece yarısından sonra sabaha karşı uygulamaya girişmek, sanırım uyarı dünyanın gözleri önünde hepimizin alınra ayıbın ve ilkelliğin damgasını basmıştır.

Ötenlerden sorumlunuz."

"Türk halkının gaddarlığına prim vereceğine ben inanmıyorum. İnsan öldürmek yalnız çağımızda değil, eski dinlerde bile lanetlenmiş bir suçtur." (İlhan Selçuk, Cumhuriyet, 4.8.89)

"Dünyanın hangi medenî ülkesinde acaba cezavailerindeki tutuklu ve hükümlülerin hayatına bu ölçüde bir umursamazlıkla bakılabilir? Ulusal anayasaların da, uluslararası ilkelerin de gereği öyledir. Onların da işledikleri suç ne olursa olsun, isterse yüzlerce kişinin hayatına malûsun, kanunun ve yetkili mahkemelerin koyduğu sınırlar dahilinde öteki insanlar kadar yaşama hakkı vardır."

"Eskişehir Cezaevi'nde en azından bir 'ölümüne neden olma' suçu vardır. Ama Müsteşar'ın gözünde o, 'suç' sayılmıyor. Normal sayılıyor. O bakış açısı değişmedikçe cezaevlerine, insanları insani gereklerle göre 'yaşatma' niyetinin girmesine imkan yoktur." (Altan Öymen, Milliyet, 6.8.89)

"Meselenin siyasal yönüne gelince... Eger cezaevinden sorumlu olanlar, açık grevi yapan mahkumları ideolojik saiklerini nefrette karşıladıkları için bunların ölümüne gitmesini bilerek engellememişlerse, kendileri suçlu olmaktan da ötede, basiresizdirler." (Coşkun Kırca, Milliyet, 8.8.89)

"Tabii, daha büyük ayıp Avrupa Toplumuna üyeliğine aday Türkiye Cumhuriyeti'nin, tutuklulara uygulanacak koşullar konusunda, bir-kınız Avrupa standartlarını, Birleşmiş Milletler'i'n kabul ettiği genel ölçülerle bile henüz tutturamaması olmalıdır. Bu ölçüler şı değil. Onbeş yıl önce süren birleşmiş Birleşmiş Milletler Ceza ve İnfaz Hukumu Özel Konferansı'nın belgesi olarak, 'Tutuklulara Uygulanacak İşlemlere İlişkin Asgari Standart Kurallar' adıyla ortada."

mak, özellikle siyasal düşünceleri ya da eylemleri dolayısıyla parmaklıkların gerisine girmiş o-larlara yapılması gereken en son şeydir. Çünkü onlar, ıslah edilmesi gerekenler, kendileri değil, toplum ve sistem olduğuna inanırlar. Ters ve insanlık dışı uygulamalar, ancak onları haklı çıkarmaya yarar." (Mum-taz Soysal, Milliyet, 6. 8.89)

"Aydın Cezaevi'nde iki mahkum ölümünün 'darp'tan değil, açlık grevi dolayısıyla son kayırdan' olduğunu habilitifli sebepleri havası içinde açıklamasını anlamak zordur. Bu, suçtan daha ağır bir mazerettir. Bir çatışma çıkar; ölen olur."

Ama, 35 gündür açık grevde bulunan kimseleri hayvan nakli u-sullerile —hatta, herhangi bir u-sulle— Eskişehir'den Aydın'a taşı-mak sadece cinayettir." (Metin To-ker, Milliyet, 6. 8.89)

"Türkiye, 89 yazında morgdaki genç insanların ölüm nedenlerini araştırın, su kaybedenin mi, silahlı çatışmadan mı? türünden çarpıcı tartışmaların batığına saplanan bir

rejim çıkmazından."

"Sanki, suq cumhuriyetidir. Ya da, geçen çağın Afrika sö-mürgelemleridir."

35 günlük açık grevine karşı, zırlı arabalara doldurulan tutuklu ve hükümlülerin, Amerika'nın kara si-gücü, ayakları prangalı 'Kunta Kinte'lerindeki ne fark vardır!

Hayır... Düşünceli suç sayan yasaları hala kaldırmadık diye ne cezaevlerinde insanlara 'kötü' mu-a-meleli yapmaya hakkımız vardır. Ne de bu insanları, Türkiye'nin 'zendeli' sayıp, zırlı arabalarla aç-suz 15 saatlik yolculuğa, ölümle mahkum etmeye seyyirci kalabiliriz.

Türkiye'nin cezaevlerindeki köhne sistem, bu defaki açık gre-vinde artık kendini ele vermiştir. Tabii, Adalet Bakanlığı'ndaki 'ada-letsiz' katalar da...

"Aslında, çatışma olmasa da aç-lık grevinin uzamasına kayıtsız ka-larak ölüme yol açan devlet anlayı-şı ve vicdanlarda yarılanıp, simdi-den mahkum olmuştur. Ama olayın soruşturulması ve gerçek neden-lerin açığa çıkarılması da son de-

rece önemlidir. Çünkü, ölüm-cül durumdaki bitkin insanların nefesi-ni kesen son darbe Aydın Ceza-e-vi'ne nakil sırasında 'kötü mu-a-mele' ise o, zaman yalnız Adalet Bakan'ının istifaya çağrılması yet-mez. Bu skandal nedeniyle Özal hükümetindeki tüm koltukların bo-salması gerekir. (Derya Sazak, Milliyet, 7.8.89)

"Ölümün nedeni, ne su kayırdır, ne de darp Neden, 12 Eylül'dür. ANAP itidardır. Topluma yer-leştirilmek istenen korku rejiminin adaletsizliği yatıyor temelde. Meh-met ve Hüseyin 12 Eylül'ün halka karşı açtığı savaşın kurbanlarıdır. Bosuna ölmemişlerdir. Demokrasi mücadelesine kayıpsız yürümüyor."

"Katil kim?"

Eskişehir Özel Tip Cezaevi'nde cinayet işlendiği bütün basın, her-kes görüyor, biliyor, söylüyor. Böyle açıkça gündürlü belliydi: Ö-lümü başıra başıra geldi. İktidar, a-ların, babaların, eşlerin, çocuk-ların, kardeşlerin çığlıkları arası-na sahneleri düldü. Sosyalist Parti dışındaki muhalefet partile-

rinin gözleri doğdu. SHP'nin ka-yıtsız bakışları altında."

"Mehmet ve Hüseyin'in uğrun-da ölüme gittikleri hak artık, ce-zaevinde havalandırmaya çıkmak hakkı değildir. İnsan gibi yaşama hakkıdır."

Yüzbinlerin sokağa döküldüğü, özgürlük ve eşitlik talebinin bu ka-dar yükseldiği, Türkiye'de cezaev-leri böyle olmaz. Ötlen Sungurlu-ların, Arif Yüksellerin kafası hüküm sürmez. Demagogların ötesine ge-çek bir demokratik yaşamı yasa-mak istiyor toplum. 12 Eylül'ün büt-tün tezgahları boşa çıkmıştır. Ce-zaevlerinden yükselen ses kulak verme zամandı! (Hasan Yalçın, 2000'e Doğru, sayı 32)

"Şehir merkezi, hastane, ceza evi arasında mekik dokuyan tutuk-lu ve hükümlü yakınınlara insan hakları savunucuları... Hiçbir bilgi veremeye yanaşmayan yetkililer. E-sen sikiyetinin rüzgarları... Türki-ye'nin gündeminde cezaevleri ve Aydın var!"

"Aydın'da bir insanlık sınavı ver-i-yor. 154 tutuklu ve hükümlünün aç-

lık grevi 50. günü aşmış durumda. İçlerinden 12 kişi eylemlerinin ölüm orucuna çevirdi. Öte yandan başta Diyarbakır, Malatya, Adıyaman, Ergani, Hekimhan, Van, Bartın, Na-zilli, Bayrampaşa olmak üzere çe-şitli cezaevlerinde 1598 tutuklu ve hükümlü Aydın'dakileri destekle-mek için başlattıkları açık grevle-rini sürdürüyorlar.

Yine ülkenin dört bir yanında, değişik mesleklerden yüzlerce kişi değişik yöntemlerle Aydın'dakilere omuz veriyor. Ama esas gerilim ku-skusuz Aydın ilinin kendisinde ya-sanıyor. (Hande Öngören, Tempo sayı 34)

"Ötlen Sungurlu: Cezaevlerin-deki olaylar konusunda 'yapılacak bir şey bulunmadığını' söyleyen 56 yaşındaki Adalet Bakanı... Açık grevine 'nakli' ile çare olarak bul-unan Sungurlu, bu işlemin tek yudum su verilemeden gerçekleştirilmesinin de manevi sorumlusu. Ölen iki tu-tuklu ile diğer tutuklu yakınların 'keten' hediye etmek istediği Sun-gurlu'nun yıldızı, Özal'ın gözünde parlarsa da, 'yıldız' insanların ne-z-dinde söndü gitti." (Tempo sayı 32)

New York Times

Türk cezaevleri, AT üyeliği için sorun

NEW YORK (AA) — Türkiye'de cezaevlerinde süren açık grevi ve ölümleri meydana gelen ölümleri olarak yansıtan New York Gazetesi, konunun, Türkiye AT'ye üyelik yolunda ka-çı sorunları bir olduğu dedi.

"Türkiye'deki cezaevler PKK yandaşları Bonn'da açık grevine başladı"

YASADIN POLİTİKALARI... Türkiye'de cezaevlerinde süren açık grevi ve ölümleri meydana gelen ölümleri olarak yansıtan New York Gazetesi, konunun, Türkiye AT'ye üyelik yolunda ka-çı sorunları bir olduğu dedi.

"Türkiye'deki cezaevler PKK yandaşları Bonn'da açık grevine başladı"

YASADIN POLİTİKALARI... Türkiye'de cezaevlerinde süren açık grevi ve ölümleri meydana gelen ölümleri olarak yansıtan New York Gazetesi, konunun, Türkiye AT'ye üyelik yolunda ka-çı sorunları bir olduğu dedi.

"Türkiye'deki cezaevler PKK yandaşları Bonn'da açık grevine başladı"

YASADIN POLİTİKALARI... Türkiye'de cezaevlerinde süren açık grevi ve ölümleri meydana gelen ölümleri olarak yansıtan New York Gazetesi, konunun, Türkiye AT'ye üyelik yolunda ka-çı sorunları bir olduğu dedi.

"Türkiye'deki cezaevler PKK yandaşları Bonn'da açık grevine başladı"

YASADIN POLİTİKALARI... Türkiye'de cezaevlerinde süren açık grevi ve ölümleri meydana gelen ölümleri olarak yansıtan New York Gazetesi, konunun, Türkiye AT'ye üyelik yolunda ka-çı sorunları bir olduğu dedi.

"Türkiye'deki cezaevler PKK yandaşları Bonn'da açık grevine başladı"

YASADIN POLİTİKALARI... Türkiye'de cezaevlerinde süren açık grevi ve ölümleri meydana gelen ölümleri olarak yansıtan New York Gazetesi, konunun, Türkiye AT'ye üyelik yolunda ka-çı sorunları bir olduğu dedi.

"Türkiye'deki cezaevler PKK yandaşları Bonn'da açık grevine başladı"

YASADIN POLİTİKALARI... Türkiye'de cezaevlerinde süren açık grevi ve ölümleri meydana gelen ölümleri olarak yansıtan New York Gazetesi, konunun, Türkiye AT'ye üyelik yolunda ka-çı sorunları bir olduğu dedi.

"Türkiye'deki cezaevler PKK yandaşları Bonn'da açık grevine başladı"

YASADIN POLİTİKALARI... Türkiye'de cezaevlerinde süren açık grevi ve ölümleri meydana gelen ölümleri olarak yansıtan New York Gazetesi, konunun, Türkiye AT'ye üyelik yolunda ka-çı sorunları bir olduğu dedi.

"Türkiye'deki cezaevler PKK yandaşları Bonn'da açık grevine başladı"

YASADIN POLİTİKALARI... Türkiye'de cezaevlerinde süren açık grevi ve ölümleri meydana gelen ölümleri olarak yansıtan New York Gazetesi, konunun, Türkiye AT'ye üyelik yolunda ka-çı sorunları bir olduğu dedi.

"Türkiye'deki cezaevler PKK yandaşları Bonn'da açık grevine başladı"

YASADIN POLİTİKALARI... Türkiye'de cezaevlerinde süren açık grevi ve ölümleri meydana gelen ölümleri olarak yansıtan New York Gazetesi, konunun, Türkiye AT'ye üyelik yolunda ka-çı sorunları bir olduğu dedi.

"Türkiye'deki cezaevler PKK yandaşları Bonn'da açık grevine başladı"

İkinci

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

Ölüm

</

Zindan direnişi bir kez daha kazandı İstekler kabul ettirildi, ölüm orucu sona erdi

İki aya yakın süredir zindanlardaki savaş esirleri ve devrimci tutsakların sömürgeci-faşist Türk devletine karşı ölüm pahasına sürdürdüğü direniş, zindan direnişlerinin zaferi ile sonuçlandı. 29 Haziran'da Eskişehir Cezaevi'ndeki savaş esirleri ve devrimci tutsaklar açık görüş eylemine başlamış; 32. gününde eylemi ölüm orucuna dönüştürmüştü. Eskişehir Cezaevi'ndeki 280 tutuklunun başlattığı direniş adım adım yayılarak, Türkiye ve Kürdistan'daki onlarca cezaevinde 2000'i aşkın tutuklunun katıldığı toplu bir direnişe dönüşmüştü. Eskişehir Cezaevi'ndeki savaş esirleri ve devrimci tutsakların Aydın Cezaevi'ne nakledilmeleri ile birlikte, direnişin kablî Aydın'da atılmasına başlamış; Aydın Cezaevi; tüm toplumun, iç ve dış kamuoyunun dikkatinin ve faşizme karşı mücadelelerin odak noktası haline gelmişti. Faşizme karşı mücadelede tarihin en görkemli direnişlerinden biri olan, savaş esirleri ve devrimci tutsakların ölüm orucu eylemi, şehitler pahasına ve işe dış verilen bir savaş sonucunda 51. gününde zafere ulaşarak, 19 Ağustos 1989 günü sonuçlandı. Savaş esirlerinin ve devrimci tutsakların insanî yaşam koşullarını elime etmek ve onurlarını korumak için giriştiği eylemi, "ölümü hedefleyen bir siyasi eylem", "PKK'lilerin bir oyunu" olarak nitelendirilen ve "Bürlere karşı" diyerek, direnişçilerin sesine kulaklarını tıkayan sömürgeci yetkililer sonunda, direnişin büyüklüğü ve kamuoyunun basıncına boyun eğerek, eylem taleplerini kabul etmek zorunda kaldılar. Mehmet YALÇINKAYA ve Hüseyin HÜSNU EROĞLU yoldaşların şahadeti birçok yoldaşın da ölümüne eşliğine gelmesi pahasına direnişlerini tavizsiz sürdüren zindan direnişçileri bir kez daha sömürgeci-faşist Türk devletini yenilgiye uğrattılar; direnmenin kazanmak ve yaşamak olduğunu ispatladılar.

Ölüm orucu eylemi, sömürgeci-faşistlerin cezaevleri üzerindeki baskı, zulüm ve teslim alama politikalarını ve onun en somutlaşmış ifadesi olan "1 Ağustos Genelgesi"ni protesto amacıyla geliştirildi. Çeşitli gerekçelerle tutuklular üzerindeki baskıların yoğunlaştırarak, cezaevlerini "dikensiz gül bahçesi" haline getirmek isteyen faşist devletin saldırılarına boşa çıkmak ve insanca yaşam hakkını elde etmek hedefini gülmekteydi. Ancak, eylemin geliştirildiği dönem, önemli siyasi anlamı da içermekte ve sömürgeci-faşist karşı savaşın zindanlarda da güçlendirilmesini ifade etmekteydi.

Kürdistan'da ulusal kurtuluş savaşımızın yaz atılımı ile kaydettiği görkemli gelişmelere cezaevlerinden de nitekim anlamlı bir cevap niteliğindeki ölüm orucu eylemi. Dağlarda, köylerde ve şehirlerde yakılan insan ateşinin zindanlarda da bir kez daha zindanlarda harlandıracak, Cudî'de, Gabar'da, Herok'da ve diğer alanlarda doğuşun mücadelemize güçlü bir bütünleşme sağlanıyor. Bu direnişlerin zaferi ruhu en güçlü bir şekilde temsil edilerek, toplum bu ruh etrafında ayağa kaldırılıyor, sömürgeciyi çepeçevre kucaklan atışten bir cember yaratıyor.

Yine, ölüm orucu direnişi, "1 Ağustos Genelgesi"nin birinci yıldönümünde gerçekleştirilen, bu faşist yaptırımlara ölüm pahasına direnişle karşı geliyor; sömürgeci faşistlerin cezaevleri üzerinde uyguladıkları istedikleri çağdışı kurallardan kabul edilmeyeceği bir kez daha gösteriliyor. Böylece, ilanı direnişlerle karışılan "1 Ağustos Genelgesi"ni, 1. yıldönümüne yine direnişçiler ortamına getiriyor; hayat bulamayacağı kanlıyanlır ve sonuçta sömürgeçler bu faşist genelgede ölüm orucu direnişinin savaş esirleri ve devrimci tutsaklar karşısındaki acizliğini en net bir biçimde gözler önüne seriyor; "bizzat faşist "Adalet" Bakanı bu acizliği dile getirmek zorunda kalıyor.

"Cezaevleri direnişi karşısında çözümsüzlük" diyen faşist Bakan, "Cezaevleri üzerinde devrim kuramıyoruz; bize yıl, yöntem gösterin" diyerek gazetecilere adeta yalvarıyor. Bu çözümsüzlük, sadece cezaevlerinde değil, bir bütün olarak toplum karşısında Türk devletinin yasa dışı bir çözümsüzlüğü; 12 Eylül faşizminin ifadesidir. Dışında gelişen mücadelemiz karşısında çözüme giden faşist rejim, en güçlü denetim olanaklarına sahip olduğu cezaevlerinde dahi bu duruma düşmeme, yıkılış eylemi geçirmiş göstermektedir. Son cezaevi direnişi bir kez daha göstermektedir ki, faşist Türk devleti tarihin en büyük ve çok mükemmelen oyununu bunalmış yapılmaktadır ve sonu yakındır.

Son ölüm orucu direnişi, toplumun en geniş kesimlerini uyandırarak, eyleme geçiren ve faşizme karşı mücadelede çeken bir direniş olmuştur. 12 Eylül faşizminin özellikle Türkiye toplumu üzerine ağır bir şekilde serpmiş olduğu ölüm toprağının dağıtılması ve toplumun uyarılmasına belirleyici rol oynamıştır. Sömürgeçliğin kanlı ve vahşi yüzü en çok gözleri bile açmış; bu rejimin insanlığı dışı uygulamalarına karşı, insanî özünü yitirmemiş her kesim hareketi geçmişir. Türkiye toplumundaki en büyük beklentiler cezaevi direnişi ile dayanışma etrafında gelişmiş; 12 Eylül faşizmi toplumu nezdindeki en büyük tecriti gelmiş; 12 Eylül faşizmi toplum nezdindeki en büyük tecriti yapmış; Türkiye aydınları, yolları bu faşist rejim karşısına içine girdikleri suskunluk duvarını parçalayarak, seslerini yükseltmiş; toplumsal kurtuluşu rolüleri oynamaya başlamışlardır. Direniş boyunca, tüm devrimci-demokratik ve ilerici insanları kabli zindan direnişleri ve onların haklı davaları için çarpmıştır. Ölüm orucu direnişi, en geniş kesimleri ortak bir hedef doğrultusunda birleştirip hareketlendiren bir çekim merkezi olmuştur.

Türkiye ve Kürdistan kadimdir, tutuklu anaları, toplum bünyesinde onların ekilen kitlesi mücadelelerin kıvılcı olmuştur; faşizme karşı mücadelelerin ve direnişle savaş çıkışın bayraklarıdır yapsınlar. Direniş boyunca geliştirildikleri eylemlilik ve sergiledikleri kararlılıkta sömürgeci-faşizmin yüreğine en büyük korkuyu salmışlardır.

Ölüm orucu direnişi, yaratıcı etkiler ve ortaya çıkardığı sonuçları Türkiye devrimci-demokratik hareketinin gelişmesinin önünü açmış; toplumsal muhalefeti besleyip düzene karşı çıkmada itici rol oynamıştır. 12 Eylül faşizminin teşhir ve tecritini hızlandıracak devrimci gelişmeye yme kazandırmıştır.

Kürdistan ve Türkiye halkları arasındaki entansiyonallat dayanışmanın gelişip güçlenmesinde de, ölüm orucu direnişi, belirgin bir rol oynamıştır. Sömürgeci-faşistler, "Direnenler PKK'lı; bu bölücülerin yeni bir oyunudur" diyerek Türkiye halkının direnişlere desteğini kırmaya ve sovenizmi güçlendirmeye çalışmışlardır da alıcağa politikaları ters tepmiş; direnişçiler etrafında Türkiye ve Kürdistanlı kitleler yekvucut olmuştur. Zindanda Türkiye'yi ve Kürdistanlı direnişçilerin geliştirdikleri ortak eylemlilik dışında da ortak bir ruh etrafında kenetlenmeye yol açmış; halklarımızın kaynasmaında önemli bir dönemeç olmuştur.

Ölüm orucu direnişi sadece Kürdistan ve Türkiye zemininde değil, yurtdışı alanlarda da sömürgeci-faşist Türk devletinin teşhir ve tecrit olmasına yol açmıştır. Savaş esirleri ve devrimci tutsaklar üzerindeki insanlığı dışı uygulama ve katliamlar uluslararası kamuoyunda ve yurtdışındaki Kürdistanlı-Türkiye kitleleri arasında büyük nefretle karşılanmış, protesto edilmiştir. Böylece sömürgeci-Türk devletinin demokrasi sahtekarlığı bir kez daha iftias etmiş; uluslararası alanda da büyük yalnızlığa itilmiştir.

Ortaya çıkardığı bütün bu sonuçlarla zindan direnişi, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi ve Türkiye devrimci-demokratik mücadelede tarihinde önemli bir yere oturmuş; bu mücadele tarihinin onurlu sayfalarından birini yazmıştır. Bu sayfada, direnmenin yaşamak olduğu yazıldı. Türk sömürgeci devletinin zindan direnişçileri ve halklarımızın bükülmez iradesi karşısında dış çöküşü yazıldı; Mehmet YALÇINKAYA ve Hüseyin HÜSNU EROĞLU yoldaşlar başta olmak üzere, zindan direnişçilerinin insanlık onurunu ölümü pahasına savunup yüceltmele yazıldı. Ve zafer yolunda zindan direnişçileri tarafından yeni bir kilometre taşının dikildi yazıldı.

Ulusal kurtuluş, bağımsızlık, özgürlük ve demokrasi kavgasında en zorlu maratonlardan biri daha zindan direnişçileri ve halklarımızın zaferi ile sonuçlanmış oluyor. Bu zafer, uzun soluklu devrim mücadelemizde yeni bir güç kaynağı olmuştur. Halklarımız ve bir kez daha zindan direnişçilerinin öğrenmiş; onların önderliğinde ayağa kalkmışlardır. Ve zindan direnişçileri, dağlarda, köylerde şehirlerde yükselen ulusal kurtuluş mücadelemizden aldıkları güçle, onurla en anlamlı dayanışmalarından birini başlarıyla gerçekleştirmişlerdir. Dağlardan aldıkları direniş selamına yine direnişle cevap vermiş; gücümüzde güç katmışlardır. Ve artık mücadelede bayrakta içerde-disarda, Kürdistan da-Türkiye'de, dört bir taratta gururla dalgalanıyor; halklarımız bu nihai kavgaraların yeni zaferlere doğru daha büyük bir güç ve inançla yürüyor.

Diğer bakırdan direniş gelenegini Metris'te, Bayrampaşa'da, Eskişehir'de, Çanakkale'de, Ceyhan'da, Aydın'da ve diğer cezaevlerinde gururla yaşatan, halklarımızın ulusal kurtuluş ve demokrasi mücadelesinde onurla bir yer edinen tüm zindan sehtileri ile son direniş şehitlerimiz Mehmet YALÇINKAYA ve Hüseyin HÜSNU EROĞLU yoldaşları saygı ile anıyor; ölüm pahasına direnerek zafer kazanmayı bilen zindan direnişçilerimizin soylu direnme gelenekleri önünde saygı ile eğiliyoruz.

PKK Avrupa Temsilciliği / 22 Ağustos 1989

BASINA, KAMUOYUNA AÇIKLAMA

1988'in 21 Mart'ında PKK davalarında başlatılan Kürtçe savunma bir yılı aşkın süredir devam etmektedir. Ne ki, ana dilde savunma yapma, devletin ırkçı-faşist ideolojisi ve politikasıyla biçimlenen mahkemelere pek sınırlıdır. Bu en doğal ve insanî hakkımız engellenmek için hiçbir hukuk kurallına sığınmay uygulamalara gidiildi.

Dün insan olma, yurtsever-devrimci olma, kimliğimizi korumanın, onun savunmanın bedeli görülmüş işkenceler ve onlarca can oldu. Mahkemelerde "yurtseverim" demek, "devrimciyim" demek ve hatta insanım demek; ölümü peşinen kabul etmekti. Ama tüm bunlar, mahkemelerin, sömürgeci faşizmin yüzünü tüm iğrençliğiyle ortaya koyma, yargılama, onunla tarihi hesaplaşmaya girme salonları olmasını engellemeydi.

Evet, ağır bedeller ödenerek, bu alanlar devrimci onun, insanlık onurunu yüceltildiği sergilediği alanlar oldu. Ne işkenceci zorun ve ne de savunmaların yeniden cezalandırılması gibi uygulamalar, savunma hakkı gibi kutsal bir hakkı kullanmaktan bizi alıkoymadı. Sadece, savunma davalarından dolayı yüzlerce insanelli yıllara varan cezalarla çarpırtıldı. Yani kimliği koruma, kimliği konuşturma savaşımı çok zor ve en eşitsiz koşullarda geçti. Bu koşullarda ana dilde savunma yapma talebi gündemleşmedi, çünkü sonuç alıcı olmaktan uzaktı. Onlarca devrimci yurtseverin katli yıllarca süren vahşi işkenceler bile cezaevi ve mahkeme duvarlarını aşmıyordu. Basın-kamuyu ilgilisiz, duyarsız, tavırsız ve tamamen devlet politikasının etkisiz altındaydı. Birakılın basın ve kamuoyunu, kendilerini ilerici, demokrat, aydın-devrimci diyen çevreler bile Kürt ve Kürdistan olgusunu sındırmıyor ve bir halkın öz evlatlarının bu durumunu görmekten geyliyordu. Tüm hukuk çevreleri bu davalara karşı kapalı ve ürktü. Böyle bir dönemde en hayati görev insanî ve siyasi kimliği yaşatma, onun halka mallette görüldü. Ana dilde savunma yapma bu nedenle gündemleştirildi.

Bu süre içerisinde devletin işkenceci-zor politikası tüm yönleriyle açıkça çıkarıldı, teşhir edildi. Mahkemeler insanî siyasi hesaplaşma arenaları oldu. Kitlelere sömürgeci faşizmin iç yüzü, halkların inkarına dayalı ırkçı-faşist politikasının iç yüzü anlatıldı, lanetlendi. Kitlelere sorunlarına sahip çıkma çözümü gitme ve öz evlatlarına sahip çıkma yol ve yöntemleri öğretildi, bu yolu mesajlar verildi. Yani tüm engellemelere rağmen savunma hakkına sahip çıktık.

Bugün bu politikaların özü değişmiştir, ırkçı-faşist yüzü daha açık ve "yasal" dayanaklara oturtulacak sergilenmektedir. Ana dilde savunma yapma gündeme geldiğinden beri onlarca "bölücü" dava açılmıştır. Yazılı ve sözlü savunmalar engellenmiş, yazılı savunmalara el konmuş, sözlü konuşma durumunda ise mahkeme salonlarında yaka-paça edilmek dışarı atılmış, gıyapta yargılanmış ve ağır cezalar verilmiştir. Yani savunma hakkı tümünden gasp edilmiştir.

Hemen her direnişte anadilde savunma hakkı gibi insanî ve doğal haklarımız üzerinde baskıları gündeme getirdik ve savunmanın gaspına hayır dedik. Yani buna sessiz kalmadık ve kalmayacağımızı belirttik. Fakat devletin politik tavır, onun mahkemelerde olduğu gibi yasasını sürdür, sürüyor.

Son olarak Ceyhan Cezaevi'nde bulunan arkadaşlarımız, dostlarımız, Kürtçe hazırladıkları PKK ana davası Yargıtay savunmalarına savcılıkla el konulmuş ve hakkında suç duyurusu yapılarak yeni bir dava açma yoluna gidilmiştir. Bu tavır devletin diğer kurumlarında da onaylanmış ve açıkça savunma hakkımız gasp edilmiştir.

Tüm babalara rağmen bir sonuç alınamamış ve bu nedenle eyleme girilmiştir. Savunma hakkımızın gaspına seyirci kalmadık, kalmadık. Bu talepler haklı taleplerdir. Yerine getirilinceye kadar eylemlerimiz sürecektir.

Burjuvazinin "mıllî birlik ruhu" adı altında şahılandırıldıkları ırkçı-sovren politika korosuna katılan ve "Bulgar zulmü" teranesi estiren çevreler Kürtçe savunma sorununa aynı duyarlılığı göstermiyor!

Bir halkın kendi kimliğine sahip çıkması, kendi dilini kullanması sorunu karşısında aynı duyarlılığı göstermiyor!

Kendisine devrimci, demokrat, aydın diyor tüm çevreleri, insanın diyor herkesi eylemlimiz desteklemeye çağırıyoruz.

Amasya Özetlip Cezaevi;
PKK, THKP-C/ACİLÇİLER, TKP-B
Davalarından Tutsaklar Adına
Muzaffer Ayas, Sakine Cansız,
Niyazi Baytan, Abdulkadir Demir

Tarihimizin altın sayfalarından biri zindan direnişleri

Diyarbakır zindanı, 1980-81-82-83 ve 84'un başlarında ve sonraki yıllarda çok önemli siyasal olaylara, tarihsel önemde gelişmelere, direnme, yenilgi, teslimiyet, ihanet, yeniden direniş vb. biçimde karakterize edilebilecek olaylara sahne oldu. Öyle ki, devrimle karşıdevrim, ulusal kurtuluş ile ulusal imhain, mazlum bir halkın evlatlarına sürmüşçü vahşetin kıyasıya, dişediş ve öliesice çatıştı yılları, o yıllar. Düşman için olduğu kadar bizim için de politik bir laboratuvar işlevini gören yıllardır.

Bu yıllar destansı direnişlere, ulusal kahramanlık sahne olduğu gibi, kopkoy teslimiyete, kanarlık ve onursuzca boyun eğişlere, devrimci ve insani değerlerle, gelişen olumsuzluklara da sahne oldu.

Ulke çapında terör ve sindirme hareketleriyle suskun bir toplum yaratma, Kürdistan savaşını imha edildiği ve pasifikasyon yasamın her alanında egemen kılındığı bir ortam oluşturma yönündedir. İşte cezaevi uygulamaları pasifikasyon ortamını egemen kılma amacını bir hak kayıdır. Hele Partimizin gerici kılığındaki bir dönemde cezaevlerinin konumu ve mücadele içeriğindeki yeri doğa olarak özetlebiliriz. Bu da oradaki tutukluların görevlerini tarihsel önemde olacağı vurgular. Görüldüğü gibi, cezaevlerinde uygulamalar, bir yandan siyasal kışkırtıcı, ötesi insani varlığımıza yönelmiştir. "Kışkırtıcı-letişime ve ihanet ettirme"; işte cezaevi politikasını özetleyen iki sözcük.

Halkımız özgürlük özlemlerini, ulusal ve sosyal kurtuluş uğrunda bizzat şahısızda çok etmekte isteyen cuntanın cezaevi politikasına karşı direnişin tarihsel önemi, siyasal değeri ve vazgeçilmezliği kendidilginde anlaşılır.

Topyekün varlığını hedefleyen bu politika ve uygulamalar kademesi olarak, aşama aşama uygulamaya konuldu. Başta bu uygulamaların, doğa sosyal haklarıdaki kısıtlamalar gibi tehdit, baskı vb.'lerine basırcularla çok güderek trmardırıldı. 1981'in başında daha da boyutlandırılarak Şubat'ın ortalarında doruk noktasına çıkarıldı. Adeta algırtıra algırtıra programlarını uyguluyordu. Topyekün bir saldırıdan, çok basitten karmaşığa, azdan en yoğun olana doğru trmardırılarak doruk noktasına çıkarıldı.

İşte bu işkence, zulüm ve insanlık dışı uygulamalar karşısında hemen boyun eğilmedi. Dişediş kıyasıya bir mücadele (direniş) başladı olumsuz şartların, bağında olumsuz öğeler taşınmasına rağmen hareketi ortaya konuldu. Bu 1981 direnişleri adıyla tarihimize yerini aldı. 1980'nin sonlarında başlayarak, 1981'in başlarında dek süren bu direnişin yenilgiye uğraması olumsuz görkemliliğinden, siyasal öneminden hiçbir şey kaybettiler. Düşmanın baskı ve işkenceleri karşısında hiçbir direniş göstermediler, onları karşı koymadan teslim olma ile, onları karşıdirenme, karşı koymak ve sonunda yenilgiye uğrayarak teslim olmak arasında çok ciddi ve yadsınmaz farklar vardır.

Birincisi: işin başında düşmanın her uygulamasına ve istemine kapıları sonuna kadar açık bırakırken, ikincisi: yeniden direniş öğelerini bağında taşıdı. Bu nedenle tir, düşman direnerek yenilme, teslim olmaları üzerine giderken daha bir temkinli davranır. Ama direnme-

den teslim olanlar ise her türlü pervasız davranışın boyu hedefidir. Düşman bir ihtiyaç payına gerek duymaz. Bunda direniş bir deşile teslimiyet ve esaret zincirlerini hiçbir direniş göstermeden boyunlarına geçiren birey ve halkların düşman nezdinde saygınlığı ile, direnerek, mücadele ederek esir düşse ve teslim olan birey ve halkların düşman nezdindeki saygınlığı aynı değildir. 1981-83'te direniş dönemi bu olgunun carpıcı kanıtlarıdır. Tabii burada ikinci teslimiyetin olumlu ve onurlu bir şey olduğunu düşünmüyoruz.

Kuşkusuz, ortada bir mücadele, savaş ve direniş olgusu olmadı mı, yenilgi kavramından söz edilemez.

Düşmanın istek ve uygulamaları karşısında hemen boyun eğmek, yenilgi değildir, teslimiyettir, bu Çünkü, yenilgi ve yenilgi olguları, bir direniş sonuçlarıdır. Biz burada 1981'in direnişini uzun uzadıya anlatmıcağız. Sadece 1980'nin sonlarında düşmanın işkence politikasının açık ve dolaylı boyhedefi olan baskı, terör ve insanlık dışı uygulamalara karşı çıktığımızı, 1981'in Haziran başlarında dek direndiğimiz vurgulamakla yetineceğiz. 1981'in Haziran başından itibaren direniş yenilgiye uğrayarak kıyıcı bir teslimiyet dönemi başladı. Diğer bir deşile yenilimsiz. Ve bu yenilgi teslimiyetin kendisidir.

Teşlimiyetin nedenleri çok boyutludur. Kimisi belirleyici, kimisi etkileyici niteliktedir. İyice kavranılması açısından bu nedenleri bütün nesnel ve öznel olarak ayrı ayrı irdelemeye çalışacağız. Olgunun kapsamı bir açıklanması bakımından bu gereklidir.

1- Teslimiyetin objektif nedenleri

a) Faşist cuntanın yönetime el koyması, tüm Kürdistan halında olduğu gibi, cezaevi kitesinde de çok etkisi yaratmıştır. Bu çok, tedirginlik, korku, panik ve yarının ne olacağı korkusu ve sürekli beklenti psikolojisi olarak karşımıza çıkar. Kuşkusuz bu çok ve sonuçları (psikolojik etkileri) nedensiz değildir. 1925'den bugüne dek Türk ordusu baskı, işkence, zulüm vb. gibi olgularla özdeşleşmiştir. Halkımız için 1925-40 yıllarının sömürgeci işgal hareketi, soykırım ve katliamlarla tamamlanmış ve bu temelde panik, sinme, korku ve pasifikasyona neden olmuştur. 1960 darbesinden sonra Kürdistan yine yoğun işkence ve zulümlere sahne oldu. 1971'den daha önceki durumları aratmayacak cinstedir.

Bütün bu yaşanan olaylar doğa olarak Kürdistanında korku ve tedirginlik tohumlarını ekti. Adeta bu, bilincin altına işlenmiştir. Yeni bir cunta hareketiyle birlikte baskı, zulüm ve yıldıma hareketinin çok yüksek boyutlara varıldığını demektir.

Aynı cunta şoku altında tüm toplumda yaşanan bir olaydır. Çünkü onun kan emici dişleri, zorbacı gücü halkımız tarafından iyi bilinirdi.

Kıscacı, cuntanın gelişti, uyguladığı zorbalık ve zulüm cezaevi kitesinde bir soka neden olmuş ve dolayısıyla bir ortamda sağlığı düşürme ve karar mekanizmalarını sekteye uğratmıştır. Bu olgun ise teslimiyete etken olduğu kuşkusuzdur.

b) Yeni tedirginlik ve panik ha-

vasının Türkiye ve Kürdistan toplumlarına yayıldığı ve giderek egemenliği ilan ettiğini söyleyebiliriz. Bu tedirginlik ve panik havası bir yandan çok yoğun yürütülen işkence ve baskı, toplu tutuklama, sindirme hareketleriyle yayılmıştır, öte yandan devrimci hareketlerin kısa sürede ağır darbeleri yemeleri de bunu boyutlandırmıştır.

Cunta her türlü muhalefete darbe vurmuş ve böylece "alternatif" olarak "bide" meydana istediği biçimde cirit atmaya başlamıştır.

Halkın tutuklulara sahip çıkması kuşkusuz tutuklular olumsuz yönden etkileyecek, yalnızlık duygusuna kapılmasına yol açacaktır. Bu durum da kitesel direnişin sürdürülmesi bakımından önemli dezavantajı olduğu yadsınmaz.

İşkenceye insan hakları konusunda bir kamuoyunun oluşturmaması paralel olarak, cezaevi direniş sözcüğünü tam anlamıyla dış dünyadan dışarı dışıdır. Bu tecrit durumu, salt işçileri diğeri arasında sınırlı kalmıyordu; koğuşların birbirinden tecriti, hatta diğer ayrı bölümlerde hücrelerin birbirinden tecritlerine dek uzanıyordu.

d) Kürdistan tarihini tanımladığımızda genellikle şu ana hatları vurguluruz: Kürdistan tarihi işgal, istila ve sömürgecilik; Kürd egemen sınıflarının teslimiyet, ihanet ve uşaklığı ile, halkımızın doğanın acımasızlığına ve vahşiliğine, yabancı egemenlere karşı bitmez tükenmez direniş tarihidir. Bu üç ana çizginin bugünkü Kürdistan'ın çehresini çizdiği, bugünün tarihten gelen olumsuzlukların derin izleri taşıdığı birer birer olmuştur. Teslimiyet, ihanet ve uşaklığın, işgal, istila ve sömürgecilikle bu sekilde atbaşı yürüme ve geleceğin egemen sınıflarına bugün ajantik düzeyine çıkarılması, doğaldır ki, toplumun diğer sınıf ve tabakalarına yansıyacaktır. Kürd egemen sınıfları her dönemde yabancı egemenlere uşaklık etmeyi bir yaşam biçimi olarak seçmişlerdir. Kuşkusuz bu yaşam biçimlerini topluma empoze edecek, teslimiyet, ihanet, uşaklık düşüncesi ve anlayışını halk içinde ekecek ve egemen yaşam biçimi haline getirecektir.

PKK yurtsever ve devrimci düşünceleri topluma mal etmek çabasında, "yeni bir tip", "kendisi ulusal değerleriyle özgür yaşamayı isteyen" yurtseverliği yaşam biçimi haline getiren bir insan kişiliği yaratmaya amaçlamıştır. Ne var ki, neredeyse kemiklesmiş değer yargıları, anlayış ve alışkanlıklar, yaşam biçimlerini bir çırpıda silip süpürmediler. Bu ancak bir süreç işiydi. Yüce bir çaba, ınatçı, sabırlı, kararlı bir mücadele gerektirdi ve bu mücadele sürekli olmalıydı. Bu mücadele süreçli yurtseverlik, devrimci daha uğruna önde fedakarlığı bir yaşam biçimine dönüştürülebilir. Böylece dar becnicilikler ancak aşılması olacaktı. Yukarda satır başları çizdiğimiz vurgulamaya çalıştığımız tarihsel, toplumsal, kültürel ve psikolojik etmenleri, genel olarak Kürdistan devrimi, özel olarak cezaevi direniş açısından önemli bir dezavantajdır.

e) PKK kuruluğunda gerek fikir, gerek politika, yönetim sanatı, örgüt, mücadele ve bu gibi konularda elle tutulur bir miras devralmamıştı. Birakalım komünist bir hareket mirası, modern anlamda ulusal kurtuluş mirası da yoktu. Politika nasıl üretilir, nasıl yapılır,

insanlar nasıl yönetilir, yönetim ilkeleri nedir, ne değildir, örgüt nasıl kurulur, nasıl yönetilir, mücadele, cezaevleri, direniş-bütün bunları, yabancı olduğu konulardı. Çünkü tarih boyunca hep yönetimsizlik, yönetimele alıştırmıştı. Bizi sadece ilkel yöntemleri kullanan, aşiret örgüt ve yönetimini biliyordu.

Tarihsel olarak bu mirasızlığa paralel olarak, hareket olarak da çok yeniydi. Parti olarak henüz emekleme aşamasındaydı, dersek yanlış olmaz. Gerilik ve ilkelliği izlerini silmiş değildi. Bilgi-girilemez sadece diğer ülkelerin deney ve tecrübeleriydi. Soyut olarak algılanan bu bilgiler önemi elbette yadsınmaz. Ne var ki, tecrübemizimiz aşmada yeterli değildi. Politika, mücadele, yönetim ve örgüt konusundaki bu yenilik ve tecrübesiz olma durumu düşmanın politika ve uygulamalarını anlamaya da engel oluyordu. Özellikle bu olgu cezaevlerinde daha bir geçerlidir.

f) Cezaevlerinde kitle bilginimiz de heterojen bir yapı sunmaktaydı. Partinin ideolojik politik etkisine aldığı bu kitle, Kürdistan sosyal yapısının tüm izlerini ve özelliklerini taşıyordu. Ağırıklı olarak yükseliş köylülüğü, genellikle kısmen küçük-burjuva, ağırlıklı olarak köylü kökenliydi. Partimize sempati duymalarına, onun ideolojisi ve politikasına bağlı olmalarına karşın, sosyal gerilik ve eski toplum olumsuzlukları aşımış değildi. Kıscacı yurtsever değildi, kıscacı yurtsever bir kişilik, bir yaşam biçimi haline dönüştürülmüştü. Parti ideolojisiyle bağlılık bir noktaya kadardı. Tarihsel ve toplumsal olumsuzlukları bir çırpıda giderilemezdi. Bu yapıdaki bir kitlenin uzun vadeli bir direniş götürmesi beklenemezdi.

g) Cezaevinde baskılar ve işkencelerin yürütülmesi konularında karşısında diğer siyasal direniş durumunda kıscacı değinmekle yarar var. Biz işkenceye ve insanlık dışı uygulamalara karşı direnişin bayrak edindiren, başta Kürd teslimiyetli hareketi kimsinlere yarar bir tarzda teslimiyeti bayrak edindirdi. Dirime olana göre katliam için düşmana davetiyi çıkarmaktı. Dirime olana göre, dışarıya çıkma umutlarını suya düşmesi demektir. Onlar kendilerini "Apocallir" oyununa girmeye" konusunda iyice şartlandırmışlardı. Teslim olma kuralları sayarak kendiliğinden varlıklarını koruyacak, dışarıya çıkarak tekrar "devrimcilik yapacaklardı". Çökü-burjuva düzen-bazlığı ve ikizlülülüğü ile karşı karşıyaydı. Başka bir anlamla "fiziki" varlığını koruması, tabii dıarda "yeniden devrimcilik" yapmak için, yani "devrimcilik" bir süre askıya alınması teslimiyetin teorik kılıfı yapıyordu.

2-Öznel (subjektif) nedenler:

Yenilgi ve teslimiyete yol açan öznel (subjektif) nedenlerden kanı, örgütlenme, mücadele ve politik alandaki daha, yanlış ve eksiklikler anlaşılmalıdır.

a) Birinci bölümünde kıscacı aklıdığımız gibi cezaevleri konusunda bizim için yepyeni bir alandı. Tecrübe ve deney yokuşu en çok cezaevi politikası ve idareye ilişkiler merkezleştirilmiş, örgütü bu yaşayış yaratılmıştı. Kuşkusuz bu olumlu ve zorunlu bir adımdı. Ancak baskıları ilki hedefi yine bu örgütü yapı oldu. Buna rağmen

1981'in başına dek, bu örgütü yapı dağılmadı. İlişkiler kısıtlı olsaklarla da olsa sürdü. Ne var ki idareye ilişkin politik konuslarda tam bir beceriksizlik ilkindiydi. Dayım yerindeydi gündürlük politikaya aşamadır.

1980'nin son aylarında baskılar ve kestirilmeler dozunu arttırmaya üzerine bazı etkin girişim ve eylemlerin konulması da gündeme geldi. Düşüğünden eylem kitlesi nitelikli açık grevi idi. Taleplerin karşılanmaması durumunda 12 güne kadar uzatılacak, sekiz günlük açık grevi idi. Planlaması önceden yapıldı. Hazzıklar tamamlandı. DDKD, Özgürlük Yolu, KUK grupları arasında herkes eyleme katılacağı söylenildi. Adı geçen grupları dışta tutarsa, cezaevinde eylem için bir "birlik" sağlandığını söyleyebiliriz. Ve açık grev 2 Ocak 1981 tarihinde başladı.

Ancak eylem, taleplerle, hedefleriyle, niteliği, bileşimi ve gücü arasında bir dengesizlik vardı. Şöyle ki: Siyasal savunmaların serbest bırakılması, savunmalar için gerekli araç-gereç ve belgenin karşılanmaması izin, baskı ve işkencenin sona erdirmesi, bütün sosyal, kültürel ve doğa ihtiyaçların karşılanması bu konuda herhangi bir kısıtlamaya gidilmemesi, baskı unsuru olarak kullanılmaması gibi temel istemleri içeriyordu. Eylemin amaçlarını belirten eylem dilekçesi kuşkusuz bütün bu talepler ve hedefler öyle sıradan amaçlar ve istekler değildi. Eylemin taleplerini idareye bildiren dilekçe bizzat, idarenin uzun vadeli politikasına konusundaki bilgisizliğimiz, dargınlığımızın açık bir belgesiydi. Çünkü bu taleplerin çoğunun karşılanamayacağı biliyorlardı.

Oysa eylemin bileşimi, niteliği, süreyle bir dengersizlik içindiği bu talepler. Başka bir anlamla, bu nitelikteki ve bileşimdeki eylemlerle bu talepleri elde etmek olanaksızdı. Çünkü açık grevleri daha çok protesto nitelikli eylemlerdi. Diktatör istenilen alana çekmek, kamuoyunu o doğrultuda etkilemek amacı güdülebilir. Belli haklar elde etmek, daha nitelikli ve uzun vadeli istemler eylem yöntemleriyle mümkün olabilir. Süresi önceden saptanmış, dayanma gücü kolaylıkla bilinen kitesel bir eylemin o dönemdeki düşman politikasını geriletmeye mümkün değildi. Dayanma gücü bilinebilirli diyoruz. Çünkü bir kitesel bileşime sahip olan bir eylemin idarece anlaşılması çok kolaydır. Çünkü bu eylem benzer kısa süreli kitesel açık grevi de olmuştur. Bunlar bazı haklar elde edilebilirdi. Ama o dönem siyasal koşulları, düşman politikası bu tür eylemleri sonuç alıcı yapıyordu. Cunta sonrasında istem ortamında bu tür kitesel eylemlerin başarı şansı azdır, çok gibidir.

2 Ocak 1981 açık grevinde en önemli halk ve eksikliğimiz, dönem siyasal koşulların ve bizzat yönelik politikanın kapsam ve hedefinin yeterince kavranmamasıdır. Yine bu çerçevede öngörülen eylemin talepleri ile, eylemin bileşimi, niteliği ve dayanma gücü arasındaki dengesizlik başarısızlığa gitmede önemli bir etkenidir. Bu birbirine bağlı iki etmene daha önce sıraladığımız nesnel etmenler de eklendiğinde yine başarısızlığa mahkum olduğumuz daha iyi anlaşılır.

1981 açık grevinden sonra kitlesel teslim olmalar da başladı. Öyle ki birkaç gün içinde cezaevini yarısına yakını veya çoğunu teslim oldu. Bir yandan eylemin fiyaskosu, diğeryandan teslim olmalar düşmanın azmasını, istahşın kabarmasını getirdi. Onlar kısa sürede cezaevini düşüreceklerini sandılar.

Azan düşmanın baskı ve işkenceleri 1981 Şubat'ında doruğa, vahşet düzeyine çıktı. İşkence uygulamalarının bu boyut ve yoğunluğuna karşı cuntanın politikası, varmak istediği hedefleri yeterince kavranıp çözümlendiği söylenemez. Yine yorum ve değerlendirmeler çok kısır, iltihaza cevap veremeken uzaktı. Kaldı ki bu yorum ve değerlendirmeler çoğu kez yanlış ve hatalıdır.

"Teslimiyeti ihanet, direniş zafere götürür" şiarını biliyoruz. Ama bunun pratik anlamı özümsememiştir. Teorik bir sözde sadece. Oysa anlamın birlikte, ruhta hissetmek, özümsemek daha başka bir şeydir. Daha sonra düşmanın politikasının teslim almak, ihanete götürmek olarak saptanması karşın bu da teorik bir belirlenmeden öteye geçmedi, pratik anlam ve değeri yeterince algılanmadı.

b) 1981 Şubat'ının ortalarında işkence ve baskıların, sözcüklerin gerçek anlamında vahşet düzeyine çıkmasından sonra, direniş etkin yöntemlerle sürdürmek iltihazı doğdu. Açık grev yeniden denenezdi. Çünkü hem kitle nezdinde hem de idare nezdinde etkisiz olduğu, sonuç almadığı ortaya çıkmıştı. 2 Ocak 1981 açık grev deneyi, aynı hatayı tekrarlamanı gösteriyordu bize. O günün siyasi ortamında denk, düşmanın politikasını geriletebilecek etkinlikler ve nitelikte bir eylem sonuç alıcı olabiliyordu ancak, kadroların yürütöceği uzun vadeli bir ölüm orucu iste bu niteliklere ve etkinliğe sahip bir eylem türü idi. Bu eylem türü de bizim için yeni bir deneyimdi ve Şubat sonlarında önder yoldaşların da içinde bulunduğu (Kemal, Hayri) özüklü kişilik bir grup arkadaş ölüm orucunu başlattı. Bu karar yerinde ve doğru bir karardı. Geriye nitelik ve amacına uygun yürütülmesi ve sonuçlandırılması kalyordu.

Eylemin hiçbir talebi elde etmede, amacına ulaşmada adeta kendi tarafımızdan son erdirmesi olgusu, direnişin kaderini ve sonucunu tayin etmişli derek yanlışmış olamaz. Ölüm orucunun bu tarzda ve hiçbir şey elde etmeden sonuçlanmasının sonuçları ne oldu?

Bir kez, eyleme bağlanan umutlar sönüdü. Uzun vadeli bir direniş göze hazırlanmadığı gibi, soluk teslimiyete alınıncak. Ümitsizlik ve moral bozukluğu üst üste binince sonunun ne olacağını kestirmek zor olmasa gerek.

İkincisi, direnişin en etkin, en nitelikli aracının da bu şekilde etkisiz hale getirilmesi düşmanın önünü açtı. Kısa sürede teslimiyeti egemen kılacağı anladı. Böylece elde ettiği başarı ve moral üstünlüğü ile saldırılarını daha da pervasızlaştırdı.

Üçüncüsü, ölüm orucu silahı bu şekilde paslanmaya yüz tuttu. Etkinlik ve saygınlığından yara aldı. Bu da bu silahı yeniden kullanma konusunda tereddütleri ve kuşkuları getirdi. Oysa bu silah en etkili olan silahlardı.

Dördüncüsü, bunun bir sonucu olarak ölüm orucuna ve genel anlamda direnişin dar inanç ve güven bütününe daransa sarıldı. "Teslimiyet kurtuluştur", "direnişle bir şey elde edilemez" düşüncelerinin gelişmesine dolayı da olsa

katkıda bulundu. Evet, 1981 ölüm orucunun bu şekilde sonuçlanmasından sonra direnişin sonu da görülmeye başlanmıştı artık.

c) 1981 direniş sürerken direnişin esasında bir ölüm olumsuzluk, eski toplumdan getirilen eğitim ve alışkanlık su yüzüne çıktı ve gelişti. Bunların direnişte olumsuz bir etkiye bulunduğu, moral bozukluğuna yol açtığı yadsınmaz bir gerçektir. Neydi bu olumsuzluklar?

Bir kez baskıların ve doğal iltihazlar üzerindeki kısıtlamaların ilk hedefi, doğa ve biyolojik güdüleri öne çıkarmak, bilinç ve iradenin kontrolünden kurtarmaktır. Açlık, susuzluk, uykusuzluk vb. işkenceler çektilerimse bu alandaki güdüleri pompalamaktaydı. Böylece bilinçli davranış yerine duyguyu ve güdülerini yer verdiğidavranışlar öne çıkmaktaydı. Kuşkusuz, bu sonuca sürçme içinde varılacak ki, programın kişisellikleştirme hedefi de buydu. Açlık, susuzluk, yer darlığı gibi sorunlar direnişin esasında bencili, bencil, sektir edilmişli getirildi. Biz bunları yeterince tasfiye edemedik. Bu hazzetmelde yukarıdaki sorunlara da bilincine, burjuva ve köçük-burjuva eğitimlerde gelişmişli kaydedti. Oysa devrimci bilinç, inanç ve entelektüel donanımı, yoğunluğunu bir kişilikte, bencili duygular ve davranışlar yerine enğin bir fedakarlık ruhu, bireycilik yerine kolektif ve toplumsal düşünce ve davranış egemen olur. Doğaldır ki, gelişen bu bencillik, onun yıl açtığı davranışlar bir yandan davranış sahibini teslim olma yoluna hızla iterken, diğeryandan kitle içinde moral bozukluğuna, kuşku ve güvensizliğe neden oluyordu.

d) c) sikkında belirttiğimiz olumsuzlukların elbet sosyo-ekonomik ve kültürel temelleri vardı. Disarda ve içeride verilen devrimci düşünce ve anlayışın eski eğilim ve alışkanlıkları tam anlamıyla silip süpürmediği, buralık onun, kişiliğin ana ögesi haline gelmediği bir gerçektir. Çünkü bunlarla birlikte birinci bölümde özetlediğimiz 1981 öncesi olumsuzluklar bir yandan direnişinçökölumsuzlukların bir etkeni iken, diğeryandan en geniş anlamda kitlesel direniş sürdürülmesinde bir engel (amata) planlı olmuştur. Önder, kitile sosyalizması, kuşku ve güvensizlik, yoldaşları bağlarını zayıflaması, moral bozukluğu gibi etmenler doğaldır ki, kitile direnişini su veya bu şekilde etkileyecektir.

e) Kuşkusuz yenilgi ve teslimiyetin nedenleri çok boyutlu ve bir bütündür. Bu boyutlardan her hangisi birinin gözardı edilmesi halinde, olguyu anlamak, açıklamak, da eksik kalmış olur. Hele tek yanlı bir bakış, işi büsbütün çıkmaza sokar ve ve yanlışlaştırır kılar. Siyasal bir olay ve olgunun bütünüyle ve tam anlaşılabilmesi, algılanabilmesi bütün boyutlarıyla ve kapsamlı olarak ortası konulmasından geçer. Hele bu olgu yaşamımızda çok önemli bir rol oynamışsa gelecekte de karşılıklı olarak her zaman belirebileceks, üzerinde durmak daha zorunlu olmaktadır. Ancak olgu ve olayların nedenlerini, onu hazırlayan ve koşullandıran ortami çözerken, elbette ki belireliçli olanları etkileyen etmenleri belirleme ve etkileme sırasına göre vurgulayarak koymak gerekir. Başka bir anlamıyla bütün neden ve faktörlerin diyalektik bütünlüğünü ve bütünü kurarak sonuçta ilişkili belirlenmelidir.

YENİDEN DİRENİŞ

Sınıflar mücadelesinin tarihinin baktığımızda mahkemelerin önemi bir rol oynadığını görüyoruz. Mahkemeler kitile egemen sınıfın

elinde, ezilen sınıf ve halkların sınıf kavgalarını ezmede, mahkum etmede, haklara gözdığı vermede vazgeçilmez bir araç işlevi görmüşlerdir. Bundan dolayı mahkeme kürsüleri sınıfın sarışın çarpıştığı bir arenadır.

Siyasal savunmalarla, Türk sömürgeciliklin uyguladığı vahşet ve kıym politikası teşhir ve mahkum edildi. Oysa onun mahkeme kürsülerini Kürdistan bağımsızlık kavgası ve PKK için bir mezar olarak, Kürdistan ve PKK'ye yönelik propaganda ve teşhir araç olarak görüyorlardı. Tüm cabaları bu doğrultuydu. Ne var ki mahkeme kürsüleri sömürgecilğin geçmişten bu yana hakimıza reva görüldükleri tüm baskı, kıym ve ususal imha politikasının güdümlüdeki faşist-sömürgeci vahşetleri, mahkemelerle oynamak istedikleri oyun ve komploların; cezaevinde işkence, zulüm ve kıyımların teşhir edilmişli bir araç haline getirildi. Kısacası mahkeme kürsüleri devrimci karşı zehir kusan bir zehir aracını olmaksın kıyılar devrimci hizmetine sunuldu.

Soldan sağı (aynaktakiler): Mustafa Çepik, Emine Turgut, Ömer Gazel, Abdullah... Mehmet Özü, Mustafa Ayaz, Sakine Çarşın, Şahin Birci, Ali Gün, Ahmet Öğretmen, Hasan Çepik, (Öturanlar): Ahmet Yürek, Salih Şahin, Hulusa Bilgin, Yaşar Şahan, Niyazi Bayan, Melville Arac, Cahide Sener, Fust Akcan, Ferzende Toğaç, Salih Sezgin, M. Salih Korkmaz. (Amasya Cezaevi)

Özel olarak siyasal savunmalar, sömürgecilere teşhir ve mahkum eden, Partimizin ve davamızın haklılığını belgileyen, dosta-düşmana ne olup olmadığımı kanıtlayan; inanç, kararlilik, cesaret ve fedakarlığın anlamını vurgulayan, tarihe ve genç kuşaklara zengin bir deney sunan, bu çerçevede Kürdistan ulusal kurtuluş kavgasının gelişmesine katkıda bulunan; özel olarak biz PKK'ye mensup tutuklular için devrimci geleceğimizle devrimci geleceğimiz arasında (teslimiyet denemede) organik bir köprü işlevini gösteren tarihsel önemde bir olaydır. Bu, genel olarak komünizme yapılan saldırılara karşı durduğumuz ve yüce komünizm davasının savunulması, dünya halklarına ve işçi sınıfına karşı omuzlarımız üzerindeki sorumluluğumuzu yerine getirdiğidir.

Ve diyebiliriz ki, PKK'li tutsaklar, mahkemelerdeki tutumlarıyla dökenlerin ve ihanetlerinin ipliğini pazara çıkarmış, PKK üzerindeki komploları boşa çıkarmış ve bu alanda dostlarımızın beklentilerini yerine getirmiş, bu tarihsel sınavı kazanmışlardır. Savunmaların tarihsel önemi, siyasi rolünü ilü kavrayan Hayri yoldaştır. Her koşu altında ve değeri yaşamını yitirdiği ana kadar her savunmaların önemi altını çizerek vurguladı. Ve bu konudaki öncülük rolü Hayri yoldaşa aittir.

21 MART 1982 MAZLUM YOLDAŞIN EYLEMİ, NEDEN VE SONUÇLARI İLE 17 MAYIS 1982 DÖRTLERİN YAKMA OLAYI

Mazlum yoldaşın eylemini anlamak, değerlendirmek, tarihimizdeki şöyle yerine oturtabilmek gerçekten eylemin şekillendiği

somut tarihsel koşulları ve açtığı çığırın düşünme vurduğı darbeyi, Kürdistan devrimine yaptığı katkıyı doğru ve sağlıklı bilmekten, anlamaktan geçer. Bir olay onu karşılayarak ve onu koşullandıran koşullardan soyutlandı mı, neden ve sonuç ilişkisi koparıldı mı anlamak, anlamak ve açıklamak olanaksızdır. Bu bakımdan Mazlum yoldaşın eylemini yerli yerinde oturtabilmek için o günün koşullarına kısaca bakalım.

Daha önce de açıkladığımız gibi sömürgeciler, cezaevi için planladıkları programlarını adım adım, aşama aşama uygulamaya alanına koyuyorlardı. İlk etapta tüm cezaevi tutsaklarını teslim alıp emir-komuta ilişkisini egemen kılacaklardı. Bu temelde mutlak itaati sağlayacak, yeni teslimiyeti sağlamlaştıracak ve oliguştiracaktı. Bu noktadan sonra programın son ve esas aşamasına geçeceklerdi. Kuşkusuz bütün bunların kaydettiği en vahşi işkenceler açığa çıkartılacaklardı. 1982'nin başlarında yoğunlaşan iltirafa (ihanete) zorlama kam-

ederke, labirentten çıkış işğini yaptı. Bu cezaevi yaşamında ve Kürdistan bağımsızlık kavgasından tarihsel bir olay, yeni bir kilometre taşıydı. Cezaevi üzerinde kara bulutların tüm gücüyle abanmış, PKK'ye komploların hazırlandığı, halkımızın kurtuluş umutlarının söndürülmesi çalışıldığı bir ortamda, Mazlum yoldaşın şöyle eylemi bütün bu olumsuz gelişde dur diyerek, direnişin kıvılcımını çıkarak ufukları aydınlatacak ve böylece tarihteki gururlu yerini alacaktı. Mazlum yoldaşın eylemi bütün, bugünkü ve yarını, yani kendi gelişim süreci (hareketi) içinde elde alıp değerlendirmeliydi. Biz bugün onun tarihsel değeri ve siyasi boyutlarını daha iyi kavrayacak durumdayız.

Mazlum yoldaşın eylemi zifiri karanlık ukumuzu aydınlatan bir ışık, ihanet ve teslimiyete karşı buyutlanacak direnişin anlamıydı dedik. Neden? Çünkü ihanet karşısında teslimiyet ve ihaneti anlaymaya başlayan, ihanetle kapıya dayandığını gören, bizlere bunlara karşı tavrını, yolunu ne olduğunu canını fedakare gösterdi. Bu yol kutsal amaçlar uğrunda ölmektir.

Yaşam, teslimiyet altında her gün biraz daha devrimci ve insani değerlerden uzaklaşmaya yüz tutan yaşam —tabii eğer teslimiyet atındaki yaşama yaşam denir— düşmanın elinde ise devrimci gelişimimize, yüce idealizme ve asgari insani değerlerimize karşı bir silah, bir koz haline getirilmişti. Daha basit bir ifadeyle bizim yaşamımıza ihanet etmemiz için bize yontulmuş bir silah haline getirilmişti. Olyeyle yapıla tek şey kalyordu: Düşmanın elindeki bu silahı çekip almak. Bunun anlamı da ölüm silahına sarılmaktı. Bu temelde direniş örgütlenmeli, teslimiyet ve ihanete karşı yarı alınmalıydı. İşte Mazlum yoldaşın yaptığı buydu. Önmüzdü aydınlatan, direniş sağlam ve güçlü temelleri üzerine oturtan bir eylemdi bu. Fedakarlığın en soylu olanı, en kutsalı, yoldaşların en çaresiz oldukları bir anda en değerli varlığı olan yaşamını feda edip onlara canlarını ne olduğunu göstermekti. Mazlum'un büyüklüğü, önder kişiliği işte budur.

Mazlum yoldaşın eyleminin etkisinin kısa vadede kitlesel bir harekete dönüşmesini beklemek safdillik olurdu. Bunun sonuçları ancak sürç içinde olabildi. Direniş kıvılcımını kitlesel bir yangına dönüştürülebilmek için daha birkaç adım atılması gerekirdi. Bu adımlardan ilki 17 Mayıs 1982 tarihinde Ferhat KURTAY, Necmi ÖNER, Mahmut ZENGİN, Eşref ANAYK yoldaşların kendü onurlu yaşamalarına son veremeyli. Onlar Mazlum yoldaşın açtığı çığırda yürüyerek eşine ender rastanan bir fedakarlık, cesaret, kararlilik ve devrimci irade örneğini gösterdiler. Dört yoldaşın birbirine kenetlenerek ölümlerine yağ döküp kendilerini yakmaları, son nefese kadar kıpırdamaları büyük kucağaklaşmaları proletar yurtseverliğine ve kahramanlığın bir örneğidir.

14 TEMMUZ HÜYK ÖLÜM ORUCU

Bu tarihsel kararın açıklanması Partimizin büyük önderi ve halkımızın yiğit evladı M. Hayri DURMAZ tarafından gerçekleştirildi. 14 Temmuz 1982'de mahkemede (Urfa grubu) söz alan Hayri yoldaş sömürgecilerin vahşet düzeyindeki uygulamalarını tirat politikasının iç yüzünü ve hedefini, mahkemelerin işlevini ve savunmaları olanaksızlaştıran cabalarını teşhir ederek, bundan böyle bu koşullarda yaşamının hiçbir anlamının kal-

madığını vurgulayarak, mevcut vahşet, ihanet politikası ve uygulamasının da durdurulması amacıyla ölüm orucuna başladıklarını açıkladı. Bu öyle kararlara ve kesin bir açıklamayı ki, mahkeme heyeti bile saygı duyarak kendini alamamıştı. Kararlık ve cesaret devrimci gururun bir simgesiydi, bu tutum. Hayrî yoldaşlardan sonra Kemal ve onlarla birlikte altı arkadaş ölüm orucuna geçtiklerini açıkladıkları, O gün mahkemede olmayıp, cezaevinde bulunan, içlerinde **Akıf YILMAZ**'ın da bulunduğu iki arkadaş daha ölüm orucuna gireceklerdi.

Mehmet Hayrî ve Kemal yoldaşlar 1981 ölüm orucunu iyice değerlendirmişlerdi. Bu başarısızlığı, başarının anıtları yapacaklardı. Bu her türlü komplonun, eylemi kırma çabalarının boşu çıkarak cesaret, kararlık ve engin bir fedakarlık örneği ile eylemi sürdürmek ve mantıklı sonuca ulaştırmak demektir.

Eylem ilk grup tarafından sürdürülürken, yeni katılımlar da oldu. Böylece sürekliliği sağlandı. Ve bu eylem amaç ve talepleri gerçekleştirene kadar sürece, onlar ölüm orucuna pasahına da olsa... İmajını verdi. Yani eylem ve güçlü desteği vardı eylemin. Buna rağmen idare kayıtsızlığı ve muhattap almama tavrını göründü de olsa sürdürmeye devam etti.

Nevra vki, önder yoldaşların örnek bir tavırla öldüğü ardarda "ucaklaşmaların sömürgeleştirilme telaş"ı boğdu. Eller ayakları birbirine dolatı desek yeterli. Onlar da gelecek ölüm olaylarının sonuçlarını ciddi ciddi düşünmeye başladılar. Eylem grupları halinde kararlı bir şekilde sürüyor olmaları onları vermede noktasına getirmişti. Böylece kolordu yetkilileri devreye girerek, belli haklar tanımladı bir anlaşıma sağlandı. Sömürgecilik geri adım atmıştı. Cezaevi yaşamında ilk kez bir anlaşıma ve ödüne vanaşmışlardı. Hem de en rahat dönemlerinde. Bu küçümsenerek, azımsanacak bir başarı değildi. Neydi verdikleri sözler? Ödünler bir kez siyasi savunmalar engellenmeyecek ve bu hak gaspedilmeyecekti. Yazılı savunma için olanak sağlanacaktı, cezaevinde bizim için en önemli olan başarı buydu. Çünkü o dönemde siyasi savunmaların vazgeçilmez bir nitelikte yapılması zorunlu bir görevdi. Ve kimse iftara zorlanmayacaktı. İkincisi, baskı ve işkence yapmayacaklarına söz vermişlerdi. Bu söz düzeyinde de olsa işkence yaptıkları bir iltirafıydı. Sömürgeci yetkililerin böyle bir şeyi zorlaması (hem de o dönemde) küçümsenemez. Üçüncüsü, askeri eğitim süresini haftada üç güne, günde üç saatte indirilecekleriydi vatta ettiler. Dördüncüsü, doğal ve kültürel ihtiyaçların kısıtlanmayacağı ve bunları bir baskı aracı olarak kullanılmayacakları vatta ettiler.

Söylenen bu son üç vada tutulmamacak ve kısa sürede rahat kalıncaktı. Ama verdikleri sözleri 35 için az çok tutacaklardı.

Ozet olarak, 14 Temmuz eylemi ve onun yaratıcılığı **(M. AYRI DÜRMÜŞ, Kemal PİR, Akif YILMAZ, ve Ali ÇİÇEK)** özel olarak cezavai, genel olarak mücadeleimiz tarihlerinde tarihli önmeye bir rol oynadı. Hayrî, Kemal, Akif ve Ali önmüze bir yaşam ve mücadele çizgisini yaşamaları pahasına sergileyip, teslimiyet ve ihanete karşı direniş sancısı oldular ve Onlar Kürdistan ölüm orucuna kavşığına bayraklaştılar... Anıları ölmüşdürdü.

Bu direniş sürecinin bir devamı ve yeni bir halkası olan ve **Mazlum, Hayrî, Kemal yoldaşlar** da somutlaşan cezaevi direnişi, ulusal kurtuluş mücadelemizde yeni bir döne-

min başlatılması, devrimci halk önderliğinin (PKK'nın) güçlendirilmesi, örgütlü bir ulusal kurtuluş hareketinin yaratılması ve savasçaraya kalkması bir halk konumuna ulaşması için emredirdi; ve böyle bir gelişmenin sağlanmasında temel teşkil edilebilecek güçtüler. Bu, devrimcilerin omuzuna dönmüş bir biçimde yüklenmiş bir görevdir. **Mazlum, Hayrî ve Kemal yoldaşlar**, bu görevin gerçekleştirilmesini, dünya halklarının kurtuluş mücadelesi tarihlerinde eğer rastlanırsa direniş eylemleriyle ve "Toplumun umut ve beklentileri aslında bırakılmamalı, esnek ve hoşgörülü bir politika izlenerek devrimci-yurtsever potansiyel hareketi geçirilmelidir". "Bu hareket mutlaka zafer kazanacaktır", "Cun-taya karşı koyduğumuz eylemler, gösterdiğimiz direniş ve mahkemelerde haykran sesimiz mutlaka kitlelere ulaştırılmalıdır", "Pis-ma değil, devamız haklıdır", Bu davanın neleri olmaksızın şeref duyuyoruz" sözleriyle kesin bir emir haline getirmişlerdir.

EYLÜL DİRENİŞİ

Eylül 1983, Kürdistan tarihinin görkemli bir direniş sahne olduğu bir ay. Bu, halkımızın kendi özgürlük tutsakları şahsında bir şahıslarıydı. Kutsal amaçları uğruna ölümüne bir kavgaşa atıldığını nele- rin başarılabileceğini, somut göstergesiydi. Özgürlük, bağımsızlık ve özgürce yaşam uğruna halkımızın coşku, kararlı ve fedakarca bir sikişiydi, Eylül Direnişi.

Özellikle 14 Temmuz eylemine katılan arkadaşların 35'e getirilmesinden (Mart'tan başladıkları) sonra

dan sonra idam, müebbet ve bazı ağır cezalar partizanlar arkadaşları 36'ya konuldu. Bir istemimiz yerine gelmişti. Doğal olarak belirli kadroların da 36'ya götürülmesi nedeniyle oluşturulmaya başlanan örgütlenmenin merkezi burası oldu. Eylem hazırlıkları burada yoğunlaştı ve hazırlandı. Daha önce 35'te örgütlenme içinde olduğundan sayı kabarık olan bu ilk koşuş direniş de temel olacaktı.

Ve 36'da direniş ve ölüm orucu konusu enine boyuna tartışıldı. Bütün olasılıklar üzerinde duruldu. Bu yoğun tartışmalar sonucunda eylem planı da somutluk kazandı. Buna göre eylemin hedefi tüm cezaevi genelinde teslimiyet statüsünü kırmaktı. Başka bir deyişle, emir-komuta, askeri eğitim, işkence ve her türlü baskı, kısıtlama son bulmalıydı. Emir-komuta, eğitim ve işkence uygulamalarının kaldırılması talebinde kesinlikle taviz verilmeyecekti. Bu sayılan öğelerin birinin kabulü teslimiyete eş anlamıydı. Bu talep tüm cezaevi içindi. Ancak verilecek tavizler kitlelerin direniş katilima gücüne oranlı olarak en aza indirilecekti. Kısacası diğer kısıtlamaların kaldırılmasının çabı, direniş ve güç olgusuna oranlı olacaktı. 35 ve 36 için ise hemen hemen her şey kesin kaldırılmasını hedeflemiştik.

Ayrıca bu temel öğelerin dışında, genel çıkarları (yukarıda adı geçen, emir-komuta, askeri eğitim, işkence ve her türlü baskı ve kısıtlama) korumak ve yapmak amacıyla bazı tavizler de kabul edilebilirdi. Örneğin; İstiklal Marksı vb. gibi. Kısaca eylemin hedef ve talepleri kabul edilebilirlik ile kabul edilemeyecekler konusu net çizgilerle belirlenmişti.

81 ve 82'nin kitlesi değildi. İşkence ve zulüm bundan sonra dayanılacak ve yaşanılacak gibi değildi. Önceki direnişler de işkence ve teslimiyete karşı nasıl davranılması gerektiği konusunda bir ışık olmuştu.

Ve 5 Eylül 1983 günü, **Mazlum yoldaşın** 21 Mart'ta yaptığı kutsal direniş kavgıları daha sonraki direnişlerde daha da büyüyerek 1 Eylül ölüm orucunun başlatıldığı öncü rolde kitlesel bir yangına dönüştü. Yılların öfkesinin patlamasıydı bu. Bir avuç hain dışında tüm cezaevi kitlesi işkence, zulüm teslimiyet ve ihanete karşı tek bile yürek, tek bir yumruk olmuştu. Herkes bir ağızdan "Kahrolsun işkence!", "Ya insanca yaşam ya ölüm!" sloganlarını haykırarak (önceden hangi sloganları atılacağı gibi bir tesbit olmadığı için ilk gün daha başka sloganlar da atıldı), bundan böyle cezaevi yaşamının ne olması gerektiğini kararlıca vurguluyordu. Kitlesel coşku ve heyecan doruk noktasındaydı. İşte bu şahısları, başkaldırı ve kararlı tutum fiili olarak bundan sonraki kuralları ve statüsünü çizmişti ki, bu teslimiyet zincirlerinin kırılıp atıldığı ve aşılmasının son bulduğu, asgari insanca yaşam olanaklarının sağlandığı bir tutukluluk statüsündü.

Ölüm orucu biçiminde başlayan 8 Eylül'de kitlesel yangına dönüşen direniş karşısında idare tam anlamıyla bir şaşkınlık, çaresizlik ve kararsızlık içine düştü. Dayım yerindeyse tam bir kaos girmişti. Tüm cezaevinin slogan atması, başkaldırıları idare için olduğu gibi bizim içinde yeni bir durumdu. Eylem yeni bir aşamaya çıracmıştı.

Başından beri olduğu gibi 8 Eylül günü de idare ile diyaloga kapımız açıldı. Böylece bu koşulları

nişi sürükliyordu. Örgütlü, kararlı disiplinli kitle direniş karşısında sömürgeleştirilme yavaşca fazla bir şey yoktu. 5 Eylül'de tüm kitlelerin başkaldırılığı çizilmiş cezaevi yaşamının ana hatlarını kabullenmek, daha doğrusu bunu teskil etmekten başka çaresi yoktu.

Ve sonunda idare ile belli bir anlaşmaya varılarak (eylemin 27. gününde) ölüm orucuna son verildi. Yapılan bu anlaşmaya göre: Emir-komuta, işkence, her türlü askeri ve kemalist eğitim kalkacak, savunmalar serbest ve sansürlü yapılmaya olanağı sağlanacak, doğal ve kültürel ihtiyaçları üzerindeki yasak ve kısıtlamalar son bulacak ve bunlar basit aracı olarak kullanılmayacaktı. Kısacası, normal askeri insanı değerler bağdaşan bir cezaevi yaşamı si onğurluyordu. Buna karşılık biz hatfada ilk kez İstiklal Marksı'nı okumay, salt subaylara komutanı demeyi sürdürürecektik. Kuşkusuz bu ilk uygulamaya teslimiyet dönmeyin bir kalıntıydı. Bizim ideolojik ve politik yapımla karşılamamıza. Ancak sonuna daha geniş boyutlu yaklaşıldığında bu geri adımların, bu tavizin verilmemesi anlamı daha iyi anlaşılır.

OKAK DİRENİŞİ

1983'ün sonlarından itibaren tırmadınmaya başlanan saldırı baskı politikası, 2 Ocak 1984'te doruk noktasına çıkarıldı. Bu açık bir saldırı, yoğun bir baskı ve işkenceydi artı. Eylül'de yedkilerle tokatın öcünü alacakları çullanmışlardı yine cezaevi üzerine.

Bizim bu saldırı ve işkence uygulamaları karşısında sessiz durmamız beklenemezdi. Karla, emekle, fedakarlıkla, biribir gibi ile yordugumuz kazanımlarımızı, haklarımızı, değerleri birakamazdık dümana. Böylece bunları savunma ve koruma temellinde direnmekten başka bir yolumuz yoktu. Diğer yolları (teslimiyet vb. lerinin) lügatımızdan silmeye ve imişti bir kez. Ve öyle yaptık. 2 Ocak 1984 günü ziyarette giden bir grup vadaşın, işkenceye tabi tutulması üzerine tüm cezaevi bir ağızdan "Kahrolsun işkence!", "Ya ölüm ya insanca yaşama!", "İnsanlık onurumuz işkenceyi yenecek!" sloganlarını atmaya başladı. Bu, işkence ve baskılara karşı tavrımızı kararlı ve kesin bir ifadesiydi. Böylece fiili direniş, insanca yaşam, insan ve devrimci değerleri korumak amacıyla başlamış oldu.

Saldırının yoğunlaştığı 2 Ocak'ın akşamında idare, koşulları daha laşarak, tek tip elbise giylmesini istedi. Görüldüğüne bakılınca bunun için yaptığı izlenimini verirdi. Diğer bir anlamıyla, saldırı ve işkencele tek tip gereksizlik yasal bir dayanak kazandırılmaya çalışılır hemen. Damdan düşürüncesi böyle bir dayatma çok ilginçti, ilginç olduğu kadar uzun ve yoğun bir hazırlığın ürünü olduğunu vurguluyordu bize. Demek ki, saldırı planı uzun uzun hesaplanmış, önemli hedefleri olan bir oluyordu. Yani rasgele, anlık bir şey değildi. Ocaktaki saldırıların esas amacı yürütülde konan 1981-83 döneminde dört başı mamur bir şekilde uygulanan teslimiyet —ihanet—, ikilileştirme programının bizzat kendisiydi. Bu saldırı ve işkenceyle cezaevi kitlesini teslim alma, ikilileştirme programını hayata geçirmek ve tutsakları insanı ve devrimci değerlerine karşı ihanet ettirmek hedeflerine varmak istiyorlardı ilk planda. Eylül'de kırılan teslimiyet zincirlerini boynumuzza geçirmek, emir-komuta, ilaat ve askeri eğitim, kemalist eğitime baykırımızı, yüreklerimizi prangalamak amacındaydılar. Evet,

Soldan sağa (ayaktakiler): İsmail Çakmak, Hamit Kankiç, Sadettin Aydınlık, M. Can Yüce, Salihattin Simsek, Ayhan Aykaç, Ali-ekber Pektaş, Şamet Buran. **(Ortakakiler):** Abdullah Buluk, Kerem Ayvazlı, Keleş Karaca, Enver Özer, Hikmet Tabak, Fahrettin Öner. **(Öndekiler):** Yavuz Kırca, M. Emin Gökdemir, Mehmet Taktı, D. Ali Küçük, Cemil Bozkurt, Ferizende Uluç. **(Çanakakile Cezaevi)**

direniş ve örgütlenilmesi konusu daha somut bir biçimde tartışıldı. "Eylem nasıl ve ne zaman başlatılmalı; kitlesel olarak kuraları reddetme biçiminde mi, yoksa ölüm orucu şeklinde mi sürsün, kademel olarak direniş, kitlesel bir niteliğe büründürülmesi biçiminde mi olsun" vb. farklı seçenekler çerçevesinde tartışıldı. "Önce ana davanın karar gününde eylem mahkemede açıklanarak başlatılmalı" görüşü ağırık kazanmaya başlar gibi oldu. Ancak kadrolar arasında zamanlama, koşullara taşıma (eylem) ve planlaması konusunda tam bir görüş birliği oluşturulamadığı kadar bundan vazgeçildi. Ayrıca ceza alanları bir araya gelmek direniş için avantajlı bir durum da sağlayabiliirdi. Koşulların daha lahimize oluşturulması ve hazırlığın daha iyi yapılması için erteleme uygun görüldü.

Ana davanın sonuçlanmasın-

Hazırlık ve planlamadan sonra 1 Eylül 1983 günü ölüm orucu başlatıldı. Süruç grubundan eylem katılanlara, eylemin amaç, hedefi doğrultusunda açıklarak koşullara eyleme destek, direniş çağrı yapıldı. Böylece 20 arkadaş ölüm orucu biçiminde direnişi başlatmış oldu.

O ortamda koşullara ilişkin kurma olanakları yoktu. Bu bakımdan onların eylem, direniş için örgütlenmelerine olanaklı olmadı. Ancak mahkemeye gidilecekler ve hastaneye gidenleri yakında direnişin başlayacağı, buna göre herkesin kendisini hazırlaması gerektiği haberleri gönderiliyordu. Bu haberler koşulları arkadaşların morallerini yükseltiyordu. Eylem beklentisi tüm koşullarda kendisini hissettiriyordu. Zaten idareye karşı tavırlarda gözle görülebilen değişimler gözleniyordu. Yani cezaevi kitlesi

değerlendirip bu durumdan yararlanmak için idareye talepte bulunarak, "koşullara götürülme gündirilmiş" takdirde slogan atmaya verilebileceğini, suküneti sağlayabileceğimizi, bu konuda arkadaşlarımızı lkn edebileceğimizi" bildirdik. Çaresizlik içindeki idare talebi kabul ederek dört arkadaşın koşulları dolanmasını sağladı. Böylece bir gün süren slogan atma olayı tatırımdan durduruldu. Bir ötek ve saldırı karşısında tekrar atılması kaydıyla —çünkü yukarıda belirtmişiz slogan atma olayı lilevle yeterince görülmüştü— bundan böyle yapılacak cezaevi şey kitlesel direniş sağlığı bir şekilde sürdürmek, tek elden yönetimi başarabilecekti.

Direniş boyunca ölüm orucuna katılanlar da arttı. Sayı yüzü fazla- yıya aştı. Bir bütün olarak direniş cesaret, kararlık ve engin fedakarlık sürdü. Direniş yönetimi de doğru ve isabetli kararlarıyla dire-

Ocak saldırılarının altında yatan gerçek buydu. Siyasal kışkırtılımlar ve insanî varlığımız tekrar ciddi bir tehlikeye ve tehditlere karşıydı. EYLÜL direnişinin kazanımları, hakları ve değerleri saldırıların boy hedefiydi.

Sloganların atılmasından sonra direnişin yöntem ve araçları konusunda tam bir belirsizlik ve netisizlik olduğu düşünülüyor. Söyleniyor. Açıkçası hazırlanmış politikalar vardı. Bunun doğal bir sonucu olarak direnişin hemen başında gününbirlik —uzun vadeli olmayan— tutum ağırdıktır. Gerçi direnişin hedefi, beklentilerimiz, düşmanın politikası konusunda görüşlerimiz belseldiydi. Ama aynı şeyi direnişin sonuç yöntem ve taktikler için söyleyemeyiz. Bu nedenle bu konuda hatalarımız da oldu. Şöyle ki genel konuşma, heyecana, kitlesel çıkarlara kapılarak, yakma, yıma, barikat vb. biçimde yaşanan insan durumunun meydana gelmesine yol açtı. Bu tutum, gücümüzü nedir ne değildir, yakma-yıkma ile nereye varabiliriz, zararlarımız ne olacak vb. bir diğ. sorunun hesabını yapmanın bir ürünü değil, anlık genel güdüyün açığı içerisinde gününbirlik ve gündüzarın eseri olan bir tutumdur. Bundan dolayı önderlik uzun süreli bir politika yerine, bu tutumu ile kitlelerin peşinden gitmiş ve deyim yerindeyse kitle kuyrukçuluğu yapmıştır.

İşyan durumunun oluşmasından sonra saldırılarının dozu en çok noktaya vardı. Tam bir savaş düzeyi içinde konuşular basılıyor, kısa bir sürede barikatlar asılarak koşullar boşa atılıyor. Ve koridora çıkarılan insanlar eşine ender rastlanan işkencelere tabi tutuluyor. Bu korkunç boyuttaki işkencelere dayanamayanlar hem elbise giydiklerini kabul ediyorlar, hem de kurallara uyacaklarını belirtiyorlardı. Elbise ve programı reddedenler ise, bütün üstündeki elbiseleri acımasız işkencelerle paramparça ediyorlar, tek tipler zorla üzerine geçiriliyor. Tabii bu sonucular hemen üzerlerine geçirilen elbiseleri atıyorlardı. Her koğuştan baskınında kitle bu şekilde ilk tutum sergiliyordu. Bir kesimi hem elbise giyip hem de teslim oluyordu. Bir kesimi de her ikisini de reddediyordu. Elbise giyen ve teslim olanlar zaman yitirmeksizin askeri önlemler alınıyorlardı.

Kuşkusuz bu gidiş oldukça aleyhimize idi. Sımdı yapması gereken işyan durumundan gerekli direniş geçiş yapmaktı. Ama nasıl ve ne şekilde? Çünkü direniş, işyan düzeyinde uzun süre sürdürebilir (kitlesel olarak) sonuç alıcı bir yöntem olmadığını kanıtlanmıştır. Yarardan çok bize zarar getirebilir.

Ölüm orucuna temel amacı, EYLÜL kazanımlarını, haklarını ve değerlerini korumaktı. Düşman saldırıya geçmişti. Bu kazanım ve haklarımızı hayyasa çalmak ve geri almak kararındaydı. Bu somut olgu bizim düşmanın saldırılarını püskürtme ve eski kazanımlarımızı korumayı zorunlu kılıyordu. Bu amacımıza da ancak özgüçümüzle inancılı, bilinci, kararı, fedakarlık sürdürdük direnişimiz, çelik iradeyle varabilirdi... Ölüm orucuna başlatılmıştı, talep ve amacını içeren dilekçe 14 Ocak 1984'te idareye verilerek ölüm orucu resmen başlatıldı. İdareye verilen dilekçede saldırı ve işkencelerin nedenlerini anlatıyor, taleplerimizi EYLÜL kazanımlarını korumak olduğu vurgulanıyor. Eylemin, insanlık onurunu ve değerlerini ayakta tutma adına işkence ve insanlık dışı uygulamalara karşı olduğu belirtiliyordu.

Böylece direniş güçlü ve etkin bir silaha kavuşturulmuş oluyordu.

Ölüm orucu kararı ve yerinde, gelinen ok noktada vazgeçilmez bir karardır. Kitle desteğindeki ölüm orucunun uzun vadede beklenen hedeflere varacağı kesindir.

Ölüm orucu başlatıldıktan sonra idare savaş dışı halinde sürdürdüğü koğuştan baskınlarını durdurmadı, işkencelerin dozu azalmadı, tersine her gün biraz daha vahşet halkalarla güdüldürüyordu. Yine bu günlerde kendini yaktılar, intihar eylemleri de konuluyordu. İlk arkadaş yaşamına son vermişti. Baskı ve işkenceler protesto etmek amacıyla.

Ancak bütün bunlar, saldırıları, koğuştan baskınlarını durduramıyordu; sömürgeciler bir an önce sonuç almak kararındaydılar. Ne ölüm orucuna, ne de intihar eylemlerine aldırmıyordu. Ve bu almazlıkta, taktikçe askeri birliklerle koğuştan baskınlarına devam ediyordu. Başları her koğuştan şiddetli bir karşı koyma ile karşı karıştı kalıyorlardı. Bu çatışma sonunda onlarca kişi yaralanıyordu. Ölemleri bir kaygıydı bu. Öldürme kastıyla vuruyorlardı. Bu yönü bir baskında Necmettin BÜYÜKKAĞA'yı öldürüyorlardı.

Bu gelişmeler olurken bizim bazı önemli kararlar almıştık. Ölmüşümüzü gizli durdurmanın cereleri bir an önce alınmıyordu.

Bunun için düşmanın elindeki silahları çekip almak gerekiyordu. İçgüç programını tüm plâkılık ile gerçekleştirmek durumundaydık. Diğer bir deyişle, bundan sonra yapılacak işkencelerle dolaysız olarak "kuralları" —program— için yasadın. Buna göre ustaca kullandığı "işyan bastırma" durumuna son vermek, idarenin elindeki tüm yasal dayanakları elinden almak; direniş, programı (işkence, teslimiyet ve ihanet) hedefine yöneltmek bu konuda kitlesel direnişin o günkü yüklerini korumak ve daha da geliştirmek amacıyla elbise giyme kararını aldık. Evet, bu bir taktik karardır. Düşman saldırılarında bir tavizdi. Ama, bu taktiklerin nelerinde olduğu, nelerin yasatıldığı daha ileri anlaşıyorlardı.

Ocak direnişini boyunca bir bata, bir yanlış arancaksa, da elbise giyme kararında değil, işyan durumunun yaratılmasında aranmalıdır. Elbise giymek, işyan durumuna son vermemi, direnişin normal seyrine koymayı amaçlamıştı.

Filili direnişimizin güçlü ve etkin silah olduğunu biliyoruz. Diyebiliriz ki, direnişin kaderini tümten olmasa da ağır olarak etkileyecektir. Bu bakımdan ölüm orucunu sürdürmelerin omuzlarında çok önemli siyasal sorumluluk vardı. Yurtseverlik ve devrimci fedakarlığın gereklerini en iyi bir şekilde yerine getirmek zorundaydık. Başka bir anlamıyla, ateşli yurtseverlik ve devrimci fedakarlık örneği olmayıydı.

Sürec içinde ölüm orucuna brakanlar olmakla birlikte, eylemin ana ekseninde; eylemi, kararı, tutarı ve fedakarlık sürdürdük. Ne kadar eylemi brakanlar moral bozukluğuna yol açıyor ve düşmanın umutlanmasına yarıyorlarsa da, buna karşı ölüm orucunun kararı bir şekilde sürüyor olması, hep morali ve moral kaynağı olmuştur coşku ve kitleli için.

İdare işin başında eylemi ciddiye almak bir yana, kirmak için elinden gelen her şeyi yaptı. Aslında ciddiye alıyordu. Çünkü silahlı, direnişin gelişmelerinde de orta yerde duruyordu. Ama muhatap anlık onurunu ve değerlerini ayakta tutma adına işkence ve insanlık dışı uygulamalara karşı olduğu belirtiliyordu.

bu kısıtlamaları vb.) insan ömrünü kısıtlamada hatırı sayılır bir rol oynuyordu. Yarattığı ızdırar ve acı da işin başıydı.

Ne var ki, ölüm orucunun 50. gününün yaklaşması, başlamak, bazı arkadaşların durumunun ağırlaşması üzerine uzlaşma —anlaşma— arayışları, cabaları içine de girmeye başladılar. Çünkü, eylemi kirma cabaları boşa çıkarmıştı. Peşpeşe ölüm olayları gelebiliirdi, artık bu durumun kendilerini de denli zorlayacağı biliniyordu. Görüşmeler bizzat cezaevi müdürü, hastane baş tabibi ve alid müavirlikte yürüyorlardı. Bilzim talepleri besbelliydi. EYLÜL kazanımlarını korumak. Yapılan karşılıklı görüşmeler, her gün görüşme olanları sağlayan ziyaretçilerin olduğu yapıyorlardı. Ziyaretçiler daha önce eylemi kirmada bir araç olarak kullanılmak amacıyla her gün götürülüyorlardı.

Bu şekilde sürdürülen —görüşmelerin dışında— görüşmelerden sonra bir anlaşmaya varıldı. (Eylemin 47. günü) görüşme olarak ziyaretçiler gösterildi. "Eğer verdikimiz söz tutmazsak, ziyaretçilerin gelip yakaımızı tutun" diyorlardı. Kuşkusuz bunun maddi yaptırım gibi değeri yoktu. Ama moral bir ağırlığı vardı ve esas güvence de kendimizdik. Örgütü, disiplini ve kararı kitlesel direnişimizdi. Yapılan anlaşmaya göre EYLÜL direnişin sırasında kurulan statü aynı

Soldan sağa (sırtakiler): Necip Atas, Muharrem Bakay, Faruk Özgür, İdris Güzel, A. Rahman Sevgi, İdris Güzel, Cemal Süsün, Hasan Bıldirci, Abdullah Paydas, Hakkı Maki, (Öturanlar): Cevat Mamuk, Mehmet Şen, Süleyman Örs, Salih Ağaç, Ali Kılıç, Mehmet Soğan, Osman Yıldırım, Hüseyin Bülent, Hasan Karavus, Ali Serçek, (Ceyhan Cezaevi)

geçerli olacaktı. Ancak marş okumayan ve eğitim yapılmayanların hakkında yasal işlem —idari disiplin— yapılmıyordu. Yani mahkemeye verilecekti. İdari yapılmıyacak, baskı ve işkence uygulanıyacak. Önemli bir nokta da şuydu: O dönemde cezaevinde ikili bir yapı oluşmuştu. Teslim olanlar, direnenler. Bunların sayıları hemen hemen eşit. Bu konuda da şöyle bir koşul benimsendi. Yapılan anlaşma tüm cezaevi kitlesi içindir. Yani hiç kimse zorla, işkenceyle kurallara uydurulamaz. Gönüllü olarak uymak isteyen varsa uyu. Ama daha önce işkenceyle kurallara uyu da şimdi bunları reddedenlere hiçbir şekilde işkence uygulanmayacaktır.

Ocak direnişinin sonuçlanması ardından cezaevinde yarımalmak istenen teslimiyet ortamı da parçalandı. Ocak direnişinin kazanımlarını koruması, sömürgecilerin yeni saldırılarını da boşa çıkardı. Bu gelişme, cezaevi kitlesinde büyük bir etki bıraktı.

Diyarbakır Cezaevini'nin yanı sıra diğer cezaevlerinde de bu sürede yoğun işkence ve baskılara karşı direnişler gelişti. Elazığ, Erzurum, Antep, Adana, Mersin ve Hatay cezaevlerinde de saldırı buluncu PKK kadro ve sempatizanları, faşist Türk sömürgecilerin teslim alma, ihanet çekme girişimlerine

karşı, Parti ideolojisine sahip çıkarak direniş yüksekti. İnsan onurunun ayakları altına alınmasına karşı, başsızlığı, özgürlüğü ve insanca yaşamı savunarak PKK'li savaş esirleri, sömürgecilerin kompo ve saldırılarını da adım adım boşa çıkardılar.

İşkence ve baskı, yoluyla PKK'li savaş esirlerini teslim alamayacağı anlatılan sömürgeciler 1985-1986 yıllarında mahkemeleri yeniden başlattı, ağır ceza vererek amaçlarına ulaşmaya çalıştılar. Mayıs 1983'te 35 PKK önder kadro ve savcısına idam cezası veren sömürgeciler, 1985-1986 yıllarında açılan mahkemelerde yüzlerce kadro ve savışı için peşpeşe idam cezaları verdiler. 1985-1986 yılları idam cezalarını arttırdı yuli haline geldi.

Mahkemelerde verilen ceza suça göre olmayıp, direnişin öcüne göre idi. Bu uygulamada birlikte sömürgeciler, kendi amaçlarını bile çıkarmaktan kenneyediler. Direnme savaş esirlerine ağır ceza vererek teslimiyeti çekmek, direnişten vazgeçirmek istiyorlardı.

Faşist Türk sömürgecilerinin bu oynundan da boşa çıkırdı. Ve mahkeme kürsülerini sömürgecilerin yarandığı anılara döndürüldü. Sömürgecilerin verdiği idam ve hapis kararları "Kahrolsun sömürgecilik, yaşasın bağımsızlık", "Yaşasın PKK" sloganları ile kar-

doldurduğu dönemde, uzun yıllar gerçekleştirilen davalar da peşpeşe acıdı. Adana, Mersin, Adıyaman, Maraş ve Antep PKK Davalarının yanı sıra, Kar, Ömerli, Hilvan-Siverek ek, Şırvan ve diğer bazı davalar başlatıldı. 15 Ağustos'un 2. yılına denk getirilen bu davalar sömürgecilerin yeni kompo ve peşinde olduğunu da göstermekteydi.

Pismanlık Yasası'na dayanarak, bazı itirazları mahkemeye çıkararak PKK'li savaş esirlerini ihanet çekmeye çalışan sömürgeciler, savaş esirlerinin güçlü direnişini karşılarda buldular. PKK'li Adana, Antep, Adıyaman, Mersin ve Maraş davasında 3 itiraz da mahkemeye getirilerek, savaş esirleri aleyhinde itirazları zorlayan mahkeme heyeti, PKK'li savaş esirlerini ihanet çekmeye ve "Pismanlık Yasası"nın üzerlerinde uygulamaya çalıştı. "Pismanlık Yasası"na veritirazları açılan mahkemelere karşı, PKK'li savaş esirleri, PKK'ye ve direnişle savaş çıkarak karşı koydular. **M. Sait Korkmaz** ve **Hasan Şerik** adı PKK'li savaş esirleri, mahkemede yaptıkları açıklamalarda, sömürgecilerin bu oynalarını teşhir ederek, kararliliklarını diğ. getirdiler.

M. Sait Korkmaz işkence ve baskılara değinirken şunları söyledi: "Ben Antep ve Mersin cezaevlerinde kaldım. Ancak Adana Cezaevi'ndeki uygulama hiçbir yerde yok. Buraya getirilince kırılacak soyuluyoruz. Biz bunu insanlık onurumuzla yedirmeyip direnişimizde dövlüyoruz. Bugün yine dövlüldük. Eğer bu uygulama sürerse savunma yapmayacağız." Aynı duruşmada, devrimci tutuklular adına 238 sayılık ortak savunması okuyan Hasan Şerik, savunmanın bir bölümünde, sömürgeci yarılmalara değinirken şunları söyledi: "Özgürlüğümüzde sahip çıktığımız için burada yarılınıyoruz. Birçoklarımız işkence ile öldürüldük. Mahkememizce verilecek karar ne olursa olsun bizi bağlamayacaktır. Asıl karar tarih verecektir. Ayrıca biz bu savunmayı, huzuruza kendimizi temizle çıkarmak için değil, tarihe mal olması ve gelecek kuşakların ders çıkarması amacıyla yapıyoruz."

Aynı dönemde görülen Karan davasında da devrimci sömürgeci Türk devletinin tutsağları üzerindeki oynalarını karşı güçlü bir direniş sergilediler. 5 idam cezası verilen veriliği davada **Hasret Kuş** adı savaş esiri, sömürgeci mahkemelere ilişkin tutumunu şöyle açıkladı: "Mahkememizce iyi kişiler olabilir. Fakat Türkiye ve Kürdistan'daki mahkemeler, faşist diktatör güçlerin etkisi altında oldukları için tarafsız karar veremezler. Yani sizin de tarafsız karar verdiğinizin inandırıcılığı." Aynı duruşmada **İsmail Çakmak** ise konuşmasının bir bölümünde, aynı konuda görüşlerini şu şekilde açıkladı: "Ben PKK üyüydüm. Bu örgütün amaçları doğrultusunda çalıştım. Türkiye'deki Kürdler ezildikleri için ayrı bir Kürd devleti kurmasını düşünüyordum. Ne ceza var. İstedikçe verin."

Peşpeşe açılan mahkemelerde "Pismanlık Yasası"nın dayatarak suçlu olmak isteyen faşist Türk sömürgecilerinin bu oynuna PKK'li savaş esirleri, kararliliklarını gösterip, direniş yüksekteler karşı koydular. Her karar "**Kahrolsun sömürgecilik**", "**Yaşasın PKK**" sloganları ile karşılandı. "Pismanlık Yasası"na teslimiyeti çekmek cabaları mahkum edilecek direniş yüksekti.

Cezaevleri üzerinde planlarını uygulamaya geçirmeyen sömürgeciler, yeni kompo ve saldırılarını hazırlıyor. yaparak, bir anlamda

pusuya yattılar.

Haziran 1987'de **Mehmet Kalkan** adı savaş esirleri Diyarbakır Cezaevi'nde yeniden işkenceye alan sömürgeciler, bu devrimci katlettiler. Bu saldırdı, tüm cezaevi kitlesine yönelik bir tehditti. Bu katliam, yeni saldırı ve katliamların habercisiydi. Kuşkusuz, bu saldırıya karşı sessiz kalamazdı. Nitekim, Diyarbakır Cezaevi'ndeki savaş esirleri, bu katliamı protesto etmek ve yeni saldırıları engellemek için açık grevleri başladılar. Bu eylem, cezaevi kitlesinin büyük çoğunluğu katıldı.

Diyarbakır Cezaevi'nde başlayan açık grevi eylemi, Mersin ve daha sonraki günlerde Malatya, Eskişehir, Sığirci, Erzincan, Antep ve Bursa cezaevlerinde de kapsayarak genişledi. Bu gelişme, Kürdistan cezaevi direnişini Türkiye cezaevi direnişi arasında daha güçlü köprülerin atılması da birlikte getirdi.

PKK'lı savaş esirlerinin Türkiye cezaevlerine sürgün edilmesiyle birlikte, devrimci tutuklularla dayanışmaları daha da güçlendi. 1987 yılında ortak bir dayanışma eylemi biçiminde gelişen bu eylemlilik, Türkiye ve Kürdistan cezaevleri arasındaki birlikteliğin temellerinin daha sağlam atılmasına da yol açtı. Haziran, Temmuz ve Ağustos ayları boyunca süren açık grevi eylemleri, bütün tutuklular arasında dayanışmayı güçlendiren, dışarıda da tutuklu aile ve yakınları arasındaki dayanışmayı geliştirdi.

Cezaevinde insanca yaşam koşullarını daha da geliştirmek, bazı uygulamaları kaldırmak ve sömürgecilerin yeni saldırılarını boşa çıkarmak için 8 Şubat 1988'de Diyarbakır Cezaevi'nde yeni bir direniş dalgası gelişti. 35. ve 36. koğuşları öncülüğünde başlayan direniş, kısa sürede bütün cezaevini kapsadı; direnişe katılanların sayısı 2000'e ulaştı.

Diyarbakır eyleminde dışarıdan da büyük destek gösterildi. Tutuklu aileleri ve yakınları hemen harekete geçerek, dayanışma eylemlerine girdiler. Direniş eyleminin 12. gününde, 20 Şubat'ta istekler kabul edilince açık grevi eylemine son verildi.

Şubat direnişinin kazanımları büyük oldu. Bu direniş sonucunda ilk kez resmi ağzılardan Kürte dili gerçekliği ıttır ettirildi. Sömürgeciler, bu direniş sonucunda, Kürt halkının varlığını kabul etmek zorunda kaldılar. Savaş esirlerinin aileleri ile Kürte konuşmaları serbest bırakılınca, insanca yaşam için hayatı önemde olan birçok hak da elde edildi. **M. Emin YAVUZ** yoldaşın şehit düştüğü bu direniş, militan devrimcilerin her koşul altında kazanabileceğinin de açık bir kanıt oldu.

Diyarbakır'da kazanılan hakların diğer cezaevlerinde de uygulanması için, Eskişehir, Mersin, Sığirci, Antep, Malatya, Bursa, Bartın, Bayrampaşa, Adana, Antep, ve Sinop cezaevlerinde de açık grevleri peşpeşe gelişti ve başarıya ulaştılar.

Diyarbakır 8 Şubat Direnişine ilişkin olarak PKK'lı savaş esirlerinin mektuplarında bazı bölümleri artırmak istiyoruz. Direnişin gelişimi ve kazanımları hakkında şu değerlendirmelere yer veriliyor: **Mektubu** 9 Şubat günü, direniş için gün aldım. Aynı gün birçok arkadaşın da mektup geldi. Böyle güzel ve anlamlı bir gündün gelen mektupları bir gün güzelik katıyor güne.

Bilirsin yaşam gerçekliğimize ters düşen her olguyu süpür almak zor ve sancılı olmuştur böyle. Hiçbir değer, emek harcamadan, uğruna bedel ödemededen elde edilemezdir

bugüne değin. Kanla-kanla, dışıtmakla ve büyük özeriyle ödenmiştir bu bedel. Bu geleceğimiz, ilk oluşumumuzdan bu yana böyledir, böyle de sürecektir.

İşte, biz yine karakış ortasında yüklendik yuhre sıkıcağına bir adım daha, bir adım daha YAŞAM dedik ve yürüdü. Nereye gideceğimizin, neler yapacağımızı bilmiyoruz. Bu öyle bir yürüyüş ki gücünü tas 81'lerden, '82 Mazlum atesinden, 17 Mayıs güllerinden, 14 Temmuz aşkından, Eylül'den, Ocak'tan alıyor. Bir yanda onlara layık olma sevinç ve gururu, onlara bağlılığın mutluluk ve heyecanı, öte yanda aile ve dost çevrelerinin ilgileri ve uzanan ellerinin sıcaklığı ve gücü vardı. Sonuçta Emrinizi yitirmenin acısını duyarak yüreğimize gömdük. Bu acı birliğe, kararlığa ve inanca döndü. Bir telişli sözü değildi bu, gerçekimizin kendisiydi. Toprağa düşen her can yaşamızın dinamosu görevini görmüştür. Direniş ve mücadele ruhu gelişmiştir bizde.

9 Şubat direnişinin sonuçlarını biliyorsunuzdur. Ancak pratikte birçok eksiklik ve aksaklık vardır. Üstelik sürgün belası karşımıza çıkardılar. Mart başlarında içlerinde Mustafa Karasu arkadaşımızın da bulunduğu 40 kişiyi Antep, ve Urfa cezaevlerine sürdüler. Diyarbakır busun bir de yasal kılıktı. Özel kararlar, özel karameler çıkardılar. Ve bizler her an götürüleceğiz beklentisi içindeyiz. Çünkü adamların amacı

araç ve gereçlerini kırıp alma veya dışarıya verme, avukatlarla yüz yüze görüşme, normal görüşmelerinde arızat (1 saat) vb. sorunlarda bir aksaklık yok şu anda. Mahkemelerde Kürte savunma sorunu da gündemimizde. Hatta 21 Mart'ta mahkemeye çıkan arkadaş (Sinan Cayanak) Kürte savunma yapıyor. Tabii mahkemelerin tavırı olumsuz. Yani belli engellerle karşılaşacağımız muhtakak, ama bu tarihi adım atıldı. Bize düşen bunu olgunlukla ve en iyi bir biçimde sürdürmek, ilerleyi götürmektir. Zorluklarını da göğüsleyeceğiz artık.

İki gün önce gerekçeli karar kitabı geldi. Kürte savunma yazacağım... Ana dilimize yazıp konuşmak ne güzel. Öyle heyecan verici, öyle umutlandırıcıdır ki, anlatamam. Bugün 9-10 arkaş "Kürte savunma yapt" diye savolucakla çalmışlardı. Haklarında dava açılacak... Simdi, şöyle hangi halk, hangi halkın evlatları kendi anadilleriyle konuşurlar diye yargılanır ceza alıyor. Ama işte bizde vardır. Amaç kendi öz kimliğimize kavuşmak, kendi öz kimliğimize yaşamı sürmektir engellemektir. Fakat boşuna. Gülistan aşkı öyle yakıcı ki, hiçbir ceza onun yakıcılığı etkilemiyor... (Sakine Canaz)

"Ve o büyük gün gelip çıktığında, Diyarbakır zindanları bir coşku, heyecan ve sevinç alanına döndü. Siyasal ve ulusal kimliğimize uygun bir cezaevi yaşamı için zindanları yeni bir güne sahne olacaktı

yükselen sese, Aydın'da, Bursa'da, Malatya'da, Sığirci'de, Antep'te, Erzurum'da, Eskişehir'de vb. daha birçok cezaevinde yaşanmış, genel bir direniş kampanyasına dönüşmüştü. Bu yayın direnişlerin topluma daha derin etkilerde bulunmaması düşünelim: Bir? Rejimi daha da zorlamaması beklenilebilir mi?

Evet, Diyarbakır direnişi, cezaevleri arasında dayanışma geleceğini pekiştirdi. Bu değere sahip çıkıp daha da yükseltmek gerekiyor.

Zindan direnişimiz kısa sürede etkin, kararlı, dirençli tutsak yakınları harekietile birleşti. Cezaevleri direnişleriyle kenetlendi; gençliği harekete geçirdi; demokratik yapı ve kuruluşları etkisine çekti; ülkenin dörtlü yanına, Türkiye'nin çeşitli merkezlerine yayıldı.

Evet, zindan direnişimizin bu-yüverek yayılması ve giderek ulusal bir başkaldırı noktasına varması, gerçeği, siyasal iktidarı, iktidar organlarını (hükümet, genelkurum ve cumhurbaşkanlığı) tehditlendirdi ve direniş karşısında dış çökmelerine yol açtı.

Ve bunu, başkancın kendisi kamuoyuna TV'de yaptığı açıklamayla ıttır etmek zorunda kalıyordu. Olayın ulusal boyutunu vurguluyor, "İç ve dış baskıların sonucu olarak" böyle bir karara vardıklarını, bunun zorunluluğunu açıklıyordu. Kararı, Cumhurbaşkanlığı ve Genelkurum Başkanlığıyla birlikte aldıklarını da

evleriyle sınırlı kalan dar bir olay değildi. Etkileri topluma dalga dalga yayılan ve giderek yurdımıza taşan, ulusal ve uluslararası boyutları olan bir eylemdir. Doğal ki, bu denli büyük bir eylem siyasal sonuçları da büyük olacaktı. Şubat direnişimizin en önemli sonuçlarını şöyle özetlemek mümkündür:

Birincisi: direnişimizin ulusal boyutlarıyla ilgilidir. Diyarbakır ve ülkemizin Diyarbakır zindan direnişi ile ülkemizin ulusal kurtuluş savaşı arasındaki bağlantı, kesin açık ve dolaysızdır. Q bakından Diyarbakır'ın ülkemizin ulusal gerçekliğini, Diyarbakır zindan direnişinin de ülkemizin ulusal kurtuluş savaşını hemen çağırıyor, onları gündemleştirmesi doğaldır. Bu kendi gerçekliğimizdir; mücadele geleceğimizdir doğrudur bir sonuçtur.

İkincisi: direnişimizin halk yığınlarında yarattığı etkiyle, onları harekete geçirdi güçlüye harekete. Bu direnişimizin en önemli sonuçlarından biridir. Diyarbakır şahsında ülkemizin halkını işyan eşliğine getiren bir direniş siyasal boyutu ve kapsamı kendiliğinden anlaşılır. Bu bağlamda:

—Tutsak yakınları hareketi,
—Yurtsever kadın hareketi,
—Öğrenci hareketi,
—Cezaevi direnişleri,
—Demokratik kişi, çevre ve örgütlerin dayanışma hareketi,
—Yurtdışındaki çeşitli kampanyalar.

Üçüncüsü: direnişimiz, ülkemizin savaş tutsakları yakınları hareketi ile Türkiye devrim tutsakları yakınları hareketi şahsında halkları arasında dayanışma ve proleter enternasyonalizm duygularının gelişmesini sonucunda doğurdu; bunun gelişmesinin olanaklarını yarattı, sağlam temellerini pekiştirdi. Direnişimiz, iki halkın dayanışma duygularının gelişmesini, tutsak yakınları hareketi arasında ciddi, samimi ve kalıcı ilişkilerin gelişmesine temel etmesi önemlidir; her iki ülke devrimi için de bir adımdır. Bunun değeri bilinmeli ve kökleştirilmesi doğrultusunda ciddi adımlar atılmalıdır.

Dördüncüsü: direnişimiz kesin bir siyasal zafer kazandı. TC yönetimi kesin siyasal bir yeniliğe uğradı. Bu, direnişimizin en başta gelen ve belirleyici sonucudur." (26-29 Şubat 1988 PKK savaş tutsakları adına Mustafa Karasu, M. Can Yüce, Mehmet Şener, Fuat Kav, Yılmaz Uzun, Hasan Atmaca.)

Şubat Direnişinin kazanımlarından büyük bir tedirginlik duyan sömürgeciler, sürgünleri gündeme getirdiler. Diyarbakır Cezaevi'nde bulunan 120 devrimciyi Aydın, Urfa, Antep, Eskişehir ve Amasya cezaevlerine sürgün ettiriler. Bunun yanı sıra, cezaevlerinin sivilleştirilmesi adı altında yeni komplo ve saldırıları gündeme getirdiler. Sivile devredilen cezaevlerinde yeniden hak gasplama girişken, "1 Ağustos Genelgesi" adı altında yeni baskı ve işkence koşullarını gündemleştirdiler.

"1 Ağustos Genelgesi'nin uygulanması savaş esirlerinin o güne kadar kan pahasına elde ettikleri, haklarının tümünden gaspedilmesi anlamına da geliyor. Bu koşulların kabul edilmeyeceği açık olan bir durumdur.

"1 Ağustos Genelgesi"ne karşı 15 Ekim'de Diyarbakır'da, 17 Ekim'de Eskişehir'de PKK'lı savaş esirlerinin öncülüğünde açık grev başlatıldı. Açık grevi eylemi büyük bir eksi yaratarak, kısa sürede 21 cezaevine sıçradı. 21 cezaevinde 2000'i aşkın devrimci tutsağın sürdüğü direniş, dışarıda da büyük yankı uyandırarak, adeta topluma

Ceyhan Cezaevi'nde bir görüş günü...

açtı: Diyarbakır'ın konumunu, Diyarbakır'ın Diyarbakırlılığını silmek istiyorlar. Bizleri bölüp parçalamak, dağıtmak, aileleri perişan etme vb.'ni onlerine çare olarak koymuşlar. Bunu başaracaklarını sanıyorlar, ama aldaniyorlar. Diyarbakır sevdası yürekleri öyle bir işleyiş ki, onu oradan söküüp almak kolay değil, mümkün değil. Bunu kendileri de biliyor... Bilmeyen de öğreniyor... Evet, bu nasıl bir gerçeğe, bizim Diyarbakır tutkumuz da bir gerçektir. Mazlum, hem her yerde hem de 35'in 4. kat 9. hücre-sinde bağdaş kurmuş, Hayri, beton sedirde uzanmış, Kemal, volta-lyor...

Dörtler, alevleriyle el sallıyor... İşte her an birlikte olduğumuz bu canları bırakıp gitmek gibi bir duygu, bir ince sızi yakıyor yüreğimi... Bundan ır ayrılığa kahrolası ayrılığa bu öfke... İstemlerimizin hayata geçirilmesi konusunda da başta dediğim gibi bazı aksaklıklar veya işlerlik kazanmayan bazı sorunlarımız vardır. Ama belli şeyler de hayata geçirildi. Yayırlardır Kürte sorunu, temsilciliği sorunu, savunma

çünkü.

9 Şubat 1988 Salı günü Diyarbakır zindanlarında kitlesel süresiz açık grevi başladı. Bu, tutsaklığa köleliğe, sömürgeciğe karşı bir başkaldırıydı.

Bu, siyasal ve ulusal kimliğe uygun bir yaşam için haykırış ve bükülmüş devrimci ıradenin en üst düzeyde dışı varmasıydı.

Bu, gerillanın zindandaki yanıklaşıydı. Bu, Kürdistan'dı. Bu, dayanışma, proleter enternasyonalizminin zindanlarda yeşertilmesiydı.

Bu Diyarbakır'dı, ülkemizin simgesi Diyarbakır'dı.

Ve Diyarbakır, Diyarbakır şahsına bir gerçektir. Diyarbakır'ın hayata yaşarış kavgaşı atıldı.

Bu, gerçek direnişimizle birlikte, yizareti protesto eylemini de koydu. Bu İkiyem biçimi, direnişimizin ilk tedbir biçimiydi.

Şubat zindan direnişimiz de kısa sürede tüm cezaevleri direnişlerini kucağına, direniş dalgası tutsakların ezici çoğunluğunu etkisi altına almıştı. Diyarbakır'da

ekiliyordu.

Direnışimizin istemlerinin, en önemli istemlerinin kabul edildiği, görüşmede Kürte konuşmanın bundan böyle serbest olacağı Başkan TV'de açıklanmış oluyordu.

Kürte konuşmanın en yetkili ağızlarca açıklanması, Türk burjuvazisinin, Kemalizminin, "tek ulus, tek dil" stratejisini delmeye hazırlanıyor olmanın bir işareti olarak mi yorumlanmalıdır sorusunu gündeme getiriyor. Özerklik tartışmalarının yoğunlaştığı bir ortamda, Başkan'ın böyle bir açıklaması, özerkliğe bir işaret mi sorusunun çeşitli çevrelerde tartışılmasına yol açıyor.

Şubat '88 direnişimizin doğurduğu siyasal sonuçları ve toplumun çeşitli kesimlerinde yarattığı dinamik etkileriyle, ulusal kurtuluş savaşımıza kazandırdığı İvmle ile gerçekten görkemli bir direniş oldu. Ülkemiz belki de tarihinin en hızlı, en yoğun, en sıcak ve görkemli olaylarla dolu günlerinden bazıları yaşıdı bu dönemde.

Şubat '88 direnişimiz, salt ceza-

ayağa kaldırdı.

Adana, Ergani, Ceyhan, Antep, Malatya, Nazilli, Buca, Erzinçan, Ankara, İstanbul, Çanakkale, Sınop, Maraş, Kayseri, Amasya ve Mudanya cezaevlerinde de yansıyan açık grevleri eylemi, 44. günde Diyarbakır Cezaevi'nde isteklerin kabul edilmesiyle birlikte sona erdirdi.

Daha önceki eylemlerde olduğu gibi, bu son eylem karşısında da sömürgeçler verdikleri sözlü kısa bir süre sonra unutup yerine getirmeyeceklerdi. Sık sık baskıları dayatıp, savaş esirlerinin fiziki olarak yıpratarak, "1 Ağustos Genelgesi"nin uygulamak isteyen faşist sömürgeçler, belli aralıklarla basılan yeniden gündemleştirip, sonuna girmek istiyorlar. Ekim-Kasım direnişi karşısında çeşitli sözler veren sömürgeçler, aradan uzun bir süre geçmeden yeniden baskıları gündemleştiriyor. "1 Ağustos Genelgesi"ni yeniden yürürlüğe koyarak hak gasplarına yenebilir. Tabii saıldırır, her zamanki gibi, karşısında, yine savaş esirlerinin kararı direnişini buldu.

Eskişehir, Ceyhan, Aydın, Antep, Malatya, Diyarbakır, Çanakkale, Sağmalcılar ve daha başka bazı cezaevlerinde açık grevleri yeniden başladı. Sömürgeçler, bu kez de açık grevlerini bastırmak için sürgünleri gündemleştirdiler. Eskişehir Cezaevi'nden 14 savaş esiri Antep'e sürgün ettiler. Savaş esirleri, eylemlerini bırakmayarak, di-

tutsakların yaşadığı, çok önemli gelişmelerin bizim için yaşamasıdır ve asla ondan ayrı düşünülmez. Bundan dolayı, bu gelişmeleri lehimize çevirebilmek için her türlü cabadan çekinmemiz gerekiyor." (9.11.1988 Hüsaini Poyraz)

"22 Ekim 1988 günü 35 denilen koğuştaki toplam 74 metre uzunluğunda bir tünel ortaya çıktı. Bu olay pratik gerekçe edilerek 121 kişi Diyarbakır Cezaevi'nden Eskişehir Özel Tıp Cezaevi'ne getirildi. Eskişehir cezaevine gelip gelmez açık grevine girdik, istek ve taleplerimizi (çaren dilekçeleri gereken yerlere ilettik ve verdik. İsteklerimiz genel olarak Diyarbakır'da elde ettiğimiz hak ve kazanımlarımızdır. Daha önce Eskişehir'de kalan arkadaşlar bizden bir hafta önce açık grevini başlatmışlardı.

Bizim (Diyarbakır'dan gelenler) 31. gününde daha önce Eskişehir'de kalan arkadaşlarımız ise 35. gününde istek ve talepleri kabul edildi. Ve böylece anlaşma oldu. Açık grevinden vazgeçti." (Ali Oruç)

"İnsanca bir yaşam ve onurumuzun ayaklar altına alınmaması için giriştiğimiz ve neredeyse ölüm sınırına gelip dayanımaya başladığımız, bizden geçip gidecek olan kişilerin haklarını verileceğine ilişkin sözlerden sonra sona erdi. Bu pazarlık sonucu, 29 Ekim'de yapamadığımız açık görüşü yapacağız. Ailelerimizi görebilecek ve haklı olarak duyduğumuz sevinçle çifte bayram yapacağız. Yürekerlerin bay-

değil mi? Öyleyse ikinci manzara-ya geçelim.

Açlığın sona erdiği anlar... Herkes büyük bir sevinçle birbirlerine sarılıyor ve öpüyorlar birbirlerini. Yüzlerinde, yeniden birbirlerine kavuşmanın verdiği kıvanç var. Vücut belki isyan ediyor ama, herkes ziyafetken çıkmış kadar doygun. Gözler çukura kaçmış ama o ırilemiş haliyle, tüm dünyayı delip geçiyor ve yüreklerinin alev alev yanan sıcaklığını ulaştırıyor her tarafa. Ne yaptıklarını bilen insanları dindin ve engin mutluluğu içinde yüzüyor. İnsan iradesini, kendi onurunu korumak uğrunda kendi kendisiyle bile giriştiği mücadeleden alınmış aklıyla kıskıncınamaz haklı gururunu yaşıyor. Özgür geleceğin ancak haklarına sahip kişilerin insanlığıyla geleceğini bilen bir iradeyle dile getiriyor bütün yüzler.

İşte birinciyi taban tabana çöşen iki manzara sana. Her ikisi de aynı anda yaşanıyor. Bitkin vücutları ama birbirine yardım etmek için hiç duraksamıyor; adım atacak takatı yok ama hep gülüyor, gülmüsmeye çalışıyor; biraksın o gündürdirdiğin fotoğrafı gibi halaya duracaklar..." (Eskişehir Cezaevi Metin Ulucu)

"Birinci mektubumu açık grevine başlandıktan üç gün sonra yazmıştım. İkinci mektubumu açık grevinden sonra yazıyorum. Sana Urfa'dan yazdığın üç gün sonra gardiyanlar sabahın köründe koğuşumuza girdiler: "Hazırlanın Ceyhan'a sevinizin yapmış" dedi-

Sonuç: Adalet Bakanı genelgeyi uygulamadı. Biz de genelgeyi kaldırmadık. Şimdi dedi ile fare gibi birbirimizi kolluyoruz." (12.22.1988/Ceyhan M. Selim Çürükçü)

1989 yılı içerisinde sömürgeçlerin cezaevlerine "1 Ağustos Genelgesi"ni dayatmaya yönelik girişimleri durmadı. Önce Eskişehir Cezaevi'nde hak gaspına adanmıştı. Buna karşı, Şubat ve Mart ayları boyunca süren bir açık grevi eylemi konuldu. Açık grevi eylemi neticesinde sömürgeçler, yeniden geri adım atıp, istekleri kabul ettiler.

Ama saıldırının önu kesilmedi. Sömürgeçler her fırsatta hak gasplarına girişerek, yeni saıldırılar yükselttiler. Nazilli, Bayrampaşa, Erzinçan Cezaevlerinde açık saıldırılar yönelttiler, tutasaklar öldürülsün diye dövüldü, hakları gasplandı. Ama, direnişçilerin kararlabilir bir kez daha sömürgeçlere amaçlarını ulaşma olanağı tanımadı.

En son saıldırılar Eskişehir Cezaevi'ne yöneldi. "Tünel bulunduk" gerekçesi ileri sürülerek, tutasaklar hücrelere kapatıldı; tüm hakları gasplandı. Saıldırılar karşısında devrimci tutasaklar 29 Haziran'da süresiz açık grevine başladılar.

Eskişehir Cezaevi'nden mektup

ESKİŞEHİR'DE YENİ BİR DİYARBAKIR YARATILACAK

Şu anda içinde bulunduğumuz koşulları ve bize yönelik uygulamaları kısaca belirtelim. 27 Ocak Çarşamba günü idarece saıldırını başlattılar. Bizler sadece sebekenin önünde yığılmış, havalandırma sorunumuzun çözülmesini istiyorduk. Sorun aslında çok basit: İdare, havalandırma ya da sebekeli kişilik gruplar halinde çıkacak dedi. Biz de yok, altı kat ayrı, üst kat ayrı çıkış dedi. Her katta 11-12 kişi var. Yani onlar 8, biz ise 11-12 kişi içinde dedik. Özgüründe sorun bu. Fakat idarenin niyeti ve hesabı başka. Daha önce verilen tüm hakları gaspetme, bir saıldırı direnişine dayatmak, tutuklulara gözdağı vererek sindirme ve idarece gitirme hesap ve planlarıyla bu işi çıkacak sorununu dayattılar. Sorun basit olduğu için fazla ciddiye almamak ve çözümüne ilişkin beklemek, Sorun 26 Ocak Salı günü çıktı. Salı akşamı bizlere yemek verimeli. 27 Ocak Çarşamba günü ise sabah ve öğlen yemeği verimeli. Öğleden sonra bir baktık ki, Eskişehir'den arabalarla doldurulup getirilen yüzlerce asker, diğer cezaevlerini (Eskişehir Kapalı Cezaevi) gardiyan ve basgardıyanlar ve polislerden oluşan bazı kuvvetleri içeri girecek, coplarla kapıya dayandılar. Önce bizim bulunduğumuz Cezaevi blokta saıldırılar. Bizler sadece koltukta girip "Kahrolsun işkence" sloganı atıp, baka her hangi bir karşılık bulamadık. Onlara özellikle katalara vuruyorlar, düğünleriyse tekmeyleyip çöğünyorlardı. C blokta F blokta sadece bizim PKK'lı arkadaşlar kalyorlar. Belli arkadaşlar ise C blokta dır. Biz kolkalyoları saıldırılar sürüyordu. Diyarbakır'daki ölüm orucunda benyinden zedelenen Şükür Göktas'ın kafasına vurulurken bazı arkadaşlar müdahale ettiler, arkadaşın benyinden rahatsız olduğunu söylediler. Saıldırılar yöneten subayın ise, "Tohumunuzu para mı verdik, kim ödünse ösün" oldu. Bu sa arkadaşın komaya girdi. Buna rağmen o arkadaşın yaşamı kesmediler. Biz tekmeyleyip sürükleyerek ana koridora tek tek çıkardılar. Koridorda da hazır bekleyen bir birlik vardı. Onlar da cop ve tekme yağmuruna altında bizi ileri gönderdiler. Bir ara içeriye bir birlik silahlı asker getirdi baktığımızı gördük. İşin boyutunu anladık. Cumhuriyet Savcısı baskın düzenleniyip bizi tahrik ederek bir kargaşa ortamı yaratma ve bir katliam düzenleme planı içindeymiş. Soğukkanlı davranıp askere karşılık vermiyemiziş bu katliam planını kırmazsa soktu. Ve bize atacak acıma ortamı bulamadılar. Bu plan tutmayınca bizi geniş bir koridora atıp orada dayatma devam ettiler. Baskından eli boş dönmeme hesabıyla bu defa bizi zorla saymaya ve tek tip elbiseyi giydirmeye çalıştılar. Tek tip giymeyemediklerini söyledik. Karışığımız karşısında tek tip giydirmeye işini fazla uzatmadılar. Yalnız hepimiz soyup elbiselerimizi aldılar ve bizi götürüp hücrelere attılar. Elbise giymeye yerine, ayrıca Eskişehir Kapalı Cezaevinden bir çok gardiyan getirilmişti. Bunlar işkence için getirilmişti. Her iki cezaevi de aynı saıldırının denetimindedir. Bu uygulamalarla bizim bulunduğumuz cezaevini gardiyanlar katliamlar. Bunun nedeni ise, baskı ve işkence yapmayı kabul etmeyeşleri ve idarenin bu aşamada bizlerle olanı karşı karşıya getirmeme niyetleri olabilir. Sonuçta gardiyanların 8 saatlik mesai süreleri tekrardan 12 saate çıkarıldı. Böylece onları bize karşı kullanabiliriz, üzerimize gönderebilmeye bu süre kullanımları istenmektedir. Sorunun kaynağı biz gösterilecek hedef haline getirmekten isteniyor.

Bu cezaevinin özel bir durumu, daha doğrusu hizmete sokulma amacı var. Özel amaç da PKK'ye yönelikti. Burası bizim için yeni bir Diyarbakır olma yolundadır. Türkiye'de hiçbir cezaevinde buradaki gibi oyun ve kompozon olmayış, koşulların nispeten iyi olması, burada PKK'ye yönelik özel amacı gözde önüne seriyor. Cezaevinin mevcudu 250'ye yaklaşıyor, bunun 100'ü aşkın kişilik PKK'lıdır. Ve ağır ceza alan, cezasi onaylanan arkadaşları burada topluyorlar. Özel uygulamaları, işkence ve katliamları günün geleceği ve gündemde olduğu anlaşılıyor. Bunu anlamak için kahin olmaya da gerek yok. Devletin PKK'ya yönelik politikası biliniyor. Faşist, kirli bir sacı da vermişler cezaevinin başına. Buranın PKK kanyla sulanacağı aşkır. Bu konu analizatçıdan, daha fazla uzatmayacağız.

Savcı Cengiz Çetin, personeli toplayıp şunları söylüyor: "İnsancıl duyguları olanlar, ya bu duyguları terkedecek, ya da istifa edip gidecek. Bundan sonra burada insanlık olmayacaktır." Ve sağlık, açık, baskı, ceza vs. ile irademizi kırma, teslim alma, diye getirme politikasını yürürlüğe koymuş bulunmaktadırlar. Burası infaz kurumu yerine cezaevi celik kurumu olma işlevini görüyor. Dünya kadar kısıtlama var. Buna tepki gösteren tutuklulara olumsuz cezalar veriliyor. Dört hücrece yazması anlaşılan infaz yakılır. Sımdin çoğu insanın infaz kazası, diğerleri de yakılacaktır.

Eskişehir Cezaevi'nden bir grup PKK'lı savaş esiri

Sınop Cezaevi'nde bir açık görüş günü...

renişlerini istekleri kabul edilene kadar sürdürdüler. Savaş esirleri, bu kez başlatıldıkları açık grevinde "1 Ağustos Genelgesi"nin uygulamadan kaldırılmasını da talep ettiler.

Bu dönemde dışarı ulaşan mektuplarda da savaş esirleri direnişlerini şöyle anlatıyorlar:

"Eskişehir'den yazınma 14 kişi getirildiler. İçlerinde R. Altun, S. Ok, D. Utkun, B. Aykan, M. Keya arkadaşlar da var. Gelen arkadaşlar açık grevinin 18. günü buraya getirildiler; normal bir sevkten öteye sürgün olarak getirildiler. Bakanlığın son genelgesi ile birlikte başlayan açık grevleri birçok cezaevinde devam ediyor. Burada bizler de hem genelgenin kaldırılması, hem de diğer cezaevlerini desteklemek amacıyla süresiz açık grevine başladık ve halen devam ediyoruz.

Genelgenin sonucu olarak ortaya çıkan 25 ekim ayına daha sonuclanmamışken, şimdi de yeni olmayan, ne olacağına bir süre beklediğimiz genelgenin kaldırılması için 6 Kasım'da başladığımız açık grevine devam ediyoruz. Şu anda sağlık durumumuzda herhangi bir rahatsızlık yok. Eskişehir'den gelen arkadaşlar daha uzun bir açık grevinden geldikleri için sağlıkları kötü sayılır. Her alanda olduğu gibi, çok çok önemli gelişmeleri birlikte yaşıyoruz. Biz

ramı kadar büyük başka bayram olmaz. Bizimki yüreklerin özgürlüğüne olan tutkusunun ve inançının yarattığı bayramdır.

Sana açığımızı bıraktığımız ilk gün ve anlardan birkaç izlenim anlatmak istiyorum. Daha doğrusu iki manzara çececeğim sana.

Birincisi; açlığın ardından arkadaşların hali ve onların dış görünüşleri ile ilgili.

Herkes korkunç derecede zayıflamış, birçok kişi artık ayağa kalkamıyor. Benim durumum nispeten daha iyi. Rahatlıkla dolaşılabiliyorum. Bu yüzden arkadaşlara yardım etmeye çalışıyorum. Altı katta kalan arkadaşları dolaşıyorum; çoğuna sonra bağlanmı, yüzlerine bakmadan insan korkuyor, öylesine cilt ve solgun görünüyorlar, ilk gece sabaha kadar sorun vermiş gibi devam etti. Hastaneden doktorlar, sağlık memurları gelmiş. Bayaz gömlekleriyle, seumları daha istaneden giyiyor. Tansiyonları ölçüyorlar, 6-7 civarında tıdım. Çok düşük. Sabaha doğru serum vurma tamamlanmış, den de arkadaşların ısıları üzerine vuruyorum bir tane. Ama kimse uyumuyor.

İşte sana ikinci manzara, şu anda çok daha iyiyiz. Ama yine de kötü değil mi? İlk manzaranın korkunçluğunu tam olarak çizemedim mi, bilemiyorum, ama en azından bir izlenim edinmiş olmalısın. Ne kadar korkunç diye düşünüyorsun

lar. Açık grevinin altıncı gününde yolculuk yapmanın zorluklarını biliyoruz. Ama Adalet Bakanı İsmail Yılmaz'ın buyruğuna. Biz de 'Ferman onusuna yolcu bilizim' dedik ve yollara düşmek için esyalarımızı sardık. Kararımız kesindi. Açık grevinde düşecekli yollara, gittiğimiz yerde eylemi sürdürecektik.

Urfa'dan yola çıkınca ceplerimizi karıştırdık. Zincirli bileklerimizle, kalem tutan ellerimizle el ilanları yazdık; arabaları havalandırma deliklerinden dışarı uçurduk. Anlayacağınız tüm yolculuğunda bile bildiği dağıtmayı ihmal etmedik.

Genelgenin kaldırılması için eylem tam rayına girmişken; Eskişehir Cezaevi'ni kendi özgürlüğünden kaynaklanan sorunlarını çözünce eylemi bıraktık. Bundan bir-iki gün önce Nazilli Cezaevi de eylemi bırakmıştı. Bu şekilde eylemin sonuçlanmasını doğru bulmadığımızdan; Eskişehir'deki durumu uygun görmediğimiz bilirden bir ilanı gazetesine verdik. Ama Eskişehir'de sessizlik devam etti. Nazilli'den ses aldık. Sonra da Eskişehir'den birçok arkadaşın sürgün edildiğini duyduk. Diyarbakır özgürlüğündeki sorunları çözüp eyleme son verince, bizler de sorunlarımızı yönelmek zorunda kaldık. Zaten burada destek eylemi 8. günde sona ermişti. Bizim davadan yararlanılan 50 kişi eylemi sürdürüyorduk. 30 gün yetkili olarak görüştük, eylem sonlandı.

EKİM-KASIM ZINDAN DİRENİŞLERİ VE ÇANAKKALE GERÇEKLİĞİ

Giriş:

1988 yılı genelinde bir direnişler yılı oldu. Özellikle Eylül sonraları ve Aralık ayına dek süren ilk aylık dönemdeki çok yaygın ve yoğun direnişler yaşandı. Kabaran zindan direnişçiliği toplumun tüm kesimlerini etkiledi. Belirli kesimlerini hareketle geçirdi, dinamik bir rol oynadı. Ve ilk kez tüm cezaevlerini içine alan bir eylemliğin süreci gelişti. Bu direnişçilik siyasal gündemin, ilk sıralarını ıslgal etti. Faşizm için ciddi bir sorun haline geldi. Kabarakar yayılan direnişler, cezavleri sorunu olmaktan çıkıp, genel anti-faşist bir mücadele niteliğini kazandı. Rejimin yetkileri de bu olguyu tirafetmek durumunda kaldılar.

Uzun süren ve siyasal etki ve sonuçları oldukça önemli olan, bu süreci ırdelleyip bilince çıkarmak, gerekli dersleri değerlendirmek, geleceğe ilişkin görevler bakımından zorunludur. Böyle olmakla birlikte, biz sürecin ana çizgilerini vurgulayıp, Çanakkale boyutunu çözümlemeye çalışacağız. Diğer cezavleri boyutlarını da, diğer arkadaşların aynı perspektifle yapacaklarına inanıyoruz. Örneğin Eskişehir, Diyarbakır, Ceyhan vb. cephelelerini ayrıntılı değerlendirmesini yapacak durumda değiliz. O bakımdan bu çalışmamızın eksik olarak değerlendirilmelidir.

Bir daha görüldü ki, cezavleri anti-faşist ve anti-sömürgeci mücadelelerle önemli bir etkiye sahip. Kitleleri sarsmada, harekete geçirmede bir dinamoloji oynatabiliyor. Devrimler mücadelesinde ıslgal ettiği konum işleri değerlendirebilir. Genel devrim mücadelesini içindeki yerli ve röli işleri ve tam olarak belirlendiğinde, zindan direnişçiliğinin anlamı daha iyi kavranabilir. Kuşkusuz değerlendirmeler, salt ajitajlı sözlerle boşunluğu getirilsen bu sözcüğün gerçek anlamında bir değerlendirilmesi olmaz. Sürecin tüm boyutları, ilişkileri, dengeleri, çekişmeleri, hata ve eksiklikleri, başarıları vb. tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ancak bu tür çalışmaların siyasal bir anlamı olabilir.

Ekim-Kasım direnişlerinin özü ve siyasal yönelimi

Denilebilir ki, Ekim-Kasım direnişlerinin en az anlaşılanı, kavranılması yanı sıra özü ve siyasal yönelimi, hedefidir. Bu kavrayış eksikliğinin, yetersizliğinin siyasal sonuçları da pek önemsiz olmadı. Bu eksik kavrayışın en kaba sonucu, süren nesnel niteliğinden denk düşen, bu niteliğe kaba cevap veren siyasal irade ve örgütlülüğün yaralaması, dolayısıyla, direnişin temsil ettiği güç dengelerine denk düşen ve yaratdığı siyasal etkiğin çok daha kalıcı sonuçları başarıları dönüştürülmemesiydi. Bu bakımdan direniş sürecinin özü ve yönelimi işte ve tüm boyutlarıyla ortaya konulup açıklanmalıdır. Bu açıklamada işgüda hatalar, eksiklikler saptanabilir; gelecek açısından pratik siyasal derslere ulaşılabilir.

Evet neydi direniş sürecinin özü? Siyasal yönelimi ve hedefi neydi? Direniş süreci içinde bu sorulara, direnişçiler tam ve doğru yanıtlar verebildi mi? Verilirdiye bunun pratik yansıması ne oldu vb. vb.

Tüm cezavlerinde, ve tüm siyasal süreçlerinden sürecin özü-

ne, niteliğine ve siyasal yönelimine ilişkin sorunlara eksiksiz, doğru cevaplar verildiğini sanmıyoruz. Bulduğumuz cezavlerinde çoğu siyasal grup böyle davrandı. Yani süreci tanımlamaya başladılar. Ya da kendi eğilimlerini gerekçelendirmede kaçamak cevaplara yöneldiler (Bu noktayı ılderde somut ayrıntılarıyla sunacağız). Türk sol grupların ezici çoğunluğu sürecin önemini tam doğru kavrayamadı. Ya da kavramak istemedi, pratik tavırlarını haklı göstermede yanlış tanımlamalara gitti.

Aykattakiler (soldan sağa) M. Emin Gökdemir, Halil Behçet, Hamit Kankiç, Mehmet Bozkurt, Ayhan Aykac. **Oturanlar (soldan sağa):** Selahattin Şişek, Mehmet Tahir, M. Can Yüce, Sadrettin Aydınık, D. Ali Küçük, Abdullah Peluş. **(Çanakkale Cezavleri)**

Cezavlerinde direnişlerin nasıl gündeme geldiğini biliyoruz. Direnişler belli hazırlıklar vb. temelinde gelişti. 25 Eylül'de yürürlüğe konulan "1 Ağustos Genelgesi"nin saldırları ve hak gasplarının tek cezavlerinde gündeme gelmesinde karşılık direnişler de doğal olarak patlak verdi. Genelge saldırları 8 yıllık mücadelelerin kazanımlarını siliş sürmüştü öngörüldü. Cezavı yaşamının cenderede dönüştürmeyi hedefliyordu. (Bu konuyu ayrıntıla inceleyelim, diğerkilileri işli geçiyoruz.)

Ayrıca direnişin konusunda kavranması gereken ilk nokta, öncelikle mezvillerin koruma, kazanımları ve yaratılan değerleri savunma özelliğine sahip olmalarıdır. Saldırları ve işkence, hak gasplarını karşısında bir savunma hareketi niteliğindedir. Yani kazanımların mevziden bir atılması, daha ıleriy fethetmeyi öngören bir özellik—başrında taşıya bile—olmaktan çok, esas olarak var olana sarılma, koruma yönü esastır. Bu noktanın kendine göre dezavantajları var. Hazırkıksız (plan-program, örgütlenme vb.), saldırları çok ve diğerkililer, saldırların politikasındaki kararlılığı ve daha hazırlıklı olma durumu vb. etmenleri sayılabilir.

Direnişlerin kavranması gereken ikinci noktası, hemen nesnel olarak genel bir nitelik kazanmasıdır. Genelge saldırları ve hak gasplarını, merkez olarak planlanıyordu ve yine tek elden yürütüldü. Adalet Bakanlığı tarafından saldırların merkezli yanarına hemen hemen tüm cezavlerinde aynı zaman diliminde uygulanmaya konulması, saldırların genel niteliğini vurguluyordu ve öne çıkıyordu. Antep, Bursa, Eskişehir, Nazilli, Melis, Diyarbakır, Ceyhan vb. bu saldırlı politikasının ilk uygulama merkezi oluyordu.

Saldırların merkezi ve genel niteliği doğal olarak, direnişlerin de "genelleşmesini" getiriyordu. Bu nesnel bir olgudur, kaynağını saldırların aynı zaman kesitinde ve merkezi olarak genelde uygulanmaya konulması gerçekleştirdiğini alır. Diğerkililer de aynı zaman kesitinde aynı politikaya birden muhatap oluyorlar. Bu nesnel gerçeklik, faşist saldırı politikasına karşılık gelişen direnişlerin nesnel niteliğini, özünü ve yönelimini de belirler ve koşullar. Bu çok açıktır.

Bu somut verilerden, olguların hareketle genel bir nitelik kazanan direniş sürecinin özünü ve yönelimini, hedefinin ne olduğunu sorusuna cevap verebiliriz. Nesnel olarak direnişler genel ve anti-genelge yönelimine sahiptir. Bu anlamda "zamanadaş"tır. Bu iradi bir zamandaşıktan çok genel ve zaman-

daş saldırlar karşısında gelişen direnişlerin nesnel zamandaşıdır. Yani aynı süreçte tekkabül eden, aynı dönemdeki zamanda gelen saldırlara verilen devrimci karşılık, direnişlerin zamandaşıdır. İrademizin dışında, faşist saldırların merkezi genel ve aynı zamanlı niteliği tarafından belirlenen nesnel bir olgudur; sözkonusu olan zamandaşıktır.

Tek tek cezavlerinde Ekim-Kasım döneminde boyutlanan direnişler hangisi biçimi alırsa alsın, özü, yönelimi anti-genelge; genel bir niteliği sahiptir. Nesnel bir zamandaşıktır ifade eder. Ekim-Kasım direniş sürecinin nesnel tüm boyutları, bunlardır.

Kuşkusuz saldırları ve hak gasplarının, genel merkezi ve eş zamanlı bu yönü esas ve belirleyici olmakla birlikte, tek tek cezavlerinde olduğu biçimler alacağı açıktır. Şöyle de söyleyebiliriz: Genelge saldırları sonucunda tek cezavlerinde gündeme gelen sorunlar, hak gaspları, baskılar, işkenceler, vb. uygulamalar özgül biçimler kazanmıştır. Bütün bunlar genel nesnel somut yansıması ve gerçekleştirilmesi olarak ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla gelişen direnişlerin öncelikle o güne dek kazanılan ve korunan mezvillerin savunulması hedefini önüne koyması doğaldır; neden-sonuç ilişkisinin bir yansımasıdır. Direnişlerin kazandığı ilk görünüm, özel-yerel sorunları çözümlemeye olmuştur. Örnektendirsek, Eskişehir Özel Tep Cezavı 13 Ekim saldırlarına uğradıktan sonra, 17 Ekim'de süresiz açığı grevini örgütleyerek ve geliştiriyor. Bu direniş öncelikle amacı, doğrudan doğruya haklarıyeniden kaldırılacak, yitirilen eski mezvilleri yeni bir saldırla ıle fethetmek olmuştur. Ancak bu olayın bir boyutu. Direnişin özgül boyutu, büründüğü özgül biçimdir. Anılan direniş salt böyle tanımlanır, diğerkililer—ki çok önmüldür—görmekten gelinirise, sonuç doğru ve asına uygun olarak tanımlanmaz.

Evet çıkış noktası, büründüğü biçim, özgül sorunların çözümü olsa da, anılan direnişlerin daha derin anlamı ve boyutları var. Özgül sorunlar, genelgenin uygulanmasından başka bir şey değildir. Saldırların kaynağı, sömürgecilerin eski mezvillerini yitirmeleri nedeniyle, genelgeyi uygulamaya koyması amacındır. O halde özel, genel somut biçiminden başka bir şey değildir. Burada özel ile genel birbirinden ayırmak, birbirinden koparmak, tanımlamaya çalışmak, karşı karşıya koymak olanaksızdır. İkisini kopmaz bir bütünlük içinde kavrayabiliriz, özelle genel işiçe aldığımız ölçüde kavrayabiliriz. Çünkü özel, somut olarak genelini yansımasından başka bir şey değildir.

Bu perspektifle yaklaşıldığında tek tek cezavlerinde gelişen ve giderek ciddi boyutlar kazanan direnişler, özgül istemlerle yola çıkarsa bile, özgül biçimler kazanması olasılığı bile, anti-genelge yönelimlidir. Genel boyutlar kazanmışlardır, eş zamanlı direnişlerdir.

Genelgeyi hedefleyen genel ve eş zamanlı direnişlerin bağrında taşıdığı özel zaafırlara karşın, nesnel olarak ciddi bir siyasal olay olarak gelişip büyüdüleri. Bu nesnel boyutları direnişleri kısa sürede faşist rejim için ciddi bir siyasal konuma yükseltmiştir (Bu noktayı ayrıntılandıracağız).

Ekim-Kasım direnişlerinin genel ve eş zamanlı ve anti-genelge hedefli boyutları vurgulandıktan sonra, bütün bu özelliklerini, bir sonucu olarak eylemli sürecin süsü siyasal boyutunun altı kılın çizgileri çizilebilir: Tüm cezavlerinde kapsayan, giderek ailelerin, öğrencilerin, demokratik kitle örgütlerinin, mesleki kuruluşların, sanatçıların vb. toplumsal katmanların belli kesimlerini kapsama ve etkisi içine alan genelle hedefli "direnişlerin", yaygın eylemliğin muhatabı, faşist rejim ve onun yürütmeorganından başkası değildir. Direnişler, insan hakları çerçevesinde olsa da, çözüm yerinin hükümet olması genelle hükümet imzalıdır hükümet kararı ve Adalet Bakanlığı tarafından uygulanması sokulması nedeniyle eylemli süreci siyasal bir niteliği sahiptir. Bu nokta önemlidir. Muhatabının genelle olduğu düşünürse, çözüm için siyasal karar gerektirdiğine göre, anti-genelge yönelimli direnişlerimiz, bu siyasal ağırlığına ve niteliğine denk düşen bir kararlık, uzun solukluluk ve aynı anlama gelen zaafırları aşmayı gerektiren örgütsel-siyasal çabaları gerektirir.

Daha önceki direnişlerin muhatabı, gündürlüde de olsa, yerli makamlardır. Gerçey yerli makamların bakanlıktan habersiz çalışmadıkları biliyoruz. Yine de muhatap ve çözüm yerli makamlarca oluyordu. Ancak bu direniş sürecinde, açılan amaç hedef Adalet Bakanlığı olmuştur. Onun genelgesi amaçtır. Sorunların çözümü de bakanlığın kararını gerektirmiştir.

Cezavlerinde direnen tutsa-klar ayırımında olunsun veya olmasın, Ekim-Kasım direnişleri, anti-genelge odaklıdır. Siyasal boyutu önde olan direnişlerdir. Merkezi politikayı ve iktidarı muhatap alır. Bu yönüyle de anti-faşist ve anti-sömürgeci mücadelelerin çok önemli bir parçası olmuştur.

Ekim-Kasım direnişlerinin nesnel boyutları, niteliği, yönelimi cezavlerinde tüm sol gruplara

yeterince, tam olarak kavranıp bilince çıkarıldı mı? Sürecin tüm olgu ve eğilimleri asına uygun olarak tanımlanabilir mi?

Ne yazık ki, bu soruya olumlu cevap veremiyoruz. Tüm solunun ezici bir çoğunluğunun, bu direniş sürecini asına uygun tanımladığını, esas halkasını kavradığını söyleyemeyiz. Örneğin, DS, DK Kurtuluş, DHB vb. gruplar bilinen iddialarına karşın, eylemliğin gerisinde kalmış, süreci kavrama becerisini ve başarılarını gösterememişlerdir. Denilebilir ki, dışındaki eylemliğin kendiliğinden katılan çevre ve güçlerin siyasal perspektif bakımından gerisine düşmüşlerdir. Bilindiği gibi, aile hareketinin, demokratik kuruluşların, gençlerin, toplumun diğerkililer kesimlerinin tepkilerinin hedefi çok açık ve nettir: "1 Ağustos Genelgesi"nin geri alınması. Bu sayılan kendiliğinden hareketlerin tepkilerinin çoğu destek konumunda olduğu için uzun soluklu olması, sürecin tamamına damgasını vurarak belirlemesi düşünülemez. Bu beklenmemelidir. Destekçi konumlarına karşı tepkilerinin adresi belliydi. "1 Ağustos Genelgesi" ve Adalet Bakanlığı. Ne var ki anti-genelge odaklı ve genelleşmiş direnişlerin motüğü olan cezavlerinin yönleri tüm niteliği ıle belli ve açık değildi; kırıcılıkları aşılması değildi. Onlar, içinde bulundukları sürecin boyutlarını, güç dengelerini, siyasal yönelimini kavrayıp resmen ilan etme konusunda netleşmemişlerdir. Cezavı bazında söylesek, Eskişehir, Nazilli, Bayrampaşa, süren başında Diyarbakır, vb. cezavleri sürecin tanımlanması ve taşıdığı zaafırları giderilmesi noktasında belirsizlikli aşamaları. Ceyhan'da da durum aynıdır. Özgül sorunların çözümü ıle birlikte eylemliğin son verdi. Ne var ki, Urfa'dan Ceyhan'a süren güdün ardışıklardan, özgül sorunların çözümü kavuşmuş olmasına bakmaksızın, eylemliğin ıleriy sürdükleri ve direniş sürecinin perspektifini doğru bir şekilde ortaya koymaları durumu, zaafırları asımda önemli bir mesal niteliğindedir. Bu mesal, yeterince değerlendirilmedi mi? Sürecin sonlarında doğru, sürecin yönelimini ve özünü kavrayacaklarmak daha açık ve net bir tarzda, Ceyhan ve Diyarbakır tarafından yapıldı. Bu sürecin tüm boyutlarıyla belirli bir noktadan sonra tanımlandığı ve direniş politikasının (Program ve benzer öğelerinin) netleştirildiğini vurgular.

Ne var ki, Türk sol gruplarının ezici çoğunluğu sürecin biçim aşamasında nesnel gelişme özelliklerini kavrayamadı; bu kavrayış eksikliklerinin direniş içindeki rollerini ve konumlarını belirledi. Bu anılan grupların iddiaları şuydu: Her cezavı, özgül sorunları çözmede için yola çıkmıştır. Merkezleşme ve koordinasyon sağlanamamıştır; eylemler zamanadaş değildi. O yüzden bu süreç etkili ve temel bir güç olarak katılmanın anlamı yoktur. Ancak desek eylemleri konutabilir vb. (ıleride bu gerekçelerin somut çözümlemesi, sahiplerinin adlarını da aarak yapacağız).

Bir kez şunu vurgulamakta yarar var: Yazının başında belirtildiği gibi, Ekim-Kasım '88 direnişleri belli hazırlıklı, belirlenmiş politikalar ve örgütlenme temelinde gelişti. Zaman ve zaman bizim tarafımızdan saptandı. Bu

bir olgu, doğaldır ki, zaman ve zemin hasım güç tarafından direnilemez bir çatışmanın önemli deşantıların, zaafırları olacaktır. Direnileşen zamanlarımız bizim tarafından belirlenmediğine göre, genel ve vahşi bir saldırı politikası direnişleri doğurduğuna göre, yapılaşmaz, sayı azalması, etkisizlikleri, hazırlanmaz, belirsizlikleri içinde gizenmek değil, öneminin gelişme özelliklerini koruyarak varolan eşiklik, zaafırları hızla asos yoluna girmek olmalıdır. Mümkünse kamu gücüne siyaset yapmak, askeri kesime kovalar. Ama bunun fazla bir değeri yok. Önemli olan, en zor ve olumsuz koşullarda, devrimci yönü ve bunun gerektirdiği tutumu sap-tayabilmek.

Evet, genelleme saldırıya uğramış-tık. Halklarımız geç adimlitti ve doğaldır ki, devrimci direnişçiliği yükseltecekti. Saldırlar merkezi ve genel kapsayıcıydı. Açıkık ki, direnişler de eş zamanlı ve genel bir özelliğe sahip olacaktı. Saldırı ve hak gaspları 12 Eylül faşizminin cezaevi politikasının en yoğun ve katmerli ifadesi olan genelinenin yürütürde konmasıyla gerçekleştirildi. Doğaldır ki, buna cevap olan direnişlerimiz de, özünde anti-genelleme yönümlü olacaktı.

Ancak başlatılan tarz bız ol-mak. Zamanlamayı bız belirlemedi. Faşist iktidarı kendisi saldırıya geç-ti. Biz mevzilerimizden püskürt-mek savasını başlattı. Bız savadın-ma pozisyonundaydık ama, bız diren-mek tarzı bız doğru konusuydu. Bır kez bız genel direnişlere cevap ver-recek tarzda bız politika (program, eylem planı, hareket tarzı vb.) be-irlefenmişti. Bu anlam belirsizlikler-i doluydu. Marketeleşme, ko-or-dinasyon vb. örgütsel siyasal nok-talarında tam bız zaaf sözkonusuydu. Saydığımız noktaları aşmak için, da-ha önceden belirli somut çalışma-ların başlatıldığı biliniyor. Program, ey-lemin biçimleri, eylemlerin sonu-çlandırılması koşulları, merkezleş-me ve koordinasyon gibi politika ve örgütsel noktalar somut öne-ri-ler tartışmaya açılmıştı. Ayrıntıya girmiyorum. Ancak şu kadarı söyle-nelir ki, bız çalışmalar somut bir sonuca ulaşmadı; gelen saldırı dal-gası bu cabalarla fırsat vermedi. Dolayısıyla nesnel olarak geneleş-me eş zamanlı direnişlerin özel boyutları eksikti.

Politika, örgütlenme vb. önemli özel etmenlerin eksikliği, bu alan-larda görülen azlık, sürecin nesnel niteliğini, boyutlarını ve siyasal yönelimini gözletirmeye yeter mi? Kesinlikle hayır!

Önceden belirlenmiş ve ortak kabul görmüş bir eylem programı-na, cezaevleri arası koordinasyon ve ilişkilerle sahip olmasa da, Ekim-Kasım süreci aynı gelişme hedefli, genel ve eş zamanlı bir direnişler bütünüdür.

Anılan bu nitelik ve boyutları daha da vurgulayan ve pekiştiren ciddi siyasal gelişmeler doğru-landı. Direniş dalgası, kısa sürede duvarların ötesine taşdı; hatırı sayılır bız kitle eylemliliği ile kukaklaştı. Bu çok önemlidir, denilebilir ki, bütün eylemliliği açısından 12 Eylül'den bu yana, görülen en büyük kabarıntı biridir; belki de ilkidir. Bu motor gücün cezaevlerinin olduğu, belli bir kiteselleşmiş ulaşan direniş dalgasının belli bir siyasal etki gücünü yarattığı olduğunu vurgular. Doğal olarak devrimci tutuslarının süreci doğru algılama-ları, hedeflerini netleştirmeleri, gö-revlerini doğru olarak saptamaları büyük bir siyasal öneme sahiptir. Bu anılan öğelerin belirginleştiril-mesi, devrimci önderliğin, pratikte doğru tarzda konuşturulması ola-yor.

Ekim-Kasım direniş sürecinin

genel ve ana çizgileriyle yapılan bu değerdendirilmesi işığında somut gelişmelerin ayrıntılarına geçe-biriz. Ve bu açıklamalar bağla-mında, kimsin iddialarına uygun bir tarzda davranış davranmadık, kendiliğinden anlaşılacaktır. İddia-ların, politikaların, yani politik çiz-gilerin, somutları, bız denkleşi oldu direnişler süreci. Evet herkeze ken-di kendini konuşturdu. Bizim için şu andaki görüştür, bu nesnel olguları tanımlayabiliriz; devrimci kav-ga, dost güçler arasındaki ittifaklar vb. konularda siyasal sonuçlara ulaşabilmektir.

Bilindiği gibi genelleme saldırısı, 25 Eylül günü Antep Özel Tip Cezaevinde yürütürde konuldu. Ancak burada "sorumlar" kısa sü-rede ve daha "kolay" yöntemlerle çözüme kavuşturuldu. Dolayısı-la, burada direniş, açıkık grevi biçimine dönüştürüldü.

İkinci saldırı odağı, Bursa Özel Tip Cezaevi oldu. 30 Eylül günü başlatılan işkence ve hak gasplı operasyonu, daha derin ve kalıcılaş-mayı öngören bız saldırıydı. Mey-dana gelen sorunların çözümü doğrultusunda daha uzun vadeli ve sert direniş biçimlerini dayatıyordu. Bu, süresiz açıkık grevi biçimine so-mutlandı (Bu konuyu daha geniş anlatmaya çalışacağız. Daha ayrıntılı bir değerdendirme başka bız çalış-mamızda yaptık. O bakımdan salt şöyle bız değerdirmekte yeteneceğiz). Bursa'daki eylemin ikili bir yönü vardı. Öncelikle, özgül sorunları, yani, gasp edilen hakların yeni-den kazanılmasını hedefliyordu. İkincisi: direnişlerin gelişmesi olaştırdı yarı. Ve bu yüzden bu olaştığı ilişkin belli bir perspektif çizilmişti. Direnişin salt Bursa öz-gülü ile sınırlı kalması durulmasa, özgül istemlerin yerine getirilmesi eyleme son vermek için yeterli nede-nidi. Ancak, sürece içinde eylem gelişse, yani diğer cezaevle-ri de eş zamanda hareket geçe-rlerse bu durumda özgül istemler çözölse bile, eylemliğin devam edilecekt, ta ki, genelleme bütün sorunları ortadan kaldırılana kadar. Böyle bir yaklaşımın doğru-luğu pratikte kanıtlandı. Bursa, sorunları çözölmediği için 25 Ekim'de eyleme son veriyor. Kısa bız süre sonra direnişlerin yaygın-laştığı ve belli bir toplumsal gücü harekete geçirdiği görüldü. Geneleş-me noktasında, genel direniş-lerin etkin bir parçası ve bileşeni olmak eylemliğin, mantıklı sonuca kadar götürmek, şu tutsak olmanın kaçınılmaz bir gereği ve görevidir.

Antep ve Bursa özeleleri ilk denemelerin ardından, genelleme sal-dırıları daha da ciddi siddet ve hak gasplı cezaevleri içine aldı. 13 Ekim'de, Eskişehir Özel Tip'te bir operasyon yapıldı; genelinenin öngörülüğü şekilde hakları, kazanımlar gaspedilirdi. Buna karşılık 17 Ekim'de süresiz açıkık grevi gün-de-mo giriyor.

Eskişehir'de geliştirilen ve süresiz açıkık grevinin eylem perspektifini, aynı somut istem ve hedeflerini niteliğini, hangi durum ve koşullar net ve tüm ayrıntılarıyla biliniyor-yor. Ancak, somut-nesnel olgu ve geliş-melemler bu konuda bazı ipuçları yakalamak, olası bazı değerdendir-mele, daha olasıların taşına da ulaşmak olasıdır.

Bır kez genelleme saldırısı ve hak gaspları ardından konulan eylemin, öncelikle özgül sorunların çözöl-mü hedeflediği açıktır. Böyle bız yönümlü ilk başta doğaldır, kaçınılmazdır da. Yani direnişlerin he-zun genel bir nitelik ve yükselise ulaşmadığı dönemde, özgül sorun ve istemlerin çözölümü yetinmek anlaşılır bız şeydir. Ve şimdiye dek cezaevleri pratikleri, bu yönde

gelişmiş ve gerçekleşmiştir.

Ancak direnişlerin çok sayda—giderek tüm cezaevlerinde—yaygınlaşması, bız direniş dalgasının toplumsal bileşenlerinin belli bir kitle-sel yükselmesi noktasında, diğer bız deyişle, çok dengeleri ve ilişkile-lerinde önemli bir mesafenin kay-de-dilmesi durumunda; özgül istem ve sorunların çözölümü ile yetinmek, eylemi bu hedefe haspetmek doğru olu-mu? Sürecin siyasal boyut-larına ve etkilerine cevap veren bız politika mı olur? Kesinlikle hayır!

Direnileşen genel bız kabarıntı-ya ulaştığı, belli bir gücü harekete geçirdiği, etkilediği, siyasal gün-de-min en önemli konularından biri haline geldiği durumlarda, özel istemlerin çözölümü ile yetinmek, en hafif deyişle, apolitik bir tutumdur. Devrimci görev ve sorumluktan bız kaçışır. İktidarın sıkıştığı bız noktada ona solumlanma fırsatı ta-

oyunadılar. Anlaşılan, kalıntı konu-munda bile tasfiyecilikten de yor-muyorlar. D'nin durumu belli, ya büyük iddiaları bız gösteren DS'ye ne demeli? Eskişehir'deki eylem kırıcı tavırları nasıl açıklayacak-lar? Övüne, övüne bitiremedikleri, "bır avuç onları" nasıl değerdendir-cekler?

Ekim-Kasım direnişlerinin çok büyük boyutlar kazandı, iktidarı sıkıştırdı, önemli bız kamuoyu oluşturdğu bız dönemde, Eskişehir'de DY, DS, Kurtuluş, (öğrene-bildiğimiz kadarıyla bunlar) hiçbir hak elde etmeden, hiçbir anlaşılmaya varmadan 17 Kasım'da, eylemlenme vazgeçiyorlar. Bu konu-da Eskişehir Cumhuriyetçi Savcı'sın Cumhuriyet'e yansıyan açıklaması bunu doğruluyor. DY, DS, Kurtuluş gibi gruplar, savcının Cumhuriyet'e çıkan demecini taahhüt olarak kabul ederek, eylemi bırakıyorlar. Eski-

Ayaktakiler (soldan sağa) Mahmut Cengiz, Hayrettin Çelik, Ekrem Yasar, Seyyettin Rüzgar, Mahmut Karakuş, Mehmet Eksen, Oturancı (soldan sağa) Musa Bal, Hasan Sincir, Hüseyin Fidanoglu, Salih Akın, Nihat Aydın, Enön-de (soldan sağa): Şükrü Ucar, Mahmut Bat (Bıyırmaspa Cezaevi)

nırma gahdır.

Nesnel gelişmelerden alınıyor şık ki, Eskişehir, direniş sürecinin motor güçlerinden biri konumunda olmasın-a karşın, eylemliğin en kritik sonuç almaya yaklaşılmış olma noktasında, eylemliğin en yüksek ve yaygın olduğu dönemde bu "motor" konumunda denk düşen bız siyasal rol oynama becerisini gösteremedi. Bu rolü tam olarak oynayamamanın nedenleri ayrıntılı olarak çözümenebilir. Ama bu çalış-mamız açısından pek gerekli değildir.

Kısacası, Eskişehir yukarıda atfını çizdiğimiz direniş sürecinin özünü, yönünü ve diğer siyasal boyutlarını kavrayıp gerekli doğru politikaları yönelmedi. Evet, bu arkafeşler özgül sorunları çözöl-dür. Eskişehir zemininde genelleşeyi ve genelleme saldırılarını püskürttü-ler. Bu anlamda eski mevzilerini yeniden kazanıp belki de pekiştirdi-ler. Bu boyutıyla başarılı oldular, denilebilir. Ne varki eylemliğin ve kitle direnişlerinin en yaygın, en yüksek olduğu noktada, bu başarı yeterli değildir. Harekete geçirilen güç, siyasal etki ve yaygın gücünün altında kazanılan bız başarıdır, eskişik bız başarıdır. Dememiz o ki, özgül sorunların çözölümü eylemin sona erdirilmesi için yeterli ve haklı gerekçe değildir. Sürecin nesnel he-define yansıması olan iradi hedefe ulaşmak esastır. Tüm başarı buy-du. Sürecin eski kavranması ve bunun sonucu olarak, eskişik başarı-yla yetinme tutumu, belli bız dön-me-cin başlangıcı olma özelliğinden dolaydır. Üzerinde durulmalıdır. Ancak buna geçmeden önce bız gelişmenin, bız olgunun altı çizil-me-lidir. O da şu:

Eskişehir özgülünde, Nazilli so-mutunda Dev-Yol'un tavrı ilginçtir. Ama şaşırtıcı değildir. Özgül so-runların çözölümü bile beklenmeden eylemi sonlandırmak, eylem kırıcı-lığının başka bız şey değildir. Bu denli büyük boyutlu bız eylemli-likte eylemi kırıcıları, tasfiyeciler bız rol anlamına gelmez. 12 Eylül'den sonra oynadıkları tasfiyeciler rolleri bu kez cezaevleri direnişlerinde

şehird'e diğer siyasal gruplar ise, özgül istemlerini gerçekleştirdik-ten, yani genelleşeyi o düzlemde pratik olarak işleme hale getir-dikten sonra, 22 Kasım'da bırakı-yorlar. Eylemin bız tarzda bırakılma-sının, dönemin koşulları ve özellik-le-ri, çok dengeleri dikkate alınıd-ığına yanlış olduğunu vurguladı. Direniş sürecinin motor gücü ko-numunda olduğlu için, yerel düzlem-de kazanılan başarı eskişik bız başarı olduğu, kabaran direniş dalgasının sona doğru gelişinde bız başlangıcı noktası etkisizinde bulun-duğu için, Eskişehir'in eylemi bızlık tarzı ve zamanlaması yanlış olmuştur.

Şu soru akla geliyor: Eskişehir'in bu tarz ve zamanda eylemi sonlandırmayı olarak: neden bu denli etkiyi olarak belirdi? Ya da soruyu şöyle soralım: Eskişehir'in eylemi sonlandırılmasına rağmen, bız zaman almıca birlikte, genel direniş süreci, harekete geçirdiği güç dengeleriyle mantıklı sonucuna ulaşamadı mıydı? Yani, Eskişehir'e rağmen genelleme resmen de ger aldırılamaz mıydı?

Bu sorulara olumlu yanı vere-bilmemiz için, çok dengelerinin durumunda, tutumların, kararlılık dereceleri ve eylem perspektifile-rine bız bakmamız gerekiyor. Yu-karıdaki sorulara yeniden önce-ne-ğini irdelimeye devam edelim.

Genelleme saldırısı eş zamanlı olarak çok sayda cezaevinde yür-rülü konuluyor. Bunlardan bız de-Nazilli'dir. Hak gaspları ve toplu sürgün birlikte gerçekleştiriliyor. Bu cezaevinde süresiz açıkık grevi 23 Ekim'de gündeme getiriliyor. Nazilli'de Eskişehir ve Diyarbakır Ceza-evleri gibi eyleme en önce başla-yan cezaevlerinden bız konumunda. Bu cezaevlerindeki açıkık grevi di-renişle de, direnişlerin en kritik aş-masında, yani cezaevi sorunlarını ve bız temelde yükselen direnişlerin ve kitle eylemlerinin en üst nokta-sında vardı, eylemin çok önemli boyutlar kazandı, cezaevi eylem-lerinin ölüm sınırına yaklaştığı,

dolayısıyla siyasal etki ve yaygın gücünün çok yükünlaştığı bız noktada bırakılıyor. Bu birkaç özgün sorunların çözölümü ve yerel yetkililere yapılmış bız anlaşma temeline olmuştur. Brakılış biçimi ve zamanlaması açısından Nazilli'nin tavır eylem kırıcılığı olarak tanımlanmalıdır. Aynı eylem kırıcı-lığı bız ar önce DY, DS, Kurtuluş, cezaevlerinin dayıyordu. İçerde cezaevlerinin, dışarda kitlelerin, mes-leki kuruluşların, aydınların, genç-lerin vb. çevre ve güçlerin eylemli-liliği yükselme ve yaygınlaşma kaydedtiği, iktidarın sıkıştığı ve teşhir olduğu; kısacası sonuç al-maya ramak kaldığı bız zaman kesi-liminde eylemi bırakmak, çok büyük bız sorumlusuzluk örneğidir. Direnen çevreleri, aileleri de olumsuz yönde etkilediğini uzun uzadıya anla-tmaya gerek yok.

İlgilicir. Adalet Bakanı 19 Kasım günü bız basın toplantısı dü-zenleyerek "1 Ağustos Gelişesi"ni savundu, bu konudaki karar-lılığını vurguladı. Bu tutumda eylem kırıcılarını yarattığı olumsuzluğun hiç mi etkisi yok? Bu noktada üzeride ciddi düşünölmemelidir. Cumhu-riyet'e yansıyanlar doğru ise, Adalet Bakanı bız gün önce ver-diği demekte tek bız konusunda geri adım atışını belirtiyor, ancak ertesi gün basın toplantısında tutuklular için tek ti eblise gıyme zorunlu-luğun kaldırılmayacağı söyleniyor. Doğallıka bu iki açıklama bız değerdendirmeye esas bız dü-ğedir. Şu bız gerçekçik ki, 17 Kasım'da Eskişehir'de DY, DS, Kurtuluş'un, 18 Kasım'da Nazilli'nin eylemi bırakmaları direniş sürecini olumsuz etkilemiş, hasım tarafla ise solumlandırmış ve cesaretlen-dir-miştir. Bu çok açıktır.

Bıyırmaspa Cezaevi'nin Ekim-Kasım direniş sürecine nasıl ve hangi perspektifle katıldıklarına bakmakta yarar var. Bu bilinen tüm gruplarından bazıların "direnişçi" anlayışlarını tanımla-mada önem kazanıyor. Ayrıca di-reniş sürecinin nasıl genel niteliğinin sınırlı olduğu da açıkık getirecektir. Dolayısıyla yukarıda Eskişehir Cezaevi'nin eylemi bızla-masıyla ilgili sordüğümüz sorula-ra da bız yanıt vermeye olacağız.

Öğrenildiğimiz kadarıyla Bıyırmaspa'ya taşınmadan önce Metris'te bulunan siyasetler sürece katılımı bız süresiz açıkık grevi ile gerçekleştirmeye kararlaştıyorlar. Ancak Bıyırmaspa'ya sürgün ger-çekleştirildikten sonra, özgül so-runlar da gündeme geliyor ve eyleme geçme tartışmaları yeniden başlıyor. DS'nin tavır sürece katıl-mayı sürekli ertelenen, engellenen, oyalayan bız biçimde somutlaşıyor. Hep "Diğer cezaevlerini bekleye-lim oralaradan bilgi alalım; ondan sonra eyleme geçelim" biçiminde bız yaklaşım seçiliyor DS.

Bır parantez aşmak ihtiyacı doğdu burada: İlgilicir, DS buraya da (Çanakkale) haberı yollayarak eyleme geçmeye öğütüyor. Gelişen eylemlerin "zamandası olma-dığı" haberiini iletiyor. Böylece bile-rik "ğ" haberiini iletiyor. Böylece bile-rik veya bilmeyerek eylemi engelle-yiciler bız rol oynuyor. Aynı öğütler Bursa'da da geliyor. Bu bilgiler bız birleştirildiğinde DS'nin tavrının genellenen eylemlere katılma-ma, uzaktan seyretme; dahası geneleş-me ölüme barkat olma, biçiminde somutlaşıyor söyleyebiliriz. Dire-niş sürecine karşı bu olumsuz tavır nasıl açıklayacaklardır, merak ko-nusudur. Şuna biliniyor; DS'nin cezaevleri direnişlerinde kendine, yani "Bır avuç devrimci solcu-ya", "ML", "öncü" yatafları yakış-tırıldı, bız alanda sırayı kimseye kaptırmadığı, başkalarının direniş-lerinin kendine mal etmeye çalıştığı...

Devam ediyoruz. Diyarbakır'ın dışındaki cezaevlerinde de eylem-

lerin bazıları 20'lere bazıları 30'lara dayananıdır. Antep, Adana, Amasya, Çeyhan, Ankara Merkez, Çankale ve yayılabildi. Adana ve Çeyhan'daki arkadaşların içinde fenalaşanlar giderek artıyordu. Kamuoyu desteği giderek yükselen bir eğri çiziyordu. Gençliğin eylemliliği -açık grevleri, gösteri ve yürüyüşleri- protesto telgrafları, ilanlar vb., alilerin çabaları, demokratik ve mesleki kuruluşların çalışmaları, Avrupa zemininde gelişen protestolar vb. Görüldüğü gibi, Eskişehir eylemi sona erdirmesi karşın, Ekim-Kasım direnişleri sürecinin gelişmesi genişleyerek boyutlanıyor. Fasist iktidar için ciddi bir siyasal sorun olma durumunu pekiştirerek sürdürüyor. Nesneler gelişmeye ve olgular बनित. Öyleyse Bayrampaşa'nın salt Eskişehir ve Nazilli'ye telim olması bir politik aymazlık olarak tanımlanamaz. Sorunun kaynağı tutarsa, istikrarlı çizgilerin kendisi. Sürecin olumsuz zaat gelişmelerini ardına gizlemeye çalışmaları açıklama çalışmaları pek bir şey deşirmiyor.

Nesnel ve devrimci yaklaşım, sürecin tüm bileşenleri, boyutları ve güç dengelerinin bir bütün olarak dikkate alınması; salt tek başına veya bu bileşenleri deşilirden sonra birer kritik anında bazı olumsuz gelişmeler ardına gizlenip eylemsiz bırakmak, böylece gelişmelerin boyutunun sönüncesini bile bile bunu yapmak, taşıyıcılıktan başka bir şey deşildir.

Sürecin nesnel boyutlarını ve özelliklerini doğru bir tarzda deşerlendirmek yerde, Çeyhan ve Diyarbakır'ın sürecin tanımlanması son vatan ve eylemlerin hedefini vurgulayan ilanlarını da gruppun spekülasyoncu yaklaşım deşerlendirmenin fazla bir değeri yoktur. PKK direnişlerinin olumlu siyasal sonuçlarını derlemeye ve kendine mal etmeye çalışırmıştık. Diyelim ki, böyle bir şey sağlandı. Bu na karşı vatan direnişleri zaat gemekle mi olur? Sen çizigine, kendine güvleniyormusun? Mademki güvleniyorsun sen de sürece en etkin tarzda müdahale et ve çizigini damgasını vurmak çalis. Dememiz o ki, "PKK süreci kendine yontuyor. Kendine mal etmeye çalıyor. Diyarbakır'ı temel alıp sürdürmemiz, PKK'nın bu tutumuna alet olmaktır" vb. yolu açıklamalar kanadenir, apolitiklikler ve kendi kendine güvensizliğin aşkından tiradları. Eylemi bırakmanın gerekçesi olamaz.

Oysa böyle dar gruppun yaklaşımları eylem kırıcılığının teorisi yapılabılır vede, PKK'nın niyeti ne olursa olsun, direniş sürecinin nesnel gelişmeleri deşerlendirilmez ve görevler-tavırlar ona göre belirlenmezdi. PKK'nın niyeti ve eylem içindeki ağırlığı ne olursa olsun; eylem sloganları, kitleleri harekete geçiren politik hedefler salt PKK'nın slogan ve hedefleri deşil, tüm tutsakları ve demokrasî güçlerini, dahası insan hakları savunucularını ilgilendiren slogan ve hedeflerdir. Sürecin başından sonuna kadar gerçek durum budur. Eğer PKK bu süreçte kararı ve istikrarlı davranışını cddiyyetle ve iştirakli devrimci görevlerine sarılmışsa, bu tüm demokrasî güçlerini sevindirmelidir.

Torparılaşma olursak; Eskişehir'in, eylemi bu tarz ve zamanda sona erdirmesi, Bayrampaşa ve Türk sol gruplarının ezici çoğunluğu bahane oldu. Bu bahane kullanılarak, Türk solunun ezici çoğunluğu peşpeşe eylemlerini sona erdirmek, Ekim-Kasım direnişleri sürecinin genel niteliğine son vermiş olurdur.

Bu süreçte Diyarbakır'ın konu-

munave eylemlilikleri trolin ekisaca deşilmek istiyor.

Sürecin başında Diyarbakır direnişlerinin genel niteliği lyce ortaya çıkıktan sonra direnişin perspektifini, politikasını, çok daha açık, kesin ve hızlı kırıcılığı için veremeyecek kadar net açıklıyabildi. Bu noktada geciktirici süylenebilir. Başta tereddüdü olmuştur. Hatta bir ilanları çıktı. Bu ilanda (3 Kasım tarihli) genelinen hedeflendiğinin açık olarak vurgulanması bir eksiklikti. İlanda yanlış anılamalar gelebilecek ifadeler de vardı. Oysa aynı ilanda sürecin yönü ve hedefi açıkça ve net bir şekilde vurgulanmalıydı. Ancak giderek tereddütleri deşildi ve daha belirgin deşerlendirmeye ulaşmış anlaşıyor. Diyarbakır'ın verdiği ikinci ilanda bu çok daha iyi görüldü. Bu ilanda direniş sürecinin yönü ve hedefi çok daha net olarak vurgulanıyor. 28 Kasım tarihli Cumhuriyet'e şöyle deniliyor:

"1 Ağustos Genelgesini kabul etmeyeceğiz. Taleplerimizin özü sadece genelinen kaldırılması değil, kazanılmış haklarımızla çeligen tüm tüzük maddelerini deşitirtilmek aşamasına uygun yeni bir tüzüğün hazırlanmasıdır" (abc) Görüldüğü gibi hedef, genelinen kaldırılması olarak konuluyor; sadece genelinen kaldırılması da yeterli görülmeyerek yeni bir tüzüğün hazırlanması da öngörüldü.

Böylece Diyarbakır nesnel durumun yüklediği motor rolünü bilince çıkarmış, bu rolü, bu bilinçleteme pratikte oynamıştır.

Yukarıda da özetlemeye çalıştığımız gibi, Bayrampaşa ve onun ardından Türk solunun ezici çoğunluğu eylemi bıraktılar. Böylece cezaevi direnişleri genel özelliğini yitirdiler. Eylemler bizim (PKK savas tutsaklarının) ve bir-iki grubun omuzunda kaldı. Bu çok deşerlendirilmedi. Diğer bir deşil, salt PKK savas tutsaklarıyla genelde resmen geri alırdırlarmış artık. Çünkü direnişin güç dengelerinde çok önemli deşimler olmuştur. Cezaevleri aile hareketi ve onların etkilediği diğer çevreler, bu noktada sonra sadece seyirci konumundaydılar. Direniş sürecinin genel ve ez zamanlık özellikleri ortadan kalkmıştı. Bu, genel eş zamanlık ve anti-genelle direniş sürecinin sonun eşliğinde dayandığını da vurguluyor.

Bu nesnel siyasal gelişmelerden sonra Diyarbakır'ın (ve diğerlerinin) yeni deşerlendirmelerideşerlemek eylemi sonuçlandırma konusunda, yeni bir tutum belirlemesi kaçınılmazdı. Mecut güç ve siyasal etki ile genelinen tüzük kaldırılacağı beklemek akılcı ve gerçekçi olamazdı. Yapılacak en doğru şey, genelgeyi Diyarbakır zemininde püsürtmek, hak ve kazanımları korumak temeline bir anlayışla eylemsiz sona erdirmek olmalıdır. Nitekim öyle yapıldı. Yapılan anlaşmaya eski hakları yeniden elde ediliyor, mevziler korunuyor, bu temelde tutsakların ve ailelerin eylemlililiği sona eriyor.

Bu, Diyarbakır'ın kendi geçmişi, çizigine ve hukukuna uygun direnişler zincirine onurlu bir halde daha eklenmesi anlamına geliyor. Yani Diyarbakır, bir kez daha Diyarbakırlılığını oynuyor...

Bir-iki gün araya diğer cezaevleri de eylemlerine son verdiler (özellik sorunlarını çözümüyle). Ekim-Kasım direnişleri süreci de böylece noktalanmış oldu.

Çankale gerçektir

Çankale E Tipi Cezaevi'nde

en son yaşanan durumun, ortaya çıkan tavırların yeterli düzeyde kavranması için öncelikle bu cezaevinin geçmiş durumunu, özgül koşullarını ve yapısını iyi bilmek gerekir. Kısaca da olsa bunu deşerlendirmek fayda görüldü. Bu bizi daha doğru sonuçlar çıkarmaya götürür.

Çankale Cezaevi'nde ilk geniş katımlı eylem olan 31 günlük açık grevi dışında sözkonusu edilebilecek bir eylemlik uzun bir süre yaşanmamıştır. Sağ ve statü-kocu bir anlayış etkin olduğu Çankale Cezaevi'nde geçmişten beri bu anlayışla birlikte farklı anlayış ve kişiler var olmuştur da, genelde cezaevinde etkin konuma gelemeyerek etkisizleşmiştir. Tabii bunun çeşitli nedenleri vardır. Konumuz gereği bunun üzerinde fazla durmayıp şu anda deşerlememiz gereken yerlerine kısa da olsa temas edip geçiyoruz.

31 günlük açık grevi ise tarafımızdan deşerlendirilmmiştir. Kısaca, bu eylemin cddiyetli göçeleşen eksiklik ve zaafı yaşamış, idareye eylemin ağırlığı yansıtılmamış, kararsız ve faydacı bir mantıkla içine girilen eylem tam bir boyvermişlik sonucuna ve bu nedenle de, daha sonraki süreçte cezaevinin yukarıda bahsettiğimiz bu özün karakteri deşerleşmiş, siyasal alandaki kısır döngü aşılamıştır. Ve bu özün kabuk-karakter cezaevindeki yaşama her yönüyle damgasını vurmuş, bazı linietli kişiler daha yetersiz ve cılız kalmıştır. Bu dönem başlaşıbana anlatılması ve aydınlatılması gereken bir konudur. Ama biz bunu geçip aşarak Aydın sevkile beraber yaşanan süreç üzerinde duracağız.

Aydın sevkile gelen arkadaşlar, görüldüğü karşısında kendilerini gerçek kabullenemeyen çok kışkırlı cddiyetlilerdi. Bu koşulların kaba hatlarıdır:

1-İdareyle ilişkiler, apolitik bir biçimde, siyasi tutuklular "görevli" kartıyla dolaylıdır. Koşuş temsilciliği işlemleri, herkes ve her şey bireyselleşmiştir. Sorunlar idareyle kişisel yakınlaşma, idareciyle yamanma ile "çözülüyor".

2-Koşuşlara öğretmenler geliyor, sayım ve ziyaret yerlerinde asker bulunuyor. Cezaevi yarı askeri bir görünümdür;

3-Siyasetlerarası sağlığı bir ilişkisi yok. Siyasal temsilci yasakları 31 günlük açık grevini bile deşerlendirmemişler;

4-Cezaevlerindeki şartlar Türkiye ve Kürdistan'daki bütün cezaevlerinin gerisinde. Hastane ve mahkemeye gidilgelerde tek-tatı dayatılıyor, gymeyenlere disiplin cezaları veriliyor;

5-Sağlığı ve tutarlı bir ilişki biçimi tutturulmadığından idare, detentimlini istediği gibi sıkıp gevsetebiliyor. İdare üzerinde bir yaptırım gücü yok. En açık örneği Aydın'dan gelen arkadaşların durumudur. Bir araya gelmeleri ısrar ve dayatılma ancak mümkün oluyor. Var olan ve adına diyalog denen olay kelimelerin tam anlamıyla bir monologa dönmüştür.

Bu koşullara göreşilen ilk tepki siyasetlere şunu önmek oluyor;

1-Koşuşlar özğüllüde idare ile görüsmeye merkezleştirilmiştir;

2-Koşuş temsilcilerinin idare ile toplu görüsmesi sağlanmalı, talep edilmelidir;

3-Öğretmenler koşuşlara alınmalı, sayımlarda asker çekilmeli vb. vb. Kısacası o günkü durumda sürece uzun süreli perspektifle; yani sırasıyla önce etki belli bir yapılanma, örgütlülüğü sağlanmak isteniyor, daha sonra bu yapı üzerinde yasal zeminde tutarlı

bir diyalogla sorunların çözümü talep edilecek isteniyor. Ve son olarak diyalog yolunun tikiandığı noktada süresiz açık grevi öneriliyor. Çankale Cezaevi'nde bulunan Türk sol gruplarının bu yaklaşım ve öneriyi verdiği yanıtlara bakalım. Bu yanıtlardan en çarpıcı olanları aşağıya aktarıyoruz.

"Yeni bir örgütlenme yaratılınca kadar bu tür uzun vadeli önerilerle yanıt veremeyi öğütüyoruz. Bu yeni bir örgütlenme yaratılınca kadar hiçbir şey yapılmaz şeklide yorumlanmamalıdır." (16.7.88 DS, PC, HDÖ)

Aynı kağıt parçasının altına ise; "PKK'nin önerisine ilişkin yorum yok DK" diye, DK net düştü.

"Böyle bir programı mücadele için örgütlenmenin sonunun öncelikle tartışarak çözümlememiz gerektiği görüldü. Bu nedenle önlere ilişkin düşüncelerimiz daha sonra sonraki sürece ertelıyoruz. K-KO taraftarları".

Diğer grupların da öneriyi verdikleri aynı yaklaşıyor aynı. En çarpıcı olanları yukarıya aktardık. Biz de yorumumuz geçiyoruz.

Siyasetlerin bu duyarsızlığı ve idarenin mevcut "statü"yu koruma isteği karşısında özgül sorunları temel alan bir süresiz açık grevi önerimizi sürekli dayatılmasına rağmen olumlu bir yanıt alamadık. Bu durumda elde kalan tek şey özgül sorunları, idare nezdinde sürekli gündemde tutmak ve bu grupların mevcut sorunlara karşı tepkilerini geliştirme yöntemlerini ısrarla kullanmak ve sonunda sonuç alınmadığına mevcut gücü aşsa da tepkili cddiyet biçimde duyuracak, en azından mevcut yaygı zorlayarak bir etkiye bulunmak için 8 arkadaşla eylemi başlatmakna başka yol kalmayacaktır. Ki, bu durumda sürgün yenileceği kendisi. Ve bu yönde hazırlık yapıyor. Derğilercesorunları ana başlıklarıyla yanıtılıyor, aileler ve insan hakları kuruluşları duyurılı kınıyor, sorunlar idare nezdinde canlı tutuluyor.

Ancak burada özgül sorunlara uğraşırken cezaevlerindeki direniş perspektifi yeni bir boyut ve biçim kazanıyor. Bu "1 Ağustos Genelgesi"nin gündeme getirilmeydi. Artık, bu durumda yapılacak şey özgül sorunları bu perspektif temelinde ele almak. Böylesi bir süreç özgül sorunların da çözölebileceği bir halka olarak görüldü. En azından artık diğer grupları da harekete geçirmesinin daha da artmış olduğu yorumuna varılıyor.

Daha bu sıralarda Çankale Cezaevi'nde birlik sorunu da tartışılıyor. Bu konudaki düşüncelerimiz anlatılıyor. Ama bu süreçte "birlik" tartışmalarının eylemsizliği bir kalkan olarak ve gerekçe olarak kullanıldığı görüldü. Aslında ne birlik için ciddi bir çaba, ne de sürece müdahale etmek için bir çaba vardır. Birlik ve örgütlenme sorunu, daha çok bir eylem kendisini dayattığından öce çıkarılan bir sorun olmuştur. Kabul edilmese de bugüne kadar yaşanan pratikleri budur.

Bu tartışmalar sürerken Bursa Cezaevi'nde tünel olayı ve daha sonraki saldıın gündeme geliyor ve bu saldırdan sonra 3 kişi buraya sürgün edildi.

Bu süreçte tartışmalar, "1 Ağustos Genelgesi"ne karşı "zamanadas" eylem anlayışı üzerinde yoğunlaşmıştır. Tüm gruplar böyle bir sürece katılmaya hazır olduklarını ve süreçteki yerlerini aldıklarını tartışmalarla ve verilen ortak ilanlarla taahhüt ediyorlardı. Hatta bunun netleştirilmesi için "ilan verelim" önerisine şu cevabı veriyoruz: "Biz PKK olarak o ilana imzamız atarken böylesi bir sürece katılma

taahhüdü anlıyoruz, vb." Zaten bunun böyle olduğu verilen ilanların içerisinden de anlaşıyor. Örneğin 1 Eylül 1988'de Cumhuriyet'te yayınlandı. "Yeni cezaevleri gelişmesi ve tek tip elbise dayatılmasına karşı, mücadaleyle hazırladığımız şu gündere..." Başka illalarda da benzer açıklamalarla bulunuldu.

Bu dönemde henüz hiçbir cezaevinde genelleme olmadı, genelgeyi direkt hedefleyen bir eylem gündemde değildi. Ancak sürgün bu yönde geliştiğinin, bunun belirlenimini görmek için kanın olmasın gerekmezdi. Bu sıralar Bursa'dan sürgün gelen 3 kişi de Bursa'da direnişin kesinlikle özgül sorunlardan kaynaklandığını belirtmesinde, en azından işkenceleri protesto eden bir açık grevi öneriyorum (3 günlük). Mecut grupları bu na gerek olmadığının, protesto idilekçileriyle sınırlı kalmayın yeterli olduğuna söyleyince de de bunda dayatıcı olmuştur. Çünkü olaylar öyle hızla gelişiyordu ki, zaten Bursa, biz destek açık grevini tartışırken ilk direnişini bitirmişti. Bundan diğer gruplar "Bizim düşüncelerimiz doğruladı" sonucuna çıkardılar. Ama çok geçmeden Bursa tekrar eylemliğin içine girdi. Sürecin anti-genelle karakterli direnişlere doğru gittiği ilk belirlenmeye açığı çıkıyor, bunları doğru kavrayıp sürece katılmak artık kaçınılmaz hale geliyordu.

Bursa ve Antep'te yaşanan gelişmelerin yanı sıra, Çankale Cezaevi'nde de "1 Ağustos Genelgesi" somut olarak tek tip elbisenin idare tarafından dayatılması ile gündeme geliyordu. Sürecin alacağı, aldığı karakteri anti-genelle olduğuna burada da yakalamak mümkündür. İdare bir hafta içinde temsilcilerin, koşuşların tek tip elbise giyip gıymeyecđi konusunda cevaplarını vermesini istemişti.

Artık tek-tip Çankale Cezaevi'nde de böyle somut bir biçimde dayatılması buna karşı siyasetlerin alması gereken tavır üzerine tartışmalar yoğunlaşıyor. Farklı biçimde de olsa herkesi idareni bu tavına karşı belli bir tepki örgütlemeye gerektiği konusunda hemfikiridi. Ama tepkinin biçimi konusunda belirsizlikti vardı.

Siyaset temsilcilerinin toplantısında bu dayatmaya karşı nasıl tavır alınması gerektiği tartışıyor. Bu sırada idare koşuşlara liste göndererek her kişilerin ilmi öndne "tek tip elbise giyiyoruz-gıymıyoruz" diye belirlenmesini istemişti. Bazı siyasetler, "Bu konuda tasarruf hakkımız kullanacağız. Bazı arkadaşlarımızı muaf tutacağız" diye görüş belirtiyorlar. İdareye de, diğer gruplara da tek tip elbiseye karşı tavırlarını net ve açık bir biçimde belirtiyorlar.

İdare Pazartesi günü ceza teblig edeceğine söyliymişti. Aynı gün ST toplantısında "buna karşı ne yapabiliriz" diye tartışıyorlar. Burada önmemiz suydı: Daha önce (yani 1 Ağustos Genelgesi dayatması ortaya çıkmadan) süresiz açık grevi eyleminin özün sorunları için önermiştik. Ancak süreç içinde gelişmeler farklı bir boyut kazanarak, bizim eylem gerekçelerini daha da olgunlaştırdı. Bu durumda, bu düşüncemizi koruyor ve yeni gelişmelere paralel olarak önmiz "1 Ağustos Genelgesi"ni hedefleyen bir boyut kazandırıyoruz. Kısacası önmiz, "1 Ağustos Genelgesi"ni o anda noktada hedefleyen ve özgül sorunları da içeren bir süresiz açık grevine başlamaktır. Zamanlasa olarak da, idare herhangi bir disiplin cezası uygulamasına gittiği gibi, eylemi başlatmak. Burada bir anti parantezler bir noktayı özellikle vurgulamak istli-

yoruz. Aslında dürüst davranılırsa ve Çanakkale Cezaevini özgül durumuna bakılırsa, "1 Ağustos Genelgesi" ne karşı zamandaki eylem sürecine katılma birçok cezaevlilerin daha fazla Çanakkale Cezaevinde kendisini dayatıyor. Bunu açmaya gerek yok. Geçiyoruz.

Tüm gruplar ile olarak süresiz açık grevi eylemini kabul ettiğini bildirdi. Ancak zamanlama konusunda farklılıklar vardı. Kİ, bazıları çoğunlukla süresiz açık grevden yapılabilecek şeyler olduğunu belirtiyorlardı. Bu düşünce hareketle, süresiz açık grevden önce "ne yapılabilir" tartışmasına gildirdi. Sonuçta, İdare dışı cezaları ve yaptırma gücüne, "tepkimimiz sloganı daha getirilsin" denildi. Biz bu önerileri çeşitlendirmek için de, "bir protesto açık grevi yapalım" diyoruz. Sonuçta ek olarak "yemek boykotu yapılsın" denildi. Sloganlar ve yemek boykotu süresi tespit edildikten sonra çıkarıldı. Ve toplantı böylece dağıldı.

Aradan bir saat geçmeden Dev-Sol temsilcisi, "kararın ortaya çıkması için eğilime değildiğini" bize bildirdi. Sebebi soruldu, "İdare mektup yayagını kinamaya çevirmiş", bu otumu yayagına karşı bu slogan ve yemek boykotu ile irmandırmayalım" deyince biz toplantı eleştiriyorduk ve yemek boykotunu belirlenen süreye kadar götürüyorduk. Daha sonra bu anlayışları ve mantığı eleştirildiği anlatıldı. Geyd ciddiyetsiz bir biçimde "bu rada tip karar değıştirmeler olağan şeylerdir", denilerek olay geçiştirildi.

Ancak gelişmeler düşünceleri doğuruyordu. Çünkü artık cezaevlerine yönelik saldırılar, "1 Ağustos Genelgesi" kaynaklı olarak artıyordu. Antep ve Bursa'da sonra Eskişehir de bu saldırıya hedef olmuştu. Bursa ikinci kez eyleme başlamıştı. Zamandas eylem sürecini başlatmış, yakalaması gereken halkanın bu olması gerektiği, Çanakkale Cezaevi'nin de bu sürece ayak geçirmenin katilmasının kaçınılmaz bir görevidi olduğu, daha önce herkesin "en son olarak basıyurulması gereken bir silahtır" dediği süresiz açık grevi eyleminin artık kaçınılmaz olduğu PKK tarafından belirtiliyordu.

Dışımızdaki tüm siyasetler (Partizan Yolu haric) ise ısrarla, "difer cezaevlerini kendi özgül sorunlarını hedefledikleri, sürecin 1 Ağustos Genelgesi"ne karşı zamandas eylem süreci olmadığının ve bu durumda Çanakkale'nin bir süresiz açık grevi eylemine girmesinin gerekçesi olduğunu" belirtiyorlardı.

Ancak gelişmeler öylesine açık ve yakıcı olarak geliyordu ki, bundan kaçınılmayacağına gördük olacaktı ki, daha henüz bizim önerimiz ortada iken, DS, DK, PK, HDÖ ve İMZB imzasıyla yeni bir öneri yapıldı. Öneri 2 günlük destek açık grevi biçimindeydi. Bizim öneriye ise "zamandas değil, erkendir", veya "yorum yok" gibi bir ki cümleyle ciddiyetten uzak yanıtlar veriliyor. Kurtuluş'un da aynı sırada benzer önerisi olmuş ama, diğerlerinin önerisini görünc, kendi önerisini geri çekip ortada sürülen 4'lünün önerisini destekler olmuştu.

Bu 2 günlük destek geril ayak üstü karara dönüşürdü, karar bize getirildi. "Öneriye şu kadar süreye evet, şu kadarı hariç demis. Çoğunluk kararıyla çıkmış" deniliyordu.

Açık ki, 2 günlük eylemin hiçbir mantıklı dayanağı yoktu ve bize getiriş biçimi de aynı bir yöntemlilikti. Yöntemi bir tarafa bırakırsak; bunlar bu süreçte 2

günlük bir eyleme neden gerek duymadıkları? Ortada destegi gerektirecek bir gelişme kesinlikle yoktu. Ama daha önce, yani diğer hiçbir henüz yaygınlaşmış ve Bursa Cezaevi daha ilk 8 günlük açık grevi içinde iken, biz onlara destek eylemi önermiştik, ancak bu "dilekçe yeterlidir" cevabı vermişti. O zaman "gerek yok" dedikleri bir eylemi bu durumda ne mantika Öneriyorlardı? Halbuki gelişmeler o zaman henüz farklı bir boyut kazanmaya eğilimi-lipunu vermiyordu. O zaman biz bir destek eylemini anlam ve mantığı olabildi. O halde neden daha sonra destek eylemi önerdiler? Aslında öneri sahipleri de bunun gereklerini koymadıkları gibi, mantıkli bir açıklamasını da yapmıyorlardı. Ama bizde durumlar açık ve netti. Kıscaksı tartışmalar içinde bu gruplar sürece oldukça samimiyetsiz bir biçimde bakıyor ve bu süreci "kazasız-belasız" atlatmaya cabalıyorlardı. 2 günlük bir destekle de kendilerini vicdanen rahatacak ve süreci kendileri açısından kapatacaklardı.

Bu mantığı eleştirip sürecin dayattığı süresiz açık grevinde ısrarlı olduğumuzda, çok acıyıp yaklaşımlar sergiledi. Kendilerini ST ilan edip masaya oturan bazı unsurlar bizim yaklaşımlarımızı, "olay ırmırmırmı, suni sorunlar yaratıp gelişmeleri abartma temellinde cezaevini eyleme çekme" olarak nitelerken, kimisi de, bir eylemlik için girildiğinde idarenin tabi saldırıcağı üzerine karer tasbirlar yapıyordu. Bunu politik hatalara yakıştırmak mümkün değildi. İnsanlar bu durumlarda çeşitli spekülasyonlar yapıp, PKK'nin özel bir tutumunu olduğunu, cezaevlerinde sürekli eylem yapma anlayışında olduğunu ve bu konuda şartları suni olarak zorladığı vb. vb. biçiminde açıklamaları içine girdikleri tutumu gizlemeye cabalıyorlardı.

Bu konu üzerine tartışmak amacıyla bir ST'ler toplantısı düzenlendi. 2 günlük destek eylemi yerine, "gelişmeler artık sadece katılmayı kaçınılmaz hale getirdiğini ve süreci yakalamak gerektiğini, bunun dışındaki tavırların olumsuzluğu açılatarak" belirtiliyordu. Destek mantığı eleştirilince destekçiler önerilerini gerekçeleri savunma yerine, "haberini dışarıya ulaştırıldığını ve tartışmanın yararsız olacağını" öne sürdüler. Kİ, birçok siyaset bu 2 günlük kararın "nesnel çıkışını, anlamadığını" belirtiyordu.

Ertesi gün de toplantı devam etti. Bu aynı zamanda, Bursa sevkinden bir gün önce yapılan toplantıdır. Bu toplantıda son kez 2 günlük eylemleri eleştirilmeğe güne kadar "zamandas eylem vb." diyen grupların sözlerinde ne kadar samimiyetsiz olduklarını, gelişmeler karşısında kaçınılmaz duruma düşmelerini ve ki günlük destekle kendilerini rahatlatmak istediklerini belirtiyoruz. Yine bu toplantıda 2 günlükçüler kararlarını uygulayacakları, Pazartesi günü PKK olarak ayrı bir kendilerini beraber ama süresiz eylem perspektifli eyleme bağlanacağı belirtiliyor. Çünkü ardi bu grupların "zamandas" denilen olaydan ne anlamadı buraya kadar ki tutumları yanlışlaşılmış. Bu saatlen sonra bunları daha fazla beklemenin anlamı yoktu.

Oysa düşüncemiz; açık görüşe bir hafta kalırmış. Bu notasya kadar hiçbir hareket etmeyi ısrarı dayatmış ve savunmuştu. O zamanki durumyla henüz eylemler yaygınlaşmamış ve "1 Ağustos Genelgesi" ni hedefledikleri konusunda veriler netleşmemişti. Açık görüşü beklemeyi, bu konunun netleşmesini

gerektirecekti. Ama bu grupların önerimizi bozmak ve burada kendileri açısından süratli bitirmek amacıyla 2 günlük eyleme girmek kararlarıyla, kendi programımızı kendileri ile birlikte uygulamaya sokma tartışmalarını notaktamak zorunda kalyıldık.

Biz "kendileri ile birlikte, ama süresiz olarak eyleme başlayacağımızı" belirtince, 2 günlükçüler bu kararımızı yeniden tartıştılar. Tartışmada çoğunluk siyasetin 2 günlük öneriye "evet" demediği ortaya çıktı. Bu ilginç bir durumdur. Oysa herkes, "çoğunluk kabul etmiş" diye 2 günlük karar onaylatılmıştı. Böylece bu tartışmada, bu işin "oldu-bitti" ve getirildiği anlaşılınca, öneri sahiplerinden olan DK, "Biz çoğunluğun evet dediğini biliyoruz, oysa burada çoğunluğun bu karardan yana görüş belirtmediği görüldü. Bu nedenle biz önerimizi geri çekiyoruz" biçiminde görüş belirtti. Alınan 2 günlük karar bunun üzerine tekrar cılamaya sokulunca, bu karar çoğunluk tarafından reddedildi. Yani sözde çoğunluğun katılmış bir karar, yine çoğunluk tarafından değıştirilmiş oluyordu. Böylece bu cezaevinde iki tür "çoğunluk" ortaya çıkmış oluyordu. Bu da "çoğunluk" kavramının bu cezaevi özgüllünde kazandığı yeni bir anlamı. İste, dil bilimine yeni bir katkı. Evet çoğunluk kavramının iki yönü; biri, ayak üstü oldubitticilik; diğeri, kimsenin kaytarmayacağı, herkesin yüzünde olduğu zeminele sağlanan çoğunluk.

Böylece DS, "Yeni Çözüm" haber gönderdik. Şimdi eyleme geçireceğimiz haberi çıkacak vb." diyerek 2 günlük "karar"ın uygulanmasını ısrarla istemesine rağmen bu "karar" kaldırıldı. Biz de burada yapılacak açık görüşü beklemeye diğer cezaevlerindeki gelişmeleri daha ileri kavramak açısından ve eyleminin hazırlıkları ile diğer grupların katılımını sağlamak açısından daha doğru bularak eylem programımızı diğer siyasetlere karşı sunabili-mek için zamanı sarıttık."

Toplantı bu biçimde biterken birçok siyaset 2 günlük öneriğinden kararlarını değıştirmesine örneğinden rahatsızlık duyduğuna ve bazı siyasetlerin oldu-bitticiliğinden daha açık tanık olduklarını toplantıda siyasetler arası ilişkilerin yeniden gözden geçirilmesi ve bundan hareketle daha sağlıklı ilişkiler biçimlerinin bir an önce sapatması gerektiği konusunda görüş belirtiyoruz. Yani 2 günlük kararla beraber siyasetler arası ilişkilerin sağlıksızlığı bir kez daha ortaya çıkıyor.

Bursa sevkine kadar olan gelişmeleri böyle özetlemeye çalıştık. Bu noktadan sonraki gelişmeleri ve siyasetlerin tavırını daha ayrıntılı açıklamaya çalışacağız. Gerçekten çok ilginç tavırlar sergiledi. Çanakkale'de bulunan çok sayıda siyaset Erim-Kasım direniş sürecinden kutlama, kayıtsız kalma gibi bir tutuma yetinmeyip, "vicdanen rahatlama" pratliğine de girince çok gülmeye ciddiyetten uzak durumlarla düşmüşlerdi. Bu siyasetlerin devrimci sorumluluk ve ahlakla bağdaşmayan tutumlarını, pratiklerini tüm ayrıntılarıyla açık çıkarmak durumundayız. Bu devrimci-dirençli tutuklara karşı duyduğumuz derin sorumluluğun bir gereğidir.

Bursa sevkinden buraya gelenlerin, süresiz açık grevinin hala sürdürdükleri görüldü. Biz, TKİB, TKİH ve Acil süresiz açık grevinin sürdürülmesi gerektiğini, diğer cezaevlerindeki gelişmeleri ve kamuoyunda kazandığı boyutları da anıltık. Çanakkale'nin de hemen eyleme başlamasını önerdik. Tüm ısrarlı cabalarımıza karşın diğer siya-

setler (DY, DS, Kurtuluş KÖ, DK, DHB, HDÖ, ÇS, vd.) önerimizi reddettiler. O aşamada tek basımca eylemi sürdürmeyi ve böylece ardi bir bloklaşmaya önyak olmayı doğru bulmadık. Böylece genel eğilimi dikkate alarak, eyleme son verdik. Erim-Kasım direniş sürecinin henüz bağıydı. Özellikleri net çizgileriyle belirginleşmişti. Amilimiz bu sürece diğer siyasetleri katma konusunda ikras edilebileceğimizi varsaydık. Çoğunluk eğilimine uymada, bu da bir etken idi.

Olaylar hızla gelişti. Erim-Kasım sonlarında Cezaevi direnişlerinin genel ek zamanlı ve anti-genelle boyutları belirginlik kazanyordu. Sorun gerekere daha çok demokratik kamuoyuna mal oluyordu. Gellelmesse çok açıktı; aile hareketi; gençlerin tepkileri ve eylemliğin günden güne ivme kazanyordu. Ailelerin imcisi tuturma eylemi, bir düzeyde ısrareti ediyordu. Siyaset sorunlarının ve direnişlerinin siyasal gündemin ilk sıralarına turnmaya başladığını...

Gelinen bu noktada, Çanakkale Cezaevini direniş sürecinin dışına kalmamasını hiçbir haklı gerekçesi olamazdı. Hele biz PKK savaş tutaslarının sürece kayıtsız davranması mümkün değildi. Böyle bir şeyi devrimci sorumluluk ve devrimci ahlakımızla bağdaştıramazdık. Sürece başından beri katılmayı istiyorduk. Bu istemizi, somut öneri vb. cabalarla pratğe sokma kararlılığımızla herkesce biliniyordu.

Cezaevinde bulunan tüm siyasetlere yeni bir eylem önerisi sunuldu. 3 Kasım 1988 tarihini taşıyan bu öneri, TKİB-PKK imzalı öneri-tiriyordu.

"Eylem programı", "eylem boyunca hareket tarzımız" ve "eylemde dayatıcı olduğumuz hedefler ve istemler ile eylemin sonuçlandırılması hakkında" ana başlıklarını taşıyan önerimiz eylem biçimi olarak süresiz açık grevinin öngörüyordu. "Eylem programı"na başlığı da "genel hedefler" ile "özgöl istemler" adı başlıklarının ayrıntılı bir açıklaması içerliyordu.

3 Kasım tarihli süresiz açık grevi eylem önerimiz sürecin doğru bir çözümlemesine dayanan, doğru bir perspektife sahipti. Esas olarak, genel ek zamanlı ve anti-genelle nesnel boyutları belirginlik kazanan cezaevleri direniş sürecine etkin, temel bir güç olarak ve sonuna kadar katılımı öngörüyordu. Süresiz ilişkili tanımlama perspektifimize çok açık ve netti. Bu konuda sunduğumuz öneri metninde şunları okuyoruz; eylemin yönlenimini ve perspektifimizi ortaya koyuyordu:

"Tüm cezaevlerindeki direnişlerin ve ailelerin eylemliliğinin genelleşmeye yönelik olduğu bilinmektedir. Arada koordinasyon eksikliği, fazla yokluğu bulunsu da en anda direnişlerin yönlenimi genel-gere, Hedef genel-gere, Kuşkusuz çözüm yeri de yerel kamusal değil, Bakanlık kendisidir. Bu genel gelişmeden hareketle, bizim eylemliliğimiz de özgöl taleplerle birlikte genelleşmeli hedeflemelidir. Diğer cezaevlerindeki gerekli koordinasyonu sağlayıp, bu hedefi gerçekleştirmek gerek. Öyleyse genellenen kaldırılması eylemlimizin odak noktası olmalıdır. (abc)

Diyelim ki, diğer cezaevlerindeki gerekli koordinasyonu sağlayamadık ve bu dönemde diğer cezaevleri özgöl sorunlarını çözümü ile birlikte eylemlerine son verdiler. Bu durumda bizim yapacak fazla bir şeyimiz olmaz. Özgöl taleplerimizin kabulü eylemi sonuçlandırmak için yeterlidir."

"Ne var ki, öncelikle genelleşiyelimiz hedeflemeli ve bu te-

meide diğer direnişlerde gerekli koordinasyonu ve eylem birlikteliğini sağlama yoluna girmeli ve bu konuda tüm olanaklarımızı seferber etmeliyiz.

(...)

"Toplarsak, direnişlerde bir genelleşme (abc) vardır, ama bir koordinasyon ve merkezleşme eksikliği de vardır; hatta hiç yok gibi, ama bu eksiklik asılabilir, denemeli en azından, bu konuda sanımız var. Bu olağan sonuna kadar kulunp esas hedef genelleşiyelimiz kaldırmak öncelikle gündümlü ve eylemi sonuçlandırmayı bu bağlamda ele almalıyız. (abc) Pratik gelişmeler ve güç dengeleri öngördüğümüz biçimde gelişirse, genel hedefler bölümlüne sayılan istemlerden hangisinin kabulü ve reddi öngörülecek, süreci içinde belirlenecektir. Genel hedeflerin bazıları eylemde elde edilemeyeceği, bunları için eylemi sürdürüp sürdürmemek ni gerektiriyor, süreci içindeki oluşum ve dengelere göre değerdendirilecektir. Özellikle dikkate alınması gereken faktörler olarak, cezaevi kitlesinin eylemi sürdürme gücü ve dinamizi, diğer cezaevlerinin eylemlikli durumu, sorunun kamuoyunda kazancak boyutları belirleyici olacaktır. Ama genel yaklaşım olarak genellenen kaldırılması, yeni tüzüğün yapılması TTE'nin kaldırılması, cezaevleri arasında mektuplaşmanın serbest bırakılması vb. istemlerde dayatıcı davranmam durumunda kalırız. Tabii en son söz eylem süreci içinde gelişmelerle bakarak süreyeceğiz." (3 Kasım tarihli TKİB-PKK imzalı eylem önerisi-denir)

Görüldüğü gibi, sürece ve bu konudaki görev ve sorumluluklara ilişkin kafamız oldukça açık ve net, yani nesnel gelişmeler, olgular özel plandaki eksiklikler ve zaaf- lar tam bir nesnellik ve dürüst- lükle tanımlanıyor. Sürece katılım sorunu, özel zaaf- ların ardına gizlenerek savsaklanmıyor; diğer bir deyişle özel zaaf- lar (koordinasyonluk, direnişler arasındaki merkezleşme yokluğu vb.) abartı- larak sürece katılmama, dahası kaçınılmaz teorisi yapılmıyor. Tam tersine tüm olası gelişmelere göre çok boyutlu bir perspektif sunuluyor. Kaldı ki önemli bir nokta daha var; diğer cezaevleri şiddetli bir genelleşme saldırsına maruz kalırdı; haklarını kazanamamı yitirdiler; mezelllerinden söküldüler. Bütün bu şiddetli dayatmalar sonucu, süresiz açık grevi silahını ateşle- di. Bu doğru ve bir olgudur Çanakkale'de. Bursa, Eskişehir vb. alan- lar da olduğu gibi, çok açık, çok şiddetli ve özel bir genelleşme operas- yonu yapılmadı. Bu da doğru. An- cak, bu Çanakkale'nin hakları, kazanamamı, ilişkiler bakımından çok ileri olduğu anlamına gelmez. Yine bu genellenen Çanakkale'de uygulanmadığı anlamına gelmez. Evet, haklar, kazanamamı ve en önemlisi, direniş geneliği ve ciddi- yet bakımından Çanakkale, en ger- iye kötu cezaevlerinin başında gelir. Sunduğumuz önerinin özgöl istem- ler bölümüne bakıldığında bu çok açık olarak görüldü. En belirgin kötüllük hala yar- askeri bir cezaevi niteliğindedir. Sayımlarda, görüş yerinde asker bulunuyor, mektuplar asker tarafından kontrol ediliyor, savcının verdiği görüşme izni asker uygulatmayabiliyor ve benzer bir dizi sorun! Diğer cezaev- lerinde çoktan sorun olmanın çıkmış bir dizi sorun...

Bu özgöl sorunların çözümünü de diyaloğ, yasal girişimler sonuç- sundu kaldığı gibi, idarenin elinde oysama, savsaklama aracına dö- nüştür.

Ama diğer siyasetler, anlaşılın

aylame başlıyor. Ceyhan yeniden aylame geçiyor. Cezaiyeri açısından genelleşme çok belirgin, süreç dışında kalan cezaiye hemen hemen yok, Çanakkale dışında tabii. Şu kamuyunda önemli gelişmeler oluyor. İstanbul'da bir ananın kendini yakma girişimi (8 Kasım) sürece muazzam bir ivme kazandırıyor. Kısacası cezaiyeri sorunu ve direnişler siyasal gündem önemli maddesi durumuna gelmiş; salt cezaiyeri sorun olmaktan çıkmış, anti-faşist mücadelenin

Çanakkale, 16-21 Aralık 1988
PKK SAVAŞ TUTSAKLARI

ANILARDA DİYARBAKIR DİRENİŞİ

Tohum
düştüğüde toprağa
güneşin sarı acağı emen
toprağın koynunda
nasıl durursa ilize
ve filiz de çiçeğe
ve çiçek meyveye
işte, Mazlum'un kıvılcımıyla yalım
alıp tutuşan dört can da
öylesine dokudular yaşamı 33.
Mazhence...

karanlık öze
Ateş, can ve baruttan mürkep
bir halkın tarihini dokudular
öylesine yığıt
öylesine özgecan
Yazdı dört can: "DOSTLAR; BU
DİRİLİŞİN DESTANIDIR"

Emperyalizm, çeşitli bağımlılık ilişkileri içinde tuttuğu ülkelerde faşist askeri diktatörlükleri işbaşına getirenler, içinde bulunduğu üçüncü bunalmı dönemini aşmaya çalışmaktadırlar. Bunun için de, söz-konusu ülkelerde uygulamak üzere gündemine aldığı politikaları rahatlıkla hayata geçirmek ve devletin bünyesinde yapısal değişikliklere girmek için, kendisine muhalefet edebilecek tüm gücünü etkisizleştirmeyi birincil şart olarak görmekte ve bu amaçla halkları üzerinde amansız bir baskı ve şiddet uygulamaktadır.

Bu politikanın bir yansıması olarak, gerek ABD gerekse Batı Avrupa emperyalizmiye yoğun bağımlılık ilişkileri içerisinde olan işbirlikçi-tekkeci Türk burjuvazisi, emperyalizmin oluşturduğu ve kendisine dayattığı politikaların uygulanmasına elverişli bir ortamı; muhalefetsiz bir ortamı yaratmak amacıyla 12 Eylül 1980'de ordunun düzenlediği bir darbeyle askerî-faşist bir diktatörlüğe yöneldi.

Askerî faşist cunta, her şeyden önce "büclüclük" diye adlandırdığı Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi ile "yıkılcık" dediği Türkiye devrimci-demokratik muhalefeti ezme zorundaydı. Emperyalizmin öngördüğü politikaları hayata geçirmenin ilk koşulu olarak, cuntanın yapması gereken ilk iş buydu. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi ve dolayısıyla da onun önder gücü PKK ezilmeden, Kürdistan'da; Türkiye devrimci-demokratik muhalefeti ezilmeden de Türkiye'de bu politikaların uygulanamazlığı ortadaydı. Bu nedenle, emperyalizmin diğer ülke halkları üzerinde uyguladığı tecrübeler ve sonuçlarındandır da büyük oranda yararlanarak, en ince ayrıntısına kadar düşünülmüş hazırlanmış olan karşı-devrimci imha politikaları 12 Eylül 1980 tarihli itibarıyla uygulamaya konuldu. Bu politikaların özünü karakterize eden mantık şuydu: "Hedefe ulaşmada her yol ve yöntem mübahir." Evet, mantık buydu. Bunun pratikteki yansıması ise; yaygın kitlesel tutuklamalar, aylarca süren işkenceler, katliamlar vb. her türlü insanlık dışı uygulama ve yaptırımlardı... Şiddetli baskı, azgın ve sınırsız tanınmaz bir sömür... Sonuç; illerine kara yokluğu ve suskun kılınmış bir toplum...

Yoğun ve yaygın kitlesel tutuklamalar sonucu Türkiye ve Kürdistan'da yüzbinlerce insan, polis sorgu merkezlerinde işkencelerden geçirilerken, cezaevlerine dolduruldu. Cezaevlerine doldurulan bu insanlar, önceden hazırlanmış olan politikaların vahşet düzeyinde uygulamasının hedefi yapıldılar.

Diğer bir anlatımla, cezaevleri birer laboratuvar, tutuklular ise birer kobaydı. Aklın insanlarını dahi zorlayan her türlü insanlık dışı yaptırım ve uygulamalar vahşet "bilimsel" yöntemlerle bu insanlar üzerinde uygulandı. Aslında, bu uygulamaları sadece cezaevleriyle sınırlı tutmak da doğru olmaz. Çünkü, dışarıda da tıpkı cezaevi gibiydi. Yanlı, dışarıda cezaevinden daha büyük bir laboratuvar, Türkiye ve Kürdistan halkı da, emperyalizmin ezme-sindirme yöntemiyle ekonomik-politik reçetelerinin üzerinde uygulanacağı birer kobaydılar.

Soldan sağa (yaraktakiler): M. Selim Çürükçü, A. Kadir Atom, Nihat... Bedri Karaoğlu, Ali Kılıç, İzzet Baykal, Abuzer Deliş, Mikail Akın, Ali Doğanay, Mehmet Değer, Şükrü Gülmüş, (Öturanlar): Feyzi Yetkin, Samet Tektaş, Cuma Kuyukan, Bedrettin Kavak, Mehmet Tambaço, Mustafa Karasu, Ali Serçek, İdris Güzel, (Ürte Cezaevi)

Cezaevindeki, özellikle de Diyarbakır Askerî Cezaevi'ndeki vahşet politikalarını şöyle özetlemek mümkündür: Önce, bastı gibi görünen uygulamaları "kural" ad altında dayatıp tutukluların bunlara uymasını sağlamak; yani, teslim almak ve bu aşamadan sonra da her geçen gün yeni bir kural getirmek "emir-komuta"yı tesis etmek ve bu şekilde de tutukluyu kendi öz benliğine, tüm insanî değerlere yabancılaştırarak ihanet ettirmek. Vahşetin celladı Esat Oktay, bu politikayı şöyle özetliyordu: "İtiraf yapmayan tek bir insan bırakmayacağız." Evet, böyle diyorlardı. Ve bu politikayla asıl olarak amaçlanan, Türkiye ve Kürdistan devriminin bir daha dirilmeyeceği üzere, mezarla gömülmesiydi.

Faşist cuntanın vahşet uygulamalarına sahne olan Diyarbakır Cezaevi'nin cunta tarafından pilot cezaevi olarak seçilmesinin anlamı neydi? Niçin seçilmişti ve nereye varılmak isteniyordu?

Diyarbakır Askerî Cezaevi, PKK önder kadro, kadrolar, taraftar ve sempatizanlarının yoğunluğu bu-lundluğu bir cezaeviydi. Bu nedenle Kürdistan ulusal kurtuluş savaşında tutsak alınmış nefeler üzerinde uygulananca politikaların başarıya ulaşması halinde bunun Kürdistan Devrim'ine vuracağı darbe de ortadaydı. Sömürgeciler açısından böylesi bir seçime gidilmesi bilicil, bilicili olduğu kadar da isabetliydi. Her şeyden önce, önder kadrolar teslim alınıp ihanet ettirilebilir; PKK önderliğindeki Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi de sektmeye uğratılabilir. En azından PKK'nın devrimde önderlik etmeye iddiası yerle bir edilecek kalmayıp; Kürdistan halkının kurtuluş umudu ve yakatdığı kurtuluş ışırtı da sonuçaş bırakılabilecekti. İşte bu amaçla sömürgeci faşist cunta devrimci tutsaklara saldırıktan bir an bile geri durmadı.

Diyarbakır Cezaevi, Kürdistan Devrim'i açısından da önemliydi. PKK önderliğindeki çağdaş ulusal kurtuluş mücadelesi sömürgeci

mahkemeler ve zindanlarda ilk anavını verecekti. Ve bu sınavdan başarıyla çıkmak zorundaydı. Çünkü, bu sınav, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin geleceğini belirleyecek önemde bir sınavdı. PKK'nın tutsak düşmüş önder kadroları, sömürgeci mahkeme ve zindanlarda devrimcilerin vereceği bu sınavın önemi biliyor ve her vesile ile bunu dile getiriyorlardı. "Teslimiyet ihanete, direniş zafere götürür!" şiarını başarı için temel şart sayıyorlardı. Devrimcilerin başarısı Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine ivme ka-

liniyordu. Özellikle bu konuda Vietnam devrimcileri Saygı'n'daki, Paulo-Condor zindanlarındaki pratikleri ve yaratıkları değerler Kürdistanlı devrim savaşçılarına da biliyorlardı. Ama, ne Diyarbakır zindanı Paulo-Condor'a, ne Kürdistan Vietnam'a, ne de Türk sömürgecileri ABD emperyalizmine benziyorlardı. Bunu, Vietnam halkının ve devrimcilerinin, devrim uğrunda harcadıkları emek ve gösterdikleri fedakarlıkları küçümsemek amacıyla değil; Kürdistan'ın özgül koşullarından kaynaklanan farklılığı ortaya koymak için belirtiyoruz. Örneğin, hilçbir Vietnamlı tutsak, Amerikalı, Japon veya Fransız olmaya zorlanmamıştır. Onlardan böyle bir şey istenmemiştir. Ama, Kürdistanlı tutsaklardan Kürtlüğünü inkar etmesi ve Türkiye benimsenmesi istenmiştir. Kısacası, Diyarbakır'daki direniş mirası, handikaplarla dolu uzun ve zorlu bir yürüyüşe kan kan, can can, ilimlik ilimlik dokunarak yaratılacaktı.

Cezaevi politikasının uygulayma konusuna

En ince ayrıntılarına kadar hazırlanmış olan "teslim alımı ve ihanet ettirme" politikası, 81 yılı başlarında tutuklulardan, ziyarete gidenler kol uzatmalarının istenmesiyle başlatıldı. Bu politikanın uygulayıcıları şöyle diyorlardı: "...Sizden fazla bir şey istemiyoruz. Sadece görüşe gidenler kolunuzu uzatın, görüşe de rahat rahat gidip gelin. Yok eğer kol uzatmazsanız, o zaman bizim de tavırmız değişir." Tabii tutuklular, yere paralel bir şekilde omuz hizasına kadar el uzatmak yerine dayak yemek için ellerini uzatıyorlardı. "Elinizi ha öyle uzatmazsanız ha böyle. Niye kendinize acı çektiyorunuz?" diyerek tutukluları teslim almaya çalışıyorlardı. Dayagın yansırsa, "Ha-bırdırdayma çıkarmayız", "Çay getirmeziz" vb. tehditleri de kullanıyorlardı. 24 Şubat 1981'de, Esat Oktay Yıdırın ve ekibinin cezaevine gelmesine kadar böyle sürdü. "Kural!" dedikleri el uzatmayı kabul etmeyenler, yani direnenler 35. ve 36. koğuşlarda (tecrit ve hücrelerde) toplanıyorlardı.

Yüzbaşı ve ekibi geldikten sonra teslim alma politikasının hayata geçirilmesi de hız kazandı. Yemeklerde da okunması, havalandırma, "Eskişehir Marşı"yla birlikte yürüyüş yapılması dayatıldı. Bu dayatımları kabul etmeyen direnenler, dayak ve çeşitli kısıtlamalara çalındırmaya ve teslim almaya çalışıldı. Teslim olmayıp direnenler 35. ve 36. koğuşlara tika-basa dolduruldu. Hedef, direnişi dar bir alana; yani 35 ve 36'ya hapsetmek ve baskıları oralarla yoğunlaştırmaktı.

Tecrit, baskı, işkence ve terör gittikçe tirmandırıldı. Direniş, Haziran ayı başlarına kadar sürdü. Haziran başlarında cezaevi bir bütün olarak teslim alınmıştı. Bu arada Mart başlarında 36'da teslim alınanlardan bir grup 33. Koğuşa götürüldü. Alınatacağın olayın geçtiği koğuş da böylece oluşmuş oldu. 33. Koğuşa götürülen ve ileride "kahrmanlarımız" da bulunduğru grup, direnişi sonuna kadar götürmemiş, hatta en erken edinebilmek bir vakitte teslim olmuştu. 36'da teslim olanları 3. ve 4. katlara çıkıyor, direnenleri teslim almaya özendirmek için onlara

karışmıyor, sigara, yiyecek vb. ihtiyaçlarını karşıyorlardı. Teslim olanlar, da okuyor, yemek yiyor, direnenler ise da okumayı reddettilerinden, yemek yerine her gün birkaç kez ellerini dışarı uzatarak dayaklarını yiyorlardı. Var olan örgütlenme dağıldığından haberleşme sağlanıyordu. 36'da direnenler, dayak için ellerini bulundukları hücrenin önündeki demir parmaklıklardan dışarı uzatırlarken; 35'tekiler böyle yapmıyor, ellerini uzatmıyorlardı. Onların hücre kapıları açılarak tek tek kişiler dışarı çıkarılıyor ve komaya sokana kadar cop ve kalasa meydan dayadığını geçiriliyor; daha sonra da yerde sürüklenerek tekrar hücrelerine atılıp kapıları üzerlerinden kilitleniyor. Direnişte, tavır birliğin sağlanmasına direniş için önemli bir zaftı. Düşmanın tecrit politikasının başarısını sergilemekteydi.

Bu direniş süreci içinde insanların yaşadığı acıları, çektiği ızdırapları layıkıyla anlatılabilecek pek de kolay olmayan bir şeydir. Acı diyoruz, bu soyut bir kavram. Ve birden fazla durumları anlatmak için de kullanılmaktadır. Dayagın verdiği acı, insanlığın yabancılığı, emek için duygu, açık, susuzluk ve onları vucuttaki etkisi de öyle. Ama teslimiyetin, arkadaşlardan ayrı düşmenin, inançlarına ters düşmenin acısı pek bilinmez. Dolayısıyla bu yaşamayanlara anlatmak çok zordur. Hele bunu, yaşamayanların anlayabileceği bir şekilde anlatmaya çalışmak ise daha zor. Sözcük değercimizi yaratmak. Fakat, teslimiyeti yaşamayanların da anlayabilmeleri bir anlatımda kullanılabilecek sözcükler bulamadık. Açlığını diğ macunıyla bastırması çalışan, susuzluğunu duymun nemlerini emmeye veya üzerine döken ölün su sularını istediklerinden öle ettiği su ile ilgili dermeye çalışan insanlar 4 metre-karelik hücrelere 30-40 kişinin birden istiflenmesini anlatmak öyle kolay bir iş değil. Bir insanın, canlı bir organizmanın yaşamının devam ettirebilmesi için gereksinimi ha-va, su ve yemegin silah olarak kullanıldığı böylesi bir dengesi savaşçı anlatmak gerçekten de kolay değil. Biz yine de bu savaş içinde yaşanan acıları somut birkaç örnekle anlatmaya, anlatış kilmaya çalışalım.

Gözlerin dindiren anıyanlar, onların çok şeyi açığa vurduğunu da bilirler. Diyarbakır zindanında tutsakların açığını anlatan bir tek onların. İnsanlar açıklarını —ki genellikle gizlemeye çalışıyorlardı— diye getirmezlerdi. Meydan dayadığını dönenler, "Ez basım, ez basım" diye alaycı olarak geyirlerdi. Açlığını, istemeyerek de olsa sofradaki ekme kırıntılarla takılan gözleri sererdi orta yere. Bu da meydan dayadığını ses tonu ele verirdi. Kimse çekemeden yakınmazdı. Çünkü, herkesi herkes bunun nedenini bilmekteydi.

Tutsakların direnişini kırmada hemen her şey silah olarak kullanılırdı. Öyle ki, Yüzbaşı Esat Oktay, çirioçipak soyduğu tutsakları gardiyanlara vererek, "İşin bunları götürün, istediğinizi yapın" diyoru. 45 gün süren 1. ölüm orucuna da buna eklemek gerekir. Ki, bu ölüm orucunda Ali EREK şehit düştüğü. Özcesi, tutsak düşmüş insanlarımız varolan ölüm gücünün sonuna dek

Koğuştaki aydınlatıcı çalışmalarında birçok kişi dayak yemese de, böyle bir şey asla yaşamadı. Koğuştan işyerine çıkması, tutulmadan gardiyan ve idarenin gözaltından kurtulmalarına, böylece de içerde "rahat" etmelerine yaradı. Çoğu şey, açık tartışılıyor; eğitim çalışmaları, şehit devrimcileri anmaları, teorik tartışmalar vb. faaliyetler açıkça yürütülebiliyordu. Özcesi koğuştan, işleri yavaş yavaş tutuskarlıkları, bunların birbiriyle kurdıkları ilişkileriyle iyi bir komünistdi.

Toparlanma çalışmalarında sağlanan buca faaliyetleri rağmen, devrimci değerleri teslimiyet koşullarında (açıktan belli olmasa da) erozyona uğratmak kurtulmamıştı. Teslimiyetin kendisi, devrimci değerlerden en büyük erozyondur. Bu erozyonu da önlemenin bir tek yolu vardı. O da, teslimiyet zincirini kırmak! Diğer bütün çalışmalar, her türlü eğitim faaliyetleri, teslimiyet sonucu meydana gelen devrimci değerlerin erozyonunu yavaşlatmaktan öte bir işlev görmüyordu. Yani, teslimiyet eğitimi yavaş yavaş tükendi. Devrimci değerlerin bir an için kenara "birakılma", birer insan olarak tükünüyor. Teslimiyet, kendini düşmanın insanına terk ediyordu. Biz de, kendimizi düşmanın insanına insanına terk etmiştik. Bu nedenle de, geleceğimizi bilirmeye yetemedik; yani insanlığımızın gittiğe uzaklaşıyordu. İşim garip olan yani da, henüz yaşanan olaylar farkında olmamamızı. Hala bir şeyler umuyorduk. Baskı ve işkencenin, bu kadar uzatılmasına bir anlam vermiyorduk. "Bu ay, bu ay olmazsa gelecek ay biter" diyorduk. Böylece aylar ayları kovaladı. Ana dava "yargılama" sı sürüyordu. Mahkemeye gidip gelirken ilk kez itiraf olgusuna karşılaşıldı. Baskılar gittikçe tırmadın. Bu arada "emir-komuta" zinciri de tesis edilmişti. Artık gardiyanlara "komutanın" diyorduk. Evet, bir er olan gardiyan, bizim için gittikçe rütbelendi ve sonunda bir general oldu. Onlar bizi insanlığımızdan ederken, kendileri de gittikçe insanlıktan uzaklaşıyorlardı. Öylesine duygusuzlaştılar ki, tutuskarların insan değilişime de cansız bir nesnemesi gibi geliyordu artı onlara.

1981 ortalarında, dayak atıkları sırada, istemeye istemeye vurduran kaynaklardan, yüzdeki belirtileri, kasımları; '81 sonlarına gelindiğinde hiçbir er-gardiyanı kalmamıştı. Kasımla ve gerginlik yerini hoşnutluğa ve isteğe bırakmıştı. '82 ortalarında ise artı katliamlı düştür duruma gelecektik. Şöyle ki; 35'teki tutuskarların birini hastaneye götürün Pele ve Mekansız Kazım adlı gardiyanlar, kendi aralarında şöyle konuşuyorlar;

— Mekansız: "Yahu, biz bunları o kadar dövüyorduk ama sonra da iyileştirmeye çalışıyoruz. Bosuna uğraşıyoruz aslında. Havalardan müyâ çıkıp, üzerlerine benzin döküp yakaçaksın."

— Pele: "Yok oğlum olmaz! Alevler dışardan görünüyor. En iyisi, onları kesp kesp kanalizasyona atarsak."

— Mekansız: "Olamaz oğlum kanalizasyon tıkanır!" Bu katliamlı düşünce yapısı, ilk yıl sonra düli tekmelemeye dek varıyor. Ocak direnişinde kan için de, sedeye yavaş yatan bir tutuskar, er-gardiyan tarafından tekmeleleniyor.

Uygulanan politikanın bir yönü de kişiliğisizleştirilme yöneltti. Bu ustaca uygulanan bir politikaydı, ama tutuskar kişiliğisizleştirilme çalışılırken asıl olarak bu politikanın uygularcılarını kendileri

daha fazla kişiliğisizleştiriyordu. Tutuskarlar ideolojileri, kişiliğisizleştirilmeleri önünde engel olurken, gardiyanların kişiliğisizleştirilmeleri engelleyecek bir ideolojileri bile yoktu.

"11'in son aylarında ihanet davası koğuştaki tutuskarların içine iyice belirlenmişti. Artık, uygulamaların kalkması beklenmiyordu. Çünkü uygulamaların hedefi aklı. *Tutsak düşmüştü Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi netelleri*, ihanete sürüklenmek isteniyordu. 33. koğuştaki gerek eğitim gruplarında gerekse de sohbetlerde açık olarak, içinde bulunulan durum ve çıkış yolları tartışmaya başlandı. Bu tartışmaların kaçınılmaz sonucu, "Teslimiyet, baskı ve işkence zorla kurulumlaştırıldı. Ancak, tutuskarların devrimci zorlukla kaldırılması" şeklindeydi. Sorun, genel hatlarıyla böyle ortaya konduktan sonra, iş, tutuskarların devrimci zorunu yaratmaya kalyordu. Bu devrimci zor nasıl yaratılacaktı? Herkes bu soruya cevap arıyordu ama doğrusu kimselere sapa gelir bir cevap vermiyorduk. Sonra devrimci zorun yaratıldığı bir an için varsayacak bile, bu nasıl uygulanacaktı? Buna da cevap verilemiyordu. İlk akla gelen, tutuskarların genel ayıklanmasıydı. Bu da pek kolay görünmüyordu. Çünkü, cezaevinin en iyi koşullarından biri olan 33'te bile böyle bir ayıklanmaya katlıcağın sayısı çok azdı. Diğer koşulları iyi olarak soyleneler, böyle bir girişim cesareti kirmaya yetiyordu. Tartışmalar boyutu çok genişliyor, dışarıya uzanıyordu. Böylece tartışmaların birinde **Ferhat KURTAY**, "Uygulamaların idare tarafından kaldırılması bizim için yıkım olur. Bir daha, kolay kolay belimizi doğrutmamız. İdare, bir gün, bütün uygulamaları durdurursa 'sizden bir şey istemiyoruz' dese, birimizin yüzüne nasıl bakabiliriz. Böyle bir durumda, dışarı çıksak bile, halka ne diyebiliriz? Bize sormazlar mı; bu düşüncelerinizi sömürgecilerin zindanlarında neden haykırmadınız da, onların marşlarını haykırıp durdunuz. Yarin sizi tekrar toplarlarsa, Kürdistan' da, devrimciği de unutursunuz, demezler mi? Bu nedenle bu teslimiyet zincirini bizer kirmalıyor" diyordu.

Göröldüğü gibi, teslimiyet zincirinin tutuskar tarafından kırılması zorunluluğu bir görev olarak önümüzde duruyordu. Ters bir durum, yani sömürgecilerin uygulamaları birden kaldırmaları tutuskarların fiziki olmasa da siyasi ölümlü demekti. Durum bu kadar açıktı. Buna rağmen teslimiyet zincirini parçalayacak tutuskarların devrimci zorunun nasıl yaratılacağı sorusuna cevap bulunulmuyordu. Ama umut kesilmemesi, bu konudaki arayışlar devam etmiştir.

Ve gelişmeler, **Ferhat KURTAY**'in kaygılarının tam tersi yönde olmuştur; uygulamalar gittikçe daha da giddetlenmiştir. Marş sayıları artırılmıştır, "İnkılap Tarihi" adlı kitabın ezberlenmesi dayatılmış, yörüdüğü stilli değiştirilmiş, sayım, dua, emir telari, konuşa girişçisi, "İstiklal Marşı'nın on kitasının ezberlenmesi zorunluluğu getirilmiştir. Sözüün kasısı, "kurallar" öylesine artırılmış ve öylesine ayrıntılandırılmıştır ki, tüm dikkatleri "hata" veya "vukut" işleme (çünkü, her "hata" veya "vukut" gardiyan tarafından ve kendi insanına göre dayalıca cezalandırıldı) ayırılmasına ve gereken bütün önleni görülmelerine rağmen, tutuskarların yedileri daha yakı sürükli artmıştır. Bu uygulamaların bir diğer yönü de, tutuskarların, uygulamalar sonucu dayatılan "kurallardan başka bir şey düşü-

nemelerini ve böylece önceden edindikleri bilgilerin silinmesini (unutulmasını) sağlamaktır. Diğer bir deyişle beyin yıkamaktır.

Uygulamaların siddetine ek olarak, hatların değişik günlerinde tüm cezaevine yönelik özel uygulamalar gerçekleştirildi. Bu günlerde baskı işkence, küfür, hakaret vb. insanlıksız birer törenle gerçekleştirildi ki, tutuskarlar bu törenden "bunaldı". Zaten idarenin amacı da buydu. Yani, estirilen terör insanları bunaltma sürüklemeye yönelikti. Çünkü, bu estirilen gününbirlik terör dalgalarının ardından Yüzbaşısı Esat Oktay, tüm koğuştaki bulunan yayın cihazlarından "yukarda Allah, aşağıda ben. Ancak ben sizi kurtarabilirim. Disand ne suç işleminiz, işleyin. O beni ilgilendirmez. Bana gelerseniz sizi kurtarırım. Bana gelin" vb. konuşmalarla, zaten bunalmış olan tutuskarlara "kurtuluş yolu" diye ihanet batabatışını sunuyordu. Kürdistan terör tutuskarları bu noktada gerçekten de kulanmay hak etmişlerdi. Çünkü, Yüzbaşının, dolayısıyla da Türk sömürgeciğinin çabalarını boşca çabalar, onların beklediği yanıtı vermayı reddediyorlardı. Yani direniyorlardı! Ama buna rağmen tehlike çok büyüktü. Tek tek de olsa çözümler başlamıştı. Durumun ayırmı sürmesi halinde, sayısız kişi, ihanetin batabatışında yok olma kurtulmamacaktı. Düşmanın kendine güveni artmıştı. Artık, hedefini açık açık haykırıyordu. "İtiraf ettirmedik tek bir insan

Ferhat KURTAY

birakmayacağım" diyordu Yüzbaşısı Esat Oktay. Durumun vehametini, acil önlem alınmasını gerektiriyordu. Buna rağmen bir çıkış yolu yine de görünmüyordu, bulunamıyordu. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin tutuskar düşmüştü nerlerinin örgütlü yapı dağıtılmıştı. '81 başlarında teslim olunurken, tekrar toparlanıp yeniden direnmek, bu kadar mahkemelerde savunma yapmak tavırını varlığını devam ettiriyordu ama düşman da planlı ve sistemli bir politika uyguluyordu. Gencide bir toparlanma ve sıklıklanmaya fırsat tanımadı da. Toparlanma yönündeki en ufak bir girişim bile acımasızca ezildi. Öylesine bir terör politikası uygulandı ki, değli tutuskarların birbiriyle konuşmaları, değişik koğuştaki olan tutukluların birbiriyle görmemeleri için elden ne geliyorsa yapıldı ve çok çeşitli önlemler alındı. Hatta bazı koğuştalar, koğuştaki tutuklular birbiriyle birbiriinden terör edili. Konuşma, düşünmek yasaktı.

Evet, teslim olduktan sonra toparlanarak yeniden direnme, pratiğide gösterdiği gibi, bir yanılmasa da tutuskar üzerinde uygulanan amansız terör politikası, yeniden örgütlenmeye olanak tanııyordu. Doğrusu, tutuskarların içinde bulunduğui objektif durum da buna pek elverişli değildi. Yenilgin sorumlusu olarak herkesin

birbirini suçlamasında tutulmadı da, teslim olduk, her şey bitti diyenlere kadar; hatta ilk adımı, ilk girişimi başkasından bekleyenlere kadar çok çeşitli ve bölük pörçük bir durum yaşanıyor tutuskar arasında. Bunu somut bir örnekle açıklayalım:

Cezaevindeki tüm tutuskarlar, sürükli ihanet batışı yönünde dönün bir bat üzerinde adeta bir ölüm uykusuna yatmışlardı. Bu bat, tutuskarlar, her saat insan olarak tükenecekleri bir sona yaklaşıyor ve onlar bu ölüm uykusundan uyanacak gibi de görünmüyorlardı. Onlar bu uykudan uyanırmak için büyük bir olay gerekiyordu. Evet, büyük bir olay! Her olay, onları uykudırması yetmezdi. Çünkü uykulan çok derindi.

"Kahramanlık, bir kişi ya da bir topluluk, bir halk, bir ulus ya da bir toplum için büyük önem taşıyan bir eylemdir. Uslusun veya insanlığın ilerlemesine katkına ilişkin bir görevi yerine getiren aktı bir insan eylemidir. Kahramanlığın nesnesi gerçekliğin kendisidir."

"Kahramanlığın içeriği, ulusal tarihin somut koşullarına bağlıdır. Doğru gülleriye egemen olmak, yabancılardan geri pükürtmek, toplumsal ve siyasal yaşamda veya kültürel alanda bir ilerleme uğruna savaş vermek. Bütün bunlar kişilerin kendilerinin topluluğuna ve ve kınamına adanmalarını ve bunu en önde gelen hedefi sorun ve ödevleri olarak benimsemelerini gerektirir."

Yüzleri alevler içinde bileşen
İhanetle gürşen
Dört militan yanyor
Gözlerde bir inanç
Yanık bedenlerinde isyan
Dudakları slogan haykırıyör
Taxe mayıs gecesi
Bir direniş ruhudur
Saran tutusak bedenleri
Dört meşale gibi dört can
Yanyor dört militan
Kurtar mendenen
Tutsak umudu
Bir sabah gibi
Aydınlanacak zindan...
VE AYDINLANDI İMANI

"Genel eylem güçleri kişilerin karakterlerine ve eylemlerine göre gelen kendi 'tinsel' gücü olur."

"Büyük babaların ulusal ilerlemeye hizmet eden uğraşları, yani genel amaçların tekl kişilerin eylemlerine dönüşmesi, yaşamada kahramanlığın özünü karakterize etmektedir." (Edebîyat Bilimi I. Cilt: Genandiy M. Pospelov)

"Kahramanı yaratan, koşullardır. Kahraman olabilmek için kişi de bir özellik olmalı. Ancak olaylarda da bir şeyler olmalı."

"Kahraman yaşamada içgüdüsel araçlar ile çevresel varlığı öyle birleştirmiş ki, onun çevresi öyle birleştirmiş ki, çevresinin onun üzerinde etkisinden daha fazladır. O halde kahramanın çevresine hükmedip şekillendirir bir insan olduğuna söylenebilir. Ancak kahramanın da olaylara hükmedebilmesi için onları tarakten kurallara uyması gerekir."

"Kahramanı isteyenler kendilerinin biling ve mantıklı ürecek ve içgüdünlü sesine döndüklerini zannederler. Gerçekte, tarihin her zaman gösterdiği gibi, yoldakileri gelecektir."

"Kahramanlık izleyicileri önder ve devrimciler, her aynı kaynaaktan öğrendikleri, hemen hemen sevgili olan aynı dili konuşurlar. (Kahraman nasıl konuşursa konuşsun —bize atı—) dinleyicisi onun ne demek istediğini ve bunun şöyle

değli eylemler ifade edilebileceğini bilir. Kahraman, insanlar üzerindeki egemen gücü buradan doğurur. "Kahramanın eski biçimleri şahıslardan silen eylemleri, yenileri varettiler ancak sonradan anlaşırlar."

"Şarlatan, kahramanla aynı zamanda ortaya çıkar. Şahite bir biçimde ona benzeyen. O da aynı kuvvetlerden yararlanmıştır. Ancak onunla karşıt roller oynar. O bir Sulla, Kerensky, Hitler ya da Mussolini'dir."

"Kahramanlar yalnızca şarlatanlar gibi insanlar üzerinde egemen olmayıp, aynı zamanda olaylar, iş gerçeklik ve madde üzerinde de egemendirler. Yani, toplumsal gerçeklik üstüne olan sevgileri, bu ikisi arasındaki gerilimin bilgisini aşarak insanlara bir gerilime yaratan bir son vermek için ilzencecek yolu; eylemlerine kadar öğretir."

"Bir kahraman, haklı çıktığını görmekten beklisi değil, ancak eminiz ki, öğretisi devam edecektir. O kendini yatacaak şeyler için savaşır. Bu gününse; seçilecek başka ne yaratılabilir? (Ölen Bir Kültür Üzerine— Christopher Cawdwell)

Kahramanlık üzerine aktarıldığı bu genel bilgilerden sonra, Kürdistan'ın ügüt veyatlarında, Kürt halkının varoluş devletlerinin nasıl yaratıldıklarını anlatmaya başlarız. Olayların geliştiği ortamı, ortamın olağanüstülüğünü aktarmaya çalıştık. İşte bu en karantik ve hiçbir çıkış yolunun görünmediği bir ortamda, büyük Önder **Mazlum DOĞAN** 21 Mart 1982'de, Çağdaş KAWA'yı yaratan büyük eylemiyle değerli yaşamına son veriyordu.

Mazlum, 35. Koğuşun 4. Kat 9. hücresinde tek başına kalmaktadı. Son olarak kendisine aşkama yemeyi veren arkadaşına, "Uğurlar olsun" diyerek el sallıyor. Bu arkadaş, "Son günlerde hiç ekme almıyordu ve her zamankinden daha sevinçli görünüyordu. 'O'nun el sallayışının bir vedaşama olduğuna nereden bilebilirdim ki' diye anlatmaktadı çok sonraları. Yıfı hücrelerde kalarlar, "Kimseye sezdirmede" diyorlardı. Bir başka arkadaş da, "Aynı gece birtakım sesler işittim. Kendisine şöyle seslendim" diyor. "Ben de senin düşündüğünü düşünüyordum." **Mazlum** ise: "Sen benim ne düşündüğümü ne biliyorsun?" diye cevap veriyor.

35. Koğuştaki herkes, aşkama kadar ayakta "esas duruş" ta marş söylediklerinden herkes bitkin düşmüş olurdu. Ve hemen de uyurdu. 35'tekiler derin uykulardayken, **Mazlum** hazırlıklarını tamamlamaya, "**Nezroz isyan geleceğimidir**" sloganını anımsatmasına yaşamına son vererek isyanı başlatıyor. Önder **Mazlum DOĞAN**, sömürgeci zindanlarda halk için ölmeye de önderliği elden bırakmadı. Kürdistan'ın dili ve yüreği **Mazlum**, Diyarbakır zindanında ölüm uykusundaki Kürdistan ulusal devrimlin tutuskarları kendi yaşamını daha ederec uymayma, onlara gerekli iletmeletmeye çalışmıştı.

Mazlum, eylemiyle geleceğe yön veren bir kahramandı. **Mazlum**, halkta, Partiya, tutusak topluşlarına ve tüm insanlığa söylemek istediğini eylemiyle söylemiştir. O, eylemiyle geleceğe yönelmiştir. **Mazlum**, Nezroz gecesi eylemiyle, tutusak kitlesi teslimiyeti kırma yönünde örgütlemiş, 17 Mayıs 1982 Dörtler'in kendilerini yakma olayını, 14 Temmuz 1982 Büyük Ölümlü Orocunu, 5 Eylül 1983 kitlesel direnişli ile teslimiyet zincirinin kırılmasını sağlamıştır. Bütün bu eylemler, **Mazlum**'un atığı mayı üzerinde şekillenmiştir ve **Mazlum**'un ileri görüşlülüğünün, örgüt-

kg. çok değil mi?» diye sordu. Onlar da, «Sen yaz. Biz Ferhat Hoca'ya söyledik» diye cevap verdiler. **Ferhat KURTAY**'ın yanına gidilip sorulduğunda, kendisi de iligil arkadaşsa, «Sen yaz! Lazım olur» diyerek **Mahmut** ve **Ezref** desteklemişti. Kantinden geçen 15 kg. tineri, **Mahmut** bir ananın yavrusuna gösterdiği tılaya benzer bir tılaya alıp saklamıştı, tinerin ismarlanmasında, eylemin çok önemli hazırlıklardan biriydi. **Ama Ezref** ve **Mahmut**'un koğuşu boya işleriyle uğraşmayı omlarının burun farkına varılamasından öndeli. Doğrusu, çok iyi gizledikleri amaçları. Koğuş, ancak eylem sonrasında bu hazırlıkların farkına vararak ve anlanıma erecekti. Kantinden gelen tineri çok az bir kısmını kullananlar geri kalanını eylem için saklıyorlar. Ve bütün bunları koğuşa hiç hissettirmeden yapıyorlar.

Hazır, olarak gözle çarpan; daha doğrusu eylem sonrası farkedilen olguların biri de, **Ezref**'in olay öncesinde çıktığı mahkemede siyasi savunma yapmasıdır. Aynı gün **Ferhat** da mahkemeye çıkmıştı. Aynı gün savunma yaparken **Hayri DURMUŞ** dönüp **Ferhat KURTAY**'a bakıyor. **Ferhat Hoca**, daha sonra bunu şöyle anlatıyordu:

«Hayri, savunma yapmayı esas senden bekliyordum» dercesine ısrarla bakıyordu. **Ezref**'in savunma yapmasına çok sevinmişti. Ama, benim savunma yapmamam da onu oldukça üzmüştü. Adeta yaralamıştı. Ben On'un, O ısrarla bakışlarına dayanamayıp neredeyse kalkıp savunma yapacağımı. Ama... sonra vazgeçtim» **Ferhat KURTAY**'ın o anda açıkladığı «savunma yapmama gerekçesi» daha sonra; yani eylemden sonra çıkacağı kavuşaktı. **Ferhat KURTAY**, mahkemeye çıkmadan önce eylem arkadaşlarına savunma yapacağını söylüyor. Ama, eylem arkadaşları buna, «Seni 35'e götürürler. O zaman eylem de suya düşer» diyerek, **Ferhat**'in savunma yapmasına karşı çıkıyorlar.

Olaydan çok kısa bir süre önce gardiyan, benim kantin listesi yapmamızı istedi. Biz de, koğuşukların taleplerini ararak kantin listesi yazdık. Ancak, listeyi **Ferhat Hoca**'ya gösterdiğimizde O, domates, salatalık vb. yeşilliklerin de yazmamızı söyledi. «Abi, bunlar şimdi turlanda, çok pahalı olur» dediğimizde yine O: «Bir şey olmaz. Sen yaz. Arkadaşlar sen olarak domates, salatalık da yesinler» dedi. **Ferhat**'in konuşmasında da «son olarak-söz, o zaman için hiç dikkatimi çekmemişti. Ancak olaydan sonra gerçek anlamını buldum.

Bir gün, **Mahmut**'la, cezaevinin durumunu tartışıyorduk. Sözü teslim olmamıza getirecek, «Öyle lafla olmaz. Canımız verilebileceğimizi ispatlamalıyız» dedi. Olay gününden bir veya iki gün önce de **Ezref** yanına gelecek, «Gel biraz konuşalım seninle» dedi. Bir saatte yakın süren sohbetimiz birçok şey koştuk. Özellikle içinde bulunduğumuz durumu tartışıyorduk. Gardiyanları tutsak alıp 35'e yürüme fikrini **Ezref** almıştı oradan. Bu fikrin uygulanamayacağı söylemişim o zaman. Yine aynı konuşa açıldı. «Ne yapmalıyız» diyorodu. «Muttaka bir şeyler yapmalıyız, yoksa sonumuz iyi görünmüyor» dedi. Bir yıldıan fazladır aynı koğuşta kalıyorduk. İyi kaynaşmıştık. **Ezref** çok duygulu bir insandı. Güzel şerir oluyordu. Özellikle, **Haki KARER** üzerine yazılmış olan «Bir Devrimcinin Biyografisi»ni çok güzel okudu. «Ben Kürdistan'ı» deyisti, zata yüredinden kopuy gelirdi. Sohbetimiz sürüp gidiyordu **Ezref**le. Bir ara, durumlarla ilgili fikrimi soradı. Düşümdüklerimi söy-

lüyordum ki, birden, «Dört-beş kişi kendini yaksa sence nasıl olur, etkili olur mu?» diye sordu. O günlerde, gazetelerden birinde, Latin Amerika ülkelerinden birindeki devrimci hareketle ilgili bir yazı okumuştum. Bu hareket, bir zamanlar kendini yakmış bir devrimcinin adıyla anılıyordu. Bunu kendisine söyledim ve ekledim: «Herhalde etkili olur.» Bunu söylemeye rağmen, kendilerinin böyle bir eylemi gerçekleştirecekleri anlamından ucutandan bile çekememişti. Yani, On'un vermek istediği mesajı anlamamışım. Nedenini bilmiyordum. Belki de benden kaynaklı olan bir şeydir. Ancak, daha önce böyle bir şey yapmamış olmamız, yaşam birliğimizde de böyle bir olayın bulunması, bizi o yönde düşündürmekle alıkoştuyordu, sanıyordum.

Gazeteler nasıl gelmişti? Biraz o konuya açıklık getirmek yerinde olur. Günlük gazetelerden bazen koğuşlara da geliyordu. Ama nasıl ve ne şekilde geliyordu? Bir adet

ise, sorumlunun gardiyanla yüz-göz olmasını zorunlu kılıyordu. Gardiyanla yüz-göz olmak demem yanlış anlaşılmasın. Gardiyan konuşmasını bilmezdi. Onlar coplanıya, kalesanıyla konuşurlardı. Ağzlarından ise kühür hiç eksik olmazdı. «...Himm, Tutusklar mı? Onlarla konuşmayacakmış ve onları konuş-turmayacakmış. Onlar konuştular mı adamin kafasını karıştırırlar.» Evet, böyle düşünüyorduk. Daha doğrusu bu, Yüzbaşısı Ak Oktay'ın emriydi. «Askerin tutuskla konuş-ması yasaktır!», «Tutuşğı kesinlikle konuş-turmayacakmış». Bu nedenle gardiyanla yüz-göz olmak, sürekli kapıya girmek, sürekli olarak gardiyanın dayak, kühür ve hakaretlerine hedef olmaaktı. **Necmi**, işt böyle sorumluluk yapıyordu. O önemdede tutuskların lehine sorumluluk yapan çok az sorumlu vardı.

«**Necmi** sorumluluğunda. Bir gün, benim bir 'vukutun' yüzünden O da dayak yedi. On'un dayak yemesine neden olduğum için çok üz-

Ceyhan Cezaevinde Dörtlerin yakma eylemini simgeleyen tiyatro oyunu

günlük gazetelerin yanında, her birinde 5-6 adet de «Gong» vb. magazin gazeteleri geliyordu. Zaten, yoksul olan koğuşumuz bunlara almaya devam ediyordu. Bir gün, iki bin liralık gazete ve dergi geldi. Bunların içinde sadece üç adet günlük gazete vardı. Diğerleri magazin gazete ve dergileriydi. **Necmi**, **Ferhat Hoca**'nın yanına gelecek, «İsterseniz almayalım. Paramız yok deriz» dedi. **Ferhat Hoca**: «Olmaz, alsalar bile bundan sonra bize gazete getirmeyiz. Gazeteler ise bizim için çok önemli. Onlar getirdiği sürece almayız devam edeceğiz.» dedi. İleriden, Cumhuriyet gazetesine bile tahammülü yoktu. Tahammül edemediklerinden dolayı hiç getirmiyorlardı.

Onlar, eylem hazırlıkları sürdürürken tavır ve davranışlarında birtakım değişiklikler oluyordu. **Ferhat**, **Necmi** ve **Mahmut**'un, zaten o güne kadar kimseyi kırdıkları, kimseyi incitecek bir fat ettiler gibi görülmüşti. Tutuskar arkadaşlarına karşı çok iyi davranıyorlardı. Fakat son zamanlarda, o güne kadar kimseyi incitmemede gösterdikleri itinaı had safahya çıkarmışlardı. Onların bu durumu duygu ve düşünce olarak yüceltilerinin pratiğe yansımalarıydı.

Yasanılan kimi olayların unutulmamacak bazı yönleri vardı. Ve bu yönler, kişilerin yaşamını önemli bir oranda etkiledi. Bir gün görüldü, bir duydu, bir davranış olaablir. Bir ayrıntıdır o. Fakat olayın bütününe anımsatır.

Necmi, koğuş sorumlusuysdu. Diyabakır zindanında yatanlar, o zamanlar tutusklar lehine sorumluluk yapmanın ne demek olduğunu iyi bilirler. İdare ve gardiyan karşısında tutuskların korunup kollanması demekti sorumluluk. Bu

lüyordum. Kendi kendine, daha fazla dikkat edeceğim. Sürekli hata yapıyorum. Kendim dayak yemekle kalmıyor, başkalarının da dayak yemesine neden oluyorum diye düşünüyordum ki; **Necmi** yanına gelecek, «Boş ver, üzülme. Zaten dayak atmak iyidir. Seni bahane etmeseydi başka bir bahane bulacaktı. Dayak yemem senin yüzünden değil» dedi. Çok iyiydi. Sürekli olarak biziyle gardiyardan korumaya çalışırdı. Gardiyanın gözleriyle görüldüğü dahi inkar eder. «Yok. Öyle bir şey olmamıştır» derdi. Koğuşumuzda çok samimi bir hava esiyordu. O duruma bile şakalaşp gülebiliyorduk.»

Olaydan bir hafta önce **Necmi**'nin yüzünde, gece kemliği hizasında bir çukuk çıkmıştı. Yumru, her geçen gün gitipçekte büyüydü. Bir ceviz iriliğine ulaşmıştı. Ama, ne yumuşamış ne de ucu belirmişti. Her gün şaka olsun diye **Necmi**'yi çağırır, «Bakayım çubanın nasıl oldu, patlatılacak duruma geldi mi?» diye elimle yoklardım. O da sesini çıkarmaz gıderdi. Olaydan bir veya iki gün önceydi. Kendisini yine çağırırdım, «Gel bir bakalım. Çubanın nasıl oldu?» dedim. Nasıl olduysa bilmiyordum, **Necmi** bu sefer ters cevap verdi. «Boş ver, nasıl olmuşsa olmuş, ne yapacakmış?» dedi. Bir iki adam atarak benden uzaklaşmış ki, tekrar geri döndü ve güleriken yumuşak bir sesle, «Ha ha ha... Bak» diyerek kafasını bana uzattı. Kırdığımdı, alındığımdı sanmıştı. O nedenle geri dönüp gönlümü almak istemişim. Olaydan sonra başlarına gittiğinde **Necmi**'nin çubanı patlamıştı. Saçı, kaşları-kırpıkları, yüzü ve vücudu, hepsi yanmıştı.

Ahhl.. Ahhl.. İnsanlarımız daha ne zamana kadar böyle yanacak?

Ve insanlık, gençlerimizin kendilerini yakmasını seçimi mi kalamak? Bizi görmeleri için daha neler yapmalıyız, nasıl ölmeliyiz...

Eylem hazırlarının bir diğer halkası da; **Ferhat KURTAY**, **Ezref ANAK**, **Necmi ÖNER** ve **Mahmut ZENGİN**'in silahların teslim edileceği gibi, birtakım değerli eşyalarını daha arkadaşlarına dağıtmalarıydı. Biz de eşya alışverişini normal bir şeydi ama böyleydi değil. Davayı sizler sürdüreceksiniz der gibiydiler. Silahımı al, sen devam et der gibiydiler. Anlatmak istedikleri, vermek istedikleri mesaj ancak olaydan sonra anlaşılacaktı.

Koğuşlarda gece nöbeti tutulurdu. Tutusklar, günün bütün yorulmuşluğa ek olarak ikişer saatlik gece nöbetine de kalkardı. Nöbet olayı da basitten karmışsa doğru bir gelişme izledi. Önceleri (teslim olupun koğuşlara giden diğerleri) tutusklar kendileri için nöbet tutarlardı. Bu gönlü bir şeydi. İki kişi sabaha kadar nöbet tutar, sabahleyin de havalandırma çıkamazıydı. Daha sonra ise cezaevi idaresi, nöbet tutma zorunluluğunu getirdi. İki dönemlerde, gece nöbetçi olan gardiyanlar koğuşa girerler, birtakım tutusklarla tekmi alırmazdı. Sonra-tekmi- vermek istedi dendi. Tekmile koğuş mevcudunu, yatan ya da ayakta olan eyleyceklerini dendi. Nöbette oturmaya kalkarsın, elgara içmeyecek, bir şey yemeyeceksiniz dendi. Gece kapısı bir metreden fazla yaklaşılmayacak (bu kural, kendi gardiyanlarla olan görüşmeler için ortaya koyuluyordu), bir şey alıp veremeyeceksiniz dendi ve son olarak da nöbet süresince esas duruşta geçecekleriniz dendi. Evet, kural-üstüne «kural-ekleniyordu. Amaç, işi karmışlaştırmak, içinden çıkılmaz bir hale getirmek, bunun sonucu olarak da, en ufak bir eksiikli ve yanlışlığı (yani onların deyimlerle «vukutun» dayakla cezalandırması). Bütün bunların gerçek amacıysa, tutuşğı sürekli dayak yememe düşüncesine hareket etmeye, bunun için de «kurallara-eksiksiz uymaya zorlamak; «zararlı» şeyleri düşüncesinin engellemektir. Diğer bir deyişle, tutuşğın düşüncelerini de «kurallar» zincirine hapsedmekti. Kendileri için düşüncelerini olanaksızlaştırmaktı. Kuralların özünde yatan amaç buydu.

Gece nöbetçilerini belirleyecek, daha akşamdan dışarıya verdiğimiz bir nöbet defteri vardı. Gelen nöbetçi gardiyan, koğuşta kimin nöbetçi olduğunu bu deftere bakarak anlardı. Gece, herhangi bir şey olacak olursa, bundan o saatteki nöbetçiler sorumluydu. Bu nedenle, günlük nöbet çizelgesini belirleme işini arkadaşlar bana vermişlerdi. Ancak, olaydan kısa bir süre önce **Necmi**, nöbetleri ben belirlerim diyerek bu işi kendisi üstlendi. Öç-dört gece, nöbetleri kendisi belirledi. Önceleri bir anlam veremedim bu değişikliğe. Ancak, olaydan sonra, beni olay karşısında sorumlu olmaları kurtarmak için böyle davrandığını anladım.

Necmi'nin gece nöbetlerini belirleme işini üstlenmesinin iki nedeni vardı. İlki, olay gecesi kendilerinin nöbetçi yazılmırdı; ikincisi ise olaydan dolayı idarenin kimseyi sorumlu tutmasını önüne geçmek. Evet, hemen her şey düşündümüşlerdi ve işleri çok iyi örgütlemişlerdi. Kendilerini yakacakları tinerin diğ kantinden ismarlanmasını anlamıştık fakat tiner yalnız başına yeterli değildi. Aramalar sırasında, satış çıkılmayıp biriken eski giyecek eşyalar da olaya kullanıldı.

Aramalar tam bir işkenciydi. Yaz-kış, karlı-buzlu demeden hava-

landırmada çıncıplak soyulurduk. Bu arada kühür ve hakaretleri bir paraydı. «Geriye döndü! Domall! Aç!» komutıyla gerimize bir seyyer seyyer salladığımızı kontrol ederlerdi. Bu uygulamada daha çok aşağılamaya ve kişiliklesizleştirme yöneltti. Yatağı şilteleri rastgele deşilir ve ortaltga doküldürdü. Çantalardaki (valiz, bavul vb. ucuz pazar cantaları) eşyalar doküldür, kantin eşyaları (çok seyyer gelen kantin eşyalarının kullanımını geniş bir zaman dilimine yaymaya çalışırdı. Çünkü çoğu günler açlığımız bunlarla bastırıldık) bir-birine karıştırılır, bisküvü, yağ, reçel, şöl, tursil ve sabun bilyeli olarak birbirine karıştırılır. Elbiseler yırtılır, astar, yaka gibi gereksiz (i) şeyler sökülüp alınır. Arama sonrası içeri girildiğinde karıştırdığımız manzara işleri acısı o olurdu; on adet saşsa uçğı satlerce bombalasa böylesine bir karmışıklığı ve altüst oluştığı yaramazdı. Koğuşu eski durumuna getirmek ancak bir hafta gibi bir zaman alırdı. Fakat, işi bir süre sonra her şey yerli yerine oturmuş gibi bir görünlü kazanırdı. Birbirine karıştırmış giyeceklerin ayırd edilmesi epey zordu. Koğuş, baştan başa tek sırayla dizilir, birkaç kişi de eline aldığı eşyaları tek tek göstererek sahibini bulmaya çalışırdı. İste bu aramalar sırasında sahibi bulunmayan işi cuval giyeceğimizi biriktirmişti. **Ferhat Hoca** vd. arkadaşlar, onların üzerine doküktörleri tinerle kendilerini tutuşturmuşlardı.

Olay gecesi koğuşta olağanüstü bir durum yaşanmıştı. Kahramanlarımız, yoldaşlarımız, tutuskar arkadaşlarımızda konuşmas yapmışlardı. Kendilerini, etraflarını çevreyen tutuskların acısına ilişkin ne kapırmışlardı. Konuşuyor, konuşmakta de hem coşuyor hem de dinleyicilerini coşturuyorlardı. Onlar, kendilerini dinleyenlerle birlikte geleceğe hitap ediyorlardı. Koğuşun gözetleme delikleri olmadığında ve yine koğuşun içinden geçen mutfak bacasının olduğu yer, üç katlı ranzaların bulunduğu taraf kapıdan görünmediğinden konuşmalar ve sohbetler gece geç saatlere kadar sürdü.

«Olay gecesi koğuşta adeta bayram havası esiyordu. **Mahmut**, **Ezref**, **Necmi** ve **Ferhat**'ın gözlemlerini içti gülyüdü. Çok sakindiler. Üç katlı ranzanın her katından bir grup arkadaş yataklarının üzerine oturmuş onları dinliyorduk. Ben, **Ferhat Hoca**'yı dinliyordum. Çok şey söyledi. Söyledikleri, benim olduğum gibi diğer arkadaşların da tüklerini diken diken ediyordu. Bütün söyledikleri doğruduydu, içinde bulunduğumuz durumu olduğu gibi ortaya koyuyordu. **Mazlum**'u anlatıyordu. **Mazlum**'u anlatırken bir ara sesi boğuklaştı, gözleri nemlendi. Ama birden On'un verdiği mesajı hatırlarcasına sert, sert **Mazlum**'u mesajını aktardı. **Mazlum**'un eyleminin Kürdistan tarihli açısından önemli, ulusal kurultuş hareketinin ne kadar zorlu ve çetin geçtiğini zaten bizim de bildiğimiz, teslimiyetin ne kadar çirkin bir şey olduğunun, teslim olurken çektiği acıların anlatıyordu. Çok şey konuşuyordu, söyledi. Ama ben, o gecedan yalnızca bunları hatırlıyorum.»

«Koğuşta, adeta üç tane miting alanı olmuştuk. Konuşmacılar kahramanlarımızdı. Dünümden söz ediyorlardı... Mecler'den. Onların Asur'un zulmüne son verilerinden... Bu günümüzden söz ediyorlardı. **Haki'den**, **Halil'den**, **Cuma'dan**. **Siverek'ten**, **Hilvan'dan**, **Batman'dan** ve **Kürdistan'dan**... **Diyarbakır zindandan**, **B'ni yenilgisinden**, teslimiyetinden, direnişten ve

tabii **Mazlum'den...** **Mazlum'un** kişiliğinden ve iktidar ettiği mesajlardan... sözdeyordular. Gelecekten sözdeyordular. Bağımsız-Birleşik-Müreffeh' Kürdistan'da... sosyalizmden. **Ferhat**, **"Kürdistan tarihindeki bu başaşağı gidiş dur demek gerekli"** diye haykırıyordu. Ve tabii arkadaşlarını, yoldaşlarını sesleniyordu. **"Mücadele bayrağını elden bırakmayınız. 'Dava'ya ve birbirinize dört elle sarınız!"** diye sesleniyordu.

Sanki, asırlar boyu gören, duyan, fakat bunları dile getirmeyip içine aktıran ve sefalet yoksulluğundan yüzü bir başlağın Kürdistan halkının uğradığı bir hançerle değişmişti. Akan kan değildi bu yürekten. Yılların, dile getirilmemiş duygu ve düşünceleriydi. Çekilen acıların ve geleceğe beslenen sarımsız inançtı. **Mazlum'un** yakığı isyan aşesinin 33'te yangına dönüşmesi idi.

Koşuş, olaydan sonra, eylemin örgütlenmesinde mükemmelliği görcekti. Koşuşa sedirilmemişliği bile, Tek eksikliği oldu söylenebilen. O da, Koşuşa susuz bırakmak için, iyi yürekli edip, su bidonlarını dökmekleymiydi. Bu yüzden epey acı çekmişlerdi. Hatta, eylemin başarısızlığa uğrama ihtimali bile vardı.

"Biz, ancak olaydan sonra, eylemin planlanmasındaki mükemmelliği görülebildik. Tabii, yoldaşları olarak kendi eksikliklerimizde de... Onların tek eksiklikleri iyi susuz bırakmamak için gösterdikleri iyi yüreklikleriydi. Koşuş yangını söndürcek su bulamasa idi, kendileri de onca acı çekmezlerdi. Onlar, Koşuştan kendilerini söndürmek isteyebileceklerini çıkacağını çok iyi biliyorlardı. Fakat, bilemedikleri şey, Koşuşun, bu kişilere seçirici kalabileceğiydi. Buna rağmen eylemi iyi planlamışlardı. Gece nöbetlerini olaydan bir kaç gün önceye kadar bir başka arkadaş biliyorlardı. Fakat, Koşuş sorumlusu olan **Necmi**, gece nöbetlerini bilelemediği de düşünmüştü."

Olay gecesi **Erfat**, **Mahmut**, **Ferhat** nöbetlerini 1-3'e yazdırıyorlar. O saatte hazırlıkları tamamlamamaklarındandır veya arkadaşlaştıkları birarada daha uymaları sağlamak istediklerinden 35 nöbetlerini kaldırırmayarak eylemi bir-iki saat erteliyorlar.

"Yükünün en güzel ve derin olduğu saatlerde Onlar, kendilerini bir çıra gibi yakma hazırlıklarını tamamlamışlardı. O günlerde doğa kişiyi uyudğunu söyleyen tek kişi yiğit bulunmazdı. Çünkü, uykuya hasrettilik. Açıktan, durmadan losanta kuranlar, tahliye olduğunda on gün yataktan kalkmayacağı demeler birbirine karşıyordu söhbetleride. Bazıları da **'Dışarı çıkın, hapiste doğaya uyumlanmadık desem kimse inanmaz. İnamadıkları gibi de adına güller diye uykusuzluklarını, uykuya duyulan açlığı dile getiriyorlardı. Bizler, misil misil uyurken, Onlar, özlemler islemleri yazdıkları bir kipi rit kutusunu kenarından yırttıkları kav ile içinden aldıkları çöplerle, Diyabırkır zindanının karanlığını yırtmak istecesine KENDİLERİNİ bir çıra gibi TUSTUŞTURUYORLARDI** o vakitte..."

"Patlama sesi ile uyandım. Uyanmakla birlikte gözümü ilk çarpan azgın alevler oldu. Bu da ne? Neler oluyor? İki diye düşünüyordum ve alevlerin nediminde bir yargıya varmaya çalışıyordum. Ben, daha bir yargıya varamadım, gözüm **Ferhat Hoca'nın** yatağına illti. Boştu. Hiç bulamazmış, olduğu gibi duruyordu. Sonra yatağın üzerinde açık duran gibi gördüğümde her şeyi anlamış gibiydim. Kağıtta gördüklerim arasında bir bağlahtı kurarak, eksik de olsa bir

sonuca ulaşmıştım. **Ferhat Hoca**, kendini yakı diye düşünüyordum. Yatağın üzerinde duran kağıdı alıp okumaya başladım. Kağıt, hiye katlanmış bir dosya kağıdıydı. Okudum. Yazının sonuna doğru gördüğüm gerçek karşısında çok ama çok şaşırđım. O azgın alevler aralıktan yalnızca **Ferhat Hoca** değil, tam dört yiğit ismi **"Kürdistan tarihindeki bu başaşağı gidiş dur demek"** için diri yatıyordu. Bu tarihi anı tespit edersesine sa-

tulus mücadelelerinin çok kanlı ve zorlu geçtiğini, dünyadaki diğer ulusal kurtuluş mücadeleleriyle birlikte, Vietnam ulusal kurtuluş mücadelesi de bize göstermiştir. Daha ideolojik grup aşamasında Haki yoldaşın bir kompo sonucu şehit edilmesi, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin ciddetini ve acımasızlığını kavramasına yetmişir. 12 Eylül askeri-taşimının, Kürdistan başmizlik mücadelesini ve onun önderi PKK'yi ceza-

Eylemin başarısızlığa uğrayacağı korkusu, acılarını bastırıyordu. Herhalde bu yüzden olacak **"Henetçiler, su dökmeyin, ateş yakın"** diye haykırırdılar. Son haykırışlarıydı bu..."

Koşuşa bulunulanlar, o güne kadar böyle bir olayı ne yassamın ne de görmüşlerdi. Bu olağan ve doğal bir durumdur. Ama, olayın bir eylem, hem de devrimci bir eylem olduğu gün gibi ortadayken, yangını söndürmeye kalkmak eylem

meyen yerin altydı. Demir köşebelerden kurulu, İskelemin orta yerinde yekmeşirdi kendilerini, Ateş söndükten sonra her biri bir yana dağılmıştı. Ne kadar zaman iyi kalsaklarımı biliyoruz. Zaman kavramını yitirmişim. Ne o kadar yardım ediyor, ne bir şey söylüyor, ne de yanlarına gidiyorlardı. Donup kalmıştı. Bana, çok uzun gibi gelen, aslında bir iki dakikayı aşmayan bir zaman diliminde öylece kalyorlardı. Sonunda nasil olduğunu biliyoruz. Onları, kaldıkları yerden taşı buldum kendimi. Her taraf su olmuştu. Altlarına birer döşek getirdik. Onları döşeklerin üzerine uzattık. **Eğret'in** sesi hiç çıkmıyordu fakat nabızı atıyordu. **Mahmut** bağırıyordu, slogan atıyordu, kendinde miydi, saykılıyordu odu pek belli olmuyordu. Belli olan tek şey, sürekli slogan atmasıydı. **Necmi'yi** döşegin üzerine uzattığımızda boyu uzun olduğundan iyi ayarlamamıştık. Kafası döşekten aşağıya sarktı. Çok az duyulan bir sesle, başının altına bir yastık koymamızı istedi. Sanki dilimizi yutmuştuk. Konuşamıyorduk. **Ferhat Hoca** da yasıyordu. **Cevresini** sarıştı. Ondan bir şeyler bekler gibiydik. Gözlerini araladı ve gümüşmeye çalışarak, **"Arka dağları yalnız bırakmayınız. Birbirinize destek olunuz"** dedi. Bu sözler, iştiritmiş son sözleriydi. Her tarafı yanmıştı. Üzerindeki naylon eşofmanlar parçalanarak vücutlarına yapışmıştı. Kaşları, kirpikleri, saçları ve vücutlarını dışarıya doğru kıntılı bömberleri çok yanımtı. Yanan yerlerden sıızan kan olmuş, insan odularının farkına varılamadık. Vücutlarını birçok yerden kan sıızıyordu."

İdareye haber vermek için, kapıya vurularım olmuş, fakat gelen nöbetçi gardiyan söyleyenlere inanamayarak ve olayın ardından başka bir şey arayarak nöbetçi subaya haber vermiş. Nöbetçi subay da, dört kişislin kendini yaktığını inanmamış. Kendilerini yaktıkları görmek istemiş. İste o zaman, baygın yatan yaralıları, kendilerini yaktıkları yerden araladı, kapıdan bakıldığında görülebilecek bir yere taşmışlar. Bu sırada revire bakan gardiyan, yanıklaırdı kullanları sanı rentekti sıvı ilacı, kapı mazgalından yaralıları sürülmesi için vermiş. Daha sonra İki Emniyet Güvencili Amir Eski Oktay da gelmiş. Böylece kapı, olaydan yaklaşık 40-50 dakika sonra açılmış. İdarecin davranışına bakıldığında; kapıyı açmadı gösterdikleri tereddüt, Koşuşta belli bir beklentinin olduğu yönündeydi. Yani, bir isyan beklentileri her halinden beliydi. Ama, tutsaklar üzerindeki otoritelerini yitirmek için yapay bir sertlik gösteriyorlardı. Yüzbaşı Esat Oktay geldikten kısa bir süre sonra, kapı mangalından bakmayı bırakıp, Koşuşun içine daldılar. İki girilen arasımda Esat Oktay yaktı. Ve herhangi bir tehlikenin olmadığı anlaşılıncaıktan sonra geldi. Koşuşa girmeleriyle birlikte, çorpları saldırdılar. Koşuştan dört oldı çıkmışa rağmen yine de onları coplarını sallamaya devam ediyorlardı. İste, hem idarecin her de gardiyanların hayvanlaştıkları nokta... Duygu diye bir şey kalmamıştı... Hiçbir şey düşünmede duruma gelmişlerdi... Onların bu duruma gelmesi için her şey kullanılmıştı. Askerliğin yakma tehdidi, çeşitli vaaıder ve mükatatlarla teşvik, korku; özellikle **"sizi tutukları onların yanına gönderim"** yolu tehditler; gardiyanları, kendilerini söyleyendenden daha iyisini yapmaya itiyordu. Bu tehditleri görünür kılmak için '81 ortalarında E Blok yapışa olan bir gardiyan, bir bahane ile tutuklaırdılar, 36'ya konuşmuş ve kendi

Ceyhan Cezaevindeki savaş esirleri, devrim şehitlerimizin manevi huzurunda...

time baktım. Saat 04.30'du. Takvim 17 Mayıs Pazartesi'ni (1982) gösteriyordu. Sonra, elimdeki **'yoldaşlar'** başlıklı bildiriyi bir daha okudum. Her tarafı duman kaplamıştı. Yatağımdan kalktım ve giyindim. Biraz sonra gardiyanların Koşuşa gireceklerini, giyinik olmanın daha iyi olacağını düşünmüştüm. Yangın yerine gittim. Alevler öylesine azgınlaşmıştı ki, tavani yalıyor ve aralık duran pencerelerden parmaklıkları aşarak dışarı uzanıyordu. Kudurmuşlardı sanki. Alevlerin sesleri işte öyle diye ses çıkırıyordu. Duman gittikçe yoğunlaştı. Duman, yanık et kokusu karışmıştı."

"Yüküm ağır olduğu için bağırsakları uyandı. Daha etrafına bakınmaya fırsat bulamadım **'yanga'** haykırışlarıyla irkilirdim. Her tarafı duman kaplamıştı. Buna rağmen alevler görünüyordu. İlk düşündüğüm şey, ranzaları yandı, Koşuşun tutuştuğuydu. Ve diri diriyenacağımdı. Bazıları, pencereleri kırıyor, yangın var diye dışarıya bağırıyorlardı. Uzun bir süre böyle durdum. Etrafı seyrettim. Öceğimizi, tarelar gibi boşuğul gideceğimizi düşünmemme rağmen bir şey yapma gereğini duymuyordum. Ölümlü kanaksıyordum. Sonra, söla sesleriyle kendime gelecek aşığı indim."

"Yandığımda her tarafı duman kaplamıştı. Aklima ilk gelen şey, nöbetçilerin sigara içerken yangın çıkardıkları ve söndürmedikleriydi. Yangını söndürmek için hemen fırladım. Bidonları kapının öündeydi. Tam bidonlara doğru gidiyordum ki, alevlerin içinden **'Kahrolsun sömürgeçlik'** sloganının haykırıldığını işittim ve durdum. Ne yapmam gerektiğini bir türlü karar veremiyordum. Bu bir eylemdi. Onları kurtarıp kurtarmam gerektiğini karar veremiyordum."

Evet, Koşuşun ilk izlenimleri bunlardı. İnsanlar o duruma getirilmişti ki, ölümlü dahi kanaksıyordu. Olay, Koşuşta tutsaklar için öyle yani bir şeydi ki; çoğu şaşırıp kalmıştı. Tutsakların hiç birisi ne böyle bir olay görmüş ne de duymuşlardı. Bu nedenle böyle bir durumda ne yapacaklarını bilemiyorlardı.

"Okuduğum bildirni-muktulur çok azını hatırlıyorum. Ulusal kur-

vinde de onun üye ve sempatizanları şahsında boğmaya yönelik uygulamaları bilinmekteydi... Bu uygulamalara karşı çıkmamın zorunluluğu, **Mazlum'un** eylemi ve bu eylemin Kürdistan Tarihi açısından önemi ve mesajın ne anlama geldiğini vurguluyarak, **Mazlum'u** izleyeceklerini biliyorlardı. **'Hal-kumızın varlığına yönelik bir uygulamaları protesto etmek ve tarihimizde bu başaşağı gidiş bir dur demek için kendimizi yakıyoruz'** diyerek biliyorlardı. Altta, **Ferhat KURTAY**, **Mahmut ZENGİN**, **Eğret ANYAK** ve **Necmi ÖNERİ** isimleri altaltla yazılarak imzalanmıştı. Mektup-bildiri, bizlere yazıldığı için, arkadaşları çıkarduktan sonra imha ettik. Ama, keşke etmeseydik. İdarenin onu bulmasını sağlasaydı. O zaman da düşünmüştük. Fakat onları, Koşuştan çıkarılarken yaşıyor olması; bizde yaşayacakları, dönüp gelecekları inancını oluşturdu. Böyle olacağı düşüncesiyle mektup bildirdiyi yaktık."

Böylesine önemli belgeler ne pahasına olursa olsun hısmetmek, imha edilmeliydi. Kürt halkının destanını yazacakları bu tür belgelere gereksinimi büyük olacaktı. Yetişecek yeni neslin kendisine sunulan değerlerin nelele mal olduğunun bu belgelerden öğrenmek ve sahlı olduğuna bu değerleri korumak sorumluluğu artacaktı. Bu değerleri korur etmek isteyenlere bu sorumluluk bilincine karşı çıkacak, onları etkisizleştircektir. "Yeriden kalktım. Alevlerin başına gittim. Alevler bile azgındı ki, içinde bir şey olup olmadığa kesin belli oluyordu. O sırada, alevlerin ortasından slogan sesleri yükseldi: **'Kahrolsun sömürgeçlik'** " diye haykırıyordu. Bunun üzerine oradan ayrıldık. Su dökenlere ters ters bakarak, onlara yaptıkları kötü bir şey olduğunu hissettirmeye çalıştık. Kahramanlarımızın haykırışlarını duyduklarında zaten onlar da su dökmekten vazgeçmişlerdi. "Ama...", yapacaklarını da yapmışlardı. Alevler yaşas yavaş sönmeye başladı.

kirilçiydi. Su dökenler, bilmeyecek de olsa eylem kırılıcı yapıyorlardı. Onlara seslerini çıkarmayanlar, engel olmayanlar da aynı suça ortak olmuşlardı. Öyle, bilinci olmasa da, yaptıkları son tahliye eylem kırılıcıydı.

"Su dökenleri uyarın kimseyi görmedim. İlk karşı çıkış, alevler içinde yanılanlardan geldi. Ama geç kalmıştı. Onlar bize veda ederken biz onları layıkıyla uğurlayamadık. Bir slogan olsun atamadık. Tek yaptığımız şey, ağlayan birine **'sus ağlama'** demek oldu. Ağlama diyorlardı, çünkü; ağlanacak bir olay değil, sevinilecek bir olaydı. İnsanlarımız, halkımızın varoluş destanını yaratıyorlardı. Bu sevinilecek bir olaydı."

"Olay anında birbirine zıt duyguları birarada yaşıdım. Her şeyden önce alevler içinde yanılan bir insandı. Hem de tüm Koşuş tarafından sevilen, sayılan insanlardı ve çoğumuzun yoldaşlarıydılar. Onların, yok olmalarına bir insan olarak seçirici kalmak, seçirici kalma zorunluluğunu hissetmek ise acı veriyordu insana. Ede yandan, yoldaşların koydukları eyleme sevinmek emele değildi. İki doğrusu buydu. İki karşı duyugu aynı anda bir arada yaşıyordum. Koşuşta, bireysel ve toplumsal kaygılar, sevinçlerin hepisi birarada ve aynı anda yaşıyorlardı. Koşuşumuzun mevcudu son zamanlarda azalmış olmasına rağmen kalabalıktı. Daha önceleri Koşuş mevcudumuz 106'ya kadar çıkmış olmasına rağmen, olay zamanı 86'ya düşmüştü. Çoğumuz PKK'liydi. Olay Koşuşta bir panik yaratmıştı. Kapıya varanlar, camları kırıp dışarı bağırıyor, bağlanıyor, yangına su dökenler, hiçbir şey olmaması gibi yatağından bile doğruluyorlardı ve seyrederken. Bu karmaşayı yatıştırmıyorduk. **Ferhat Hoca** onların olmasından doğan boşluğu dolduruyordu. Halbuiki, ciz de olsa yatıştırıcı bir sese çok ihtiyaç vardı. Kimin ne yaptığı, nasıl yaptığı belli değildi. Görünen oydu ki, herkes kendini bir havaya katmıştı."

"Dökülen suyun etkisizliği alevler önce sönmeye yüzü tuttu sonra da tümen söndü. Kahramanlarımızın kendilerini yaktıkları yer, Koşuş içinden geçen mutfak bacasının her iki yanından bulunan demir köşebelerden kurulu İskelemin üzerine oturtulmuş, kalorifer kazanlarından dolayı, kapıdan görün-

devre arkadaşlarına dövdürülmüş. Tabii, bu belirlenimler, gardiyanların günahsız olduklarını düşündürmemelidir. Fakat, daha çok sömürgecilerin, insanı kendi çıkarları doğrultusunda kullanmakla kural tanımazlıklarını göstermektedir. Kendi çıkarları doğrultusunda kullanılan bu insanın, kullanılır sırasında aldığı bu yan biçim, sömürgecileri, emperyalistlerin hiç de ilgilendiren emektardır.

... Hemen yazılı ilademizi aldılar. Koğuşta yeterince kalem olmadıktan, karışmadaki 32 Koğuştan kalem aldılar. İlademimizi yazmaya başladık. Tutsakların çoğu ne yazacaklarını bilmiyordu. Birbirine bakanlar çoğunluktaydılar. Bir iklimi yazacakları her halterinden belliydiler. Olay olduğu gibi mi yazılmalı yoksa slogan atkılarını gizlemeli miydi? Doğrusu ben de aynı iklemi yaşıyordum. Sonunda kararımı verdim. Slogan atkılarını yazmayacaklardı. Kendince neden suydı **Ferhat, Necmi, Esref, Mahmut** daha yaşıyorlardı. Ölmemişlerdi. Ve iyileşip tekrar doneceklerdi. Öyleyse slogan atkılarını söylemek onların işi işyönlemek olurdu. Bu nedenle slogan atkılarını yazmayalıydım. Evet böyle düşünmüştüm.

...İlk yazdığımız ifadeleri beğenmeyip geri getirdiler. "**Olay nasıl olmuşsa öyle yazın**" dediler. Slogan atkılarını yine yazmadım. Et-ratıma baktığımda, sonradan çok kötü durumlara düşecek olan birkaç kişi uzun uzun yazıyorlardı.

...Koğuşa girdikten sonra bizi duvar dibine, yatakhane bölümüne duvar sıkıştırdılar. Sirtımız gardiyanlara donuktu. Gardiyanlara yakın bulundüğümüz için cop ve kalaslar sürekli sirtıma imp kalıyordu. O sırada "**birkaç kişi gelsin**" diye seslendiler. Uç kısımda olduğum için ben de gittim. Yaralı arkadaşları birer birer battaniyeye koydular. Sonra her birimiz battaniyenin bir ucundan tutarak yaralıları idareye taşıdık. Onları götürürken bile gardiyan bizi copla dövüyordu. Nasıl oldu bilmiyorum. Gardiyanın bir, girdiğümüz manzara karşısında duyulmamış olacak. "**Ne vuruyor-sun ulan!**" **Düşürcekler!** diyerek bizi döven gardiyanla çıktık. Çok şaşırmıştım. Uzun bir zamandan beri boyaları bir şey tanıkmamıştık. Demek ki, bunca çirkat arasında duyulurken, insanlığın; henüz yitirmeyen bir varmış diye sevindik. Yaralıları; mahkeme koridoru dedimmiş, koridorun son bölümüne, idarenin bitişğine, betonun üzerine uzatıp geri geldik. Dönerken gardiyanın bir yürüyüş için komut vermeye hazırlanıyor. Ki, yine o sözünu ettiğim gardiyan "**Serbest adım yürü**" komutunu veriyor. İnsanı bir davranışa, insanı bir görüntüye göre hasretlik ki, insanı bir davranışa veya görüntüden kırınması bile bizi mutlu etmeye yetiyordu.

...Koğuşa döndükten sonra elimize birer kalem kağıt tutuşturdular. Ve ifadelerimizi yazmamızı istedikler. Ben de olayı yazdım. Biraz sonra ifadeleri geri getirdiler. "**Slogan attilar mı? Attilarsa hangi sloganı attilar? Kalemi de yazın?**" diyerek bize yeniden kalem kağıt dağıttılar. Ben daha önce de atkılar sloganı yazmıştım. Yine aynıysın yazdım. Bir ara, mademki olanı istiyor, öyleyse yazmamam gerekir diye düşündümse de, sonunda önceki ifademi çiklemesi için yine yazdım.

...Camları kırarak elleri kesilen biri vardı. Onu hastaneye, yaralıları birliktelik götürmüşlerdi. Koğuşta tam altı adet cam kırılmıştı. Bu camları kırarakın tesbini istiyorlardı. "**Birini ilk kesilen ve hastaneye götüren kişi diyelim. Pekli,**

diğerlerini kim kirdi? Kim kirdiysa çıksın" diyorlardı. Oysa, savcı geldiğinde, "**Yıl ki camları kırmağlı. Yoksa hepsi boğulurdu**" diyerek camların kırılmasını olumlayıyordu.

...Olaydan sonra saat 7'de, ana duvarın mahkemeye olanlar koğuştan alınarak mahkemeye götürülecekti. Ancak, o gün, her zamankinden farklı olarak 33'ten gidenler diğer gidenlerle karşılaştırılmayacak. En zor döneme ve her türlü dafahına pasına da olsa birbirin atanıyanları yan yana düştü müydü, boş şeyler de olsa mutlak konuşurlardı. Baskılar bunu engelleyemedi.

Gerçi, nasilsin, iyi misin? Hangi koğuştan? Durumun nasıl? gibi soruları asmiyordu bu konuşmalar. Ama bu bile tutuklulara yetiyordu. Olan biten hakkında az da olsa bilgi edinebiliyorduk.

Olaydan sonra, aynı gün hem 33 koğuşun hem de cezaevindeki diğer koğuşlardan yanabilecek eşyalarını hepsi toplandı. İçerde yanıcı bir şey kalmayacak denilecek. Kantinden aldığımız zeytin yağıları bile toplatıldı. Kıpırlar dışarı alındı. Kıpırlı çöpleri sayılı olarak koğuş sorumlusuna verilmeğe başlandı. Bu uygulama uzun bir dönem sürdü. 35'e onu da vermediler.

İdarenin, koğuşa karşı takındığı çekingenlik tavrı, o gün aşkama kadar sürdü. Önceleri: koğuşun toplu tepkisinden çekiniyorlardı. Fakat daha sonra koğuşun beklentilerindeki tepki girmeyince koğuşun üzerine yuruduldu. Ve koğuşta kalanlara yapmadıklarını birakmadılar. Gerçi, koğuşa ilk girdiklerinde cop kullanmışlardı ama vuruşlarında bir çekingenlik vardı. Eski vuruşlarına pek benzemiyorlardı. İlk vuruşlarda ilk elde otoriteyi kaybetmemek için gösterilen sertlik ile toplu tepki beklentisinden kaynaklanan çekingenlik koğuşun üzerine gelmişti. Ve bu uygulama çok kısa sürmüştü.

O gün aşkama kadar bize pek karışmadılar. Önce tüm yanıcı maddeleri dışarı çıkarmamızı istedikler. Sonra da kendileri girip kontrol ettiler. Her tarafa ağır bir koku sismıştı. Tıkanmış insan tuvaletini kokusu da bu kokuya karışınca nefes almamız bile zorlaşıyordu. Gerçi, tuvalet kokusuna alışmıştık. Çünkü, tuvaletler sonradan uç duvar çatılarak yapılmıştı ve içinde bir de tıkanıyor. O zaman da tuvaletler tıkanmıştı. Açmak için, uğraşan da yoktu. O gün bizi, eğitim için, havalandırmaya da çıkarmadılar. Bize pek karışmıyorlardı. Öğleyin, yemek de getirildiler. Ama kimse yemedi. O açlıkta, kimse yemek yemiyordu. Tuvaletlere de tıkalı olduğumuz için, yemeyi ne yapacağımızı şaşırmıştık. Sonra, ortaltı düzeltmeye, temizleme yöre başladık. Kırık camları bir leğene doldurduk. Her şeyi çöpe atmıştık. Çöpümüz epey kabarmıştı. Tuvaletleri açtık. Çöpü 12 kişisiz dışarı çıkardı. Geri dönerken 11 kişi kalmıştı. Bizimle copu çıkaranlardan biri, giderde kalmıştı. Yani, itiraf etmeye gitmiş. Olaydan sonra ilk firemizi vermiştik. Aksamleyn, sayımdan kısa bir süre önce onu geri getirdiler. Düşman, koğuş hakkında bilgidenimmişti. Ve tabii, koğuşun yapacağı bir şey, göstereceği bir tepkisinden olmadı ki anlaşılabilir. Böyle olunca da koğuşun üzerine yurumursin hiçbir sakıncası kalıyordu. Öyle de yaptılar. Bizden ses çıkmayınca da üzerimize üzerimize yurudular. Baskıyı habire artırdılar.

...Hiçbir şey düşünmemamızı isteyerek çekip gitmişlerdi. Biz de hiçbir şey yapmadan öylece oturuyorduk. Saat 7'ye doğru mahkemeye çıkardılar. Mahkemeye gidenler götürüldükten sonra gardiyanlardan birkaçı koğuşa olarak **Ferhat Hoca'nın** yatagını sordular. Yatagı ve eşyalarını didik didik ettiler. Yazılı bir şey arıyorlardı. Sonra sırasıyla **Esref'in, Necmi'nin, Mahmut'un** eşya ve yakalarını da aradılar. Saat 8'e doğru savcı geldi. Savcı gelmeden önce gardiyanlar bize, yuzumuz duvara dönük gelecek bir şekilde bir tarafa çekilip beklememizi söylemişlerdi. Geleni görüyor muydunuz. Yalnız, ayak seslerini işitiyorduk. Bu seslerden, **Ferhat, Necmi, Esref ve Mahmut'un** kendilerini yaktıkları yere baktıklarını anladık. Yanık artıklarını karıştırıyorlardı. Sonra bir sesin kendine "**Allah! Allah! Bunlar ne biçim insan; bu nasıl bir irade**" diye söylediğini duyduk. Birisi, kendisini kırılan camları göstermiş olacak ki, savcı "**Yıl ki kırmağlı, yoksa hepsi boğulurdu**" dedi.

Sayım duzenine geçmiştik. İtiraatı adım yazmamızı getirmişlerdi. Subayın yanından duruyorduk. Subay onu optu. Sonra gardiyanları dayak duzenini almamızı söylediler. Biz de, bir elimizin üstü diğerimize çıkardılar. Mahkemeye gidenler götürüldükten sonra gardiyanlardan birkaçı koğuşa olarak **Ferhat Hoca'nın** yatagını sordular. Yatagı ve eşyalarını didik didik ettiler. Yazılı bir şey arıyorlardı. Sonra sırasıyla **Esref'in, Necmi'nin, Mahmut'un** eşya ve yakalarını da aradılar. Saat 8'e doğru savcı geldi. Savcı gelmeden önce gardiyanlar bize, yuzumuz duvara dönük gelecek bir şekilde bir tarafa çekilip beklememizi söylemişlerdi. Geleni görüyor muydunuz. Yalnız, ayak seslerini işitiyorduk. Bu seslerden, **Ferhat, Necmi, Esref ve Mahmut'un** kendilerini yaktıkları yere baktıklarını anladık. Yanık artıklarını karıştırıyorlardı. Sonra bir sesin kendine "**Allah! Allah! Bunlar ne biçim insan; bu nasıl bir irade**" diye söylediğini duyduk. Birisi, kendisini kırılan camları göstermiş olacak ki, savcı "**Yıl ki kırmağlı, yoksa hepsi boğulurdu**" dedi.

Sayım duzenine geçmiştik. İtiraatı adım yazmamızı getirmişlerdi. Subayın yanından duruyorduk. Subay onu optu. Sonra gardiyanları dayak duzenini almamızı söylediler. Biz de, bir elimizin üstü diğerimize çıkardılar. Mahkemeye gidenler götürüldükten sonra gardiyanlardan birkaçı koğuşa olarak **Ferhat Hoca'nın** yatagını sordular. Yatagı ve eşyalarını didik didik ettiler. Yazılı bir şey arıyorlardı. Sonra sırasıyla **Esref'in, Necmi'nin, Mahmut'un** eşya ve yakalarını da aradılar. Saat 8'e doğru savcı geldi. Savcı gelmeden önce gardiyanlar bize, yuzumuz duvara dönük gelecek bir şekilde bir tarafa çekilip beklememizi söylemişlerdi. Geleni görüyor muydunuz. Yalnız, ayak seslerini işitiyorduk. Bu seslerden, **Ferhat, Necmi, Esref ve Mahmut'un** kendilerini yaktıkları yere baktıklarını anladık. Yanık artıklarını karıştırıyorlardı. Sonra bir sesin kendine "**Allah! Allah! Bunlar ne biçim insan; bu nasıl bir irade**" diye söylediğini duyduk. Birisi, kendisini kırılan camları göstermiş olacak ki, savcı "**Yıl ki kırmağlı, yoksa hepsi boğulurdu**" dedi.

Savaş esirleri zindan yaşamını canlandırıyorlar...

rının avucuları ortasına gelecek şekilde üst üste koyup uzattık. "**Yok öyle değil! Ellerinizin tersini çevirip yazın**" dediler. Bu kez de avuçlarımız yere bakacak şekilde ellerimizi yanaya getirecek ileri doğru uzattık. Kalaslarla ellerimizin diz yüzüne vurmaya başladılar. Ellerimizin tersinde kas diye bir şey yoktu. Kalkıp inen her kalas kemide yapıyordu. İnanılmaz kişi değildi. Var gücünle vurmalarına rağmen kemiklere bir şey olmayıyordu. İşin şaşılacak diğer yanı ise, avuçlara vurulandan da az acı çekilmeydi. Böylece sayımı yapmıştık. Ancak bize, kapından giren bölümden ayrılmayacakmış dediler. Bu bölüm, yatak bulunmuyordu, yemek yedirmiş bolumdu. Kapı mazgalı açıldığında her tarafa görünüyorlardı. Aşam, yatma zamanı geldiğinde subay şehitlik yere su dokemizi istedi. İki bidon boşalttık. İki bidon daha boşalttık dedi. Onu da boşalttık. Daha sonra bu suyu süpürgeyle her tarafa yaymamızı söylediler. Sonra da yatın dedi. Sabaha kadar yere rinden kıpırdayan olmayacak dedi, ve gitti. Nöbelçi sayısı artırılmıştı. Esas duruşta hiç durmadan gezilecekti. Beş dakikada bir teknil almaya, tehdit ve korku savunmaya başladılar. Arada bir de bazı isimler okuyorlar ve isim okunanları kaldırıp oturtuyorlardı. Sıralarında uzanmış yatıp gibi davranıyorlardı. Korkundan kılınıldıyorduk. Sabaha kadar alsık elbiseyle öylece uzanıp kaldık. Çok yorgun ve bitkin olamıza rağmen gözümüzü daha

kırmadık.

Sabah olduğunda, 5.30'dan itibaren marş söylemeye başladık. Ne ateş, ne sigara, ne yemek; hiç bir şey verilmiyordu. Yemeyin, kimsenin aklına geldiğini sanmıyoruz. Ancak, sigara tiryakileri için durum böyle değildi. Ne istihaf veriliyor ne yatakhane bölümüne gitmemize müsaade ediliyordu. İslak elbiselerimiz üzerimize kurumuştur. Arada sırada gelip koğuştan bazı tutsakları çıkarıyorlardı. Baskıların artmasına paralel olarak. "**Kendilerini yaktıkları kurtulurdular. Olan bize oldu**" gibi düşünceler de ortaya atılmaya başlandı. Bunun tersi düşünceler de vardı. Hem de daha gün bir sesle. Buna rağmen olay sonrası koğuşta bir altüst oldu yaşanıyor. İdare, koğuşta tam bir faşist terör estiriyor. Budo çavuşu da içinde bir mazgalı açarak, "**Benim elmden kimse kurtulamaz. Ben insan sarıyım. Ben istihbarata çalışmıyorum...**" vb tehditler, kullarlarla itirata davet ediyordu.

"Üçüncü gün, öğlen yemeyinden hemen sonra koğuştan birkaç kişiyi dışarıya çıkardılar. Birinci

müşüm. Çünkü, Onlar, O Ermeniden daha fazla yanımlardı. Çok sonra da **Ferhat, Necmi ve Mahmut'un** da şehit düştüğünü, en son şehit düşen **Ferhat KURTAY** olduğunu hastahane gelen birinden duyduk.

"Üçüncü gün aşam üzeri Minik Asteğmen ve onun tayfası olanlar koğuşa girdiler. Marş söylüyorlardı. İleri girdikleri gibi marş çektiler. Gardiyan bulundugü bölüme geçmezmiş söylediler. Sonra, ellerinde bulunan koğuş içi faaliyetleri anlatan itirafat okumaya başladılar. Koğuşta yapılan tüm faaliyetler söylenmişti. Komün faaliyetleri de açıklanmıştı. Ve şemalar çizilmişti. Tek tek isimler okundu. Önce grup yöneticilerinin isimleri okundu. Sonra da grubu oluşturan diğer üyelerin isimleri. Her grup ayrı ayrı çizilmişti. Bir itiraz edecek olmadı. Minik Asteğmen, kalası kapattığı gibi varguculu vurmaya başladı. Epey yurduktan sonra bizi eşyalarımızı toplamaya yolladılar. Eşyalarımızdan toparlayabildiğimizi sırtlayarak yeniden sıraya girdik. Bu arada listede isim olanlardan birkaçı, Minik Asteğmene yaklaşıp bir şeyler söylediler. Minik Asteğmen de, "**Tamam bunlar kalacak**" dedi ve onları bizden ayırdılar. Böylece koğuştan 53 kişi çıkmıştı ve idareye doğru gidiyorlardı. 36'nın önüne gelince bizi koridorlardan içeriye, 36'ya aldılar. O dönemde cezaevinde verem hastalarını 36. Koğuşa toplamışlardı. Bizlerden birkaçını da 4. Kata, veremillerin yanına verdiler. Daha hücreye yeni girmişti ki, bizi tekrar çıkarp bu dela toplu halde 35'e götürdüler."

Bizden sonra koğuşta olanlar

"Eşyalarımızı toplamaya gidenken, listede isim okunan bir arkadaş, çantasında sakladığı jileti alarak ranzaların altına saklanıyor. O arada jileti kırarak bileğini kesiyor. Öylece bekliyor. İdare yaptığı sayım sonucunda bir kişinin eksik olduğunu farkına vararak aramaya başlıyor. Koğuşta iki-üç kez sayım yaptırılıyor. Sızan kan, ranza altından çıkınca bizi bunu görüp ranzanın altına bakiyor ve onu görüyor. Tabii idareye haber veriyor. Minik Asteğmen onu alıp revirin kapısına götürüyor ve orada uzun bir süre bekliyor. "**Ölüm mü istiyorsunuz? Haydi öl!**" diyerek onu seyre koyuluyor. İlgisiz bir tavır takınarak onun kediğinden caymasını bekliyor. Oysa arkadaş, kanın daha hızlı akması için, yumruğunu açıp kapatıyor. Minik, uzun bir süre daha onu öylece seyrediyor. Sonra da orayı yitirmek için 34. Koğuştan tutsakları çıkartıyor. 34. Koğuşta tutsaklar sonradan "**O kadar çok kan akmış ki, her taraf kana bulanmıştı**" diyor-celiklerdi. Arkadaş bayıldıktan sonra hastaneye kaldırılıyor.

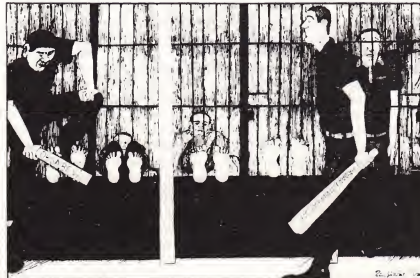
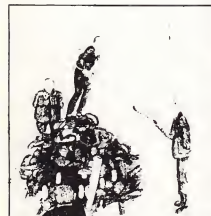
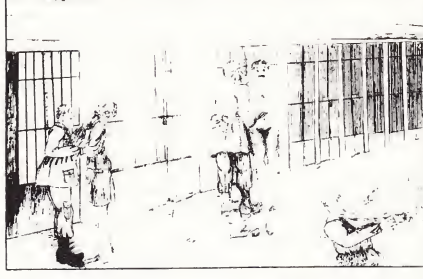
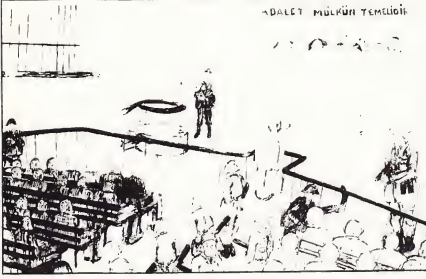
33. Koğuşta kalanlara yapmadıklarını birakıyorlardı. Onları, günlerce suyun içinde yatırıyorlardı. Taa ki, 33'ten başka bir koğuşa götürülen **Bedi** Talim isimli tutuklu oluncaya kadar. Bu defa idare koğuşun ismini değiştirmeye çalışıyor. 33'tekiler 34. Koğuşa götürülüyor. Böylece, 33. Koğuş, 34. 34. Koğuş da 33 olarak isimlendiriliyor.

14 Temmuz 1982'de sabahleyin **Kemal PİR** hücresinde Kürtçe marş söylemeye başladı.

"**Birayın delil Hün Werin Kurdino**
Bi eşka welat en herin Merdino"

Bir şeyler oldumuzu anladık. Büyük ölüm orucu başlamıştı. Böylece, Kürt halkının varoluş destanına yeni bir halka daha ekleniyordu.

ÇİZGİLERLE DİYARBAKIR ZİNDANINDA YAŞAM

Savaş esirlerinin çıkardığı Hawar dergisinden alınmıştır.

RÖPORTAJ I:

'81-'84 Ocak Direnişlerinin öğrettikleri

HAWAR: Bildiğiniz gibi yakında Hawar dergisinin birinci sayısı yayınlanacak. Biz bu sayıda sizde bir röportaj yapmak istedik. Bu anda havalara süğük, katollerifer yamıyor. Bir haftadan beri yemek boykotunda olduğumuzdan kendini hissettiren bir açlık var. Dergimizin birinci sayısı Ocak ayı içinde çıkarmaya çalışacağız. O-
cak ayı size neyi hatırlatıyor, anlatır mısınız?

AR: Ocak ayı denince benim ve Diyarbakır'da yaşayanların aklına direniş düşüncesi gelir. Bunlar 1981 ve 1984 kitlesel Ocak direnişleridir. Birincisi beş, ikincisi iki ay sürmüştür.

HAWAR: Niye Diyarbakır Cezaevi demiyorsunuz da, cezaevindeki kastedilen "Diyarbakır" diyorsunuz?

AR: Ankara denince Mamak, İstanbul denince Metris, Erzurum denince Erzurum Cezaevi insanların kafasında hemen çağışırılmaz. Fakat Kürdistan denince akla cezaevi gelir. Özellikle Diyarbakır Cezaevi, özcesi Diyarbakır'da cezaevi özdegeleşmiştir. Bu nedenle biz cezaevi hakkında konuşurken literatürümüzde Diyarbakır Cezaevi yerine Diyarbakır geçer.

HAWAR: Bu yalnızca Diyarbakır'da tutuk olanlar için geçerli olmasın.

AR: Belki bizim için daha geçerlidir ama, nasıl Yemen denince kahve, Mekke denince Kabe, Stalingrad denince faşizme karşı direniş, Fransız Burjuva Devrimi denince Bastille, Saygon denince zindanlar akla geliyorsa, Diyarbakır denince insanlar ilk önce cezaevini akla getiriyor.

HAWAR: Bu yanlışlıdır. Ocak direnişi neye başlandı, amacı neydi?

AR: 12 Eylül faşizmi iktidara gelir gelmez dışardaki devrimci mücadeleyi ve devrimcileri nasıl ortadan kaldırmak istiyorduysa, cezaevlerinde de devrimci örgütlemeye dağıtmak ve devrimcileri teslim alarak kendi düzenini kabul ettirmek istiyordu. 12 Eylül'de başlayan baskı ve kıstamlar 1980'lerin sonlarına gelindiğinde her türlü işkençeye dönüştü.

HAWAR: İşkenceler nasıl başladı?

AR: İlk önce bazı koğuşlar basılarak her şey darmadağın edildi. Sürekli küfür ve hakaretlerle psikolojik baskı kurulmaya çalışıldı. Tek tek bir yere giderken ya da görüşe çıkarken tutukluları koridorlarda tutup dövüyordular.

HAWAR: Amaçları neydi?

AR: Yukarıda sözünü ettiğimiz amaca ulaşmak için; saç, büyük kestimme, düzensiz yastırma, görüşe iki sıra halinde düzensiz gitme, sıraya dizilirken el uzatma, vb. kuralları kabul ettirmek.

HAWAR: Buna karşı ne yapıldı?

AR: İlk önce önmeli dediği diye büyüklük kestik. Sömürgeciler bununla da yetinmeyince diğer yaptırımlara karşı fiili direnişe geçtik.

HAWAR: Fiili direnişten neyi kastediyorsunuz?

AR: Onların istediği biçimde sayım sırasına girmeme, görüşe giderken sıraya girmeyip topuz halinde gidip gelme. Sıra için el uztatmamayı kastediyorduk.

HAWAR: Pekli bu kurallara uymayanlar dövülüyor muydu?

AR: Görüşe çıkırlar dövülüyordu. Sayım zamanında işleme, tartaklama, küfür ve hakaret ya-

piyorlardı.

HAWAR: Durum böyle iken niçin açlık grevini örgütlediniz?

AR: Evet.

HAWAR: Bu greve bütün gruplar katıldı mı?

AR: Hayır; Özgürlük Yolu, DDKD, KUK, Rizgari, TKP katilmedilardı.

Soldan sağa (ayaktakiler): Fuat Kav, Husnu Altun, Sami Batmaz, Faruk Altun, Ali Aksoy
Önkiler: Beşir Göze, Mustafa Karasu, Hamili Yıldırım, Mustafa Gezgör (Diyarbakır Cezaevi)

HAWAR: Gerecekleri neydi?

AR: O koğuşlarda direnmeyen gerekçesi olamaz. Ama onlar, faşizmi ve Türk sömürgeçliğini tanıyamadıkları, daha doğrusu ideolojilerinde direnme diye bir kavram olmadığın için, "Yeteri kadar kıstılma yapıldı. Bundan daha fazlası olamaz. Daha fazla yaptırımlar takdirde kamuyu tepki gösterir!" diyor ve şunu ekliyorlardı: "Biz direnirsek başkılara davetleye çıkarız. Bugünkü olanaklar da elimizden gider. En doğrusu normal yaşama devam ederek olanaklarımızı koruyalım."

HAWAR: Bunları bizzat size mi anlattılar?

AR: Biz kendilerine açlık grevi önerisi götürünce bu yanıtı verdiler. Biz de kendilerine o sırada Milliyet gazetesinde yayınlanan, marshı, yürüyüşü, coplu eğitimi resimleyen haberi hatırlatarak "Türkiyede bu yapıldıktan sonra Kürdistan'da daha kötülsü yapıla-castırn!" Türkiye ve Kürdistan tarihini bilen biri için bu bir sır dedi.

HAWAR: Açlık grevi 2 Ocak 1981'de mi başladı?

AR: PÖK'nin önerisine katılan Kurtuluş, Partizan, Ala-Rizgari, Dev-Yol, Halkın Kurtuluşu alınan karar gereği 8 günlük açlık grevine 2 Ocak'ta başladılar. Ancak süre idareye bildirilmedi.

HAWAR: Sömürgecilerin eyleme karşı tavrı ne oldu?

AR: İlk gün sessizlik vardı, ikinci gün merkez komutanlığından inzibatlar koğuşları tek tek basarak açlık grevcilerine coplarla saldırarak, falakaya yatırarak zorla yemek yedirmeye çalıştılar. Bu uygulamaya direniş katılan tüm koğuşlarda yapıldı.

HAWAR: Direnişe katılmayanlara karışmadılar mı?

AR: Hayır, işkençe ve saldırı yalnız direnenlere karşı yapıldı. Bu baskıya diğerleri tepki göstermeyerek sessizliklerini gösterdiler.

HAWAR: Saldırı sonucu direniş kırıldı mı?

AR: Direniş kırılmadı. Yalnız bazı koğuşlarda bilinen ileri unsurlar hücrelere atarak ayıklama yaptılar.

HAWAR: Koğuşlarda kalanlar buna rağmen eylemi sürdürdüler mi?

AR: Eylem koğuşlarda planlandığı gibi 8. güne kadar, daha sonra 35. koğuş olarak adlandırılan hücrede 12. güne kadar sürdü.

HAWAR: Eylemin kazanımları neydi?

AR: Hiçbir kazanım elde edilmedi. Yalnız şu gerçek ortaya çıktı. Her eylem düşmanın saldırılarını göğüsleyecek güte olmalı Yani eylem protesto amaçlı değilse, bu niteliği taşımalı. Daha sonraki eylemlerde bunu dikkate aldık. Her eylemin istediği sonucu mutlaka alacağı kuralı da yoktur.

oimustu ama direnenler 550 kişi kadar vardı diyorsunuz, bu bir çelişki değil mi?

AR: Ocak ve Şubat ayında sürekli tutuklular geliyordu. Bunların çoğu teslim olsa da direniş katılanlar oluyordu. Esat Oktay geldiği sırada diğer gruplardan 15-20 kişi direniyordu, bunlar da Esat'ın gelmesinden bir-iki gün sonra teslim oldular. Yalnız kişisel olarak direndiklerini söyleyen Kawa grubundan, Ş. . ile cezaevinde Ala-Rizgari'ye geçmiş olan P.U. kal-mıştı.

HAWAR: Yani Esat Oktay geldikten sonra diğer gruplardan kimse kalmadı mı?

AR: Bu iki kişi dışında tüm gruplar teslim oldu, işkençenin şiddeti karşısında politikalarından ilk önce kararsızlık, sonra teslimiyet ağır bastı.

HAWAR: Burada size bir şey soramak istiyorum. Diyarbakır'da Yeni Demokrasî dergisini okumuyordunuz, oada 1981 Direnişinin yenilişçile sonuçlanmasını, "Bazıları sağcı yapıtlar, bazıları da solculuk yapıtları. Yenilişçilerden kaynaklıdır, Tabii Yeni Demokrasî'ci kendilerini ne saş, ne sol tarafa koydular" şeklinde değeriendiriliyordu. Bu değeriendirmeyi hakkındaki görüşlerinizi öğrenmek istiyorum.

AR: Bu kesinlikle demagogi; teslim olan direnişçileri terk etmelerine uyuturlan sode ideolojik kültür. Simdi bu derginin düşüncesine olan o zamanki insanların açlığına katılmışlardı. Açlık grevinde sonra yeni yaptırımlar geldi, bunlar da bir süre karşı çıktılar. Bunlar göreli olarak, o zaman PKK'lılarla birlikte aynı politikayı ve tutumu düşünmüşler. Kaldı ki, direniş en az kitlenin yarısını kapsayacak şekilde sürüyordu. Ne var ki, Esat Oktay gelince işkençeler şiddetlenmişti. Gerçekten de direniş zorlu bir döneme girmişti. Bu durum karşısında ya direnilecek ya da teslim olunacaktı. Direniş içinde hiç kimseye ve gruba itici davranılmamıştır. O halde ortada tek bir neden kalıyor; o da direniş politikasından vazgeçmeştir. Hiç kimse kurallara karşı fiili direniş solculuk diyemeyeceğini göre, o zamanki, politikasızlığı ve teslim olmama ideolojik ilki aramak devrimci dürtüştü ve ahlaka sığmaz, olsa olsa grup olarak olumsuz bir puan toplamı diyerek gerçeklerden kaçınmak akla gelir.

HAWAR: Açlık greviden sonraki gelişmeler nasıl oldu?

AR: Eskî dayatmaların yanında yemek dusse, ceket düşmesi ilikeme gibi yeni yaptırımlar dayatılınca fiili uymama direnişine devam edildi.

HAWAR: Kitlesele olarak direniş sürüyor değil mi?

AR: Eylem açlık grevine katılanlar tarafından kitlesele olarak sürdürüldü. Ancak her gün yapılan işkençeler sonucu 5'er-10'ar dökülmeler oluyordu.

HAWAR: Dökülmeleri nasıl değeriendirdiyordunuz?

AR: İlk dökülenler taraftar ve sempaticanlardı. Biz kurallara uymayı teslimiyet olarak değeriendirdiyorduk.

HAWAR: Açlık greviden sonra işkençenin dozu arttı mı, eksildi mi?

AR: İşkençenin her gün ivmesi yükseliyor ve çeşitleniyordu.

HAWAR: Dönemin iç güvenlik amiri kimdi?

AR: Aslı adının Mevlüt Akkoyun olduğu söyleniyordu. Biz Gestapo derdik. Kendisi de kendisini Ortadoğ'un en gaddar başvucuşu olarak görürdü. Elinde işkençe aletleri her zaman bulurdu.

HAWAR: Yüzbaşı Esat ne zaman geldi? Geldiğinde durum neydi?

AR: İşkençeleri halk düşmanlarının aklbine uğrayan Esat Oktay Yıldırım 24 Şubat 1981'de cezaevine geldi. Bu sırada direnenlerin tüm koğuşlarında ayıklanarak tecritlere doldurulmuştu. Bunlar 550 kişi kadardı.

HAWAR: PKK'den teslim olanlar

önerileri götürülmüştü. Yukarıda belirtildiği gibi yaptırım, işkençe adım adım tirmandırıldığını, şimdi bunları ileri süren gruplar 1981 açlık grevine katıldıkları gibi uygulanan yaptırımları ses çıkarmayıp boyun eğdiler. Eğer o sırada (1981'de) direnişçilerin safına katılsalardı yine 1983'teki gibi bir birlik olablardı. 1983-1984 birliki ise 1981'de birlik olmamanın asıl suçuları sözcüksüz gruplardı.

HAWAR: 1981'de işliki kurma, birlik oluşturmak için haberleşme olanağı vardı. 1983'te ise işliki kurma, çağrı yapma ortamı yoktu. Bunların direnişin arkasından sürüklenmeleri geçmişten ders aldıkları mı gösteriyor?

AR: Biliyorsunuz, 1983 direnişinde PKK örgütlemiş, bu süreçte TKP-ML de grup olarak direniş katılacağına belirmişti. Koğuşlardaki kendi arkadaşlarımızla zaman zaman haber geçirme olanağına sahip olsa da, diğer gruplara ulaşmak olanağı yoktu. Zaten reformist-milliyetçi TKP gruplarının ve sağ çizgide olanların böyle bir direniş katılacağına düşünyöydük. İlk önce ölüm orucu başlatıldı ve arkasından tüm cezaevi kitlesi direniş geçti. Diğer gruplar örgütlü olmasa da direniş birlemler bazında katıldılar. Yani önceden bir birlik ve direniş katılma durumları yoktu. Bu bağlamda geçmişinde bazı dersler çıkardıklarını söyleyebiliriz. 3 yıllık işkençe dönemi, işkençe nedeninin direnişler olmadığını gösterdi. Sessiz kalınarak işkençelerin önlenemeyeceği herkes tarafından şöyle ya da böyle bilince çıkarılmıştı. Nasıl ki, bir kuş bile tuzağa ikinci defa düşer ve tedbirli olursa bu gruplar da bu düzeye bir ders çıkarmışlardı. 1983-1984 direnişine katılanların da böyle görüyordu. Kaldı ki, bu direnişler kendilerinin gündeme gelmemiş, direnişçilerin önceliği sürece yarattığı değeriendirin doğalsu sonucu olarak ortaya çıkmışlardı. 1981'de birlik yoktu, olmadı diyarlarsa bunun suçunu direniş katılmayanlar ve kaçan kendileriendiratılabilir. Hiç kimse onlara direnmeyin teslim olun, dememiş-tir. 1983 ve 1984'te kabul edilmeyen yaptırımlar o zaman da vardı.

HAWAR: Size göre 1981 direnişinde diğer gruplarla birlikte direnmeye hiçbir engel yok görünüyor?

AR: Aslında iki engel vardı: Birincisi; diğer grupların direniş hakkındaki politikasızlığı, bazıları'nın teslimiyetçi politikaları. İkincisi; işkençe dozudur.

HAWAR: Bu dönemde bir ölüm orucu eylemi olmuştu. Açlık greviden sonra ölüm orucu eylemine neden başvurdunuz?

AR: Açlık greviden sonra yaptırımlara uymayarak, fiili direniş geçtik. Fiili direniş içinde işkençelerle azalmak yerine, her geçen gün şiddet artarak sürüyordu. Teslim almak için günün her saatinde işkençe uygulanıyordu. Öylesi derecede sürer işkençeler sonucu, işkençe altındakilerin sesleri günün her anında duvarlarda yankılanıyordu. Oda yandan, direnişçileri ayırmıştı, ilk tecrite doldurulmuştu. Direnişçilerle, teslim alınmak için yapılan ağır işkençeler, aç, susuz ve yuhsuz birmaklar dökülmeleri de getiriyordu. İşkençelerin şiddetli fiili direnişle durdurmak olanağısılaşmıştı. Bu nedenle direniş ölüm orucuya geç-

lenirmek istedik. Doğal olarak eylemleri istediklerince sona erdirilmesi ve yaptırım dayatmalarından vazgeçmesini istedik.

HAWAR: Kaç kişi katılmıştı bu ölüm orucuna?

AR: 3 Mart 1981'de başlayan ölüm orucuna 13 PKK'li katıldı, önderliğini Kemal PİR ve Hayri DURMUŞ yapıyordu.

HAWAR: Bu ölüm Orucu'nun başında su içme kararı alınmıştı, neden?

AR: Öyle bir ortamdaydı ki, işkence çok şiddetliydi, işkencenin şiddetini durdurmak, acil bir sorun haline gelmişti. İdareye su içme-düğünü bildirerek baskı yapılmak isteniyordu. Ölüm kaçacağına düşünerek eylemlerini ciddiye alabilirdi. Bu eylemlerin savunmadan salırlarıyla geçmek olamaz düşündük. Fıllı direniş bir tür savunmaydı. Düşünme bu savunmaya daha fazla saldırları karşılık veriyordu. Beş gün hiç su içmedik; sonradan günde yarım çay bardağı su içildi.

HAWAR: Neden 5. günden sonra su içildi?

AR: Daha eylemler başlarken 5 gün su içmece, daha sonradan her gün yarım çay bardağı su içme kararı alınmıştı. Ancak boğaz kuruması, baş şişmesi, konusulmazlık, baş ağrısı nedeniyle 25-30 arası günlerde su içmek serbest bırakıldı. Eylem çok zor ve türlü işkenceler altında sürüyordu. Ayrıca yukarıdaki sıkıntılarla eylemi devam ettirme gerekli görüldü.

HAWAR: Ölüm Orucu sürenken fiili direnişlere işkence yapıyor muydu?

AR: Ölüm Orucu'yla birlikte işkence azalmak şöyle düşün, daha şiddetli biçimde sürdürüldü. Direniş kesinlikle kırılmakta kararlıydı. Ölüm orucunun yanında direnişlere de açık ve sussuzluk çektileriyordu. Bununla, fiili direniş kırıp, ölüm orucunu dayanışsı bırakmak istiyorlardı.

HAWAR: Ölüm orucuna katılanlara da baskı yapıyor muydu?

AR: Eylem kiş gün sürüyordu. Eylemcileri soğukta bırakmak için battaniyeleri alınıyordu. Doktor kontrolüne götürülüyorlardı, denilerek, eylemciler battaniye içine konuluyor, merdivenlerden indirilip çıkarılarak sırtları, kolları merdiven basamaklarının kenarlarına şiddetle vuruluyor; bezan tekme-tok vb. dövülüyor; eylemcilerin hücrelerinin önünde gürlütlü yapıyor; top oynanıyor, oynanırken topu sürekli hücrelere vurarak stres yaratmak istiyorlardı. Zaman zaman dokşekleri alınıyor, suyun olmadığı yerlere götürülüyorlardı. Hücreleri sık sık değiştiriliyor, pislik dolu hücrelere konuluyorlar; kütür ve hakareti ise sürekli yapıyor.

HAWAR: Ölüm orucu eylemi esnasında, eylemleri ailelere ve kamuya duyurabiliyor muydunuz?

AR: Direnişler yaptırımlara uymadığı için görüş dahil dışarıya duyurabilecek hiçbir yerle güdülmüyorlardı. Kurallara uyarak görüş ve başka yere çıkarılan ise, hiç kimseye söyleme cesareti göstermiyorlardı. Böyle bir tutum onlar için yeniden direniş geçmek olurdu. Onlarda da bu güç kalmamıştı.

HAWAR: Kamuyunun oluşmasına emtleri nerelirdi?

AR: Kamuyu oluşturmak, halkın desteğini almak o günüş kuralı olaraklanı değildi. Eyleme bu olumsuzluk bilinenek bağlandı. Eylem dört duvar arasında hapsedilmişti. Bu durum ister istemez kitleden, belirli insanlar arasında umutsuzluk belirtileri ile ayırdı. Ancak, eylem öncesi bu durum binaldığı için genelde özğuce gü-

venilmesi gerektiği inancı vardı.

HAWAR: Ölüm orucu başladık-tan sonra, fiili direnişler üzerinde olumlu ve olumsuz ne gibi etkileri oldu?

AR: Her şeyden önce ölüm orucunun ilk 30 günü işkence daha da artırılmasıyla rağmen, dokümler durdu. Teslim olan koğuşlara yemek bol veriliyor, ihtiyaçları karşılanıyor, dayak atılmıyordu. 30 günden sonra fiili direnişler üzerindeki işkencelerden azalma görüldü; daha doğrusu, ölüm orucu öncesi dozdan biraz daha işkence yapılmaya başlandı. Ancak su azalmanın, yerini daha az su, emek, yemek vererek ve bir hücreye 40-50 kişi koyup uykusuz bırakmaya takviye ederek işkence yeni biçimlere büründü. Zaten direnişler o kadar bittik düşmüşlerdi ki fazla işkence dayanamaz bünce de kalmamıştı.

Diğer bir yönü ise, birçok arkadaşın direniş kaderini ölüm orucunun sonucuna bağlamasıydı. Nitekim, ölüm orucunun olumsuz etkisiyle teslim olmalarda da artmalar görüldü.

HAWAR: Ölüm orucundaki arkadaşların moral düzeyi nasıldı?

AR: Sürekli fazla yapıyorlar, fiili direnişlere moral verici konuşmalarla bulunuyorlar, günlük gelişmelerle yakından ilgileniyorlar, tek tek arkadaşları soruyorlar, o dönemde 3. katta yerleştirilen teslim olmuşlardan gazete haberlerini öğrenmeye çalışıyorlardı. Mahkeme için yapılan savunma hazırlıklarının ne düzeyde olduğunu da sürekli soruyorlardı. Mahkemelerde takinilacak tavrı ve savunmaları onları çok ilgilendiriyordu. Mahkemelerdeki tavrı konusundaki Kürdistan'da yeni bir dönem başlatılmasının zorunlu olduğunu ve nedenlerini sık sık vurguluyorlardı.

Gardiyanların, subayların küfür, hakareti ve ailelarına karşı kararlı bir tutum takınarak, direnişlere moral kaynağı oluyordı.

HAWAR: İlk defa denenen bir ölüm orucuydu, kaç gün içinde ölüm beklidenunuz?

AR: Su içilmezse 15, su içilirse 30 günde ölümün olacağını düşünüyorduk. Eylem 30 gününe geldiğinde bu bugün ha yarın ölüm olur diyorduk. 30. güne dayanınca ölümlerin yaklaştığını düşünerek 15 kişilik 2. grup ölüm orucuna sokuldu.

HAWAR: İkinci grup ölüm orucuna idarenin tavrı ne oldu?

AR: İlk önce Ölüm Orucu'na girenleri diğer Ölüm Orucu'ndakilerin bulunduğu birinci kate indirerek tek hücreye koydular; yatak ve battaniye vermediler. Daha sonra tekrar fiili direnişlerin içine bırakıldılar. Buralarda, hücrelerde 40-50 arası direnişli kalıyordu, yatak, battaniye gibi şeyler zaten yoktu. Böylece Ölüm Orucu'na ciddiye almadıklarını göstermek istiyorlardı. Ancak, eylem uzamasının, ikinci grubun katılmasının düşman üzerinde etkili olduğunu görüyorlardı. Böyle omlaki ki, gelecek pazarlık yapıyor, eylemi bırakmakt istiyorlardı.

HAWAR: Ölüm Orucu sürenken mahkemeleriniz bağlandı. Bunun eylem üzerine ne gibi etkileri oldu?

AR: Ölüm Orucunu mahkeme kürsülerinden dünya kamuyuna yayınsmak önemliydi. Nitekim, dümenya çikan arkadaşlar kimlik bildiririnde bulunmuyorlardı, Ölüm Orucu ve nedenleri anlatılıyor. Türk basını ve yabancı basın eylemi kamuyuna duyurmuştu. Mahkemeler aracılığıyla dört duvar arasında çıkabiliydi.

HAWAR: Mahkeme aracılığıyla eylem dış kamuyuna duyuru-

lunca, idarenin tavrında değişiklik olmadı mı?

AR: Öldü, mahkemelerde eylemi açıklayanlara saatlerce işkence uygulanırdı. Diğerlerine karşı işkencenin dozunu arttırırdılar. Öyle ki, mahkemeye çıkan 2. gruptan arkadaşlara da saatlerce işkence yapıldı.

HAWAR: Bu direnişte Ali EREK şehit düştü mü. Bunun hakkında bazı söylentiler var. Ali'nin ölümü, eylemi olumlu ve olumsuz yönde etkiledi mi?

AR: Ali EREK'in Ölüm Orucu'nu bırakması arkadaşlar üzerinde olumsuz etki yaptı. Ölüm Orucu'nu bırakmasının 3. günü kendisini gördük. Çok ağır hastaydı; ne yemek yiyebiliyordu, ne konuşabiliyordu. İdare buna rağmen onu rahat bırakmamış, kurallara uylmasını istemiş, o da uymadığı için tedavi edilmediğinden açi içinde kıvrılmıştı. Daha sonra öldüğünü duydu. Kurallara uymayan iki cezavei şehidimiz, tek arkadaşımız Cin Ali oldu. İdarenin Ali'yi kurallara uymadığı için öldürmesi, idarenin direnişlere karşı olan tavrının ne olduğunu göstermesi bakımından bir ip ucuordu.

HAWAR: Ölüm Orucu anlayışma sonuclandı, değil mi?

AR: Evet دیدildi...

HAWAR: Anlaşma nasıl oldu, anlatır mısınız?

AR: Yüzbaşı Esat Oktay'la konuşuldu. Esat, "Subayların önünde ayağa kalkarsanız, dayadı durdurum, ihtiyaçlarınızı karşılarm" sözünü verdi. Biz de kabul ettik.

HAWAR: Esat'ın sözüne nasıl güvendiiniz?

AR: Sözüne güvenmedik; sözünde durmayacağı biliyorduk. Yanlış uygulamaları benimseyeceği, eski dozunda da sürmeyeceği inancındaydık.

HAWAR: Eylem bittikten kaç gün sonra tekrar saldırırdı?

AR: Bir gün sonra görüşe çıktık, yörtüş yapmamızı istediler. Yaptırmaya işkenceler tekrar başladı. Böylece anlaşma fiilen yok olmuş oluyordu.

HAWAR: Daha iyi bir pazarlık yapılmaz mıydı?

AR: Bu soruyu sorunca aklıma, gelip de söz yapasaydım demek geldi. Ne kadar iyi bir pazarlık yapılsaydı da sonuç değişmezdi. Nitekim, Esat bidden yalnız subaylar geldiğinde ayağa kalkmamızı istemişti. Amacı söz verip eylemi bitirmekti.

HAWAR: Düşman geriye baktığımızda düşmanın politikası neydi, sizin tavrınız ne olmalıydı?

AR: Düşman söz verdiği zaman bile bizi teslim alma politikasından vazgeçmemişti; hiçbir sözün güvencesi yoktu. O halde bunu gereğini yerine getirmek gerekirdi. O dönemde doğru tavrı, Ölüm Orucu'nun düşmanın politikasından kesinlikle vazgeçtiğini inanana kadar sürdürülmesiydi. Eğer birkaç gün kıysaydı; direnişler üzerinde ateşleyiş etki yapar; kitleye de hareketeleceği düşünülürse da ileride —direniş devam ettirilses— geçirirdi.

HAWAR: Ölüm Orucu'ndan sonra sözleriniz durmadılar, siz ne yaptınız?

AR: İşkenceyle dayatıkları kurallara uymayarak fiili direnişimizi sürdürdük. Ne var ki, yukarıda söyledğimiz gibi Ölüm Orucu'na büyük umutlar bağlanmasına rağmen, hiçbir şey değişmemişti dokümlerini hızlandırdı.

HAWAR: Ölüm Orucu'ndan sonra fiili direniş kaç ay sürdü?

AR: 40 gün kadar daha sürdü.

HAWAR: Bu sürede nasıl işkence yapıyorlardı?

AR: Artık yapılan işkenceden sayılmazdı. Direnilerin önüne iki

yol koymuşlardı. Ya ölüm, ya da teslimiyet.

HAWAR: Pekli, direnilerin hepsini öldürüyorlardı mıydı?

AR: Aslında buna, onlara insanın katlii Esat Oktay'la sormak gerekirdi. Ama ben yine kendi tahminiyle söyleyeyim. Son olarak 30'a yakın arkadaş kalmıştı. Bunların yarısını öldürmeyi göze almışlardı. Yapılan işkenceler bunu açıkça gösteriyordu. Belki diğer yarısı direniş sürdüyse, öldürmeye bilirdi.

HAWAR: Cezaevinde teslimiyet döneminde 50'ye yakın insanın ölümünü göze alanlar; direnen 30 kişinin ölümünü neden almamışlar?

AR: Direnen 30 kişiyi öldürmenin, onun efsaneleştirilmesini siyasal sonuçları göze alamazdık.

HAWAR: Pekli, cezaevinde 10-15 kişiyi dirensiydi, direniş sürdüyse, sonuç değişir miydi?

AR: Değişirdi; direnilerin, teslim olan kitle için çekim merkez olur, süre içinde onların direnişine çine çekerdı. Öde yandan, teslimiyet bu kadar kolay yaşanmazdı.

HAWAR: 28 Mayıs 1981 tarihinde idare cezaevinde direniş vardı. Neden kilitlerin tümünü direnişle çekemedi?

AR: O dönemde direnişle katılmayana fazla baskı yapılmıyordu. Diğer gruplar da bunu kullanarak, "Dirençmenlere karşıyorlar, işkencenin nedeni direniştir" diyerek, direniş maceracılığı olarak gösteriyorlardı. Üçüncüsü, kitle, idarenin politikasını bütünüyle kavrayamamıştı. Direnir teslim olanlar daha kısa sürede tekrar direniş geçemezlerdi. Bu nedenle ve başka nedenlerle dirençmen kesim direniş katılmıyordu.

HAWAR: Sızce bu direnişin yenilmesinin nedenleri?

AR: Direnişin yenilgisinin nedenlerini ilk etapta aklımda gelenlerle şöyle sıralayabiliriz:

1) Direnişin, faşist kurumların iktidara yeni gelmesi ve iktidarı güçlü hale getirdiği sırada olması,

2) Halk şiddetle sindirildiği için kamuyu oluşturmam olanağısızlığı,

3) Aileler dahil, direniş hiçbir çevrenin sahip çıkması,

4) Devrimcilerin dışında direniş göçü destek verecek durumda olmaması,

5) Direnişlerin o güne kadar cezaevindeki baskılar ve direnişler konusunda bir deneyime sahip olmaması,

6) Direnişlerin düşman politikasını gerçek anlamda kavrayamaması,

7) Direnişin önderlik edilebilmek, kitleyi harekete geçirebilmek insanlarının tecrit edilmesi; E-Tiplerin bina olarak tecrit edilemeye uygun olması. Örneğin; direnişlerin bile birbirinden tecrit durumunda olması,

8) İşkencenin çok şiddetli olması; açlıgın, sussuzluğun, uykusuzluğun, bitlenmenin ve her türlü vahşetin dah salınma olması,

9) Tutsakların büyük çoğunluğunun tarafat, sempatan olması,

10) PKK dışında diğer grupların bir bölümünün direniş kinci aynda tümden teslim olması; diğerlerinin de hiçbir direniş göstermeden teslim olmaları,

11) Ölüm Orucu'nu ölüm kadar götürmemenin olumsuz etkileri, daha doğrusu Ölüm Orucu'nun uygulamalarda hiçbir değışiklik yapmadan sonuçlanmas olmas,

12) Düşmanın dirençlere her türlü zulüm ve işkence yapması, kurallara uyanlara fazla baskı yapmaması.

HAWAR: 1983 Eylül'ünden sonra diğer grupların 1981 direnişini değeriendiririken, "Onlar da teslim oldu, biz de teslim olduk" diyerek,

1981 direnişinde direnir yenilenler, direnmeden teslim olanlar aynı konuma koyan değeriendirilmelerine ne diyorsunuz?

AR: Bu olaya diyalektik değeri, biçimci bir yaklaşımdır. Basit değeriendirmeler insanları kandıracaklardır, tutumlarını kötlüğünü örtebileceklerini sananların demagöji yapmasıdır. Bizlerin sonunda yenilmesinde sanırlar kendilerini aytayabileceklerini düşünüyordılar. Birazlık fazla yorantılar için bu değeriendirmenin şahtarklığı görüldü.

Dirençmenler, direniş gereksiz görüp teslim olanlardı. Bu nedenle teslimiyeti normal olarak katlanılması gereken bir durum olarak görüyor. Teslim olmaları, yaptırımlara uymayı ne yapıp edip kaldırmayı düşünmezler. Teslim olma, koğuşlar öne sürülerek katlanılabilir görülmeye; teslim olma, düşünceleriyle yaşayabilecekleri statü olarak bakılmasa bunun için sıkıntıya, işkenceye ve ölümle katlanmaya ister istemez gerek görüldü. Bu kafada olanlar teslimiyetden kurtulmak için bir direniş geçmeyi ve örgütlenmeyi aklına bile getirmezler. Nitekim hiçbir zaman bir direniş düşüncemizi bulmadı.

Direnir yenilen, yaptırımlara uymayı teslimiyet olarak kabul ederler ise teslimiyeti normal olarak aykırı bir teslimiyet kabul ederler. Nitekim, teslimiyetin başlangıcından itibaren sürekli direnmeyi düşünmüşler, her günlerini "nasıl direniriz" diye düşünmüşler.

Yeni direnişler, bu yaşamlarında bazı yaptırımlara uymayarak, mahkemelerde siyasal savunma yaparlar, slogan atarak göstermişlerdir. Teslimiyeti yaşanamayacak bir statü olarak kabul ettikleri için 21 Mart, 17 Mayıs ve 14 Temmuz protesto ve direnişlerini ortaya koymuşlardı.

Direnir yenilenler 1983 Eylül'üne kadarki direniş ve protestolarda birçok şehit vermişlerdir. Direnir yenilenler teslimiyeti bir yaşam biçimi olarak kabul etmedikleri için 1983 Eylül direnişini örgütleyip, başlatmışlardır.

Özcesi, teslimiyeti baştan kabul edenler, direnir yenilenler arasında niceli değil, nitel ve özde bir fark vardır. Birincisi, teslimiyeti baştan kabul etmiş, teslimiyeti kaçınması için hiçbir çabaya girmemiş; ikincisi ise, baştan sona kadar sürekli direniş düşüncülmüştü. Sonuçta, ikisi de teslimiyeti yaşıdı diyerek teslimiyet döneminde bile bu farkı görmemek, olayları gör-nüğe bakarak değeriendirmek olur. Arada öyle bir fark vardır ki, bunları bağdaştırmak bir yana, benzer gibi göstermek bile haff bir yaklaşımdır.

HAWAR: Sonraki direnişlerde bu direnişin etkisi nasıl oldu?

AR: Bu direnişin değeriendirilmesi gereken en önemli yanı budur bence. Daha sonraki direnişlerin tümü 1981 direnişinin deneyleri üzerinde yükselmıştır. Yani, 1981 direniş olmasaydı, daha sonraki direnişler olmazdı, olsaydı bile söz-konusu etkileri ve sonuçları getirmezlerdi diyebiliriz. Diğer hareketler eibi baştan teslim olarak bir teslimiyet dönemi yaşansaydı; bu gün Diyarbakır daha çok dirençle-riyle değil, sonuna kadar teslimiyeti yaşamış özelliğiyle anılabilir. Bu direnişe teslimiyetin hane-lete götürüleceği gerçeği yamada 1981. direnişinde direniş olumsuz etkilerin ekaik ve yanlışlıklardan kaçınıldı. Direnişler her türlü olumsuz gelişmeler düşünlerek planlandı, programlandı. Aslında 1981 direniş çok geniş idarelenmesi gereken konudur. İyice lenetlen tüm direnişlerin yükseldiği temel bu direniş olduğu rahatlıkla görülebilir.

RÖPORTAJ II

1981-1984 Ocak Direnişleri Üzerine

HAWAR: Röportajın ana konusu Ocak direnişi olacak. Fakat bu konuya gelmeden önce temel hatlarıyla Eylül direnişi ve sonrasında kısaca değinirsek röportajımız daha anlaşılır hale gelir. O halde, ilk sorumuza soralım: Diğer grupların Eylül direnişi sonrası yaklaşımları nasıl oldu.

AR: Eylül direnişini başlatan, yürüten, bitiren PKK idi. En azından öncülük ve mücadeleyi yürüten temel ve belirleyici güçtü. Eylem çok olumlu sonuçlandı için her grup cezaevinde PKK'ye azami saygı gösteriyordu. PKK'nin eylemi en iyi biçimde yürüttüğü, sonuçlandırıldığı konusunda hiç kimsenin ve hiçbir grubun kuşkusu yoktu. Söylenler yalnızca övgü idi.

HAWAR: Diğer grupların eylem içinde işlevi ne oldu?

AR: Bir defa onun belirtmek lazım. Diyarbakır Cezaevi'nde bir eylemin sonucu kesinlikle PKK'nin tavırının ne olduğuna bağlıdır. Bir örnek vermek gerekirse; bir bütünün oluşturan parçaların varlığı ve ya yokluğunda durum ne olurdu biçiminde bir sorulama yöntemiyle PKK'nin eylem içindeki işlevi ortaya çıkarılabilir. Somutlaştırarak, arabanın motoru, önemli parçaları ve söforü PKK ise, arabanın onlar olmasa da yürüyebilecek parçaları da diğer gruplardı. Sonuç olarak tümüne yakının, yaptıkları, eyleme bir katkı yapmadan uyum sağlamak olmuştur.

HAWAR: Diyarbakır Cezaevi'ne dışardan yüzeysel bir açıdan bakıldığında, direneler ve ihanet edenler şeklinde net bir ayırım varmış gibi görünüyor. Oysa diğer bazı cezaevlerinde bu iki kutup arasında hem siyasi hareketlerden bireysel koşullar sonucu oluşan hem de siyasi grup olarak bu iki kutup arasında yeralan aka konumlar mevcut. Diyarbakır'da ise iki kutuplu görünmesinin nedeni ve ara tabakaların olmadığının bir görünümlü ortaya çıkmasının nedenleri (koşulları) nelerdir?

AR: Bu soruyu sormazın çok iyi olurdu. Çünkü, 1983 Eylül'ünden sonra ihanet edenler, bir direneler var denilerek, direnelerin safına göre gösterilmek istenilenler tümü aynı durumdaymış, ya da, direnen gözükenerlerin hepsi direnişçisiymiş gibi bir izlenim yaratılmak isteniyor, bilinciyle olarak. Böylece bazıları teslimiyetçi özlerini ve pratiklerini saklamak istiyorlar. Görünürde durumlarını saklayabilseler de dezo saklamaları olanaklı değildir. Kaldı ki, bir olguyu doğru ve sağlıklı değerlendirmek için dar bir zaman kesitindekindi görünüme değil — Bu görünüme bazı nedenlerle özü — sayılabılır — olguyu sağlıklı değerlendirebilmek için kendi içinde de bütünlüğü olan bir süreç izlemek gerekir. Diğer grupların 1983 öncesi tutumlarına röportajımızda 1981 ile 1983 bölümlerinde değinmiştik. 1983 Eylül'ünden sonra direneler ve ihanet edenler biçiminde bir ayırmamız gözükmesinde temel neden; PKK'nin o dönemde talep edilecek hakların azamısını ve bunları ıttır emeyen herkes için istiyor, direnişin tümüne yakın yükünü omuzluyor, azami ve herkes için olan istediğini direnişin odağında koyuyor olmasındandır. Diğerlerinde, yukarıda altını çizdiğimiz iki yönüyle farklı olduğu için konumu farklı gözükken bir ayrışma olmuştur. Direnişçilerimizin tüm kitleyi koruyan ve ona

saldırını göğüsleyen bir anlayışla yürüttüğü için, fazla direnme gücü olmayanlar için de direnişin safında gözükme olanağı doğuyordu. Yani böyle farklı olanlar, direnme gibi bir kavga olanı olmayanlar, PKK'nin direnişçi çizgisinin yarattığı semsiye altında kendilerini gizleyebiliyorlardı. Gerçek ise, katılmış gözükükleri direnişte sili olarak bir köşede direnişin nasıl bir seyir izlediğini beklemişler, ya da direnişin seyrine göre her an direnişin safından gözükmeğin kurtulmak için hazır beklemişlerdir. Nitekim Ocak direnişinde bu eğitim gücü bir şekilde kendini göstermiştir. 1984'ten sonra konumuz istenen direnilerde sürekli direniş engelleme yolunu seçmişlerdir. Ve direnişlerin olmaması için binbir havadan gerekcekleri ileri sürmüşlerdir. Engelleyecek gücleri olmadıkları için de sürekli olarak "direnileri dışı dayatıyorlar" yaygarasını ve feryadını yükseltmişlerdir.

disinin uygun gördüğü zamanda ve zeminde saldırıya soktu. Sömürgeciler Eylül öncesi sürdürmek için, Eylül'de yapamadıkları Ocak'ta yaptılar. Eylül'de olması gereken çatışma ve savaş Ocak'ta oldu. Ocak ve Eylül direnişlerini araya kesinti girmiş tek bir direniş biçiminde görmek gerekirdi.

HAWAR: Ocak direnişi nasıl başladı?

AR: Bir koşuşturma askerler, koşullararası konuşmaya müdahale edince, havalandırma parçalarının kırılması için protesto mahiyetinde havalandırma yapılmadı. Gardiyanların bu müdahaleyi protesto daha sonra aşamalı olarak diğer koşullar tarafından da gerçekleştirildi. İdare sorunu çözmeye yanaşmadı. "Ben konuşmalara müdahale ederim," tutumunu sürdürdü, bu protesto sorunun çözümü için, havalandırma çıkama genel kararına döndü. Eylül'de savaş alanından geri çekilen sömürgeciler en ufak

ründen sözler, sömürgecilerin genel politikasını belirleyen nedenleri ve sonuçları basit olaylara bağlıyorlardı. Örneğin, bir esas duruş dayatmasını görmüyor ama, bir tutuklunun bir gardiyana kişisel tepkisini, olayları başlatan nedenlerden biri olarak görüyorlardı. Nedenler her zaman idareden kaynaklanan değil, tutuklulardan kaynaklananlar olarak görüyorlardı. Açıkılır ki, her zaman olduğu gibi bu tavırlardan ortaya çıkan politika şudur: Düşman ne kısıtlarsa kısıtlasın geri çekilmeli, elimizde nelemin kalabileceğini onların insafına bırakalım. Yanıylı bir yaşamı istiyorlar ama iyi bir yaşamın gerçekleştirilmesi bedeli göze almıyorlardı.

HAWAR: Bir direnişçi sömürgecilerin baskısı sonucu kitlesel önemli olarak kopuşları olduğu takdirde Eylül kazanımlarının büyük oranda yitirilmesi tehlikesi yok muydu?

AR: İdarenin saldırısı ve temel politikası 1983 Eylül öncesi de dö-

Barikatların kurulmasından bir gün sonra ise, sömürgeciler bu defa ebeiseleri getirip, "bunları gıyeciksiniz" diyerek, koğuşların önüne barikatlar. Ne onların programına uyan, ne de eblise gıyicik kaçınmaya önlerinde tek yol kalmıştı. Bu da barikatları asıl herkesi ikenceye arak zayıf unsurları döşürmekte. Çünkü barikatların arkasındaki hiç kimsenin programa mayacağı ve eblise gıyicikçe bilinirdi. Barikatlar sürenken, bir savaşta barikatların arındıkları direnişleri yıpratmak için kullanılan yöntemler uygulanmaya başlandı. Tam bir hafta hiçbir tutukluyla yivecek, içecek verilmedi. İtfaiye hortumlarıyla tüm koğuşlara kişin en soğuk zamanında günclere ve saatlerce tazyikli su sikildi. Bununla direnişçiler bıkın, uykusuz ve soğukta bırakılmak isteniyordu. Saldırıya geçilince barikatların kolayca yıkılması amaçlanıyordu. Kullanılan diğer bir baskı yöntemi de, günün 24 saatı insanı çıldırtacak yüksek tonda Türk kahramanlık türkülleri yentirildikleri onlara hoparlörlerle çalınıyordu.

HAWAR: Barikatlar dışında bu baskı ve işkencelere karşı diğer direniş yöntemleri ne oldu?

AR: Baskı ve şiddetli durdurmak için, barikatlara azgın saldırımlar içkence uygulamasına geçilmesi ne son vermek için öüm orucu başlatıldı. Bununla kimsede olsa baskıları ve işkenceleri frenleyebileceğimizi, uzun vadede ise durdurabilecekimizi düşünüyorduk. Ne var ki, baskıların dozunda hiçbir ekime olmadı gibi müddet daha da artarak sürmeye devam etti. Fakat zaman geçtikçe vahşice baskıların azalmasında önemli rol oynadı. Direniş her an bırakabilecek reformist-teslimiyetçi grupların bu semsiye altında direniş peşinden sürüklenmelerini sağladı.

HAWAR: Bu yöntemlerin yanında kitlesel açık grevi neden uygulanmaya sokulmadı?

AR: Kesin olarak barikat direnişine geçilmiştir. İdare bir hafta ne ekme ne yemeyi verdi. Diyarbakır Cezaevi'nde o koşullarda ölüm orucu ve benzeri üst düzeyde eylem biçimleri dışındaki diğer eylemler etkisiz kaldı. 1980'den o güne kadar kitlesel yoğun bir tahribat oluşmuştu. Eylül'den sonra birçok noktada oluşan bu tahribatı giderecek koşullar sağlanmıştı ama akabinde Ocak direnişinin başlamasıyla bu tahribatı giderecek zamanı ve kitlelerin soluklanmasını istediğimiz anlamda elde edemedik. Bu nedenle ve yaranı konusunda da kuşku duyduğumuzdan diğer eylem biçimleri yerine direnişin motoru olarak ölüm orucuya barikat direnişini, barikatların yıkılmasından sonra da ölüm orucunun yanında kitlesel fiil direniş uygun gördük. Zaten ölüm orucuna çok geniş bir katılım olmuştu.

HAWAR: Belirttiğiniz direniş yöntemlerinin tespitinde yaşanan teslimiyet döneminin etkisi oldu mu? Olduysa nasıl oldu?

AR: Muttaka bazı kaygıların direniş yöntemlerinin tespitinde başına belirsizlik olmama da etkisi oldu. Örneğin barikatın seçiminde 1981 direnişinde kitle ile önderliğin ayırtırmasıyla her gün kitleye fizikl işkence yapılmasını etkilemenin pacye olmuştu. Ayrıca 1981 direnişinde kitlesel açık grevinin etkili olmaması, Ocak'ta sürsü belki olacak bir açık grevinin seçilmayışından en azından etkisizlik olmuştur.

Eskişehir Cezaevi'nde 21 Mart Newroz günü...

HAWAR: Eylül sonrasında Ocak direnişinekindi gibi vahşi bir saldırının gelebileceğinin tahminleri sizce yapıyor muydu?

AR: Sömürgeciliğin, kazandığımız hakları sindirmeyi çok iyi biliyordu. Uygun bir zamanda eskisi gibi olmasa da denetim ve psikolojik hakimiyeti kendilerinde olacağı bir baskı düzeni kurmak isteyeceklerini düşünüyorduk. Bu nedenledir ki, politikamız ve tutumlarımızda Eylül kazanımlarını korumak bizde refleks olmuştu. Eylül öncesi vahşet, bu refleksimizi çok duyarlı ve güçlü kılıyordu. Buna rağmen Eylül direnişimizdeki başarının görece kolaylığı kitlesel, bu şiddetle bir saldırı geleceği gerçeğini gözardı etmişti. Ancak örgüt olarak istenilen düzeyde olmasa da bir saldırıya karşı politika ve yöntemler konusunda hazırlığımız yapıyordu.

HAWAR: Eylül ve Ocak arasındaki farklar nelerdi?

AR: İlk önce şunu belirtmek istiyorum: Bu mücadeleyi iki ordu arasındaki savaş gibi görürsek şöyle denilebilir. Eylül direnişinde sömürgeciler, karşısındaki orduğun gücünü görüp kazanımın zorluğunu ve vereceği kayıpları fazla olacağını düşünerek kend gücünü birkaç ayak muharebeye deniyip çatışmanın bir süre olmayacağı bir hat'a çekildiler. Ocak'ta ise kendim, orduşunu düzenleyerek de-

bir şeyi bile baskı ve şiddetli tirmandıran araç olarak kullanıyorlardı. Tutukluların kabul etmeyeceği bilindiği halde "esas duruş" istendi. Son olarak da kesin tepki gereceği bilinen ve bir direniş ne den olacak dayak ve işkenceye başvurulunca direniş başladı. Direniş şöyle başladı: Tek tek olaylar bizce, genel olarak yaşama geçirilecek bir politikanın parçaları olarak görüldü. Son olarak görüşte arkadaşlaşma jop, kalas, tekme-yumrukla toplu saldırılarda derhal karar alınarak sloganla karşılık verilir ve uygulamaları kabul etmeyeceğimizi ilan ettik. Daha doğrusu bu sloganı protesto düşümlerinin ilan ettiği savaşta kabul etmek anlamına geliyordu. Zaten daha önce alınan kesin bir kararla işkenceye ve baskılara ne koşulda olursa olsun kabul etmeyeceğimizi ve derhal karşılık vereceğimizi herkese bildirmiştik.

HAWAR: Sömürgeciler çeşitli olayları bahane ederek ya da bazı dayatmalar yaparak havayı gerginleştirip bir direnişe neden olacak ortamı hazırlarken diğer siyasi gruplar durumu nasıl değerlendiriyorlardı?

AR: Başından beri teslimiyetçi çizgi izleyen gruplar geçmişte olduğu gibi kısıtılma, baskı ve işkencenin kaynağını sömürgecilerin politikalarına arayacaklarına, şu şöyle olsaydı, bu böyle olsaydı sömürgeciler böyle yapmazdı tü-

nüştü. Direnilmediğinde sonuç kesinlikle 1983 Eylül öncesiinden benimsenilecekler. Buna boyun eğmek intihar ve yokoluş olurdu. Boyun eğmenin geçmişte yarattığı sonuçlar biliniyordu. Bu durumda, kabul edilmelidir ki, başarı olasılığının en zayıf olanı bile direniş yapmaktan çok daha iyiydi.

HAWAR: Görüşte arkadaşlara saldırılar olayından sonra hemendiren kararın alınarak yaşama geçirildiği belirtilmiştir. Sömürgeciler bundan sonra baskı ve işkenceyi hangi aşamaları tırmadılar, sizlerin tepkisi ne oldu?

AR: Biz, yukarıda belirttiğimiz gibi bu saldırıya karşı sloganla karşılık verdik. Ertesi günü İdare daha önce hazırlayıp planladığı Eylül öncesiinden dönüş dayatan bir günlük yaşam programını, tek tek koşulları gerekerek okudu. Bundan sonra cezaevinin düzeninin böyle olacağını belirttiler. Program kesinlikle 1983 Eylül öncesiinden dönüş programıydı. Bu hedef, kullanacağı araçların ne olacağını da belgeliydi. Çünkü bu politika ve cezaevi düzeni vahşice bir şiddet ve işkence uygulanmadan yaşama geçirilemezdi. Bunun üzerine baskıları durdurmak, onların yaşama geçirme istedikleri politikaların öngörüsü şiddet araçlarını etkisizleştirmek, bir bütünlük halinde ve üst seviyede de direniş sürdürmek için koşullarda barikatlar kuruldu.

terk edilmesi bunu gösteriyor. 1 Temmuz Ölüm Orucu'nda yine dö-

AR: Devrimler zaman zaman yenilgi alırlar. Çok zor durumlarla döşülebilir, bazı olanaklarını kaybedebilirler; ancak, teslimiyete düşmek çok kötü bir şeydir. Devrimler, bu noktaya gelmek için her çabayı, fedakarı göstecekler, can ve can vermeyi göze almalıdırlar. Teslimiyet kadar kahredici, yokedicidir, birçok şey, değeri tükenmiş konum yoktur. Teslimiyetten kaçınan yarı bundan kurtulmak için gösterecek direnişin bedeli, teslimiyete düşmek için gösterilen direnişin bedelinin kat kat ağırdır. Hele direnmeden teslim olmak, bunu yaşamı yarımlar olarak kabul etmek işe her zaman ve her koşulda lanetlenmesi, teşhir edilmesi gereken bir durumdur. Diyabiliriz ki bizim reformist teslimiyetçileri bizimdir teslimiyetçileri yazsın diye düşüldü. Teslimiyete düşmek için varı ve teslimiyetten kurtulmak için tarih, direniş çizgisi ve direnişten başka bir yol bize göstermemiştir. Bizim yolumuz da her zaman tarihin gösterdiği yol olmalı ve olacaktır.

Zindan direnişçiliği üzerine Parti Önderliğinden seçmeler

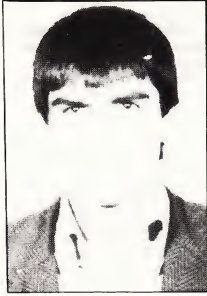
Biz, önemli dönemlerde verdığımız şehitler, yolumuzun öndeki engelleri düzenleyenler olarak değerlendirdik. 12 Eylül faşizmine karşı zindan direnişçiliğinde bir **Mazlum'un**, daha sonra **Hayri'nin**, **Kemal'in** direnişçiliğini, gerçekten ölüme yaşam arasında kulan an sağlam bir köprü, yani faşizmin dayattığı ölüme, direnişçiliğin ulaşmak istediği yaşam arasında sağlam bir köprü olduğunu belirttik. Ve bu köprüde yürümenin, yani gerekirse faşizme karşı ardarda şehitler vermenin, başarı kazanmanın yolu olduğunu da söyledik. Köprünün, sonuna kadar açılmış olduğunu da belirttik. Yani faşizmin alabildiğine karanlık, uçurumlu ve "yaklaşırsanız yerle bir olursunuz" diye, bizi korkuttuğu yola doğru giderken, bize bir köprü gerekiyordu. İşte zindan direnişçiliğinin ve şehitlerinin anlamı bu kadar büyüktür ve bu büyüklük tam da siyasi bir değerdir. Bu, aynı zamanda mücadelede büyük bir siyasal destektir de. Daha da ötesinde, mücadelede kazanıldığı siyasi bir zaferdir. Birkaç kişi düşmanın ordularıyla fiziksel olarak savaşarak onları yenmeyi başarmışlardır.

Zindan direnişçiliği, uzun tanıklıkların pespeşe ancak izah edilecekleri, daha izah etmekte epey zorlanacakları bir durumdur. O koşullarda verilen bu savaşım belki de insanlık soyunda çok az insana nasip olan bir dayanma gücü ile gerçekleşen çok az kişinin başarabileceği bir savaşımdır. Ve bu savaşım veriliş ve başarılmıştır. Dolayısıyla, bu şehitlerimizin PKK'lileşmede, PKK'yı direnişçi bir güç haline getirmeye, daha sonraki direnişçilerle birleştirmek için her türlü değerlendirmenin üstündedir. Ve burada gerçekten yenilen, gerçekten ölümlü darbe alan faşizmin kendisini derken, yine daha sonraki direnişimizin de yükselişinde tanık olduğumuz yaşama bakarak bunları belirtirken, tamı tamına hakikati söylüyoruz. Burada gerçek **"Direnme Yasağıdır"** sloganında ifadesini buluyor. Faşizm, her şeyiyle bazı insanları, bunların şahsında bir halkı teslim almak istiyordu. Partiyi ve giderek halkı yenilgiye götürüp, bunun yerine yeniden kendi o kör karanlık ve haksızlıkta örülü geleceğini kesintisiz devam ettirmeye çalışıyordu. İşte böyle bir anda faşizmin bu biçimdeki hakimiyeti, o kendine son derece güvenen ve yüzyıllardan beri de hep böyle getirdiği geleceğini zindanlarda da kendi adına zincirleme bir gelişmeye tamamlamak istediği en kritik bir anda bu direnişçi geliştirdi.

Eğer büyük bir başarıya ulaşmak isteniliyorsa, bu durumun parçalanması gerekiyordu. Zindan direnişçilerinin anlamı, işte burada ortaya çıkıyor. Bunları gerçekleştirenler TC'nin bu yapısı parçalandı. Dolayısıyla burada yenilen sadece TC tarihi değildir; TC'nin şahsında son kertesine kadar yenikleştirilmiş olan bir despotizmin de canıncı bir darbe yemesi ve bunun en temel halkasından kopmasıdır. Tabii ki, zincir en temel halkasından kopmuş mu, onun artık fazla bir iş görmesi, tarihte sürekliliğini sağlaması mümkün değildir.

Eğer zindan direnişçiliğinin an-

lamı üzerinde daha çok düşünülürse, bu direnişçi geleceğe yansıtlama işinin büyük bir örgütlülüğü olduğu da kavranır. Biz bu gelişmeyi, siyasal ve silahlı faaliyet başta olmak üzere, her türlü araçla temsil etmeyi başararak, göreceğimiz ki, bu halkın parçalanması,

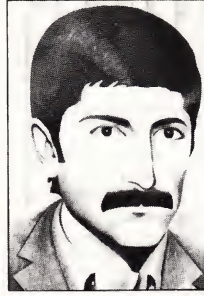
Mazlum DOĞAN

aslında bin yılı aşkın bir despotizmin ölümlü darbe almasıdır. Ve bu en büyük savaşlardan birisinin halklar ve özgürlük adına, Partimiz tarafından kazanılması da demektir. Tabii yine bu konuda daha önce de belirttiğimiz gibi, onların sözcükleri olan bizler, bu görevi böyle anlar ve yaparsak, bu böyledir.

Dönemin koşulları içinde yapmamız gereken en doğru şeyin, direnişçi biraz daha yakıcı kılınmak ve şehitlerle aramızda fazla açmamak olduğu, bunun için de daha fazla gücümüzü dilkaye taşımak, silahlı savaşımı daha da geliştirmek olduğu açıktır. Nitekim atılımımız, her türlü engellemelere rağmen gerçekleşmektedir. Bu atılımımız, başlangıçtaki şehitlerimiz kadar, bu zindan şehitlerinin anlarına bağlılığın da ertelenemez bir görev borcu olduğu biçiminde bir anlayış ürünüdür. Diğer bütün faaliyetlerimiz bir hazırlıktan ibarettir. Yani, silahlı dayanım, eğitim ve diğer örgütsel görevlerin tümü bu anıları canlı ve somut yaşatmak için yerine getirilen görevlerdir. Yeni dönem, kendi başına bile ulusal kurtuluş için, en temel öneme hâlâ bir aşama olduğunu görmek ve tabii ki, bunu da şehitlerin anlarına temelde bağlılıkla izah etmek en doğrusudur. Zaten yapılan da budur. Bazıları bunu çok değişik anlamak, yorumlamak ve uygulamak istedikleri. Fakat bizim olanca gücümüzde, bu olayın üzerine böyle yürümeye bağlılığını yine doğru bir örneğin verirken, gelişmeler de önünü bir kez daha açmıştır. Eğer bu şehitlerimiz, zindan kardeşliğinde bırakıp yitirmek istemiyorsak, gerçekten çok anlamlı işlerin yapılması gerekiyor. İşte yapılan anlamlı işlerden birisi de budur. Hatta zindan şehitlerinin direnişçilerinin büyük anlamına değer biçmeleri ve dışardaki direnişçilerle, içinde bulunanları bile yapamadıkları değerlendirmeleri yapmaları, bundan sonuç çıkarmaları, görevleri tesbit etmeleri, yerinde edileştirilmesiyle bir, bütün bunlar ne anlama gelir? Direnişçilerin kendi eylemlerinin canlı canlı yaşadıklarını ve bunu yanımda ne kadar gerçeğe yakın olduklarını görüldüğü gibi

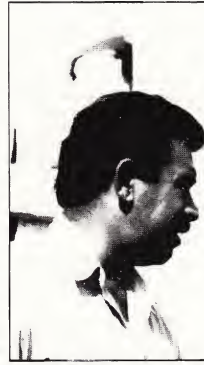
TC, milyonlarca insanı katletmiş, hepsinin ağzını kapatmış, tarihe hiçbir iz de bırakmamıştır.

TC'nin böylesine gerçekleri örtbas etmesi karşısında, yakın dönemde kadar sosyalistler, ilericiiler bile suskun kalmıştır. Yani TC, yaptıklarının hesabını vermemiştir.

Mehmet Hayri DURMUŞ

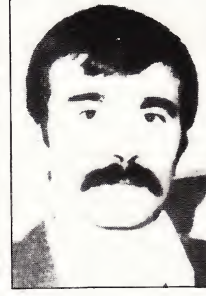
İşte bizim burada gerçekleştirdiğimiz ilk defa tarihin bu biçimde faşizm lehine ağızını durdurmak ve bu rejimin yaptıklarının yanına kar olarak kalmayacağını göstermektedir. Böylelikle de halkların belki de yıllarca süren tarihi üzerindeki o çarpıtılmışlığı hem de ağızını kapatarak, gözlerini kör ederek, yaptıkları çarpıtmaya bir son vermek halkların düşün evlatlarının, şehitlerini, halkları yaşatan ve asla yenilmeyen değerler olduğu göstermek ve bunun bunu önemli bir noktaya kadar da götürmemiz her türlü değerlendirmelerin üstünde bir anlamı olan büyük başarıdır. (Aralık 1987)

PKK Genel Sekreteri Abdullah ÖCALAN yoldaş

atalarının o tarihine benzer bir başarıyı bizim pratizimimiz karşısında da elde etmiş olsaydı, yalnız PKK adına değil, halklar adına çok büyük bir kayıp gerçekleştirmiş olacaktı. Yine zindan direnişçiliği, o nunla ilgili ve etkisi altında gelişen tüm çabalar da doğmuş olsaydı, yalnız 12 Eylül faşizmi kendisini siyasal alanda başarılı kılmayacaktı, kör bir karanlık, her türlü haksızlık ve zulümden ibaret olan bir despotizm geleceği de başarıyla devam edecekti. Bu da en yakın bir örnek olarak Türkiye'den ilerici gençlik hareketlerinin ve bizim de gerçekten küçümsenmeyecek çabaları-

mızın karanlıklar da yitirmesine yol açacaktı. Hemen şimdi bir konuyu hatırlatayım. Bu devrimcilerin anıları üzerinde hem de onların en yakınları tarafından bugün içine düşünlen tasfiyecilik, hatta geçmişine lanet getirme, "teröristler, söyleyici hareket ettiriler, bizi zor duruma

Kemal PİR

düşürdüler, yaşamı zehir ettiriler" vb. diyip faşizmle aynı ağız konuşan ve hatta ona alpakça teslim olmaya kadar işi vardiyan ve pişmanlık göstermesine, "demokrasi geliyiyor, biz geçmişte hata yaptık" diyecek kadar da anılara ihanet edenlerin varlığı, gözükara bir gelişme göstermektedir. İşte bizim faşizme başarıyı imkanı tanımamamız, şehitlerin anısına karşı bu tip sapıklıklar ortaya çıktığında karışılmasına dikime imkanı sağlamamız ve bugün bunu önemli bir noktaya kadar da götürmemiz her türlü değerlendirmelerin üstünde bir anlamı olan büyük başarıdır. (Aralık 1987)

tiye sahip çıkan bu yoldaşlar, aynı zamanda düşmanın geliştirmeye istediği oyunlara da boşa çıkmışlardır. Diyarbakır zindanlarında 5 yıldır eşli görülmemiş bir işkence yaşanmasına rağmen, 20 bin sayfa yakın bir savunma yapılmıştır. Bu Kürdistan tarihinde bu düzeyde ilk defa gerçekleştirilen bir savunmadır. Kitlesele bir güçle en yığılı bir direnişçilik sergilenmiştir. Bu yoldaşların sonuçlarına yoldaşlarımızın sloganlarıyla verdikleri karşılık, aynı zamanda Pişmanlık Yasasının yitilmesine de yol açmıştır. Bu yoldaşlarımız, Af Yasasına ve Pişmanlık Yasasına karşı direnişçi dayatarak, sömürgeci mahkemede bu eylemlerini bir gösteriyi dönüştürerek, Kürdistan tarihinde en büyük meydan savaşlarından birini de böylece kazandılar. PKK'nın sloganlarının yükseldiği bu eylemde kazanan PKK'nın adı olmuştur. (Nisan 1986)

Diyarbakır zindan direnişçileri yeni bir dönem daha görmeli bir direnişçi açılmış bulunuyorlar. Tutarlı, sorumlu devrimciler, en zor koşullarda da yassa, zafer kazanmasını bilir. Bu 8. yıl direnişçinin ispatladığı temel hakikatlardan birisidir. Cezavelerinde yoldaşlar, belki de tarihin kaydetmediği, amsansız koşullarda, en uzun süreli bir direnişçi, önemli bir başarıyla dönülmüş bir noktaya getirmişlerdir. Bu, kendilliklerinden ortaya çıkmış veya bazı hıshane koşullarıyla düzelmek için geliştiren bir direnişçidir. Tam tersine, şanlı halk savaşımızın önmüzdeki dönemini güçlü karşılamak, ona kendi şanlı direnişçilerine yarış bir katkıda bulunmak için bilinci ve planlı bir şekilde geliştirilmiş ve böylelikle en zor koşulların devrimciliğinin ne kadar olabileceği ortaya çıkmıştır. Bunu çok şanlı bir direnişçi olarak görmek gerekiyor. Çünkü bu direnişçi, koşullar ister lehte, isterse aleyhte olsun devrimci iradenin nasıl bir mücadele yürütmesi gerektiğini bir kez daha hem de en görkemli bir biçimde ortaya koymuştur. Ayrıca bu direnişçi, devrimci olmanın bu temel kıstasının en güçlü karşılığı vermiştir ve aynı zamanda da bu dönemin bir tamamlanması olmuştur.

Onlar, gerçekleştirdikleri bu kısa vadeli son direnişçi ulusal kimliği resmi düzeyde düşmana itiraf ettirdiler. En üst düzeyde bizzat faşist askeri rejimin başı **Evren ve Özal** bile bunu kabul ettiler. Yine Milli Savunma Bakanlığının yaptığı açıklamaya ve muhalefet partilerinin de en azından bunları kabul etmeleri, bu direnişçin görkemliliğini göstermektedir. Ortaya çıkan bu sonuç, yani siyasi rejimin bütün resmi temsilcilerinin adeta başka çarelerini olmadığın bilecek ve gerçeği kabul etmek zorunda kalmaları, ulusal direnişçinin önemli bir aşaması, onun bir sonucu ve yeni bir dönem başlangıcıdır. Bundan öngörülecek ve çıkarılacak epey ders var, özellikle insanlığın ulusal kurtuluş için ve her türlü kitleleşen karşı direnmede izlemesi gereken yolu, bunda iddialı olmaları nasıl yasamaları ve neleri, nasıl yaratmaları gerektiği ortaya koyuyor. Bu, elbette buna yol açan Partinin ideolojik-siyasal çizgisi kadar, onu doğru uygulamanın ne demek olduğunu da çok açık ortaya çıkarıyor.

Şüphesiz ki onlar, sekiz yılı aşkın bir süredir sürekli bir şekilde direnmeyi, salt kendî başlarına yürütmüyorlar. Her düzeyde faaliyetlerimizin birleşik etkisi de bunda önemli bir rol oynuyor. Ama her şeye rağmen yine de onlar, kendî mevzilerinden sökülüyor, o mevzileri sürekli savunuyor ve bunu giderek önemli bir başarı noktasına kadar getirmiş bulunuyorlar.

Şüphesiz, bu direnişin tarihi uzundur. Onu burada aşama aşama değerlendirecek değiliz. Ama düşmanın onlara dayattığı koşullar ve muazzam güç değersizliği içinde, onların insanlık onuru ve düşüncelerini sadece ve sadece yüreklerine dayanarak savunma gibi bir durumu vardır ki, daha çok bunun anlamı üzerinde durmak istiyoruz. Onlar bu direnişleriyle, tarihin tanıdığı en barbar bir rejime karşı ve Partimizin önderlik ettiği mücadelenin bu aşamasının sağlam bir cephesi olarak adeta daha sonra sağlanacak birçok gelişmeyi daha şimdiden belirlemişlerdir. Düşmanın tavizler politikasının nati ortaya çıkarılabileceğini kanıtlamış ve orada resmen bir taraf olarak kendilerini temsil etmişlerdir. Bunu, Partinin direnişçi sloganıyla dünyaya ilan etmişlerdir.

Biliyoruz ki, daha yakın bir süre önce sömürgecilik 20 yoldaş idam "cezası" verildiğinde, cezaevindeki yoldaşlarımız adeta yeri-göğü çınlatan sloganlarıyla, sömürgeçliğin kahrettileri; Partiyi ve Parti Önderliğini yüceltmemiş başadılar. Onların, çok önemli direnme örnekleridir. Daha o sloganları, yankısı bile kulaklardan silinmeden, hemen peşinden gelen bu yeni direnme var. Bununla dinlenen direnişleri Türkiye ve dünyanın bir kez daha kendi gerçeklerini eğilmelerini sağladılar, doğru ve insanı olan, insan hakları ve demokrasinin gereklerine dikkat etmeyi dayattılar. Diyarbakır gibi sömürgeçliğin çok yoğunlaştığı, özel sömürge valisinin karargahını kurduğu bir alanda, bütün diğerleri için bir kez daha direniş üzerine yerleşmesini ve geniş bir kamuyunun yaratılmasını, Partimizin en önemli bir hamlesinin gerçekleştirildiğini ve düşmanın o muazzam provokasyonlarına boşa çıkarıldığını gösteriyor.

Bizzat yürüten direnişe Diyarbakır'da katılması, hemen hemen bütün kesimleri çekmesi ve hatta kitlerinden muhalefetine kadar bütün diğer partilerin bile buna ilimlî yaklaşma gereği duyulması bu direnişin ne kadar bir eyletiye sahip olduğunu ortaya çıkarıyor.

Tabii ki, yoldaşlarımızın amacı sadece böylelikle basit kazanımlar sağlamak değil; gerilla mücadelede birer katli sunmak ve şanlı bir dönemini öcünüğünü yapmak. Diğer gelişmeler kesinlikle bunu gösteriyor. Partimizin gelişmeleri sıcağı sıcağına ortaya uluşuyor ve böylelikle onlar bir görevi yerine getiriyorlar. Demek ki, devrimci koşullar ne kadar zor ve edinilen bilgiler ne ölçüde az olursa olsun ona gereken karışlığı verebiliyor, iradi gücü dayatabiliyor ve sonuç alabiliyorlar.

Başta Diyarbakır zindan direnişçiliği olmak üzere bu cephedeki direnişler Partimizi epey beslemişler. Biz 1982 ve sonrasında ülkeye henüz fazla yönelmeden bile, onlar en büyük direnişçi gerçekleştirdiler. Onların o dönemdeki direnişleri, öncülük düzeyinde bir direnme ve çağrıdır. Dolayısıyla bizim daha sonraki atılımımız bunu tamamlar niteliktedir. İkisi de özlü ve birbirini güçlendiren direnmelemdir. Tüm yönleriyle doğru kavranıp uygulanması gereken bu direniş hareketimiz tamamen doğru kavramak ve gereken devrimci sonuçları ci-

karmasını iyi bilmek gerekiyor.

Çok iyi biliyoruz; onlara da dayatılan provokasyonlar vardı. Bu dirençlerin mirasını ters-yüz etmek için bir yandan düşman elinden gelen her şeyi yaptı, diğer yandan reformizm içinde de yönetime her türlü işbirliğini geliştirerek onu çarptırmaya, ulusal kurtuluş özünden boşaltmaya ve böylelikle etkisini alabildiğince yayılatmaya caba gösterdi. Ama sorumlu Parti devrimciliği her şeye rağmen

demokrasi mücadelesi üzerindeki etkilerini göstermektedir.

Direnişçi katliamların sayısı ikibin olarak verildi. Yine altıyüze yakın yoldaşın ölüm orucu gibi bir direnişçi gözle almaları sözkonusudur. Bu da, rejimi köktüttü. İsteklerinin yerine getirilmesi için altıyüz kişinin ölüm orucuna devam etme kararlılığında olması, Çankaya merkezde de dahil olmak üzere, bütün rejimi sarstı ve onları çok erkenden boylesine beklenmedik biçimlerde

PKK Genel Sekreteri Abdullah ÖCALAN yoldaş

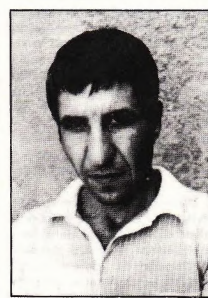
bulunları iyi karşı koydu. Bizler de benzeri gelişmeleri dışarda yaşadık. Unutmayalım ki, onların okuyacak bir kitapları, yazacak bir defteri, seyredecikleri bir televizyonu, dinleyecekleri bir radyoları yoktu. Ama o koşullarda doğru tahillere ve doğru devrimci görevleri ortaya koyabildiler. Bunun sonuçları ve belgeleri elimize ulaştı. Görüyoruz ki, Partinin yaşadığı gerçek ne ise, orada da aynı muhtevada geliştirilmiştir. Bu, PKK'nın tarihi çıkışına ve çizgisinin özelliğini tutarı bağliğın bir sonucudur.

Daha sonraki 1984-85 atımları vardı. Onların, bu atımlarında da destek oldukları, hem güç alıp hem de güç verdikleri bilinir. Bu hamleleri arka plan dayatılan provokasyona, işbirlikçilerin oyunlarına, özenle boşaltma cabalarına karşı tutarlı karşı koymazsa, onlar da, birliklerini koruyarak, leke getirmeyerek, en ufak bir taleple bile bulunmadan başı dik olarak buna en onurlu karışığı verdiler. Bu noktada onlardan öğreneceğimiz önemli dersler vardır. Bu derslerden en başta geleni ortaya koyduk: Partinin Partiliktir. Kesinlikle en ufak bir talepleri olmadı gibi, tam tersine "yapmak istediğimiz küçük bir katkırı", "Partinin yürüttüğü mücadeleye biz de elimizden geldiğince böyle bir cabaya katkırı vermek istiyoruz" demeleri; işte bu gerçeğin somut bir örneğidir. İstedikleri tek şey gelişmelerden daha fazla bilgilendirmeleridir. Nitekim okuduğumuz raporları ve mektupları bu çerçevededir.

Son direniş, zindan savaşçılarının mücadelemize olan katkılarını daha da geliştirmiştir. Hatta, halk savaşımızın yönlenirdilmesi doğrultusunda bir adım ölüğü için stratejik bir düzeyde kadar kendisini yükseltmiştir. Nitekim direnişçi gelişmiş halk güçlerini de katarak ulusal kimliği resmî düzeyde tıfır etmiştir. Türkiye içinde demokrasi mücadelesine çok güçlü bir ivme kazandırmış, liderin her türlü feryadına rağmen SHPY doğru demokratik bir konuma zorlaması, adeta buna mecbur etmesi, hatta ANAP da dahil diğer partilerin kendilerine daha "anlayışlı davranılması gereğini duyuma" noktasına getirilmesidir. Bu, direnişin büyüklüğü ile Türkiye

tavizlere zorladı.

Altıyüz kişinin büyük bir kararlılıkla ölüm orucunun sürdürülmesi, TC kaldırması. TC açısından burada, dünya capında büyük bir yeniliğe uğrama tehlikesi vardır. İşte onları geri adıma zorlayan da bu gerçektir. Yoksa ilimlî olduklarında ya da alıncaplıklarından kaynaklanmamaktadır. Kaldı ki, en azgın bir soven olarak Evren'1988 son konuşması vardır. Karş'1988 çok askeri tabiatlı günlerindeki konuşmasında "Sarıkamış" hatırlatarak, "cesedimizi çinçeyip geçmeden ölüm bu vatani bôldürtmeyeceğiz" dedi. Bunun anlamı şudur: "Boyle bir kimliği kabul etmeyeceğiz". Ama, o bu gerçeği bizzat tıfır etmek zorunda kalmıştır. Uzun barbarlık tarihine, soven karakterine ve faşist rejim belli bir yetkinleşmeye ulaşmış olmasına rağmen, onun böyle bir litra altında bulunması direnişin büyüklüğünü göstermektedir. Burada, hayatları sonuna kadar ortaya koyarak devrimcilerin kararliliklarını kanıtlayanlar vardır. Bu tıfır, bunun üzerinde sağlanmıştır.

Mehmet Emin YAVUZ

Ciddi bir dönem yaşanmaktadır. Kürdistan alabildiğince korkular çemberi içine alınmış, provokasyon yöntemleri alabildiğince uygulanmakta, tavizler, satın alma ve bilinen birçok yöntem devredir. Böyle bir ortamda ve her türlü yozluğu, sulistimin, toplumculuğun yaşandığı Diyarbakır gibi bir

zeminde gerçekleştirilmiş olması, bu direnişin değerini daha da büyütülmektedir. En zor dönemde, en hayatî konularda, en çok cesaret ve fedakarlık isteyen bir eylemin gerçekleştirilmesi, her türlü devrediriminin üstündedir. Elbetteki, böyle bir direnişin etkileri de aynı biçimde büyük olacaktır.

Burada önemli bir sonuç çıkarılmak mümkündür. Bu sonuç, bu direnişin önemi de ortaya koymaktadır. Tutarı devrimciliği direndi ve kazandı, bu gerçek yatmaktadır. Bu daha ilk gün yükseltildi "Direnme yaşamaktır" sloganının somut ifadesidir de. (Mart 1988)

Zindan direnişçiliğinin anlamı üzerinde daha çok düşünülürse; bu direnişin geleceğe yansıtılması için büyük bir örgütlülük olayı olduğu da kavranır. Biz bu gelişmeyi siyasal ve silahlı faaliyet başta olmak üzere her türlü araçla temsil etmeyi başararak, görüceğiz ki, bu halkın parçalanması aslında bin yılı aşkın bir despotizmin ölümlü darbe almasıdır. Ve bu, en büyük savaşlardan birisinin halkları ve özgürlüğü adına Partimiz tarafından kazanılması demektir de. Tabii yine bu konuda daha önce de belirtildiği gibi onların sözcüleri olan bizler, bu görevi böyle anlar ve yaparsak bu böyledir.

Dönemin koşulları içinde yapmamız gereken en doğru şeyin direniş biraz daha yakıcı kılmak ve şehitlerle aramız fazla açmamak olduğu, bunun için de daha fazla gücümüzü ülkeye taşımak, silahlı savaşımızı daha da geliştirmek olduğu açıktır. Nitekim atılımımız her türlü engellemeye rağmen gerçekleştirilmektedir. Bu atılımımız, başlangıçta şehitlerimiz kadar, bu zindan şehitlerini anlarına bağliğın ertelenemez bir görev borcu olduğu biçiminde bir anlayışın ürünüdür.

Görölümüz işkencelerinin ve bu işkencelere karşı direnişin her birisi, her bir militanın, bir sempatizan şahsında bir meydan savasından daha görkemi olan savaşlardır bunlar. Burada TC'nin işi bitirildi. Bir kişi, bir devlete karşı savışı ve kazandı. Buradaki direnişler, Kürdistan halkının en devrimci, en iyi, en soylu temellerde kalkışını, hem de insanlığın hanesine en seçkin bir biçimde girişini kanıtlamıştır. Dolayısıyla her yönüyle doğru kavranması gerekir. Hik kimse bu sürecin anlamını tam işi çimzeden, PKK'nın daha sonraki gelişmelerine akıl erdirmeyen, ona layık bir militanı olamaz. Özenle de vurgulayarak söyleyebiliriz: Özellikle zindan direnişçiliği kavranmadan bir PKK'lı olunamayacağı gibi ya bir taşıyıcı ya bir bozguna olup çıkma, ya da son derece bilri bir müteci külesi olmanın öteye gilmeyecesi bir tip çıkar ortaya. Onların direnişlerini esas almayan, iliklerine kadar onu duymayan, onu büyük bir dava, sonuna kadar bağli kalınması gereken ekr olarak iliklerine kazımayan, işkenceleri birisi Parti davamızda her zaman tehlike olacaktır. Her zaman onda sektekizim, taşıyıcılık yolu verecektir. Onun için biz, günümüzün taktik önderliğini yürüten bu büyük direnişçilikten büyük güç alacağız. Büyük bir güç kaynağı olarak bakacağız buraya ve anlam vereceğiz. Bu dönem önder düzeyinde bu direnişçileri var. Bu güç bozguncu değildir; tarihe en anlamlı biçimde geçmiş ve geçecek olanları var. Büyük bir kararsızlık ve ikirciklilik de vardır. Yani bu ortayolu konumla yaşamıştır.

O halde bunları özenle incelemesini bilelim, günümüz için ders-

ler çıkaralım ve tercih edeceğimiz özellikleri, bu ateş altında çelikleşen yeni bir tipin oluşumunu hazırlayarak sağlayan zindan direnişçiliğinde yakalayalım. (Ağustos 1988)

"Sadece şehitlerimizin yanı sıra değil, bununla birlikte büyük zindan direnişçiliği de her türlü nitelemenin üstündedir. Ve büyük bir yaşamı temsil ediyorlar. Faşizme karşı zindan koşullarında savasarak insanlık onurunu, halkımızın sevgi ve onuru, Partimizin en değerli evlatları olarak yaşıyorlar. Onların bu beklentilerine verilecek en uygun karşılık firtına gibi esen bir savasçılıktır" (Ocak 1989)

ACILIK ORDUSUNA MESAJ

Ey gözünü budaktan
Başını gömülden esirmeyen
Altın yürekli
Çelik adimli
Açık ordu
Canım yoldaşlarım benim
Vakt erişti
Duruldu durulacak fırtına
Çubuklar arasında
İlk kızılartılar yanıyör tanyeri
Sıkılam ketleniden dimizmi
az daha geyret
Bu son çekik adımı arınışçılığımız
uzun ince yolun
Cehennemden yolaçdığımız ateş
buluştu demek
Dinleyn yeşil uğultular geliyor
her yandan
kulağıma dayadım duvara
İşte bakın nasıl da tuluşuyor
koca halk ormanı
Dalgalır kanatlarıyör
elleri yapıştır eller
Hadi hazırlan
kucak dolusu gelecek
o mükemmel bahara

Biliyorum
Gözler kurudu
Avurtlar çekti
Eti sıyrın kemirler
İrladı fırlayacak
Ama bu değil mi ki zaten
Muştı kusunun ışıltısı
Kanattaki huzur artıran tansik
Haber salın dört bir yana
Demesin duyduk duymadı
hiç kimse
Kursunlamayacağımız
zulüm tapınağı yok
Ne muazzam bereketli şeysin
Ey üsüz bucaksız
Açlığın yayılm atesi
Selam sana

bin selam
Kan ışıltılı söz ağıttık
Bir seher vakti
cesur cömet damarlarımızdan
Büyük multuluğın
kızı karanlı yüreğine
damarlarımızdaki akıñın
gözdeki bakışın
dudaktaki sözün parıltısını
çinçnetmeyeceğiz
Gerçi şimdi hava yağmurlu
Toprak çamurlu
Polisler copluymuş ama
Duyuyoruz
yaklaşan tatlı yağ seslerini
geliyor bizi kizimler
sakım saçak
Tırmanıp çubuklara yüklenecek
binlerce piranta göz
Ey gözünü budaktan
Başını gömülden esirmeyen
Altın yürekli
Çelik adimli

Açık ordu
Canım yoldaşlarım benim
Sarıcağ vardı m
Açık demektir
gümülsü kanatlı kapısını
büyük utkunun
Hazır bekliyoruz bizi
açık kollariyle yaşamak
Yaşamak
Tadılmamış ağız tadıyla
bulduracak yeni baştan
Yeni baştan biz varabileceğiz
nefis sıcak lezzetine
Ballanan güneşin
kütibin yemeğın

Yıldız düşünen insanın

ONURUN ABİDELERİDİR YAŞAMAK İÇİN DİRENEK VE ÖLÜMLERİN ÜZERİNE YÜRÜYEN SAVAŞ ESİRLERİMİZ...

"Biz yaşamı, uğruna ölmesini bilecek kadar seviyoruz..." (Kemal PİR)

"Gidin Vietnam tarihini okuyun ve daha kötüsünü düşünün; işte durumumuz budur." Bu sözler, Kürdistan halkının büyük önderlerinden **M. Hayri DURMUŞ** yoldaşın Diyarbakır zindanında ziyaretçilerinin "Durumunuz nedir?" sorusuna verdiği karşılıktır. Uluslararası Af Örgütü, işkence ile ilgili yayınladığı bir raporda tüm dünyada uygulanan 100 türlü işkence olduğunu belirtir. Ve aynı raporda, Türkiye devletinin ise bu 100 işkence türünden 70'ini uyguladığı açıklanıyor. Bir de faşist cezaevlerinde tümünden dışarıya kapalı uygulanandan işkence türleri de bu sayıya eklendiğinde, Türkiye sömürgeciliğinin zindanlarında uyguladığı barbarlığı ve azgın teröre duyduğu çok ender rastlandığı sonucu ortaya çıkaracaktır.

yoldaşların büyük ölüm orucunu başlatmaları, direnişin teslimiyet ve ihanet parçalaması rolünü oynayacaktır.

Günümüzde, onurlu zindan direnişleri toplumun tüm duyuları kesimlerini harekete geçiriyorsa, teslimiyet ve ihanet karşı o dönemde ölümüne atılan direnişin tohumlarından ötürüdür. Açık ki, burada belirsiz, hedefsiz ve belgisiz sonucu gündeme gelen bir ölümün bahsedilemez. Bu ölümün her türlü soy ve onurlu yaşamın bedeli olarak görmek gerekir. **Kemal PİR** yoldaş, ölüm orucuna yattığı günlerde, "Bazı bedahatlar yaşamdan biktığımızı söyleyecektir. Oysa bu yaş, yaşamı seviyoruz. Öyle çok seviyoruz ki, uğruna ölmesini bilecek kadar" şeklinde anlamı büyük olan sözler dile getiriyor. Bu

özgür ve bağımsız geleceğimizin bir parça olduğundan, —bölgesi bir ölümü— gururla karşılayacağız." **Mehmet yoldaş**, bu tür ölümün anlamının kavranması halinde, en azından yaşamak kadar değerli olduğunu belirtir.

Mehmet yoldaş bu sözlerinde, ölüm, doğru devrimci ve sosyal yaklaşımlar bulmak gerektiriyor. Bir özgürlük savaşçısı için ölümün değil, en çok fiziki ayrıntılar bahsedilebilir. Çünkü özgürlük için kişiliklerin yaşamı, tümünden özgürlük mücadelesinden ibarettir. Halkların özgürlüğünün sağlanması mücadelesinde düşünenler olmazlar, ölümlezişler.

Hele faşist Türk sömürgeciliği gibi, çağdışı sömürü, baskı ve halkı kendi denetiminde tutmak için ölümü sürüklü silah olarak kullanı-

reskin ve acımasızlığı ki, ya teslimiyet ve ihanet ya da direniş ve yeniden var olmaktan başka üçüncü bir yol tanımıyordu. Bu anlamda Kürdistan halkı, belki de yaklaşık üçbin yıllık tarihinde ilk kez böyle birine ciddi, tarih önünde hesap vermek gibi zorlu bir sınavla karşı karşıyaydı. Tarih bu kez bir halkın sorumluluğunu PKK'nın savaş tut-saklarına yüklemişti. Mazlum yoldaş, teslimiyetin giderek geliştiğini ve artık buna 'dur' demenin zorunlu bir görev olduğunu biliyordu. Aynı şekilde, amansız düşmandan aman dilediğinden, azmin ve ırade-nin yıkılmaz gücünü göstermek gerekirdi. "Bugüne kadar hep direndik ama, henüz tam başarılmamıştı. Direnişimizde bir eksiklik vardı. Teslimiyet durdurmadık, Parti kişiliğini ve onurumuzu korumak, böylece halkımızın bağımsız ve özgür geleceğini bir de burda, bu koşullarda temsil etmek için artık ölme, ölümü kucaklamak gerekir" diyor. "Başka türlü direniş teslimiyete egemen kılmanın yolu kalmamıştır." Direnen kitleye ve tüm kadro ve savaşçıları direnme gücü, azim ve kararlılık, moral ve cesareti nasıl verilebilir? Bunun yolunu açmak gerekir diyor. Ve Mazlum yoldaş yaptığı bu sorumlu ve bilinci tesbitten gereklerini başka bir arkadaştan beklemeye ilkin kendisi yerine getiriyor. İşte Mazlum yoldaş, bu tarihsel işlemleri 1982'nin 21 Mart gecesi bir meşale gibi yanyan, yoldaşlarına yol gösteriyor, direnen Partinin ve halkının geleceği olan güçlü umudunu yataş-yor, mutlak özgürlüğü müdeleyerek ölümsüzleştiriyor.

Gerçek olan diğer bir nokta ise, ölümün üzerine yürümenin kolay ve cesareti etmenin sıradan bir olay olmadığıdır.

nusudur. Son direnişte, faşist rejim-i Adalet Bakanı **Ölten Sunugur**u, yaptığı açıklamalarda, direnişin kararlılıkla yürütülen için, "Bunlar ölme istiyor, elimizde bir şey gelmez" temasını işlerken; Türk sömürgeciliğinin Başbakanı, "Tevdiyi kaç etmeyen ölür" diyor. Bu demelerden bile, sömürgeci egemenliğin insanca yaşama ne kadar düman ve saygısız olduğunu görülebilmekteyiz.

İşte, Eskişehir Cezaevi'nden —açık grevinden— PKK'lı savaş esiri **Cevdet İnank**'in gönderdiği mektubun bir yerinde belirttikleri, faşizmin alpakça demagojisine en iyi cevaptır:

"İnsanlık onuru, her şeyin üstesinden gelir ve onuru korumak için de üstün bir irade gerekir. Bu iradeyi de kendimde görüyorum. Belki de bu sana yazaçağım son mektubum olacak. Bu benim söz deme, şartlar bunu dayatıyor ve bundan çekinmek, geri durmak; yanımda yitirdiğim, yıllarca birlikte yaşadığım öze canlanmaya saygısızlık olur. Bu, onlar şahadete ererken, onlara vermiş olduğumuz sözü tutmamak olur ki, bu da soysuzluğun ta kendisidir. Soysuzca yaşamaktansa, yaşamamayı tercih ederim. Onurlu bir yaşamı, insanca bir yaşamı yaratmak için verilmesi gereken bedel ne ise onu yerine getireceğim. Onurlu yaşamı yaratmak için zorluklara katlanmak gerek. Bu zorluklara da seve seve katlanılır, katlanılır. Yeryüzünde belirsiz hiçbir şey var mı?"

Evet, PKK'lı savaş esiri yoldaşımızın açıkladığı bu kararı taşıyor, diğer yoldaşlarının da duygularını dile getiriyor. Açık ki, savaş esiri yoldaşlarımız zindanlarda ölümle-i rihasına getirildikleri açık grevi ve ölüm orucu direnişleri soysuz yaşamla sosyal yaşamın

Adnan Yüksel, S. Batur, M. Emin Aslan, Mehmet Aycıcek, Ali Demir, Temo, Kazım Türkkan, Garî Alkan, Halet Carper, Koçer, Orhan, Cezayir Salih Kubat, Cahide Sener, Ali Temel, Mevlide Aslan, Mehmet Aslan, Halil Cezayir, Abdullâh Aslan, Mehmet Yıldırım, Ferhat Gümbüşoğlu, Ahmet Bayık, Süleyman Aslan, Hıdır Kırılmaz, Zeki Koyun, Mehdi Aslan, Emine Turgut, Keşif Kayra, Nesim Kılıç, Yusuf Onat, Sakine Cansız, Ali Zoğurlu, Hüseyin Barış, Bekir, Reşit Ülper, Semsettin Çelik. (Diyarbakır Cezaevi)

Zindandaki yoldaşlarımız, en çağdışı yöntemlerin yürürlükte olduğu; teslimiyet ve ihanetin fırtına gibi estiği koşullarda boğulmamak, Kürdistan, ulusal kurtuluş devrimini temsil edebilmek için en katlanılmaz zorluklar pahasına da olsa fedakarlıklar göstererek zaferler için çığışına ulaşabilmeyi başardılar. Her türlü maddi güç olanaklarından yoksun olarak, yerlelerinde ki azim, kararlılık ve beyinlerindeki ulusal kurtuluşçu direniş düşüncesiyle büyük ve tarihi direnişler sergilediler. Teslimiyet ve ihanet politikasını boşa çıkarmak, ulusal kurtuluş mücadelesinin zindanların kararlılığına boğulmasını engellemek uğruna, insanın yüreğinde ve beyininde biten ne varsa, onu sonuna kadar gerçekleştirmeye çalıştılar. Yaptılar her şey, gösteriler büyük irade gücü ulusal kurtuluşun zindan pratiğinde başarı için yapıldı. Bunun için hiçbir fedakarlıktan, özveriden kaçılmadı ve ölümün ise hiç korkulmadı.

Zindanlarda ihanet atı koştuğunda ölümde, savaş esiri yoldaşlarımız dayatılan, "Ya teslim olur ihanet edersen, ya da ölürsün"ü. Tabii bu politikanın başarılı sonuç vermesinde ölüm silahı bir motor rolü oynuyordu. Bu ihanet dayatan silahı geri teptirmek, direnişin ateşine dönüştürmek gerekiyordu. **Mazlum DOĞAN** yoldaşın 21 Mart gibi tarihi önemde olan bir günde yaşamını ortaya koyması, zindanların kopkoyu kararlılığına direniş kıvılcımının kapılması içindi. Yine **Dörtler**in kendilerini yakması ve ardından **Hayri, Kemal, Akif ve Ali**

sözler aynı zamanda, ölümünün yaşamdan biktıkları için değil, yeni bir yaşamın yaratılması ve ulusal kurtuluş devrimimizin ilerletilmesi için olduğunu ortaya koymaktadır. **Kemal yoldaş** bu sözleri biraz da olsa kavrama düzeyine çıkarırsa, Türk sömürgeciliğinin "Bunlar yaşamırların biktıkları için ölüyorlar" çarpıtmasını büyük bir sahtekarlık olduğu rahatlıkla görülecektir.

Dünya devrimler tarihinde sosyal ölümün örnekleri vardır. Halkların kurtuluşu, yeni bir özgür yaşama ulaşmalarında, ölümün büyük rol oynadığı, bunusuz ise devrimlerin gerçekleşmediği, tarih bilincine sahip olanların inkar edemeyeceği bir gerçektir. Ölüm tek başına, soyut olarak ele alınındığında, dünyanın en korkunc olayı şeklinde karşımıza çıkar. Çünkü yaşamı sonuçlandırır ve onun izlerini tarihin kararlılarına gömer kaybettiren bir olgudur ölüm. Ancak bir özgürlük savaşçısı için, ölümün aynı rolü oynayacağından kesinlikle bahsedilemez. Özgürlük davalarında ölüm, bir mücadele biçimidir. Son zindan şehitlerimizden **Mehmet YALÇINKAYA** idam cezası olarak, yoldaşlarına gönderdiği bir mesajında, özgürlük savaşçısı için ölümün ne anlama geldiğini şöyle açıklıyor:

"Özgür ve mutlu bir geleceğe ulaşmak için her fedakarlığa katlanmak gerek. Büyük davalar, büyük idealler ve büyük mücadeleler kendine denk düşen büyük zorlukları, acıları, ve eşsiz bir özveriyle gerektirir. Ben de ölümü,

bir güce karşı ölümü kahramanca göğüsleyip mücadele vermek ve bu mücadele yolunda düşmek çok daha anlamlıdır. Zindanlarda ve dışarda PKK'lı militanları, onu kıldı ölümü hiçe saymaları, onu kendi mücadelelerinde bir engel olmaktan çıkarmaları, Türk egemenliğinin elinde ölüm silahını işlemiş kılmasını. Bu kahramanlık bile tek başına, Türk egemenlik sistemine büyük bir darbe olmaktadır. Öte, onu çok önemli ve hayati bir dayanaktan yoksun bırakmaktadır. Partimizin bu çizgisi, ölümü halkımızın yaşam gereksesi durumuna dönüştürmüştür. Dünyada ölümün bu denli basitleştirildiğine çok az tank olmuştur. Açık ki, PKK'nın militanlarına verdiği bu kahramanlık ruhu, ulusal kurtuluş mücadelesinde en insanıyan, kimsenin işe hayati bile edemediği gelişmeler yaratmıştır.

Demek ki Partimizin militanları zindanlarda ve dışarda ölümü kucaklamak çekimiyorsa, bu nu halkımızın kurtuluş davasını geliştirmenin bir gereği olarak gördüklerinden ötürüdür. Bir grup savaş esiri yoldaşımız, Diyarbakır Cezaevi'nden dışarıya ulaştırıldıkları bir değerlendirme yazılarında bu gerçeği çok anlaşılır şekilde aktarıyorlardı:

"Diyarbakır zindanlarında savaş esirlerine dayatılan teslimiyet ve ihanetin gerçekleştirmesi için en inciseden, en kabasından her türlü yol ve yöntem; işkence, baskı, açlık; evet, her şey mübah sayılıyordu. Söylecek yol ise son derece açık ve netti. Mücadele o kadar

Soldan sağa (aynaktan): İzzettin Orhan, Ferizade Sarıkaya, H. Mehmet Sertkaya, Behcet Aslan, Mehmet Akar, Mehmet Kaye, Orhan Aydın, İrfan Yedim, Nasir Gökşungur, Veysel Kılıç, Cuma Büyüktaras, Necmettin Karadağ, Mahfuz Özbay. (Ortadakiler): Adem Oral, Semsettin Kara, Seyfettin Aydemir, Ali Töz, Abdurrahman Oral, Ahmet, Halil Aslan, Emin Toprak. (Önlerde): İdris Güntaş, Mehmet Bakır, Ufuk Bulut, Mehmet Manap, Ömer Gökçü, Adnan Aydır, Mehmet Sevgin. (Mazluz Cezayir)

Zindan direnişçileri yoldaşlarımızın, ulusal kurtuluş mücadelesinin geliştirilmesi, insanlık onurunu koruması ve zindan koşullarına yaşamları hale gelmesi için, tek silahları olan açık grev —ölüm orucu eylemlerine basuruncu ve bu eylemlerinde ölümüne bir kararlılıkla gösterince, Türk faşizminin yetkilileri büyük bir iktidarsızlığa içine girecek, "Bunlar ölme için açık grevlerine basuruncu" diyorlar. Gerçekte ise, çağdışı yaşam dayatmalarına karşı, insanca yaşamı kabul ettirme mücadelesi sözko-

amansız kavgaşdır. Bu gerekçe, hiçbir çarpıtıma, sahtekarca demagojiye yer veremeyecek kadar netlikte olan bir olaydır.

Türk sömürgeciliğinin, "Bunlar ölme istiyor" demagojisinin amacı insanlık onurunu koruyan direnişlerin kamuoyuna yayındırıcı büyük saygınlığı göğölemektir. Bu türü çarpıtma ve gizleme yöntemlerine rağmen, zindan direnişçilerimiz soysuzluğu kaçırıp etmeyen direnişci taşıyor, sömürgeci-faşist rejimin bu yoldaki sahtekarlığını aşıktan açığa gözler önüne seriyor.

Günümüzde, Türk sömürgeci-liği dışındaki direniş savaşına karşı nasil çözümümüz kalmışsa, onun cezaevlerinde yürürlüğe koymuş olduğu politikası da iflas etmiştir. Savaş esiri yoldaşlarımızın kararı direnileri, gün geçtikçe yetkinleşerek gelişmektedir. Örneğin daha 1981'lerde teslimiyet ve ihanetin cezaevi koşullarına ege- men olduğu ve diğer yarılar savaş esiri yoldaşlarımızın direniş çıktığını açma arayışı içinde olduğu dö- nemde bile insanlık onuru korun-muş ve bunun için hiçbir fedakar- lıktan kaçınılmamıştır. **M. Hayri DURMUŞ** yoldaş, daha o dönem- lere dışarıya ulaştırıldığı bir mektu- bunda, "Biz parça parça olsak da, faşist uygulamalara karşı çıkıyo- ruz" diyor.

Zindanların en zor, en aklamlaş- mış ve baskı koşullarına rağmen savaş esiri yoldaşlarımız kişi- sel kaygılara asla düşmemişler.

M. Hayri DURMUŞ yoldaşın ak- taracağımız şu sözleri, bu gerçeği en yalın şekilde ortaya koyuyor: "Cunta boya katlediyor, yakıp-yıkıyor. Herkes aç, susuz, peri- şan, ortalık kan revan. Böyle bir dönemde benim durumum, evet sadece benim durumum önemli midir? Ölüm cezasına çarptırıl- mam veya 30-40 yıl hapis giymem çok mu önemli? Hayır... hayır... hayri! Hiçbir önemli yok."

Yine **Ferhat KURTAY** yoldaş iç- tide yoldaşlarla birlikte ateşler içinde bedeni yanıyorken, diğer yoldaş- larının ateşi söndürmeye çalışma- larına karşı çıkararak, "Direniş ateşi- ni söndürmeyin alevlendirin" di- yordu.

PKK'li savaş esirlerinin **Saki- ne Cansız** yoldaş, zindanlarda ken- dilerinin yarılanamayacağıni hay- kırarak ve cezaevinin zor koşullarını hiçe sayarak sadece bir mücadele alani olarak görüyor. Bunu, şu sözleriyle ifade ediyor:

"Evet bizim ülkemizde yaşam acı, hasret ve ayrılıklarla örüldü. Ancak biz acıyı güce, hasreti dire- nişle aynılığı birliğe dönüştürmüştük. Artık barın konuşuyor, bunlar ateşleri yörgei..."

Evet biz zindanı, zindanı yara- tanlara her gün zindan ediyoruz. En güzel mücadele alanıdır. Koca bir dünyayı yüreğine almış onurlu yaşayorsan ne fark- der adı cezaevi olmuş."

Sömürgeci mahkemeler, tutuk- lu yoldaşlarımızı idam cezalarını yaşıyorlar. Ulusal kurtuluş hare- ketimizin militan kadro ve önderleri bu şekilde yok edilmek ya da azından ihanet ettirilmek, teslim alınmak istendi. Ancak bu şekilde yok edilemeyeceklerini ve sadece ölümsüzleşerek Kürdistan bağımsız davasını geliştireceklerini bilen savaş esiri yoldaşlarımız, idam günlerine de kendilerini ka- hramanca hazırladılar. Ölümlün so- ğuk yüzüne kurşun gibi saplanarak yeni bir özgür yaşama daha da yakınlaraştırarak, şu son söze- rimizi çok açık:

Mehmet YALÇINKAYA:

"Devrimci, devrim uğrunda ölümlü edebi bir yaşamın ödülü olarak görür. Bu ölümler, bizleri halkımızın yüreğine ölümsüzleş- tirir... Şu anda ben, bir PKK savaş- çısı olarak ölkem, halkım, Partim ve devrim uğrunda idam edilmemi bü- yük bir şeref olarak görüyorum."

Sabri Ok:

"Bir devrimci için, bir PKK'li, bir ulusal kurtuluş savaşçısı için ö- lümlerin en kötü siyasi ölümdür. Yani, kişinin siyasi, devrimci özel- liklerini yitirmesidir. Bundan daha korkunç, daha utanış ve daha iğrenç bir şey yoktur. Oysa ben Partimizin ve onlara değeri Parti ve halk önderlerinin şeref ve onurla açmış oldukları yolda yü-

rüyeceğim. İşte, buna ulaşış, buna layık olunsun (ki mutlaka olaca- ğım, bundan kuşkunaz olmasın) inanın ki yoldaşlar, böylesi, hayati- tumun mutlu anını, bu yolda o- nurla dükken yaşamacağız."

Mustafa Çepik:

"Sehpa götürülmek benim için sadece mücadelemizin başka bir alani olacaktır. Nasil ki, ilk sözüm PKK, Kürdistan halkı ve sosyalizm olduysa; idam sehpasında da son sözüm PKK, Kürdistan halkı ve sosyalizm olacaktır."

Soldan sağa (ayaktakiler): İbrahim İnək, Seyfettin Aluç. **(Oturanlar):** Mustafa Okuçoğlu, Hasan Güllü, Mustafa Gezgör, Fehmi Korkmaz, M. Ali Artuç, Şükrü Binici. **(Diyarbakir Cezaevi)**

Selahattin Çelik:

"Sömürgeçlerin tutsak ettiği yaşamının sona ereceği sehpa, ölümsüzleşen bir yaşamı kucakla- mak için seve seve kendimi son- suzluğa bırakacağım."

Davut Utun:

"Sizlere sözümüz vardı. 'Alev- lendireceğiz sönmeye yüz tutan ateş' diye. İşte! Alevler yükseliyor! Güçlendir onu! Darağacına gider- ken, size karşı sorumluluğun bilin- cede olarak kararı yürütüp sana layık olacağımıza söz veriyorum..."

M. Can Yüce:

"Yoldaşlar! PKK gibi komünist bir hareketin ve Kürdistan özgürlük kavşasının bir neleri olmak, bu uğurda ölmek benim için onların büyüdüğü. Bu yolda onlara önder yoldaşın, tarihte birer kilomet- re taşı diktirler... Bir halkın kurtu- luşu, özgür ve mutlu yaşam için büyük fedakarlıklar, bileyelerin ölü- mü kaçınılmazdır. Bu bizim yaşamı sevmedimiz, yaşama boş verdi- ğimiz anlamına gelmez. Yaşam için ölüyoruz biz..."

Hasan Çepik:

"Ölüme mahkum edilmiş ol- mam, benim PKK'ye ve Kürdistan devrimine olan inancımı kat kat pekiştirmiştir. Bir kez daha dünya- ya gelme durumum olsa; yine PKK ve Kürdistan halkı için çılsak, hem de daha bilinçli şekilde, mücadele vermek en büyük ar- zum olacaktır."

Tarihin sayfaları açılıp bakıldı- ğında, ölümlü bu şekilde kahra- manca göğüsleyen çok az kişinin bulunduğunu görülmektedir. Sağla- m ve soylu bir inanç ile kararlaşı- lı sahip olan savaş esiri yoldaşlar- ımızdan da bu kahramanlık beklen- miz. Bu gerçekliği, ancak yaşa- yabiller kanvayabiliriz. Yoldaşlar- ımızın bu sonuç aldığı pratiği, onla- rın bağımsızlığına davasına olan sağ- lam inançlarından gelmektedir.

"Karantik aydınlağa gebe oldu- ğu gibi, tutsaklık da özgürlüğe gebedir. Tutsaklık koşullarında bile olsa, özgür geleceği görebilen insan, ona ulaşmak için üzerine düşeni yapabilir. Bizim durumumuzda, Bizim göre en büyük mutluluk da, ıçerde ya da dışarda, insanlığın aydınlık yarınlarına ulaşabilmesi için kişinin üzerine düşeni gerektirdiği gibi yer-

ne getirmesi; bu uğurda tüm gücü- nü ve yeteneklerini seferber etme- sidir."

Yukarıdaki sözler, **Rıza Altun** yoldaşın adı. Onun bu sözləri, savaş esiri yoldaşlarımızın cezaevi müca- dede koşullarına ne şekilde yakla- şıklarını ve hangi ruhu temsil etti- klerini açıklıyor. Türk egemenliğinin zindan koşullarında devrimci müca- dedeyle temsil edilebilen ve onun ba- şarısını gerçekleri yerine getirmek öyle aradan bir olay olmadığının ö- nekleri sömürgeci zindanlarda çokça

blemiştir."

PKK'li savaş esirlerinden **Şamili Batmaz** yoldaş, cezaevlerinde halk- ı ve insanlığı karşı sorumluluğun gereklerini şöyle açıklıyor:

"Halka, insanlığa ve insanlık davasına karşı sorumluluk ise, büyük çaba, engin fedakarlık, ıre- time ve koruma yeteneği, dahası her şeyden önce kendini ortaya koymayı, bireyde toplumsallaş- mayı gerektirir. Kendini ortaya koymayan, kaygılarından sıyrılıp kendini yaşamın en yaman yerine, orta yerine atmayan; öyle cesur, öyle yiğit, öyle bilinçli, öyle dolu dolu gerçekliğimize sarılmayan; bizi, güzelliklerimizi öyle yüklük; öyle dolaysız değil, kıydan-kenardan yaşayan; bilincinin, yüreğinin içi- ndeki parıltıyı gün ışığına çıkar- mayan, onu kullanmayan ve işle- meyen, sevdiğini, sevgiyi en saf dirençle yaşadığımız yitidimiz, kardeşimiz, canımız değildir."

Ali Oruç yoldaş ise bu konuda şunları söylüyor bir mektubunda: "Ya çağdaş kılığımıza, kişiliğimize ulaşış tarihin aklarakanlığıni yitirip yenile, doğruya ve güzele kavuşacağız; ya da tarihin kararı- larının girdabında boğulup ortan- dan kaybolacağız. Kuşkusuz ki ne pahasına olursa olsun, birincisini yaratmak zorundayız."

Ama biz demir parmaklıkların gerisinde de olsak, düşüncelerimiz emrettiği hedefe ulaşmak için istenilen kişiliğe ulaşmada kararlıyız. Ya toplumsal gerçeğin gereklerini veracağız, ya da bağımsızlık ve özgürlük yolunda ölü- müze çıkacak olan fiziksel yok olma girdabında ölümlü kucakla- yacağız. Bizler deniz gibi ayrı yata- kta durup kalsak da, ama deniz dalga- ları gibi haykıracağız. Bu haykırış- larımızla dünyanın dört bir yanın- daki diliz, sağır ve kör insana va- rede dek tüm beyinlere girecek, durmayacağız."

Savaş esiri yoldaşlarımız, zin- danlarda Partimiz üzerinde oynan- mak istenen oyunların görmeğe başarılı bir pratik sergiledikleri gibi, dışarıdan kendilerine yönelik onurları da anında tahli ederek, kesin tavır geliştirmektedirler. Ö- zellikle provokasyon çizgilerine

"Biz tutsakların görüşünün bin- limesinin de yararı olacaktır inan- dık. Partiyi ve Partinin yaratıcısı, kurucusu **Önderimiz Abdullah** yoldaş saygımız, bağlılığımız de— bu vesileyle belirtmeyi de uygun gö- rüldük. Yine belirtim ki, bu tür sorumluluk ve komplolar her zaman ve her keşten çok bizi tutsak- lar karşı çıkacak; söz konusu kişi ve çevre ilk önce karşılarına dize- ri bulacaklardır."

Savaş esiri yoldaşlarımızın **Mazlumlar'a** başlangıç direniş ki- vımları yalnız Kürdistan'daki ceza- evlerine sınırlanmış kalmadı, Tür- kiye'deki tüm cezaevlerini de sardı. Zindan direnişçilerimiz, tutuklu bulundukları cezaevlerinin devrim okulları ve direnişin kaleleri haline geldiler. Yargılanmak için çıkarıl- dıkları sömürgeci mahkemelerde, siyasi savunmalarıyla yargılanan güc rolünü oynadılar. **Sakine Cansız** mahkemede, "Beni hiçbir güç ve mahkeme yargılayamaz, ancak PKK yargılayabilir" diyerek, sömürgeci yargı gücünün ölünce geyirdi. Siyasal yenilgiye mahkum olmaksızın kurtulmaları somut gerçeklik, savaş esiri yoldaşlar- ımızın örgütlü gücünü parçalamak ve direnişlerini pasifileştirmek için onları Türkiye alanlarında ayrı ayrı cezaevlerine sürgün etti. Sömürgeci mahkemelerin tüm kom- plo, provokasyon ve karşı-devrimci balarına rağmen, gidilen her cezaevi direnişin kalesine dönüştürüldü. Bununla birlikte Türkiye devrimleri de ortak direnişle ke- tikler, insanlık onuru daha güçlü şekilde savunulabilir. Evet, savaş esiri yoldaşlarımız bu değeri cabalarıyla Kürt ve Türk halkının kar- şılık duyularını hiçbir dönemde olmadıkları kadar geliştirerek, bunu meddi bir güce dönüştürdüler. Son direnişte öldürüldüğü gibi, Kürdistan, Türkiye ve yurtdışı alanlarında yaygın eylem birliklerine girdi. Türkiye alanlarında birçok cezaevinin adı, PKK'li savaş esirle- rinin direnişleriyle duyulabilir.

Açık ki, tüm bu gelişmelerin bir bedeli olmak zorundaydı. Bedelsiz, birkakım bu zindanların yaratıl- masını, her türlü insanlık onuru

Soldan sağa (ayaktakiler): Hüseyin İşik, Cevdet İnək, Yılmaz Yıldırım, Bahri Tekdemir, Mehdi Gökçe, Şükrü Göktaş, İbrahim İnək, Ahmet Çapan, Feyaz Dunlayıcı, Ali Kastalim, Fahri Yeğin, Metin Barut, İlahi Adıyaman, Mustafa Gökmen, Muhtilîn Döğar, İsmail Sezzin, Basri Çelik, Fuat Oyal, Münim Ağaçkaya, Abdulkemil Kahraman. **(Ortakakiler):** Mehmet Yalçınkaya, Mahmut Usta, Mehmet Tören, Hasan Kartal, Ramazan Dora, İzzet Akpoca, Ali Hüseyinoğlu, Sabri İsk, M. Ali Yılmaz, Hüseyin Acar, A. Selam Apaydın. **(Öndekiler):** Cuma Karacalı, Muhtarrem Karabulut, Yılmaz Ayas, Şükrü Binici, Mahmut Bank, Hacı Bayram Kızırtıcı, Mehmet Karabulut, Mihirli Yılmaz, Mustafa Sarıkaya, Şino Dirlilik, Salman Örgen, Yasin Bulut, Mehmet Akgün, Mevlit Akgün, Rıza Doğan, Zübeyir Yalçın, Süleyman Ünler. **(Eskişehir Cezaevi)**

leri, ölümlü ensede deli-dolu fırtına olsa da, kuru yaprak gibi savunma- maki seni sağe sola."

Zindanlardaki yaşamın zorluğu yoldaşlarımızı yıldırmadığı gibi, onları daha keskin direnişçiliğe ulaştırıyor.

Seferi Yılmaz yoldaş koşulların zorluğuna yaklaşımlarını şu şekilde belirtiyor:

"Zordur yaşam koşulları zori! Ama bizi doğuran zor yaşam koşu- larını oluşturun. Yaşam koşullarını zorla, sahip olduğumuz inanç ve ıradele düdüğü, hiçbir zaman bizi yıldırmamıştır, yıldıramayacaktır. Aksine, bizim azimimizi ve kinimizi

hiçbir koşulda taviz vermemekte, Partiyi ve Parti Önderliğine yönelik saldırılara karşı sessiz kalmamanın gereklerini yerine getirmektedirler. "PKK'ye evet, APO'ya hayır" sloganıyla ortaya çıkan provoka- törlerin, cezaevlerine bağladıkları utumlarını yerle bir ettiler. Olay sadece BBC'den dinleyen **Mustafa Karasay** yoldaş, anında PKK'li savaş esirleri adına yazılı açıklama yapı- rak, provokasyonu mahkum edi- yordu.

Mustafa Karasay yoldaş, ölkede tüm PKK'li tutsaklar adına dışarıya ulaştırıldığı açıklamada şunları belirtiyordu:

ayaklar altına alınacak; teslimiyet ve ihanetin bataklığında kurtulu- namayacaktır. Savaş esiri yoldaş- larımızın sloganı "**Direnmek ya- şamak**" oldu. Bunun tüm gerekleri yerine getirildi. Bunun bir gereği de ölmektir. Tabii ki sağduyu sahibi her zaman ve her keşten çok bizi tutsak- lar karşı çıkacak; söz konusu kişi ve çevre ilk önce karşılarına dize- ri bulacaklardır."

Savaş esiri yoldaşlarımızın di- renişini onurumuzdur...

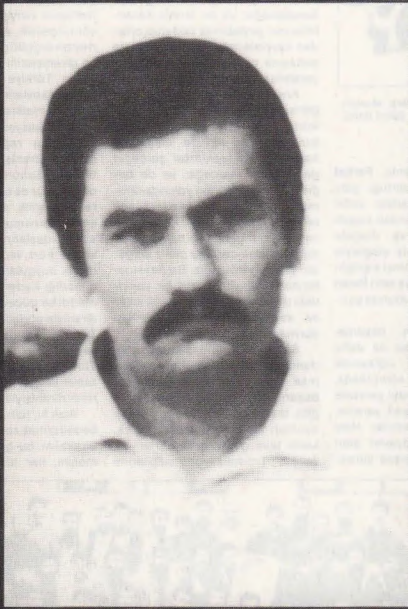
İNSANLIK BİR KEZ DAHA KATLEDİLDİ!

Hiçbir Baskı ve Katliam

Zindan Direnişlerini Boğamayacak, İnsanlık Onuru Faşizmi Yenecektir!

WIEDER DIE MENSCHLICHKEIT NIEDERGE SCHLAGEN!

L'HUMANITE; EXTERMINEE UNE FOIS DE PLUS!

Mehmet YALÇINKAYA

Hüseyin Hüsnü EROĞLU

**Türkiye Faşizmi Eliyle Aydın Zindanında Katledildiler!
Anıları İntikam Yeminimiz Olacaktır!**

ERMORDET IM GEFÄNGNIS VON AYDIN DURCH DEN TÜRKISCHEN FASCHISMUS!

MASSACRES DANS LA PRISON D'AYDIN, PAR LA MAIN DU FASCISME TURC

PKK (Partiya Karkerên Kurdistan)